

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

MİMARLIK ANABİLİM DALI

**VENEDİK MİMARLIK BİENALİ TÜRKİYE PAVYONLARI ÜZERİNE
ELEŞTİREL BİR SÖYLEM**

DOKTORA TEZİ

Gürkan TOPALOĞLU

**HAZİRAN 2019
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünce

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : / /

Tezin Savunma Tarihi : / /

Tez Danışmanı :

Trabzon

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Mimarlık Anabilim Dalında

Gürkan TOPALOĞLU Tarafından Hazırlanan

**VENEDİK MİMARLIK BİENALİ TÜRKİYE PAVYONLARI ÜZERİNE
ELEŞTİREL BİR SÖYLEM**

**başlıklı bu çalışma, Enstitü Yönetim Kurulunun 28 /05/2019 gün ve 1806 sayılı
kararıyla oluşturulan jüri tarafından yapılan sınavda
DOKTORA TEZİ
olarak kabul edilmiştir.**

Jüri Üyeleri

Başkan : Prof. Dr. Asu BEŞGEN

Üye : Prof. Dr. Nilgün KULOĞLU

Üye : Prof. Dr. Havva ALKAN BALA

Üye : Prof. Dr. Burak ASİLİSKENDER

Üye : Doç. Dr. Muteber ERBAY

.....
.....
.....
.....
.....

Prof. Dr. Asim KADIOĞLU

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel bir analiz düzleminde ele alıp, yeni bir söylem oluşturmanın hedeflendiği akademik bir araştırmanın ürünüdür. Yüksek Lisans programı ile başlayıp Doktora Programı ile devam eden danışmanlık sürecindeki akademik alanda yol gösterici, samimi, içten tavrı ile daima kendimi güvende hissettiren danışmanım Sayın Prof. Dr. Asu BEŞGEN'e teşekkür ederim. Akademik hayatta ve sosyal hayatta beraber daha birçok anı biriktireceğimizden eminim.

Çalışmanın yürütülmesinde değerli katkılarını her zaman sunan tez izleme komitesi üyeleri Sayın Prof. Dr. Nilgün KULOĞLU ve Sayın Doç. Dr. Muteber ERBAY'a; jüri üyesi olmaları sebebi ile beni onurlandıran Sayın Prof. Dr. Burak ASİLİSKENDER ve Sayın Prof. Dr. Havva ALKAN BALA hocalarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

Doktora eğitimim sürecinde her ortamda akademik bilgi ve birikimlerinin benimle paylaştıkları derslerini aldığım ve almadığım değerli hocalarıma ve akademik yolda beraber yürüdüğümüz mesai arkadaşlarıma emekleri ve destekleri için teşekkür ederim.

Ailemin desteği bu çalışmanın oluşmasındaki en büyük manevi güç olmuştur. İçimdeki bu gücü sürekli ve kesintisiz sağlayan annem Müzeyyen TOPALOĞLU, babam İsmet TOPALOĞLU ve kardeşim Onur TOPALOĞLU'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca sonsuz destek, sabır, anlayışı ve özveri gösteren eşim Elif EREN TOPALOĞLU'na da en büyük teşekkürümü sunarım.

Gürkan TOPALOĞLU
Trabzon 2019

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Doktora Tezi olarak sunduğum “Venedik Mimarlık Bienali Türkiye Pavvyonları Üzerine Eleştirel Bir Söylem” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Asu Beşgen’in sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 18/06/2019

Gürkan TOPALOĞLU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
TABLolar DİZİNİ.....	XI
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.3. Çalışmanın Literatürdeki Konumu	5
1.4. Çalışmanın Alanı	6
1.4.1. Kültür ve Kültür Endüstrisi	6
1.4.2. Bienal Kavramı ve Venedik Bienali	8
1.4.3. Venedik Mimarlık Bienali	10
1.4.4. Venedik Mimarlık Bienalleri'nin Değerlendirilmesi.....	26
1.5. Çalışmanın Kapsamı.....	27
1.6. Çalışmanın Yöntemi Hakkında.....	29
1.6.1. Söylem Kavramı	29
1.6.2. Metinlerarasılık Kavramı.....	32
1.6.3. Söylem Analizi	34
1.6.3.1. Karşılıklı Konuşma Analizi	36
1.6.3.2. Eleştirel Söylem Analizi	36
1.6.3.3. İçerik Analizi	38
1.6.3.4. Söylem Analizi ve İçerik Analizi Karşılaştırması	38
1.7. Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği.....	40
1.8. Çalışmanın Kurgusu	41
1.9. Bölüm Sonu Değerlendirmesi.....	43

2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR-I.....	44
2.1.	Fairclough Eleştirel Söylem Analizi.....	45
2.2.	Fairclough Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Üretilen Söylem Analizi Modeli.....	47
2.2.1.	Metin Bağlamında Analiz.....	49
2.2.1.1.	Metin Bağlamında Bulguların Elde Edilmesi ve İrdelenmesi	53
2.2.2.	Metin Dışı Bağlamda Analiz	53
2.2.2.1.	Metin Dışı Bağlamda Bulguların Elde Edilmesi ve İrdelenmesi.....	54
2.3.	Bölüm Sonu Değerlendirmesi.....	54
3.	YAPILAN ÇALIŞMALAR-II.....	55
3.1.	14. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi	55
3.1.1.	Metin Bağlamında 14. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi.....	55
3.1.2.	Metin Dışı Bağlamda 15. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi ..	71
3.1.3.	Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi	90
3.1.4.	Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi.....	96
3.2.	15. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi	98
3.2.1.	Metin Bağlamında 15. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi.....	98
3.2.2.	Metin Dışı Bağlamda 15. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi	112
3.2.3.	Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi	128
3.2.4.	Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi.....	142
3.3.	16. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi ..	144
3.3.1.	Metin Bağlamında 16. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi.....	144
3.3.2.	Metin Dışı Bağlamda 16. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi	163
3.3.3.	Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi	179
3.3.4.	Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi.....	189
4.	BULGULAR VE İRDELEME	191
4.1.	14. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdelenmesi ve Bulguları.....	192
4.1.1.	14. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdemeleri ve Bulguları	192
4.1.2.	14. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdemeleri ve Bulguları.....	197
4.1.3.	Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdemeleri ve Bulguları.....	204

4.1.4.	Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdemeleri ve Bulguları	206
4.2.	15. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdelenmesi ve Bulguları.....	207
4.2.1.	15. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdemeleri ve Bulguları	207
4.2.2.	15. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdemeleri ve Bulguları.....	211
4.2.3.	Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdemeleri ve Bulguları.....	218
4.2.4.	Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdemeleri ve Bulguları	223
4.3.	16. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdelenmesi ve Bulguları.....	223
4.3.1.	16. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdemeleri ve Bulguları	223
4.3.2.	16. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdemeleri ve Bulguları.....	229
4.3.3.	Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdemeleri ve Bulguları.....	235
4.3.4.	Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdemeleri ve Bulguları	238
5.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	240
6.	KAYNAKLAR	252

ÖZGEÇMİŞ

Doktora Tezi

ÖZET

VENEDİK MİMARLIK BİENALİ TÜRKİYE PAVYONLARI ÜZERİNE
ELEŞTİREL BİR SÖYLEM

Gürkan TOPALOĞLU

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Asu BEŞGEN
2019, 263 Sayfa

Tüm aktörleri ile ana akım mimarlık yaklaşımlarının uluslararası düzeyde ele alınarak görünür kılındığı Venedik Mimarlık Bienali, var olduğu günden itibaren mimarlık ortamı hakkında sözü olanların seslerini en etkin ve yüksek sesle dile getirdiği platformdur. Venedik Mimarlık Bienali, odaklandığı konular ve ortaya koyduğu söylemlerle, günümüz mimarlık ortamını etkileyen bir mecra olması nedeni ile mimarlık için önemli bir konumdadır. Türkiye mimarlığının bu mecrada bulunması ve söylem üretmesi, ulusal mimarlık gelişimi için kendini gerçekleştirme fırsatı sağlamaktadır. Çalışma bu doğrultuda, metin bağlamında ve metin dışı bağlamda Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerine odaklanmaktadır. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarındaki etki alanlarının belirlenmesi, oluşturulan eleştirel söylem analizi ile araştırılmaktadır. Çalışmanın mimarlık alanında anlamlı sonuçlara ulaşabilmesi için belirlenen ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam bulgu araçları kullanılmaktadır. Bu bağlamda çalışma omurgası; Genel Bilgiler, Yapılan Çalışmalar-I, Yapılan Çalışmalar-II, Bulgular ve Sonuçlar bölümlerinden oluşmaktadır. Genel Bilgiler bölümü, çalışmanın amacı, önemi, literatürdeki yeri, kapsamı, çalışma alanı, yöntemi ve kurgusu başlıklarını kapsamaktadır. Yapılan Çalışmalar-I bölümünde, çalışmanın araştırma yöntemi oluşturulmuştur. Yapılan Çalışmalar-II bölümünde, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda analizleri yapılmaktadır. Bulgular ve İrdemeler bölümünde, yapılan analizlerin doğrultusunda, bulgu araçları yardımı ile söylemler sınanmaktadır. Sonuçlar ve Öneriler bölümünde ise; belirlenen amaç ve kapsam bütünlüğü içerisinde söylemler hakkında değerlendirmeler yapılarak yeni bir söylem üretimi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Venedik Mimarlık Bienali, Türkiye Pavyonu, Söylem, Eleştirel Söylem Analizi, Mimarlık.

PhD. Thesis

SUMMARY

A CRITICAL DISCOURSE
ON TURKISH PAVILIONS OF VENICE ARCHITECTURE BIENNALE

Gürkan TOPALOĞLU

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Architecture Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Asu BEŞGEN
2019, 263 Pages

Venice Architecture Biennial, where all actors and mainstream architecture approaches are made visible at an international level, is the platform that expresses the words of those who speak about the architectural environment from the day they are present, in the most effective way. The Venice Architecture Biennale is an important location for architecture as it is a medium that manages and directs the architectural environment with its focuses on issues and discourses. The presence of Turkish architecture in this medium and its discourses provide an opportunity for self-realization for the development of national architecture. The study in this direction is focused on the Venice Architecture Biennale and Turkish Pavilion discourses in the context of text and non-text. Determining the effects of the Venice Architecture Biennale and Turkish Pavilion discourses on the international and national architectural environments are investigated with critical discourse analysis. In order to reach meaningful results in the field of architecture, ideology, consistency, interpretation, representation, product and context tools are used. In this regard, the study has been discussed into the chapters; General Information, Previous Studies-I and II, Findings, Conclusions. In General Information part, the aim and the importance, its place in the literature, scope, field, method and fiction of study have been investigated. In the Previous Studies-I section, the research method of the study has been formed. In the Previous Studies-II section, Venice Architecture Biennale and Turkish Pavilion discourses has been analyzed in the context of text and non-text. In Findings and Analysis part, the discourses have been analyzed with the help of finding tools. In the Conclusions and Suggestions part; a new discourse production has been made by evaluating discourses within the stated purpose and scope integrity.

Key Words: Venice Architecture Biennale, Turkish Pavilion, Discourse, Critical Discourse Analysis, Architecture

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Dünya'daki bienallerin dağılımı.....	9
Şekil 2. Venedik Bienali'nin kronolojik olarak gelişimi	10
Şekil 3. Venedik Mimarlık Bienali etkinlik alanlarının Venedik şehrindeki dağılımı.....	11
Şekil 4. Venedik Mimarlık Bienali: Giardini ve Arsenale alanları	11
Şekil 5. Çalışma kapsamındaki söylem zinciri metaforu	52
Şekil 6. 14. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Rem Koolhaas	60
Şekil 7. Türkiye Pavyonu afişi ve küratörü	93
Şekil 8. 15. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Alejandro Aravena.....	103
Şekil 9. Türkiye Pavyonu afişi ve küratör ekibi	133
Şekil 10. 16. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Yvonne Farrell, Shelley McNamara....	151
Şekil 11. Türkiye Pavyonu Afişi ve Küratör Kerem Piker.....	183
Şekil 12. 1. Venedik Mimarlık Bienali'nde Rem Koolhaas'a ait çalışma.....	195

TABLULAR DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Çalışmanın araştırma soruları, varsayımları ve amaçları.....	3
Tablo 2. 1. Venedik Mimarlık Bienali.....	13
Tablo 3. 2. Venedik Mimarlık Bienali.....	14
Tablo 4. 3. Venedik Mimarlık Bienali.....	15
Tablo 5. 4. Venedik Mimarlık Bienali.....	16
Tablo 6. 5. Venedik Mimarlık Bienali.....	17
Tablo 7. 6. Venedik Mimarlık Bienali.....	18
Tablo 8. 7. Venedik Mimarlık Bienali.....	19
Tablo 9. 8. Venedik Mimarlık Bienali.....	20
Tablo 10. 9. Venedik Mimarlık Bienali.....	21
Tablo 11. 10. Venedik Mimarlık Bienali.....	22
Tablo 12. 11. Venedik Mimarlık Bienali.....	23
Tablo 13. 12. Venedik Mimarlık Bienali.....	24
Tablo 14. 13. Venedik Mimarlık Bienali.....	25
Tablo 15. Karşılaştırılan bienallerin ve trienallerin kronolojik sırası ve temaları.....	27
Tablo 16. 2014-2016-2018 yılları Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavilyon'larına ait temalar ve küratörler.....	29
Tablo 17. İçerik analizi ve söylem analizi yöntemlerinin karşılaştırılması.....	39
Tablo 18. Çalışmanın kurgusu.....	42
Tablo 19. Fairclough ve Van Dijk Eleştirel söylem analizlerinin karşılaştırılması.....	46
Tablo 20. Çalışmanın kurgusu bağlamında oluşturulan eleştirel söylem analizi modeli ..	48
Tablo 21. Fairclough eleştirel söylem analizindeki sıralama değişimi ..	49
Tablo 22. Tanımlama aşamasının genelden özele ve özelden genele analiz anlatımı.....	50
Tablo 23. Rem Koolhaas'a ait mimari proje örnekleri.....	61
Tablo 24. Rem Koolhaas'ın sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemleri ..	64
Tablo 25. Koolhaas tarafından hazırlanan eserler ..	65
Tablo 26. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Yeni Zelanda Pavilyonu.....	72
Tablo 27. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Estonya Pavilyonu.....	73
Tablo 28. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Brezilya Pavilyonu ..	74

Tablo 29.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Malezya Pavyonu.....	75
Tablo 30.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Fas Pavyonu	76
Tablo 31.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu.....	77
Tablo 32.	14. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında verilen ödüller	78
Tablo 33.	14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: Güney Kore.....	80
Tablo 34.	14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Gümüş Aslan Ödülü: Şili.....	81
Tablo 35.	14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Kanada	82
Tablo 36.	14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Fransa.....	83
Tablo 37.	14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Rusya	84
Tablo 38.	14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Araştırma Projesi Gümüş Aslan Ödülü: Andre Jacques	85
Tablo 39.	14. Venedik Mimarlık Bienali Monditalia Sergisi için Özel Mansiyon: Beatriz Colomina.....	86
Tablo 40.	14. Venedik Mimarlık Bienali Özel Mansiyon: Ana Dana Beroš.....	87
Tablo 41.	14. Venedik Mimarlık Bienali Özel Mansiyon: Marco Ferrari, Pietro Leoni ve Elisa Pasqual	87
Tablo 42.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Mimarlığın Unsurları Sergisi	88
Tablo 43.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Theatres of Democracy	89
Tablo 44.	14. Venedik Mimarlık Bienali: The Maison Dom-Ino Çalışması.....	89
Tablo 45.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Towards A New Avant-Garde, Superscript's	90
Tablo 46.	Murat Tabanlıoğlu'na ait mimari proje örnekleri	94
Tablo 47.	14. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu.....	97
Tablo 48.	Alejandro Aravena'ya ait mimari proje örnekleri.....	105
Tablo 49.	Alejandro Aravena'nın yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemler.....	107
Tablo 50.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Brezilya Pavyonu	113
Tablo 51.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Avusturalya Pavyonu	114
Tablo 52.	15. Venedik Mimarlık Bienali: İran Pavyonu	115
Tablo 53.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Güney Afrika Pavyonu	116
Tablo 54.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Almanya Pavyonu	117
Tablo 55.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu	118
Tablo 56.	15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında verilen ödüller.....	119
Tablo 57.	15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İspanya.....	120

Tablo 58.	15. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Japonya.....	121
Tablo 59.	15. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Peru	122
Tablo 60.	15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı için Altın Aslan: Gabinete de Arquitectura	123
Tablo 61.	15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı için Gümüş Aslan: Kunlé Adeyem.....	124
Tablo 62.	15. Venedik Mimarlık Bienali Sergisinde En İyi Katılımcı Özel Mansiyonu: Maria G. G. Cannizzo.....	125
Tablo 63.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Reporting From The Front Arsenale Girişi ..	126
Tablo 64.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Beyong Bending.....	127
Tablo 65.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Fighting Banality.....	127
Tablo 66.	15. Venedik Mimarlık Bienali: The Language of Bamboo	128
Tablo 67.	Feride Çiçekoğlu'nun sinema ve edebiyat alanında vermiş olduğu eserler ...	133
Tablo 68.	Feride Çiçekoğlu'na ait akademik çalışmalar.....	134
Tablo 69.	Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'a ait sözlü söylemler	135
Tablo 70.	Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'a ait mimari proje örnekleri	136
Tablo 71.	15. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu	143
Tablo 72.	Grafton Architects bünyesinde ortaya konulan mimari proje örnekleri	153
Tablo 73.	Yvonne Farrell ve Shelley Mcnamara'nın yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemler	155
Tablo 74.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Arjantin Pavyonu.....	164
Tablo 75.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu	165
Tablo 76.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Mısır Pavyonu	166
Tablo 77.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Hollanda Pavyonu	167
Tablo 78.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Vatikan Pavyonu	168
Tablo 79.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Kanada Pavyonu.....	169
Tablo 80.	16. Venedik Mimarlık Bienali Kapsamında Verilen Ödüller.....	170
Tablo 81.	16. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İsviçre	171
Tablo 82.	16. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Britanya	172
Tablo 83.	16. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı Altın Aslan Ödülü: Eduardo Souto de Moura.....	173
Tablo 84.	16. Venedik Mimarlık Bienali Ümit Vaat Eden Genç Katılımcı Gümüş Aslan Ödülü: Jan de Vylde, Inge Vinck, Jo Tailieu.....	174
Tablo 85.	16. Venedik Mimarlık Bienali Katılımcı Mansiyonu: Andra Martin	175
Tablo 86.	16. Venedik Mimarlık Bienali Katılımcı Mansiyonu: Rahul Mehrotra	175

Tablo 87.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Recasting	176
Tablo 88.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Conditions Icefiord Centre, Ilulissat, Greenland.....	177
Tablo 89.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Dreams and Promises	178
Tablo 90.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Free Space: The Value of What's not Built .	179
Tablo 91.	Kerem Piker'e ait Sözlü Söylemler	184
Tablo 92.	Kerem Piker'e ait Mimari Proje Örnekleri	184
Tablo 93.	16. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu	190
Tablo 96.	14. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler, tematik cümle parçaları ve metaforlar.....	193
Tablo 95.	14. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri.....	201
Tablo 96.	14. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal teması ile kurduğu ilişkiler.....	203
Tablo 97.	Türkiye Pavyonu söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları.....	205
Tablo 98.	15. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları	208
Tablo 99.	15. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri.....	216
Tablo 100.	15. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal söylemi ile kurduğu ilişkiler.....	217
Tablo 101.	Türkiye Pavyonu söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları.....	219
Tablo 102.	16. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları	225
Tablo 103.	16. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri.....	234
Tablo 104.	16. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal söylemi ile kurduğu ilişkiler.....	235
Tablo 105.	Türkiye Pavyonu Söyleminden İdeoloji Bağlamında Seçilen Sözcükler ve Tematik Cümle Parçaları	236
Tablo 106.	Çalışmanın soruları, varsayımları ve amaçlarının sınanması	242

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

“Mimari, çift kişilikli olduğunda ilginçleşir:
Olabildiğince basit, aynı zamanda olabildiğince karmaşık...”

Tadao Ando

Bu çalışma; günümüz yerel ve küresel mimarlık ortamının, metin ve metin dışı bağlamlarda oluşturulan bir arayüz ile yeniden ele alınmasını içermektedir. Bu amaçla, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerini eleştirel bir analiz düzleminde ele alıp, yeni bir söylem oluşturmayı hedefler.

Çalışmanın temelini oluşturan Venedik Mimarlık Bienali¹; ana akım küresel mimarlık kültürünün paylaşıldığı, tartışmaya açıldığı, çok uluslu yapıya sahip bir platformdur. Venedik Mimarlık Bienali; 1970’lerin sonu, 1980’lerin başında, postmodern düşüncenin başladığı, mimarlık disiplininde ekonomik, politik ve kültürel başkalaşımın tartışılmaya başladığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. Bienalin ilk yılları, yerel anlatımlarla küresel açılımlara sahne olmuş, birkaç bienal sonrasında farklı ulusların ve mimarlık aktörlerinin katılımı ile çok uluslu bir hal almıştır. Yerel mimarlık ürünleri ve düşünceleri, farklı kültürlerdeki mimarlık ürünleri ve düşüncelerinin bir araya gelmesinin kolaylaştığı süreçte, yerel ve küresel mimarlığın sınırlarının belirsizliği, bienalin paradoksal yapısını ortaya koymaktadır. Söz konusu bu paradoksal yapının söylemlerinin uluslararası ve ulusal açılımlar kapsamında incelenmeye değer olduğu düşünülmektedir.

Ricoeur’un (1971); “mimarlığın bir metin olduğu ve metin olarak okunabileceği” ifadesinden yola çıkılarak söz konusu alanlarda ortaya konan söylemler; bilimsel ve akademik yaklaşımlar geliştirilerek incelenmektedir. Ricoeur’un bu görüşünden hareketle çalışma kapsamında, bienal söylemleri, geliştirilen bilimsel ve akademik yaklaşımlarla ele alınmaktadır.

¹ Çalışma kapsamında; “Uluslararası Mimarlık Sergisi” olarak kullanılan etkinlik adı, yaygın kullanım biçimi ile “Venedik Mimarlık Bienali” olarak kullanılmıştır.

Söz konusu bu inceleme, bir söylemin;

- söylemlerin ortaya konuluş amacı ve yöntemi ile ideolojik yaklaşımlar içeriyor olması,
- dilsel ifadeler üzerine kurulu yazılı ve sözlü olan veya olmayan, nesnel özellikler içeren olaylar ve durumları kapsamaması,
- post-yapısal bir düzlemde, her bir söylemin, diğer söylemlerden köken veya anlamsal olarak etkilenmesi ya da onları etkilemesi özelliklerinden yararlanılarak kurgulanmaktadır.

Çalışma bağlamında, söylemin ideolojik yaklaşımlar içeriyor olması özelliği, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin yapısal ve anlamsal durumları göz önüne alınarak ortaya konulmuştur. Söylemin yazılı ve sözlü olan veya olmayan, nesnel özellikler içeren olayları ve durumları kapsama özelliği, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin, metin ve metin dışı bağlamda kategorize edilerek incelenmesine olanak vermektedir. Diğer bir özellik olan; her bir söylemin, diğer söylemlerden etkilenme ya da onları etkileme özelliği ise; Venedik Mimarlık Bienali, Türkiye Pavyonu ve bu söylemler hakkında ortaya çıkan diğer söylemler arasında kurulan etkileşim ve iletişim durumlarının “metinlerarasılık” ve “bağlam” düzlemlerinde incelenmesini sağlamaktadır.

Çalışmada yapılan bu incelemeler sonucunda, yerel ve küreselde mimarlık ortamları arasında oluşan; “ideoloji”, “tutum”, “yorum”, “temsil” ve “ürün”e dayalı, bağlamsal örüntüler hakkında eleştirel bir yaklaşımla yeni bir söylem üretilerek, “metinlerarasılık” zincirine yeni bir halka eklenmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Eleştirel analiz düzleminde, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin incelendiği bu çalışma; Venedik Mimarlık Bienali üst başlığında uluslararası, Türkiye Pavyonu alt başlığında ulusal bağlamda mimarlık ortamı hakkında kuramsal bir araştırma niteliğindedir. Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının birbiri üzerindeki yansımaları, söyleme dair unsurlar ile ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

Çalışmanın amaçları, kuramsal ve yöntemsel olarak iki ana gövdede ele alınmıştır. Kuramsal ve yöntemsel amaçların belirlenmesi bağlamında, öncelikle söz konusu alanda

araştırma soruları oluşturulmuştur. Araştırma sorularının oluşturulmasının ardından, sorulara ilişkili olarak araştırma varsayımları üretilmiştir. Birbirini takip eden araştırma soruları ve varsayımlarından sonra, bunlara paralel nitelikte araştırmanın amaçları belirlenmiştir.

Araştırmanın soruları, varsayımları ve amaçları Tablo 1’de birbiri ile ilişkili olarak gösterilmektedir:

Tablo 1. Çalışmanın araştırma soruları, varsayımları ve amaçları

ARAŞTIRMA SORULARI		ARAŞTIRMA VARSAYIMLARI		ARAŞTIRMA AMAÇLARI
Venedik Mimarlık Bienali’nin uluslararası ve ulusal mimarlık ortamına katkısı var mıdır?	▶	Venedik Mimarlık Bienali uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının belirlenmesinde katkısı vardır.	▶	Venedik Mimarlık Bienali’nin uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarındaki yerinin ve etki alanının belirlenmesi.
Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının Venedik Mimarlık Bienali söylemi ve ürünlerine katkısı nedir?	▶	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamları Venedik Mimarlık Bienali söylem ve ürünlerinin belirlenmesinde etkilidir.	▶	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının Venedik Mimarlık Bienali söylem ve ürünlerinin oluşumundaki etkisinin belirlenmesi.
Eleştirel söylem analizi modeli mimarlık söylemlerinin analizi için geliştirilebilir mi?	▶	Eleştirel söylem analizinden hareketle mimarlık alanında üretilen söylemlerin analizine uygun bir model oluşturulabilir.	▶	Mimarlık alanında üretilen söylemlerin analizi için yeni ve özgün bir analiz modelinin oluşturulması ve modelin uygulanması.
Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin incelenmesinde ne tür kavramsal araçlar kullanılabilir?	▶	Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel söylem analizi bağlamında ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam kavramları birer araç olarak kullanılabilir.	▶	Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri analizlerinin ideoloji, tutarlılık, yorum ve temsil, ürün ve bağlam kavramları üzerinden yapılması.

Çalışmanın araştırma soruları, varsayımları ve amaçları Tablo 1’de birbirleri ile ilişkileri ve süreklilikleri çerçevesinde dört basamakta kurgulanmıştır. İlk iki basamakta, Venedik Mimarlık Bienali’nin mimarlık ortamına katkısı ve mimarlık ortamındaki yeri ve etki alanının belirlenmesi söz konusudur. Üçüncü basamak, çalışma yöntemi ve mimarlık söylemleri ilişkisinin kurulmasına yöneliktir. Son basamakta ise analiz sonucunda ortaya çıkan bulguların irdelenmesinde kullanılacak kavramsal araçların tespiti yapılmaktadır.

Bu çalışma, Venedik Mimarlık Bienali kapsamında veya başka bir platformda üretilecek yeni mimari söylemlere ışık tutmayı ve Türkiye mimarlık ortamının küresel bağlamdaki konumunun belirlenmesini hedeflemektedir.

Öne sürülen araştırma soruları, varsayımlar ve amaçlar bağlamında çalışmanın mimarlık literatürüne katkısı, kuramsal ve yöntemsel olarak iki basamakta ele alınabilir:

Kuramsal katkı bağlamında; mimarlık disiplini toplumsal anlamda bir iletişim ve etkileşim aracı olarak düşünüldüğünde, mimarlık kuramları ve ürünleri birer söylem niteliği taşımaktadır. Bu söylemler, öznel ya da nesnel düşünsel ifadeler taşıyarak birey veya topluma yönelik mesajlar içermektedir. Bu nedenle bir mimarlık söylemi, insanın içinde yaşamış olduğu yapıları çevrenin oluşumunda ve değişiminde başat bir unsur niteliğindedir. Mimarlık söylemi, alt ölçekte fiziksel ve algısal etkileri ile bireylerin etkileşimlerini; üst ölçekte ise iktidarın mimarlık politikaları ile toplumsal etkileşimleri şekillendirmektedir. Venedik Mimarlık Bienali de tüm bu unsurların, söylemler ve ürünlerle gözlemlenebildiği, küresel mimarlık kültürünün ana eksen akım içinde ele alındığı önemli bir konumdadır. Bienalin bu önemi; küratöryal söylemler, sergiler ve eleştirel içerikler ile geçmiş, şimdi ve gelecek zamanlara ait ulusal ve uluslararası mimarlık ortamlarını temsil etme çabası ile meydana gelmektedir. Bu çalışma ile uluslararası ve ulusal mimarlık ortamı için etkili ve belirleyici bir etkinlik olarak kabul gören Venedik Mimarlık Bienali üzerine eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşılarak onun hakkında farklı bir okuma ortaya koyulmaktadır. Bu kapsamda yapılan analiz çalışmaları ve bulgular sonucunda; arşiv niteliği taşıyan, tanımlayıcı, açıklayıcı ve yoruma dayalı yeni bir söylem üretimi gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın yöntemsel katkısı; çoğunlukla edebiyat alanında edebi söylemler ve medya söylemleri için araştırma yöntemi olarak kullanılan “eleştirel söylem analizi yöntemi”nin, mimarlık disiplini içindeki yazılı olan veya yazılı olmayan türdeki farklı söylemler ve ifadeler bağlamında yeniden ele alınarak mimarlık alanına uyarlanmasıdır. Bu bağlamda, farklı disiplinlerde yer alan araştırma konusu ve araştırma yönteminin tek bir çalışmada değerlendirilerek yeni bir yöntemsel ifade geliştirilmiştir. Geliştirilen bu yeni yöntemsel ifade, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin farklı bakış açıları ile ele alınabilir olduğunu göstermiştir.

1.3. Çalışmanın Literatürdeki Konumu

Çalışmanın literatürdeki konumunu belirleyebilmek için daha öncesinde yapılmış ve literatüre girmiş akademik çalışmalar taranmıştır. Literatür taraması, Venedik Mimarlık Bienali ve eleştirel söylem analizi üzerine yapılmış çalışmalar olmak üzere iki basamakta gerçekleştirilmiştir.

Venedik Mimarlık Bienali özelinde hazırlanmış ulusal nitelikli herhangi bir lisansüstü tez çalışmasına rastlanmamıştır. Venedik Bienali'nin genel olarak ele alındığı; Maden'in (1996); "Sanat Bienallerinin Çağdaş Sanat Ortamına Katkısının Venedik Bienali Bağlamında İrdelenmesi" Yusufoglu'nun (2006) bienaller ve İstanbul Bienali hakkında kaleme aldığı; "Bir İletişim Ortamı Olarak Kent: İletişim Aktivitesi olarak Bienal ve İstanbul Örneği", Abalı'nın (2010); "Büyük Tur'dan Sanat Bienallerine: Venedik ve İstanbul" başlıklı yüksek lisans tezleri, Güman'ın (2017); "Kamusal ve Kurgusal Anlatıların Mekânı 56. Venedik Bienalinin Tarihsel Materyalist Perspektiften Bir Okuması" başlıklı sanatta yeterlilik çalışmaları bienal üzerine yapılan genel araştırmalardır. Venedik Mimarlık Bienali hakkında uluslararası veri tabanlarında ise pek çok akademik makaleye ve eleştiri yazısına rahatlıkla ulaşılabilmektedir.

Eleştirel söylem analizinin araştırma yöntemi olarak kullanıldığı medya, eğitim, siyaset, toplum, edebiyat ve mimarlık gibi farklı alanlarda yapılmış ulusal ölçekte yüksek lisans ve doktora tezlerine ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan mimarlık alanında yapılmış, Demirel Özer'e (2014) ait; "Türk Mimarlığında Çevre Söylemi" başlıklı doktora tezi yer almaktadır.

Eleştirel söylem analizinin araştırma yöntemi olarak kullanıldığı çalışmalara, ulusal dergi veri tabanı olan DergiPark taraması aracılığıyla bakıldığında, yöntemin tezlerde benzer şekilde; medya, siyaset, toplum ve edebiyat alanlarında kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda dikkat çekici unsur; eleştirel söylem analizi bağlamında yapılan çalışma sayılarının son yıllarda giderek artış göstermesidir.

Eleştirel söylem analizi çalışmaları bağlamında uluslararası literatürde de taramalar yapılmıştır. Özellikle bu konunun teorik alt yapısını oluşturan teorisyenleri olan R. Wodak, R. Rogers, K. Erjavec, D. Machin, N. Fairclough'un pek çok çalışmasına ulaşılmıştır. Mimarlık alanında yapılan eleştirel söylem analizi çalışmalarına ilişkin olarak; Yacobi (2016), Lemmetti (2016), Yizhar ve Kallus (2012), Desiderio (2013), Boniburin, (2015), Brooker (2008), Parkinson, Scott, Redmond (2016), Aigner (2016), Malavassi, Rosa

(2017), De Melo Resende (2009), Catenaccio ve Khonsari (2017), Willén (2012) gibi yazarlara ait akademik çalışmalara ulaşılmıştır.

Yapılan tüm bu literatür taramaları sonucunda çalışma, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu hakkında yapılmış olan -doktora alanındaki- öncül tez çalışması niteliğini taşımaktadır. Bu bağlamda, Venedik Mimarlık Bienali ve eleştirel söylem analizi yönteminin tek bir çalışmada değerlendirilmesinin literatüre olumlu katkılar sağlayacağına inanılmaktadır.

1.4. Çalışmanın Alanı

Çalışmanın alanı, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu üst başlıkları ile ilişkilidir. Çalışma alanını daha iyi tanımlayabilmek için; “kültür ve kültür endüstrisi”, “bienal kavramı”, “Venedik Mimarlık Bienali” ve bu bienalin değerlendirmesine ait literatür taraması ve “Venedik Mimarlık Bienali’nin tarihsel süreci” hakkında bilgilere yer verilmesinde yarar görülmektedir.

1.4.1. Kültür ve Kültür Endüstrisi

Kültür kavramını tanımlamak farklı bağlamlarda, farklı anlamlara gelebildiği için oldukça güçtür. Kültürün tanımlanması, kültürün sahip olduğu kendine özgü bakış açısıyla yapılabilmektedir.

Basit tanımlamalarla kültür kavramı; hepimizin karşı karşıya geldiği ve bir şekilde içinden geçtiği karmaşık gündelik dünyadır. Kültürün başlangıcı, insanın doğal miras olarak aldıklarını aştıkları noktadır. Bu nedenle, kültürün iki önemli unsurundan söz edilebilir: Bu unsurlar; “bir şey oluşturma” (bir şey inşa etme yeteneği) ve “dil kullanma becerisi”dir (Edgar ve Segdwick, 2007). Kültür tek tek bireyin davranışlarını etkileyen ve şekillendiren olgu ve eylemlerden oluşmaktadır. Aynı zamanda kültür, olgu ve eylemlerin gerçekleşme biçimidir. Kültür; hem bir sosyal süreç, hem de sosyal sürecin düzenleyicisidir (Köktürk, 2007).

Kültür, insanlığın doğumundan günümüze kadar olan süreçte sürekli bir gelişim göstermektedir. Gelişen kültür, farklı dönemlerde yaşayan bireylerin ve yaşanan olayların neticesinde kırılma noktaları oluşturur. Sanayi Devrimi sonrası başlayan küreselleşme

olgusu da bu kırılma noktalarından biridir. Şu an içinde yaşadığımız ve bizi her anlamda etkileyen bu süreçte kültür kavramına küreselleşme üzerinden bakılmaya devam edilmektedir.

Postmodernite tartışmalarının çoğu küreselleşme sürecine ilişkin tartışmalarla çakışmaktadır. Bu çakışmaya sebep olan en önemli neden; kültürün postmodernleşmesi ile ilişkili toplumsal güçlerin de giderek iç içe geçen bir dünya oluşumunda merkezi bir rol oynamalarıdır (Smith, 2007).

Smith küreselleşme kavramı hakkında, Waters'a (1995) atıfta bulunarak küreselleşme kavramının; "ekonomik küreselleşme", "politik küreselleşme" ve "kültürel küreselleşme" olarak üç temel alanda gelişen bir süreç olduğunu belirtmektedir. Ekonomik küreselleşme; para piyasaları ve ticaret bölgelerinin yükselişi, malların ve hizmetlerin küresel boyutta yer değiştirmesi ve uluslararası şirketlerin hızlı büyümesi ile ilişkilidir. Politik küreselleşme; uluslararası örgütlerin, ulus devlet anlayışının önüne geçmesi ve tüm dünyayı etkileyecek kararların bu ortamlarda alınıyor olmasıdır. Kültürel küreselleşme ise; dünya ölçeğinde bilginin, işaretlerin ve sembollerin akışı ve bu akışa tepkiler hakkındadır.

Kültür ve küreselleşme kavramlarının kesişim kümesinde Adorno'nun; "Müziğin Fetiş Niteliği ve Dinlemenin Geriliği" makalesinde ortaya koyduğu, sonrasında Adorno ve Horkheimer'in yazmış olduğu; "Aydınlanmanın Diyalektiği" kitabı ile temellendirilen kültür endüstrisi kavramı yer almaktadır. Adorno (2014) kültür endüstrisi kavramına şu şekilde yaklaşmaktadır:

"Kültür endüstrisi bildik şeyleri yeni bir nitelikle birleştirir. Tüm dallarda, kitleler tarafından tüketilmeye uygun olan ve bu tüketimi büyük ölçüde belirleyen ürünler, az çok planlı bir biçimde üretilir. Tek tek dallar, yapıları açısından birbirine benzer ya da en azından iç içe geçer. Adeta boşluk bırakmayacak bir sistem oluştururlar. ...Kültür endüstrisi, müşterilerinin kasten ve tepeden bütünleştirilmesidir."

Kültür endüstrisi, tüketim olgusu ile kültür olgusunun ara kesitinde, günümüz toplum yaşamında daha iyi bir yaşam kalitesi sunmak adına dayatılan bir "kurma düzen" olarak tanımlanabilir. Bu düzen, içinde üretim ve tüketim dengesini sağlamak için planlı bir sistem içinde tek tipleştirilmiş şekilde kullanıcıya sunulmaktadır. Bu durum; sanat alanında kendiliğinden veya belirli sanat akımlarının sebep sonuç ilişkileri değil, kurma düzenin kâr etme dürtüsüyle sanat ürünlerinin standartlaştırılması şeklinde vücut bulur (Adorno, 2003).

Düzen içinde endüstriyel düzeyde üretim, pazarlama ve tüketim ile mallar, sanatlar, politikalar, söylemler, mekânlar ve hatta bireyler birer “tarif edilmiş nesnelere” halini almaktadırlar. Tarif edilmiş nesnelere, ister sanat, isterse bir mimari mekân olsun, kendi varlık-yokluk durumlarını içinde buldukları düzenin var oluşu ile inşa edebilirler.

Bu bağlamda, mimarlık ürünleri de bu kurma düzen içinde, kültürel birer nesne olarak kendi varlığını ortaya koymaktadır. Mimarlığın söz konusu bu kurma düzen içinde kendini ortaya koyma biçimi, bina inşa etmenin ötesinde; inşa edileni gösterme, sergileme ve hakkında söz söylemeyi de kapsamaktadır. Mimarlık ürünleri farklı dönemlere ait üslup düzenlerine ait biçimlenişlerle kendini göstermiş, uluslararası sergilerde sergilenmiş ve manifestolarla söze ve yazıya geçirilmiştir. Bu bağlamda, Venedik Mimarlık Bienali tüm bu unsurların bir arada gözlenebildiği bir mecra olarak, kültür endüstrisinin bir uzantısı olarak alanda yerini almaktadır.

1.4.2. Bienal Kavramı ve Venedik Bienali

Bienal, yılaşırı yani iki yılda bir anlamına gelen ve dilimize Fransızcadan geçen bir kelimedir. Bienal sözcüğün anlamından hareketle, iki yılda bir yapılan etkinlikleri ifade ederken de kullanılmaktadır. Bienaller genel olarak kültür ve sanat etkinlikleri çerçevesinde hazırlanmaktadır. Bienaller belirlenen tema çerçevesinde; güncel hareketleri (akımları) aktaran, eleştiren, destekleyen nitelikte ürünlerin sergilenmesi, söylemlerin duyurulması ile meydana gelmektedir. Bienal, belirli kurumlarla ve sanat müzeleriyle çok eski örgütsel bağları olan bir sergi formatı olarak düşünülebilir (Wu, 2009). Bienalin amacı; uluslararası sanat ve kültür etkinliklerinin üst düzey bir kesitini öne çıkararak güncel sanat anlayışlarını, ulusal ve uluslararası düzeyde sanat ortamına yeni bir bakış getiren sanatçıları tanıtmak ve bunları yetkin kişiler ve izleyicilerle paylaşmaktır. Bu ortamda icra edilen sanat, sanatçı ve alıcı arasında sanat galerisi gibi bir aracı olmadan icra edilmektedir (Madra, 2003).

Bienallerin son yirmi yıl içinde aldıkları biçimlerin popülerliği, başat entelektüel hareketlerinden post-kolonyalizm ve çok kültürlülük bağlamında değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında, dünyanın dört bir köşesinden gelen birbirinden çok farklı sanatçılara kucak açan bienalin kendine has bir enternasyonalizmi olduğu söylenebilir (Wu, 2009).

Farklı ülkelerden ve etnik kökenlerden sanatçıların ve ziyaretçilerin bir araya geldiği, birbirleri ile kaynaşma ve etkileşime geçebilme fırsatı sunması bakımından değerli etkinliklerdir. Tüm bunların yanında bienaller, kültür ve sanat çevresine yaptığı katkıların yanı sıra, yapıldığı kentlere de kültürel, sosyal, turistik, ekonomik katkılar da sunmaktadır.

Bu etkinlikler Doğu ve Batı'yı, bir başka deyişle iki kutuplu dünyayı bir araya getirmekte; iki kutuplu dünyanın bir araya gelmesi ile yeryüzündeki coğrafi sınırları ortadan kaldırarak “küreselleşme” olgusuna destek olmaktadır. Küresel kapsamda, aktif olarak devam eden bienallerin, farklı coğrafyalara dağılımı Şekil 1’de görülmektedir. Bu noktada, bienallerin yoğunlukla Avrupa kıtasında yapıyor olması, ana akım sanat tartışmalarının bu kıtada yoğunlaşması anlamına gelmektedir.

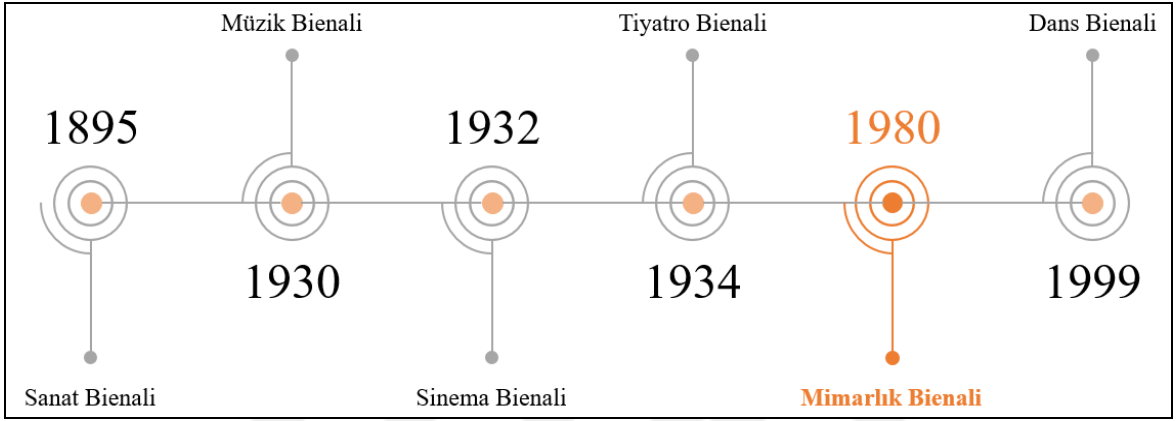
Şekil 1. Dünya’daki bienallerin dağılımı (URL-1, 2018).

Bugünün bienallerine baktığımızda; küreselleşen dünyadaki iletişim araçlarının, anlık bilgi transferi sağlaması, bienallerin son trendlerin duyurulduğu mecralar olmasına son vermiştir. Bu nedenle bienaller, araştırmaların yapıldığı, bilginin ve eleştirilerin üretildiği mecralar haline dönmüştür. Bienaller içinde bulunduğu bu durumda dahi kültür üretmekte, politik ve toplumsal olarak önemli bir role sahiptirler (Graça, 2018).

Değişen bienal anlayışı; merak, ilham verme, sosyal sorunları gündeme taşıma, sorgulama, farklı perspektifler yaratabilme, düşünmeye zorlama işlevlerini beraberinde getirmektedir. Bienal işlevlerinin araçsallaştırmış olduğu heyecan, şaşırma, altüst olma gibi duygular, sonuç olarak “tetikleyici niyet” yaratmaktadır (Dilekçi, 2018).

Bu bağlamda, Venedik kenti ve burada yapılan bienal, yapılmaya devam eden bienaller arasında önemli bir yere sahiptir. Venedik kenti kurulduğu günden beri doğu-batı aksında yapılan ticaretin önemli bir kenti olmuştur. Ticaretin kente getirdiği refah, kentin

sanatla olan ilişkisini de arttırmıştır. Yüzyıllar boyu ticaret ve sanatın birlikte geliştiği şehir, 1895 yılında Venedik Bienali'nin başlaması ile farklı bir boyut kazanmıştır. Çağdaş sanat bienali (1895) olarak düzenlenmeye başlayan Venedik Bienali, 1930 yılında Müzik Bienali, 1932 yılında Sinema Bienali, 1934 yılında Tiyatro Bienali, 1980 yılında Mimarlık Bienali ve 1999 yılında Dans bienallerinin yapılmaya başlanması ile hem uluslararası tanınırlığını hem de önemini giderek arttırmıştır (URL-2).

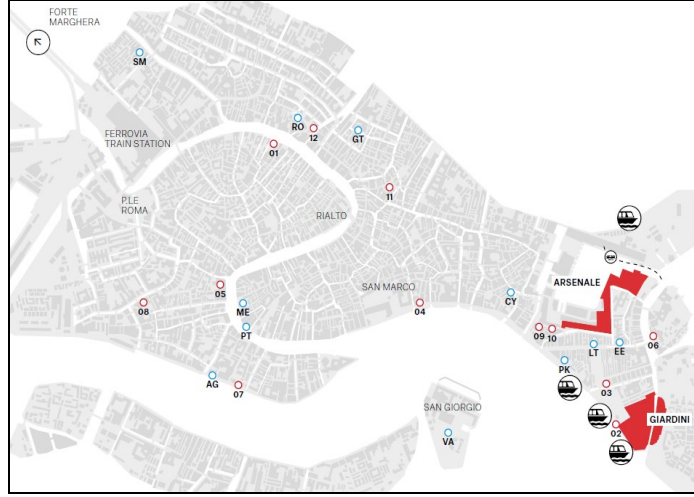

Şekil 2. Venedik Bienali'nin kronolojik olarak gelişimi

Venedik Bienali, uluslararası kapitalizmin ana öğelerinden biriyken aynı zamanda sergilediği eserlerle, kurulu düzene eleştiriler getirmektedir. Bu durum, çağdaş sanatın yaşadığı ikilemi oluşturmaktadır. Bu ortamda sanatçının konumu, ikilemin yarattığı gerilimle ve karşıtlıkla temellenmektedir (Madra, 2003).

1.4.3. Venedik Mimarlık Bienali

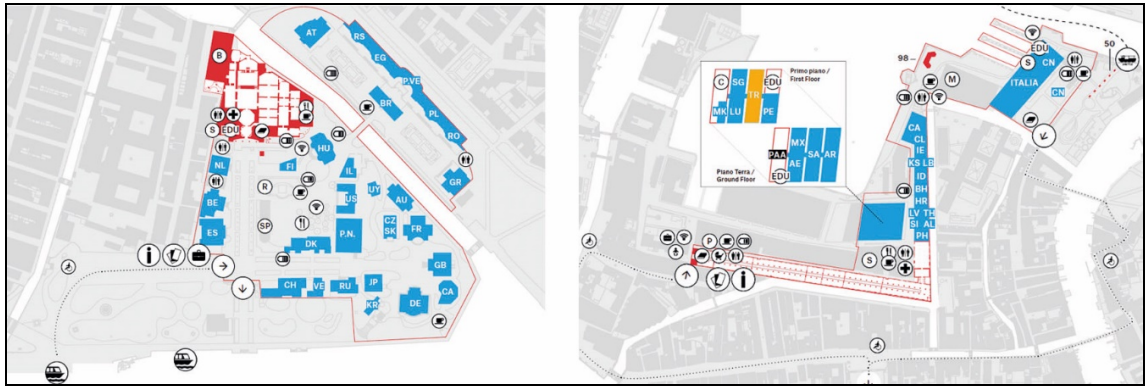
Venedik'in bir markası haline gelen Venedik Mimarlık Bienali, günümüzde ana bienal mekânları olarak, Giardini ve Arsenale alanlarında gerçekleştirilmektedir. Bienalin ana mekânlarına ek olarak kentin geneline yayılmış küçük ve tamamlayıcı etkinliklere bienal ve kent birleştirilmekte ve görünürlüğü arttırılmaktadır. Venedik kenti içinde bienal etkinlik alanlarının konumu Şekil 3'te verilmektedir.

Şekil 3. Venedik Mimarlık Bienali etkinlik alanlarının Venedik şehrindeki dağılımı

Venedik Mimarlık Bienali için merkez sayılabilecek Giardini alanı; Merkez Pavyonu'nu ve ulusal pavyonları barındırmaktadır. Ulusal pavyonlar, 1900'lerin başında yapılmaya başlanıp sürekli sayısı artarak günümüze gelmiştir (URL-2). Merkez Pavyonu; bienal küratörü gözetiminde bienal ana sergisinin yapıldığı geniş ve büyük mekânları kapsamaktadır.

Venedik Donanması'nın halat fabrikası olarak inşa edilmiş 300 metre uzunluğundaki Arsenale alanı ve çevresindeki binalar, bienalin diğer sergilerine ve bazı ülkelerin pavyonlarına ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye Pavyonu da bu alan içinde yer alan Sale d'Armi binasının üst katında yer almaktadır. Giardini ve Arsenale alanlarına ait haritalar Şekil 4'te verilmektedir.

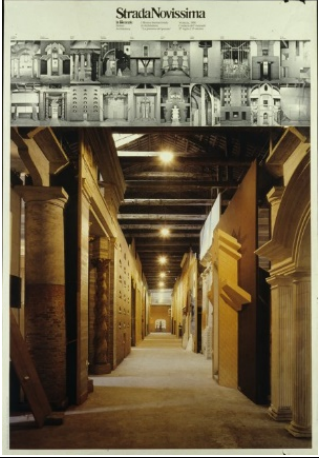

Şekil 4. Venedik Mimarlık Bienali: Giardini ve Arsenale alanları

Çağdaş mimarlık serüveninin yaklaşık 40 yıllık sürecini kapsayan Venedik Mimarlık Bienali, gerek mimari söylem, gerekse mimari ürün gelişimi alanında bize açık bir arşiv sunmaktadır. Venedik Bienali'nin temelleri, Venedik kentinin bir kısmını canlandırmaya yönelik sergi ile Vittorio Gregotti tarafından 1975 yılında atılmıştır, fakat gerçek anlamda ilk Venedik Mimarlık Bienali, Paolo Portoghesi küratörlüğünde, 1980 yılında gerçekleştirilmiştir (URL-3).

İlk yapıldığı yıllarda, küratörler gerek yapı ölçeğinde, gerekse kent ölçeğinde temalar belirleyerek tartışma yelpazesini oldukça geniş tutmuşlardır. Zaman zaman bienalin mimarlık disiplinindeki etkinliği ve yetkinliği tartışılrsa da, her defasında bienal, mimarlığa yeni bir soluk getirmektedir. İlk yapıldığı günden günümüze kadar geçen sürede, Venedik Mimarlık Bienali'nin etki alanı, ulaştığı kitlenin büyüklüğü, mimarlık disiplinine karşı yaklaşımı, işlenen konular sürekli değişmiştir. Söz konusu bu yaklaşımlar ve konular, bienal künyeleri ve görselleri, ayrı ayrı, aşağıda yer alan tablolarda sunulmaktadır:

Tablo 2. 1. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	1. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	The Presence of the Past	
Küratörü	Paolo Portoghesi	
Direktörü	Giuseppe Galasso	
Yapıldığı Tarihler	27 Temmuz-20 Ekim 1980	
Bienal Mekânları	Arsenale	

Paolo Portoghesi'nin küratörlüğünü yaptığı 1. Venedik Mimarlık Bienali'nin kurgusu; postmodernist hareketin bir düşüncesidir. Bu düşünce okulu, geleceğe, teknolojiye ve geometrik biçimlere neredeyse efsanevi olarak bakmasıyla modern sorgulamaktadır. Bienalin ana sergisi olan Strada Novissima, 20 adet mimarın aynı sayıda yaptığı tiyatro dekorunu andıran cephe tasarımlarından oluşan ve hipotetik bir "postmodern sokak" olarak tasarlanmıştır. Sergi, ziyaretçilere mimarlığa doğrudan ve dokunsal bir deneyimi sunmaktadır. Postmodernizm üzerine çok canlı bir tartışma başlatan Strada Novissima'nın gerçekleştirilmesi için, hareketin bir sembolü haline gelmiş, aralarında Frank O. Gehry, Rem Koolhaas, Arata Isozaki, Robert Venturi, Franco Purini'nin bulunduğu isimler biraraya getirilmiştir. Portoghesi'nin de belirttiği gibi; "With Architecture, Not About Architecture" sloganı ile şekillenen bir sergidir. Bienal aynı zamanda, modernist diktadan farklı hareket etme cesaretine sahip Philip Johnson, Ignazio Gardella ve Mario Ridolfi'nin çalışmaları ve 73 genç mimar için ayrılmış özel bölümlere sahiptir (URL-3).

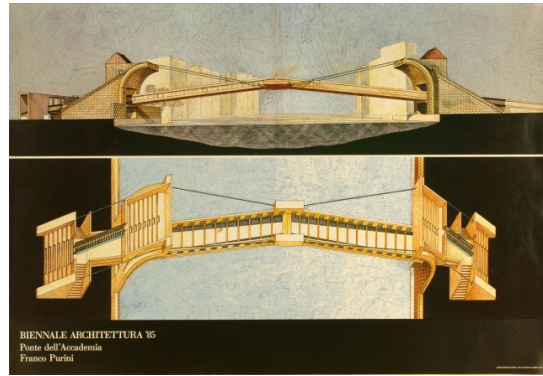
Tablo 3. 2. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	2. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Architecture in Islamic Countries	
Küratörü	Paolo Portoghesi	
Direktörü	Giuseppe Galasso	
Tarihler	20 Kasım 1982-6 Ocak 1983	
Bienal Mekânları	İtalya Pavyonu	
<p>Portoghesi, 2. Venedik Mimarlık Bienali'nde 2. Dünya Savaşı'ndan sonra İslam ülkelerinde mimariye olan genel bakışı sunmuştur. Bu bienalde Venedik, Fas'tan Hintistan'a kadar olan bölgelerin mimarisine bakarak doğu ve batı ülkeleri arasında bir buluşma noktası olmuştur. Bu sayede, gelecek yıllar için revaçta olabilecek bir konu öngörülmüştür. Portoghesi, 19. yüzyılın sonundan beri İslam kültürünün etkisinin batı edebiyatında, sanatında ve mimarlığında (Gaudì, Wright ve Le Corbusier) nasıl daha güçlü hale geldiğini vurgulamaktadır. İslam mimarisinin çevresel bağlamları, manevi bileşeni ve temel toplumsal amacı, modernist standartların soğukluğuna ve kendini referans alan unsurlarına karşı olduğu vurgulanmaktadır. Bienal sergisi, yerel geleneklerin en yenilikçi inşaat teknolojileriyle birleştirildiği bir dizi proje sunmaktadır. Bu bağlamda, Mısırlı genç tasarımcıların önde gelen isimlerinden biri olan Hassan Fahty'nin eserlerine büyük önem verilmiştir (URL-3).</p>		
		

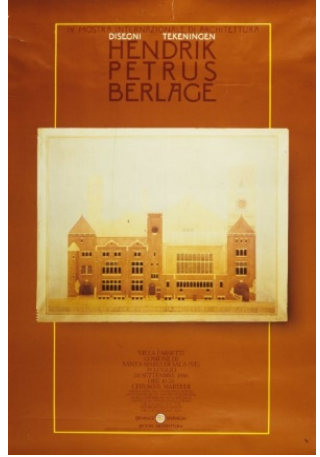
Tablo 4. 3. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	3. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Venice Project	
Küratörü	Aldo Rossi	
Direktörü	Paolo Portoghesi	
Tarihler	20 Temmuz-29 Eylül 1985	
Bienal Mekânları	İtalya Pavyonu	

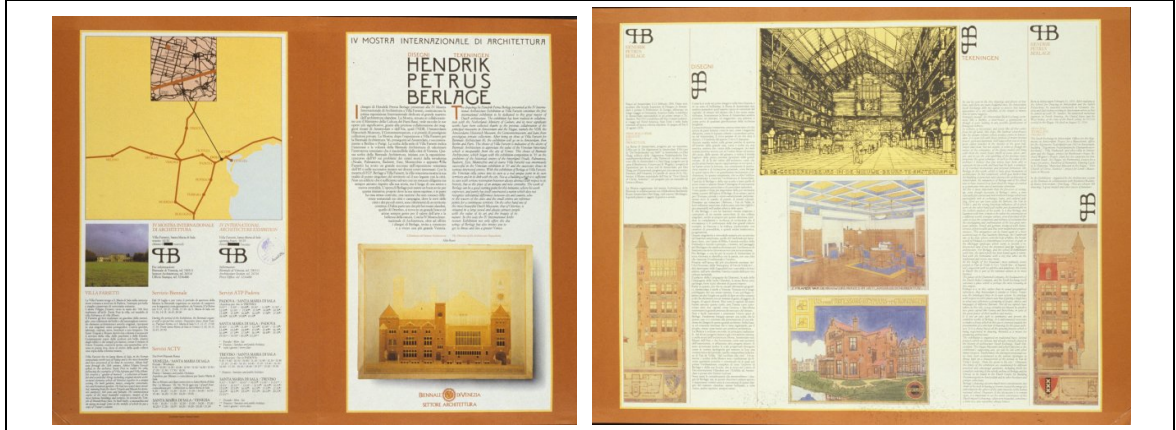
3. Venedik Mimarlık Bienali bir önceki bienalden üç yıl sonra, mimar Aldo Rossi küratörlüğünde gerçekleştirilmiştir. “Venice Project” olarak belirlenen bienal temasında, iki ana konu üzerinde durulmuştur: İlk konu; planlama alanına öncelik verirken, ikinci konu; planlamanın peyzajla karşılaştırılmasıdır. Aldo Rossi bienalde Venedik kenti ile ana karanın belli yerlerinin yeniden düzenlenmesi veya dönüştürülmesine ilişkin fikirlerini sunmak için sadece ünlü mimarları değil, aynı zamanda genç ve daha az ünlü mimarları da davet etmiştir. En iyi projeleri seçmek amacıyla uluslararası bir jüri tayin edilmiştir. Yeni mimari mekânlar yaratmanın son derece güç olduğu antimodern karakteri ile tanınan bir şehirde, bienal kapsamında verilen kentsel mekânları yeniden ortaya çıkarmanın zorluğu ve böyle bir durumun fırsatı pek çok kişi tarafından övgüyle karşılanmıştır. Katılımcı mimarların ilgisini çeken tema; Büyük Kanal'daki Accademia Köprüsü'nü yeniden tasarlamasını da içermektedir. Olası öneriler, hala sanatsal köklerine bağlı olan Venturi, Rauch, Scott-Brown gibi isimlerden gelirken, Franco Purini ve Costantino Dardi gibi yenilikçi, yaratıcı mimarların önerileri de ön plana çıkmıştır (URL-3).

Tablo 5. 4. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	4. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Hendrik Petrus Barlage-Drawings	
Küratörü	Aldo Rossi	
Direktörü	Paolo Portoghesi	
Tarihler	18 Temmuz-28 Eylül 1986	
Bienal Mekânları	Villa Farsetti	

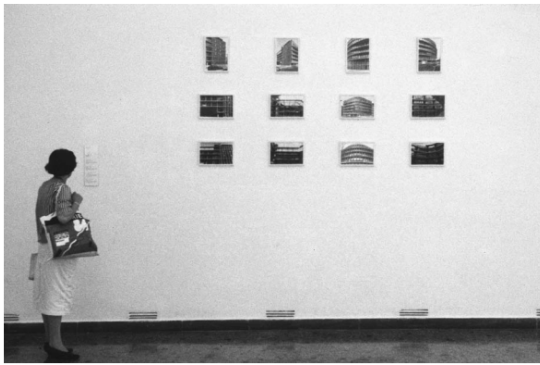
Bu bienal, tek bir mimarın çalışması olan Hendrik Petrus Berlage'ya adanmıştır. Berlage'nin buyruğu olan; "Binaya ve tarihine bakın!" sloganıyla tarihe gösterdiği sürekli ilgisi, bienalin kendisine adanmasının başlıca nedenlerinden biridir. Modernist harekete ve onun akılcılığına karşı eleştirilerine sadık kalınarak bu bienalde de Portoghesi ve Rossi'nin; "Çağdaş mimarlık geçmişle devam etmelidir!" anlayışına yoğunlaşmaktadır. Berlage, 1903'te Amsterdam'daki Stock Exchange gibi 20. yüzyılın en önemli mimari projelerinden bazılarını tasarlamasını sağlayan bağımsız bir düşünce geliştirmiştir. Bir dizi ütopyik kompozisyon, üzerinde "total work of art"ın yaratılmasının yarattığı hayranlığı ifade etmektedir. Sergi, hayranlık uyandıran çalışmasının gerçekliğini ve gücünü öğrenmek için Venedik'in hemen ardından Amsterdam, Paris ve Berlin'de peşi sıra sergilenmiştir (URL-3).

Tablo 6. 5. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	5. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	-	
Küratörü	Francesco Dal Co	
Direktörü	Paolo Portoghesi	
Tarihler	8 Eylül-6 Ekim 1991	
Bienal Mekânları	Padiglione Italia, Giardini, Arsenale	

5. Venedik Mimarlık Bienali için herhangi bir tema belirlenmemiştir. Dal Co, bienali sanat etkinliği tarzında düzenleme ve ulusal pavyonların katılımı gibi yenilikler getirerek bienalin uluslararası düzeyde gelişme göstermesi gerektiğinin güçlü bir savunucusu olmuştur. Bundan sonra yapılan bienallerde ulusal pavyonlar sürekli hale gelmiştir. Dal Co İtalya Pavyonu'nda, 90'lı yılların mimarları olan Gae Aulenti, Massimiliano Fuksas, Aldo Aymonino, Giancarlo De Carlo, Renzo Piano, Luciano Semerani ve Ettore Sottsass'ı gibi isimlerin bulunduğu 40 İtalyan mimar arasından seçim yapmıştır. Diğer iki etkinlik, 5. Venedik Mimarlık Bienali'nin önemini işaret etmektedir. Bunlar; James Stirling tarafından Giardini'nin ana giriş sokağında tasarlanan Book Pavilion Binası ve dünyanın her yerinden 43 mimarlık okulunun Arsenale'deki sergileridir. Dal Co ayrıca, Bienal ile Venedik toprakları arasında bir etkileşimin önemini vurgulamaktadır. Bunlar; İtalya Pavyonu'nun restorasyonu, Lido'da bulunan Palazzo del Cinema restorasyonu ve Piazzale Roma'nın kalitesinin artırılmasına yönelik yarışmalardır (URL-3).

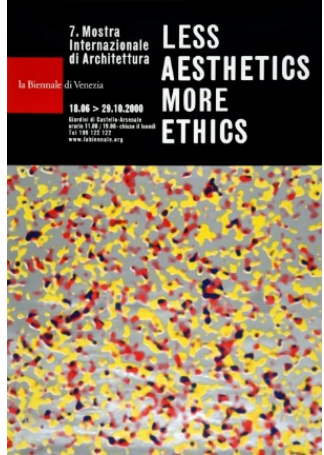

Tablo 7. 6. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	6. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Sensing the Future-the Architecture as the Seismograph	
Küratörü	Hans Hollein	
Direktörü	Gianluigi Rondi	
Tarihler	15 Eylül-17 Kasım 1996	
Bienal Mekânları	İtalya Pavyonu, Giardini	

6. Venedik Mimarlık Bienali, Dal Co'nun bienalin bir görsel sanat olarak sergilenmesi ve ulusal pavyonların katılımı ve fikrini destekleyen Avusturyalı mimar olan Hans Hollein tarafından düzenlenmiştir. "L'architetto come sismografo" İtalya Pavyonunda bulunan ana serginin başlığıdır. Amacı; mimarın günümüzün yeraltı titreşimlerini yakalama yeteneğini araştırmak ve onları gelecekte tercüme etmektir. Hollein, mimarların 90'larda belirli hareketlerin ve okulların bir parçası olmasının uygun olmadığını düşünmektedir. Aksine mimarlar, sınıflamalardan bağımsız ve kendi kendine yeten profesyonel figürler olmalıdır. İletişim sistemleri ve yeni teknolojiler gibi sıra dışı unsurlara verilen önem sayesinde, mimarlar geleneklerden miras kalan geleneksel kentsel mekân fikrine meydan okuyabilir ve kentsel alanlarda önemli yerleri değiştirebilir. Bu bienalde İtalya Pavyonu'nun odalarını Frank O. Gehry, Tadao Ando, Jean Nouvel, Renzo Piano, Zaha Hadid, Coop Himmelb(l)au, Peter Eisenman, Norman Foster, Herzog & de Meuron, Arata Isozaki, Toyo Ito, Philippe Stark, Jorn Utzon, Alvaro Siza Vieira, Massimiliano Fuksas, Rem Koolhaas, Rafael Moneo gibi büyük uluslararası mimarların eserleri ile doldurulmuştur. (URL-3).

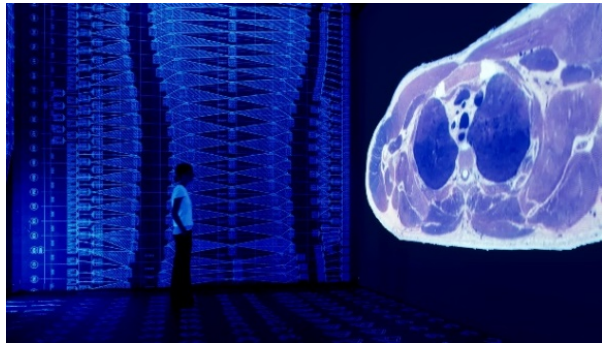
Tablo 8. 7. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	7. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Less Aesthetics, More Ethics	
Küratörü	Massimiliano Fuksas	
Direktörü	Paolo Baratta	
Tarihler	18 Haziran-29 Ekim 2000	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	
<p>Massimiliano Fuksas, önceki bienallerin alışılmış düzenini; “Less Aesthetics, More Ethics” araştırmasına odaklanarak terk etmiştir. Bienalde, mimarlık mesleğini artık bina tasarlama işi olarak almayarak günümüz kentine 360 derecelik bir bakış açısı geliştirmiştir. Temanın da işaret ettiği gibi; bir proje geliştirilirken sadece estetikten ziyade, yeni etik araştırmalar desteklenmelidir.</p> <p>90'lı yıllardan itibaren, özellikle Latin Amerika, Güneydoğu Asya ve Afrika'daki kentsel dönüşümlerdeki büyüklük ve hız, yeni toplumsal hoşnutsuzluk ve eşitsizlikleri ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden Fuksas; “Bienal'i kentsel davranışların ve dönüşümlerin yeni küresel boyutunu analiz etmek için bir laboratuvar olarak kullanmaya” karar vermiştir. Bu bağlamda, üç ana temaya vurguda bulunmuştur: Hem bir nesne, hem de düşünme konusu olarak “çevre”, kentsel değişimlere dikkati çeken “toplum” ve bilgi, iletişim, sanal boyut olarak “teknoloji” bu üç ana temayı oluşturmaktadır (URL-3).</p>		
		

Tablo 9. 8. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	8. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Next	
Küratörü	Deyan Sudjic	
Direktörü	Paolo Baratta	
Tarihler	8 Eylül-3 Kasım 2002	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	

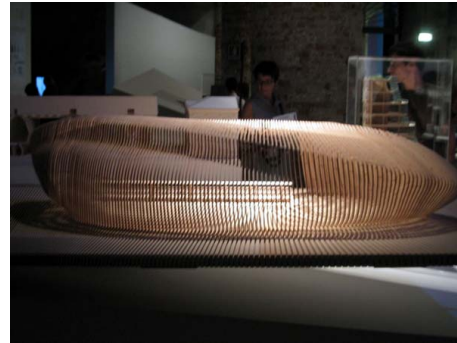
“Gelecekte mimarlık nasıl olacak?” Bu; Deyan Sudjic’in küratörlüğünü yaptığı “Next” temalı 8. Venedik Mimarlık Bienali’nin yanıtlamaya çalıştığı sorudur. Bir binanın düşünülmesi/tasarlanması ve etkin gerçekleştirilmesi arasındaki zamansal yer değiştirme genellikle sonucun biraz modası geçmiş olmasını sağlar. Sudjic, bugün eskizlerin, modellerin ve yeni teknolojilerin sayesinde, en yakın geleceğin mimarisini, sınırlı bir hata payı ile görebileceğimizden emindir. Bu Bienal’in en önemli özelliklerinden biri, malzemelere gösterdiği ilgidir. Katılan tüm tasarımcılardan, sadece çizimler ve plastik modeller değil, aynı zamanda mimari alanda sahip oldukları etkiyi fiziksel olarak kanıtlamak için tuğla, cam, metal gibi beton malzemeleri de sergilemeleri istenmiştir. Next, farklı bölümleri sayesinde en yaygın yapı tipleri olan konut, müzeler, iletişim, eğitim, kuleler, iş ve alışveriş merkezleri, performans mekânları üzerinde bir araştırma önermeyi amaçlamıştır. Dünyanın önde gelen mimarların tasarımlarının sergilendiği bu bölümde, “Towers of City” adlı bir sergi açılmıştır. İkiz Kuleler’in New York’ta bombalanmasından bir yıl sonra bu sergi, dikey genişleme ve gökdelenler için yeni bir ilginin duyulduğunu ve sonuçta günümüz şehirlerinin modernliğini yeniden ortaya çıkarabileceği vurgulamıştır (URL-3).

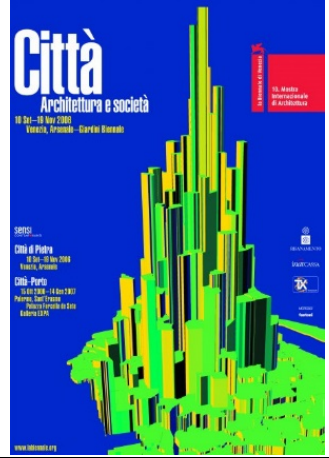
Tablo 10. 9. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	9. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Metamorph	
Küratörü	Kurt W. Forster	
Direktörü	Franco Bernabè	
Tarihler	12 Eylül-7 Kasım 2004	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	

Günümüzde tasarım aşamalarında bilgisayar kullanımı ve avangart malzemelerin artan kullanılabilirliği, orijinal ve cesur yapıların oluşturulmasına izin vermektedir. Metamorfozis mimarisi, yeni teknolojiler ve malzemeler tarafından dikte edilmekte ve kolaylaştırılmaktadır. Bu nedenle, 9. Venedik Mimarlık Bienali'nin teması Kurt W. Forster tarafından; "Metamorph" olarak seçilmiştir. Forster; çağdaş mimarlık vizyonunu, henüz ortaya çıkmamış fikirlerin ve ilişkilerin gerçekleşebileceği, geleneksel mimarlık fikrine karşı yalıtılmış, iyi tanımlanmış unsurların birliği olacak şekilde bir hareket olarak önermiştir. Bilgisayar teknolojisini kullanan Asymptote mimarlık ofisi, Arsenale'nin merkezi perspektifini parçalara ayıran modüler yapılar yaratmış ve her bir kesimin kendiliğinden ve aynı anda bir sonraki metamorfoz sürecindeki gibi bir diğerine kaymasını sağlamıştır. Arsenale sergisi, her biri belirli bir konu üzerine odaklanmış "Dönüşümler, Topografya, Yüzey, Atmosfer, Hyper-Project, Harrowing of the City, Becerini Doğası" başlıklı yedi bölüme ayrılmıştır. İlk ve en önemli bölüm olan "Dönüşümler", 80'lerin başındaki teorik tartışmayı derinden değiştiren dört sanatçıyı kapsamaktadır. Bir tarafta Aldo Rossi ve James Stirling, diğer tarafta Eisenman ve Gehry yer almaktadır (URL-3).

Tablo 11. 10. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	10. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	City-Architecture and Society	
Küratörü	Richard Burdett	
Direktörü	Davide Croff	
Tarihler	12 Eylül-7 Kasım 2006	
Bienal Mekânları	Arsenale and Giardini	

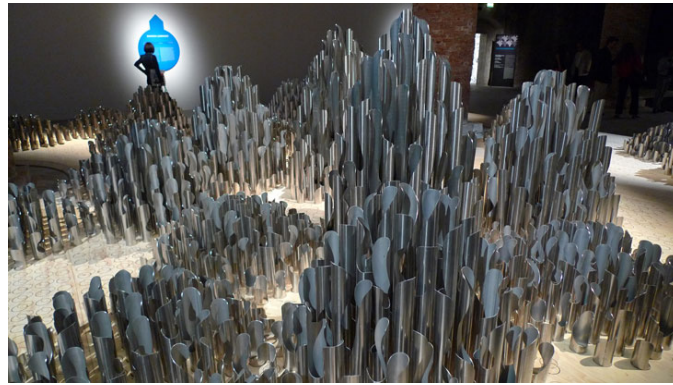
10. Venedik Mimarlık Bienali kent merkezli bir bienaldir. Bienal, üç veya dört milyondan fazla kişinin sürekli olarak yaşadığı ve bienalin temasını oluşturan “küresel şehirler” olarak adlandırılan şehirlere odaklanmaktadır. Göçmenlikten büyüme zorluklarına, hareketliliğin evriminden, sürdürülebilir kalkınma araştırmasına kadar çeşitli konuları kapsamaktadır. Sergi, mimarlık ve gerçek kullanıcılar arasındaki olası etkileşimleri araştırmaya çalışarak çağdaş toplumun bazı önemli sorularını dikkate almaktadır. Daha spesifik olarak, demokratik ve sürdürülebilir kentsel peyzajların tasarlanmasında mimarların rolüne dikkat çekmiştir. Ayrıca, müdahale politikaları, hükümet beyanları ve sosyal uyum konularını ele almıştır. Arsenale’de bulunan sergi, 4 farklı bölgeden, 16 büyük şehir ve kentsel deneyimlerden, daha önce gösterilmemiş filmlerden oluşmaktadır. Asya'dan Mumbai ve Tokyo; Amerika'dan Caracas, Mexico City, Bogotá, São Paulo, Los Angeles ve New York; Afrika ve Akdeniz bölgesinden Johannesburg, Kahire ve İstanbul; Avrupa'dan Londra, Barselona, Berlin, Milan-Turin kentleri seçilmiştir. Uluslararası araştırma merkezlerinin faaliyetlerini ziyaretçilerle paylaşmaya davet ederek dünyanın metropollerinin günlük hayatını Venedik'e taşımıştır. Bienal, 21. yüzyıl kentleri için daha iyi, daha demokratik ve adil bir dünya için mega kentlerin potansiyel katkısına adanmış bir manifesto olarak görülmektedir (URL-3).

Tablo 12. 11. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	11. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Out There: Architecture Beyond Building	
Küratörü	Aaron Betsky	
Direktörü	Paolo Baratta	
Tarihler	14 Eylül-23 Kasım 2008	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	

Küratörlüğünü Aaron Betsky'in yaptığı 11. Venedik Mimarlık Bienali; "Out There: Architecture Beyond Building" teması ile toplumu önemli konularla yüzleştirmek için mimarlığın mezarlarını sunmak yerine, modern dünyayı anlamamıza yardımcı olan, mekâna özgü yapımları, vizyonları ve deneyleri gösteren, binadan bağımsız bir mimarlığa geçmeyi arzulamaktadır. Betsky'e göre mimarlık, bir şeyler yapmakla ilgili değildir: Binalar sadece nesnelere ve inşa etme eylemi sadece yerleşik nesnelere üretir; mimarlığın bununla hiçbir ilgisi yoktur. Binalar hakkında düşünmek ve tartışmakla daha çok şeye ulaşılır. Daha somut bir ifadeyle, mimarlık; "bizi dünyada evde hissettiren şey"dir. Bienal; mevcut binaları sunarak değil, baştan çıkarıcı imgelerle deneyler toplamak ve teşvik etmektir. Arsenale'de, dünyada evde nasıl hissedebileceğimizi sorgulayan, büyük ölçekli ve yere özgü yapıların oluşturulmasına ilişkin durumlar sergilenmiştir. Bu temayı anlatabilmek için Kathryn Gustafson'un "Heavenly Garden" enstalasyonu gerçekleştirilmiştir. Giardini'de ise, İtalya pavyonunda üç ayrı bölüm halinde; "Deneyim Masterı", "Deneysel Mimari" ve "Kenti Doldurmak" başlıklarında ünlü mimarların çalışmaları yer almıştır (URL-3).

Tablo 13. 12. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	12. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	People Meet in Architecture	
Küratörü	Kazuyo Sejima	
Direktörü	Paolo Baratta	
Tarihler	29 Ağustos-22 Kasım 2010	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	

Kazuyo Sejima, Venedik Mimarlık Bienali tarihindeki ilk kadın küratördür. Kazuyo Sejima; “Mimarlık içinde bulunduğu zaman içinde, böylesine hızlı değişen bir bağlamda, yeni değerleri ve yeni bir yaşam tarzını netleştirmeye yardımcı olabilir mi?” sorusundan yola çıkarak bienalin içeriğini ve temasını oluşturmuştur. Bu bienal, birçok yaklaşımı ele almanın yanı sıra mimarlığın çeşitli olanaklarını deneyimleme şansını sunmuştur. Bu sayede, bienalin atmosferi tek bir yönelimden ziyade, çoklu bakış açısıyla ele alınmıştır. “People Meet in Architecture” teması; insanların mimarlıkla ilişkilerini, mimarlığın insanlarla ilişkilerini ve insanların kendileriyle olan ilişkilerini kurmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, dünyanın her yerinden mimarlar, mühendisler ve sanatçılar arasından 44 katılımcının çalışmaları sergilenmiştir. Katılımcılar yeni sosyal ve doğal ortamların etkileşimi konusundaki konularını belirlemişlerdir (Cilento, 2010).

Tablo 14. 13. Venedik Mimarlık Bienali

Bienal Adı	13. Venedik Mimarlık Bienali	
Bienal Teması	Common Ground	
Küratörü	David Chipperfield	
Direktörü	Paolo Baratta	
Tarihler	29 Ağustos-25 Kasım 2012	
Bienal Mekânları	Arsenale, Giardini	
<p>David Chipperfield 13. Venedik Mimarlık Bienali'nde, mimarlığı kolektif etki yaratmaya neden olan geçmiş ve gelecek nesil arasında köprü olabilen farklı fikirlerle örüntülü, kompleks figürünü yeniden ele almıştır. Kişi olarak mimarı; toplumdaki bağlarını koparmamış, toplumla birlikte hareket eden biri olarak betimlemektedir. Tasarımcılardan narsisizmden uzak, bienal için özel olarak hazırlanmış ürünler üretmesini beklemiştir. Chipperfield, ortak bir tarihten türeyen farklı fikir ve düşüncelerin biraraya gelmesi ile oluşan mimari kültürün varlığını ve sürekliliğini kabul etmiştir. Bienalin ana sergisinde, “yıldız mimar”ların oluşturduğu elitist yaklaşımlardan uzak bir anlayışla; ortak akıl, sağduyu ve mimarlığın insanlık için yapabilecekleri üzerine kurulu bir anlayış mevcuttur. “Mimarlardan çok mimarlığın konuşulacağı” bir etkinlik arzu edilmiştir. Sergide; “çoğulculuk” söylemi yerini “ortak zemin”; “gelecek” kavramını “hafızaya” dönüştüren işaretler yer almaktadır. Ulusal pavyonlar, bienalin “ortak zemin” temasını ucundan tutarak da olsa, kendilerince yorumlarını dile getirmişlerdir (Scanu, 2012; Kanıpak, 2012).</p>		
		

1.4.4. Venedik Mimarlık Bienalleri'nin Değerlendirilmesi

Venedik Bienali'nin bir ayağı olan ve 1980 yılından itibaren yapılan Venedik Mimarlık Bienali, süreç içinde kurumsal yapısına kavuşmuştur. Venedik Mimarlık Bienali, yapılmaya başlandığı ilk yıllarda dahi olmak üzere küresel mimarlık ortamında ses getiren söylemler, temsiller ve ürünlere sahip bir bienal olmuştur.

Bienalin ilk yıllarında küratörler ve direktörler hep İtalyan mimarlar olmuşlardır. İlk iki bienalin küratörlüğünü Paolo Portoghesi üstlenmiştir. Sonrasında gelen iki bienal de Aldo Rossi küratörlüğünde gerçekleştirilmiştir. Bu yıllara rastlayan bienallerdeki çalışmalar yerel ölçekte Venedik ve yakın çevresini, küresel ölçekte postmodern tartışmaları ve İslam mimarisini konu edinmiştir.

Francesco Dal Co küratörlüğündeki 5. Venedik Mimarlık Bienali'nde organizasyonun uluslararası boyuta geçmesine yönelik ilk adımlar atılmıştır. Bu kapsamda, ulusların pavyonlarla katılım göstermesi için davette bulunulmuştur. Ulusal pavyonların bienalde yer almaya başlamasının bienal için bir kırılma noktası olduğu söylenebilir. Bu kırılma noktasından sonra bir sonraki bienal olan 6. Venedik Mimarlık Bienali'nde "Golden Lion, Silver Lion, Special Prize" gibi çeşitli kategoriler altında ödüller verilmeye başlanmıştır.

1999-2001 yılları arası gerçekleştirilen Venedik Bienali; "Yeni Venedik Bienali" olarak tanımlanmaktadır. Bunun nedeni ise; temsil edilen ulus sayısının artmasıyla bu uluslara Arsenale'de yer verilerek bienalin mekânsal sınırlarının genişlemesi, farklı nitelikte temaların üretilmesi ve bienal yönetimin özerk bir hale gelmesidir (Madra, 1999). Venedik Bienali'nde meydana gelen gelişimlerin yansımaları Mimarlık Bienali'ne de yansımıştır. Bu yıllara rastlayan ve Massimiliano Fuksas'ın küratörü olduğu bienalde; "Less Aesthetics, More Ethics" temasıyla, mimarlık mesleği için bütüncül bir bakış açısı gündeme getirilmeye çalışılmıştır.

Bienalin son yıllarında ise; dünya çapında tanınmış mimarlar bienallerde yer alıyor olsa da, küçük işlere sahip mimarların da ortak tema altında buluşabildiği görülmektedir.

1.5. Çalışmanın Kapsamı

Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerini konu edinen bu çalışmanın sınırları; ölçek olarak iki farklı kapsamda belirlenmiştir: İlk kapsamda; “Neden Venedik Mimarlık Bienali?” sorusundan yola çıkılarak çalışmanın üst kapsamı, “Neden Türkiye Pavyonu?” sorusu ile çalışmanın alt kapsamı belirlenmiştir.

Günümüzde, dünya ölçeğinde, sürekli olarak devam eden pek çok sayıda mimarlık bienali ve trienali bulunmaktadır. Bu bienaller ve trienallerde farklı coğrafyalarda, farklı toplumların, farklı bakış açılarıyla mimarlık kültürünü ele alma biçimleri sorgulanmaktadır. Kapsam olarak işlenen konular ve temalar uluslararası ve ulusal ölçekte olabilmektedir.

Bu noktadan hareketle, çalışmanın üst kapsamının belirlenmesi amacıyla, bienallerde; “işlenen konuların mimari veya kentsel içerikte olma durumu”, “işlenen konuların yerel veya küresel olma durumu” ve “işlenen konuların tarif ettiği zaman dilimi (geniş/geçmiş/günümüz/gelecek)” bağlamlarında tematik çerçeveler oluşturulmuştur. Oluşturulan tematik çerçeveler ışığında Tablo 15’te Amerika kıtası için Chicago Mimarlık Bienali, Avrupa kıtası için Venedik Mimarlık Bienali, Rotterdam Mimarlık Bienalleri, Lizbon Mimarlık Trienali, Asya kıtası için Hong Kong / Bi-City Mimarlık ve Şehircilik Bienalleri karşılaştırılmıştır:

Tablo 15. Karşılaştırılan bienallerin ve trienallerin kronolojik sırası ve temaları

Yıl	VENEDİK	ROTTERDAM	LİZBON	HONG-KONG	CHICAGO
2009-2011	People Meet in Architecture	Open City, Designing Coexistence	Let’s Talk about Houses	City Mobilization	
2011-2013	Common Ground	Making City		Architecture Creates Cities. Cities Create Architecture.	
2013-2015	Fundamentals	Urban by Nature	Close, Closer	Urban Border	The State of the Art of Architecture
2015-2017	Reporting from the Front	The Next Economy	The Form of Form	Re-Living the City	Make New History
2018-2020	Freespace	The Missing Link		Cities Grow in Difference	

Söz konusu bienal ve trienallerin tematik çerçeveler bağlamında yapılan karşılaştırmaları sonucunda aşağıdaki verilere ulaşılmıştır:

- Venedik Mimarlık Bienali, Lizbon Mimarlık Trienali ve Chicago Mimarlık Bienali, mimari içeriklere odaklanmıştır. Rotterdam Mimarlık Bienali sadece kentsel konulara odaklanmıştır. Hong-Kong Mimarlık ve Şehircilik Bienali ise adından da anlaşılacağı gibi her iki alanda da söylemler üretmiştir.

- Bienal ve trienaller, söylemlerindeki yaygın etki alanı ile mimarlık kültüründeki küreselleşmenin lokomotifini konumundadırlar. Ulusal içeriğe sahip söylemlerin ise birkaç istisnanın ötesine geçemediği görülmektedir. Bu etkinlikler, her ne kadar küreselleşmenin lokomotifini konumunda olsa da, bazı bienal ve trienal söylemlerinin, bir parçası olduğu küreselleşmeye karşı bir duruş sergilediği söylenebilir.

- Mimarlık kültürünün yansımaları gördüğümüz bienaller ve trienallerin genelinde, geçmiş hakkında durum tespitlerinin yapıldığı ve işlenen konular hakkında geleceğe yön ve cesaret verici söylemlerin varlığından söz edilebilmektedir. (Topaloğlu ve Beşgen, 2018)

Bu bağlamda, Venedik Mimarlık Bienali'nin incelenen süreç boyunca sürekli olarak mimari konuları işlediği, bünyesinde çok sayıda ülke pavyonu ile yaygın etkisinin diğer etkinliklere göre daha fazla ve işlenen konuların küresel ölçekte olması, tarif ettiği zaman diliminin geniş ve gelecek zaman dilimlerini kapsadığı sonucuna ulaşılmıştır. Venedik Mimarlık Bienali söylemleri tematik çerçevelerinin tümüyle, bir süreklilik ve tutarlılık içermesi nedeni ile çalışmanın üst kapsamını oluşturmaktadır.

Çalışmanın alt kapsamı, çalışmanın amaçlarından biri olan; “Venedik Mimarlık Bienali'nin ulusal ve küresel mimarlık kültüründeki yeri ve etki alanının belirlenmesi” amacına uygun bir şekilde belirlenmiştir. Bu nedenle, Venedik Mimarlık Bienali kapsamında yer alan Türkiye Pavyonu söylemleri çalışmanın alt kapsamını oluşturmaktadır.

Venedik Mimarlık Bienali'nde Türkiye'nin pavyon açma düzeyinde ulusal bir katılımcı olarak sürekli ve sabit bir pavyon mekânında yer almaya başladığı 2014 yılı, sonrasında yapılan 2016 ve 2018 yılı bienalleri, çalışmanın zamansal sınırını çizmektedir. Bu yıllarda gerçekleştirilen Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri ve ürünleri çalışmanın temel verilerini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, Türkiye Pavyonu'nun dahil olduğu ilgili bienaller, Türkiye Pavyonu'na ait temalar ve küratörler Tablo 16'da gösterilmektedir:

Tablo 16. 2014-2016-2018 yılları Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyon'larına ait temalar ve küratörler

Yıl	VENEDİK MİMARLIK BİENALİ		TÜRKİYE PAVYONU	
	Küratör(ler)	Tema	Küratör(ler)	Tema
2014	Rem Koolhaas	Fundamentals	Murat Tabanlıoğlu	Places of Memory
2016	Alejandro Aravena	Reporting From The Front	Feride Çiçekoğlu Mehmet V. Kütükçüoğlu Ertuğ Uçar	Darzanà
2018	Yvonne Farrell Shelley McNamara	Freespace	Kerem Piker	Vardiya

1.6. Çalışmanın Yöntemi Hakkında

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma yönteminin oluşturulmasına hazırlık olması için yönteme ilişkin genel literatür araştırmasına yer verilmektedir.

Üst çerçevede “söylem” kavramından yola çıkılarak, “metinlerarasılık” kavramı, “söylem analizi”, “söylem analizinin çeşitleri” ve “içerik analizi” hakkında bilgiler paylaşılmaktadır. Birbiri ile çoğu kez karıştırılan ve üstünlüklerinin tartışıldığı, “söylem analizi” ve “içerik analizi” karşılaştırması yapılarak bu alandaki anlaşılması zor durum giderilmeye çalışılmaktadır.

1.6.1. Söylem Kavramı

İngilizce “discourse” olarak dile getirilen söylem sözcüğünün kökeni; Latince olarak “discurrere”; koşturma ve “discursus”; süreç, mantıksal akıl yürütme anlamlarına gelmektedir. TDK Güncel Türkçe Sözlük’te ise “söyleyiş, söyleniş, sesletim, telaffuz”, “kalıplaşmış, klişeleşmiş söz, ifade” ve “bir veya birçok cümleden oluşan, başı ve sonu olan bildiri, tez” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Bu tanımlamaları kategorik olarak ayıracak olursak birinci tanım; söylem kavramının fonetik tanımını, ikinci tanım; bir olay hakkında ortaya çıkan “slogan” durumunu, üçüncü tanım ise; “düşünce aktarımı” tanımını ifade etmektedir. Cevizci (1999) hazırlamış olduğu Felsefe Sözlüğü’nde söylem kavramına ilişkin olarak; “Söylem [Ing. discourse; Fr. discottrese; Aim. diskurs]: Genel

olarak, dilin sözel ya da yazılı bir biçimde aktüelleşmesi süreci; yazılı ya da sözlü olan, bir iletişime veya diyaloga davet eden her şey”, bir etkinlik alanına, bir faaliyet türü veya disipline özgü kavramsallaştırmalar bütünü veya ağı; birtakım ortak kabullerle desteklenen veya bütünlenen ürünler toplamı”, “özel olarak da algılama tarz ya da şemaların, dil ve bilgi pratiğini yöneten, kontrolü altında tutan, kültürel kod, derin yapı; dilin düşünceyi, bilgiyi ve entelektüel faaliyeti örgütleyen düzenleyen artalanı, ek dilsel yapılar bütününden meydana gelen ideolojik boyutu” tanımlamalarına yer vermiştir. Söylem; bir uzmanlık alanına ait kavramların, düşünsel ve bilgisel birikimin işlenerek sonuç ürün halinde sunulması için kurgulanmış, dilsel özellikleri içeren ve düzenleyen yapı ve/veya yapılarıdır.

Söylem kelimesinin sözlük anlamlarından sonra kavramsal açılımına bakıldığında; Hall’a (1977) göre; söylemin genel tanımı dil vasıtasıyla görünürlük kazanan ve düzenlenen, hazır ve önceden kurulmuş “tecrübe edişler” kümesidir. Jupp (1996) söylem kavramını; konuşma ve sohbet de dahil olmak üzere tüm iletişim biçimlerini kuşatan ve sadece sohbet ve konuşma ile sınırlı olmadan günlük uygulamalar içinde sosyal dünyayı görme, sınıflandırma ve ona tepki vermeyi de içeren bir kavram olarak tarif etmektedir. Potter (1996) ise; söylemin araç olma durumuna dikkat çekerek “söylemin anlamı inşa ettiğini ve böylelikle toplumların semboller ve anlamlar arasında bağ kurulumunu gerçekleştirdiğini” ifade etmektedir. Bu sayede; “konular, olaylar ve olgular üzerinde düşünceler ya da iletişim biçimleri söylemler üzerinden türetilmektedir”. Wodak (1997) Potter’a paralel olarak söylemi; “belli bir sosyal durumda iletişimi mümkün kılan bir spesifik dil kullanımı ve spesifik sosyal etkileşim olarak” tanımlar. Konuşma eylemleri, dil oyunları, gündelik dil kullanımından farklı olarak söylemin “kendi kendine yeten bir iletişim formu” olduğunu ileri sürmektedir. Bu görüşleri destekler nitelikte, söylem bir dil pratiğinin yanında, ideoloji, bilgi, diyalog, anlatım, beyan tarzı, müzakere, güç ve gücün mübadelesi ile eyleme dönüşen dil pratiklerine ilişkin süreçlerdir. Jensen de (1995) dili sadece tasvir edici bir unsur olarak görmeyip, aynı zamanda eylem çeşitliliğini gösterdiğini belirtmektedir (Sözen, 2014).

Fairclough’a (2003) göre söylem; yapılardan oluşmaktadır. Aynı zamanda bu yapıların oluşumu ve yeniden biçimlendirilmesine söylem katkıda bulunmaktadır. Yapılar; politik, ekonomik, cinsiyet gibi unsurlara sahip söylemsel ve ideolojik oluşumlardır.

Söylem bir inceleme nesnesi olarak ele alındığında, yapısalcı ve post-yapısalcı yaklaşımlar olmak üzere iki tür yaklaşımdan bahsedilebilir. Yapısalcı yaklaşım; Saussure’ün dilbilim anlayışından kaynaklı gelişmiştir. Levi Strauss, Roland Barthes gibi

dilbilimciler de bu anlayış çerçevesinde kuramsal çalışmalar yapmışlardır. Post-yapısalcı yaklaşım; sadece dilbilim ile sınırlı kalmamış; sosyoloji, kültür gibi diğer alanlarda da kendine yer bulmuştur.

Yapısalcı yaklaşımda anlam belirlemede özne etkisizdir. Anlamı üreten insan, öncelikle anlam içinde insan olarak kabul edilmektedir. Anlam, öznenin içindeki yapıdır. Bu noktada yapı, özneyi tanımlar ve öznenin konumunu yapının kendisi belirler. Özne dışında kalan yapı belirleyici unsurdur. Bu yapı bütün, kapalı bir sistemdir. Dilde bulunan zenginliğin altında bütünlüklü bir yapının var olduğunu savunmaktadır. Bu nedenle kapalı metin kavramını esas almaktadır (Narin, 2013). Yapısalcılara göre dil, sembolik düzeni oluşturan iletişim aracıdır. Gösteren ve gösterilen sisteminin varlığını kabul etmektedir. Yapısalcı anlayışta, söylem daima bir yapıdan hareketle, yapı vasıtasıyla ile bir birikim kurma girişimi vardır. Dil kendini metin ile sınırlamaktadır (Strauss, 1994).

Post-yapısalcı yaklaşımda sadece metinler değil, konuşma ve insan davranışları da araştırma nesnesi olarak görülmektedir. İnsanların ve düşüncelerinin sistematik bir biçimde nasıl kabul edildiği ve dışlanması üzerine yapılan bir yapı söküme odaklanılmıştır (Glesne, 2015). Bir metnin veya söylemin üretimi, okunması, dinlenmesi, algılanması ve tekrar üretimi toplamında üreticisinin ve alıcı bireylerin yapmış olduğu yorumlardır. Metin veya söylemde geçerli tek bir doğru yoktur. Bu nedenle, bilginin ve doğrunun bulunduğu ortam, söylem ve bağlama göre değişkenlik göstermektedir (Gür, 2013).

Post-yapısalcı yaklaşım, temelde yapısal yaklaşımın yeniden yorumlanması ve eleştirel biçimde ele alınmasıdır. Yapısalcılıkta bulunan her metnin bir yapıya sahip olduğu fikri ile okuru önemsiz kılan anlayışın aksine post-yapısalcı görüşte, okuyucu merkezde yer alarak kendi anlamlarını üretebilmektedir. Post-yapısalcı yaklaşımda anlam bitmeyen bir süreç ve özneye göre anlam üretimi ile de çoklu anlam vardır. Bir metin, her bir okur için farklı anlamları barındırmaktadır. Bu anlayışta, okuyucu ön plana çıkararak metin okuyucu tarafından anlamlandırılarak oluşturulur. Özne, sonsuz sayıda var olmaktadır. Özne tutarsız olup doğru tek bir bakış açısına sahip değil, öznenin konumuna göre değişebilmektedir. Metnin kapalı yapısı reddedilerek çoklu anlam pratikleri üzerinden metinlerarasılık vurgusu yapılmaktadır (Sözen, 2014).

Yapısalcılık ve post-yapısalcılık anlayışlarından hareketle, bu çalışma çerçevesinde araştırma alanı metinleri ve kurgulanan yöntemin özelliklerinden dolayı “metinlerarasılık” kavramının açıklanmasında yarar görülmektedir.

1.6.2. Metinlerarasılık Kavramı

Metinlerarasılık; herhangi bir konu düzleminde bulunan iki metin arasında meydana gelen ilişki, iletişim, koşutluk, geçişkenlik ve transfer olma durumlarıdır. İlk olarak Fransız Julia Kristeva tarafından ortaya konulan metinlerarasılık kavramına, Bakhtin’de paralel düşünce ile yaklaşmıştır. Bu doğrultuda Bakhtin; “Herhangi bir söyleyen henüz gösterilemeyen nesnelere karşısında bir Âdem değildir ki ilk kez adlandırın”, ifadesi ile metinlerarasılık düşüncesine açıklık getirmiştir (akt. Aktulum, 1999). Postmodern bir düşünce ile Habermas; “Söze dökülmüş şeyler kısacası söylenenler hiçbir zaman basit birer cümle ya da söz dizini değildir, söylenenlerin içerikten ayrı kendilerine has ruhları vardır. Söylem ve konuşma eylemlerinin anlamı, içinde yapılandığı öznelerarası içerikten türemektedir”, der (akt. Cohen, Manion ve Morrison, 2005).

Gür (2002), metinlerarasılık kavramına direkt bir atıfta bulunmayarak metinlerarasılığı “palimpsest metaforu” ile açıklamaktadır. Gür, eskiden parşömenlerin sayısının az olması nedeni ile yeni yazılacak metinler eski parşömenlerdeki yazıların kazınıp yeniden yazılması ile elde edildiğini belirtmiştir. Bu nedenle bir firavun tebliği, antik dönem mitolojisi, bir ortaçağ hikayesi aynı tek bir parşömen üzerinde okunabilmektedir. Gür’ün tanımı; söylemin fiziksel durumundan yola çıkarak palimpsest metaforu ile oluşturulan bir metinlerarasılık yorumudur.

Bu noktada metinlerarasılık kavramında farklı düzlemlerde yer alan fakat ortak bir yapıda bulunan üç ana unsurdan söz edilebilir: Bu üç unsur; “yazar”, “metin” ve “okur”dur. Yazarın kendinden önce oluşturulmuş metinler ile kurmuş olduğu ilişki, sonsuz düzlemler içeren yapının göreceli olarak ilk düzlemini oluşturmaktadır. Göreceli oluş durumu, yazarın o anki konumunun bir başlangıç teşkil etmesini tarif etmektedir. İkinci düzlem; oluşturulan metindir. Metin ortaya konuluş biçimi ile yazar kadar gerçektir. Parçalardan oluşturulan bir bütüne sahiptir. Bütünü oluşturan metinde yalnızca diğer metinlerden gelen aktarımlar ve alıntılar yer almayıp, yazarın subjektif yorumları da içerilmektedir. Her bir söylemde, özne ve metin diğer özne veya metinlerden etkilenir veya onları etkilerler. Dikkat edilmesi gereken durum olarak subjektivite; nesnelere ilgili değil, anlamlarla ilgilidir (Sözen, 2014). Üçüncü düzlemde yer alan okur ise; yazarın metin vasıtası ile aktardığı iletileri anlamayan/anlaması beklenen, sentezleyen/sentezlemesi beklenen ve yorumlayan/yorumlaması beklenen konumda yer almaktadır. Tüm bu sürecin sonunda okur bir yazara/anlatana dönüştürülerek yapının sürekliliği sağlanabilir veya

metin bir şekilde okur tarafından eritilip yok edilebilir. Metinler ve söylemlerdeki tüm bu sürekli değişim ve başkalaşma durumunu Kristeva (1980); “doğurgan metinler” olarak ele almaktadır. Metin veya söylemdeki bu canlılık durumunu; “anlatılar mozaiği”, “birleşim” ve “dönüştürülme” sözleri ile ifade eder.

Metinlerarasılık kavramına Umberto Eco'nun “Açık Yapıt” fikri ile bir başka bakış açısı getirilebilir. Eco'nun (2000) Açık Yapıt kavramı; bir sanat eserinin sanatçının okuyucu veya izleyiciye ilettiği mesajın ötesinde, okuyucu veya izleyicinin sanat eseri üzerine yapmış olduğu yorumlar ve anlamlandırmalardır. Bir sanat eseri, sanatçının elinden çıktıktan sonra okuyucu ve izleyicinin yorumlarıyla her defasında yeni anlamlar kazanarak kendini tekrar üretmeye açık bir yapıdadır. Söylemin yorumlanması ve yeniden anlamlandırılması ve bunun yeni bir metin olarak ortaya çıkması söylemin metinlerarasılığını desteklemektedir. Bu bağlamda söylem de bir açık yapı olarak değerlendirilebilir.

Mimarlık ve metinlerarasılık kavramları arasındaki ilişkiye baktığımızda, kaçınılmaz bir ilişkinin varlığından söz edilebilir, çünkü metinlerarasılığın doğası ile mimarlık ürünlerinin meydana gelme süreci birbirini karşılar niteliktedir. Mimarlık alanında metin; mimari bir ürün olarak yazılı bir manifesto, tasarım raporu veya yazılı olmayan (yapının kendisi) bir ürün olabilmektedir. Faiz Büyükcım ve Zorlu (2018); “mimarlık ve metinlerarasılık ilişkisinin metinlerarası görüngüde ve metinlerarası yöntemler dâhilinde tanımlandığı ölçüde kurulabileceğini” belirtmektedir. Mimarlık ürünleri üzerinden kurulabilecek metinlerarası yöntemleri “alıntı”, “gizli alıntı”, “örtük alıntı”, “parodi”, “alaycı dönüştürüm”, “öykünme”, “genişletme”, “öyküsel dönüşüm”, “edimsel dönüşüm”, “iç anlatı”, “montaj”, “kolaj”, “palimpsest” ve “yeniden yazmak” olarak derlemektedir.

Bu çalışma, mimarlık ürünlerinin (söylemler veya metinler)² bir diğer mimarlık ürünleri ile kurduğu ilişkiyi, mimarlık ürünlerini (söylemleri veya metinleri) yukarıda belirtilen metinlerarası yöntemler ile sınıflama çabası içinde değildir: Çalışmada, metinlerarası kurulan ilişkiler örüntüsünün bir analizi söz konusudur. Mimarlık disiplininde yazılı veya yazılı olmayan üretilen söylemler ve/veya metinler, metinlerarasılık çerçevesinde metodolojik olarak analiz edilmektedir.

² Söylem ve metin kavramları arasında bir takım farklılıklar var olsa da, bu çalışmadaki örneklem alanı bienal metinleridir; bienal metinleri birer söylemdirler. Bienal metinlerinin birer söylem olması nedeniyle, söylem ve metin kavramları, ortak bir arayüzde ele alınarak birbirinin yerine kullanılmıştır.

1.6.3. Söylem Analizi

Söylem analizi, dilin sosyal eylem yönünü vurgulamak ve konuşma-eylem teorisi bağlamında insanların kendi algı dünyalarını oluşturmak için günlük olaylarda dili nasıl kullandıkları üzerine odaklanan etnometadolojiyi (anlam kazandırmayı) kullanmaktadır. Söylem analizi bir anlamda; “anlamın çeşitliliğini ve değişkenliğini araştıran” ileri düzey hermeneutik (yorumbilim) ve sosyal göstergebilim (anlambilim) olarak görülebilir (Elliott, 1996). Söylem analizi; metodolojide genel, kuramsal ve niceliksel yaklaşımlardan, ayrı ayrı nitelendirilen, detaylı ve nitel yaklaşımlara geçiş için gerekli bir çabadır (Wood ve Kroger, 2000).

Özdemir’in (2010) Davison’dan (2006) aktardığı biçimiyle; söylem analizi ağırlıklı olarak geleneksel (pozitivist) araştırma geleneğinin eleştirisi üzerine biçim alan postmodern ve post-yapısalcı paradigmanın bir ürünü olarak gelişme göstermiştir. Nitekim post-yapısalcı yöntembilimi benimseyen araştırmacılar, bireye ait öznelğin ancak dilin derinlemesine analiz edilerek belirlenebileceğine inanmaktadırlar. Bu görüşün merkezinde ise dilin sosyal yaşamın bir göstergesi olduğu varsayımı bulunmaktadır.

Söylem analizi hakkındaki farklı yaklaşımlar bizleri; “bir sosyolinguistik çalışma”, “bir metin analizi”, “bir sosyalanaliz” ya da “bir eleştirel analiz”den hangisi olduğu sorusuna yöneltebilir. Bu soruya karşılık olarak Sözen (2014); söylem analizinin bir sosyolinguistik çalışma, metin analizi, sosyal analiz ve “bütün bu analiz türlerini içine alan refleksif ya da eleştirel bir analiz” olduğunu belirtmektedir. Söylem analizi çalışmaları, birbirinden yapısal olarak farklı olmakla birlikte, ana eğilim olarak “dilbilimsel ağırlıklı analizler” ve “sosyal bağlam ağırlıklı analizler” olarak sınıflamak mümkündür (Bal, 2013). Söylem analizi; mevcut söylemleri yeniden üretme, değiştirme, dönüştürme ya da mevcut söylemlerin özelliklerini açığa çıkarma özelliğine sahiptir. Fairclough’a göre (1998) söylem analizi; “çok-fonksiyonlu”, “eleştirel”, “tarihsel” ve “çok-boyutlu” bir analizdir.

Söylem analizi, bilgiyi keşif yolu ile elde etmektedir. Keşfedilen husus, bilginin bilgisidir. Burada, bilginin yapılanmış anlamlarına farklı ulaşım biçimleri ele alınır. Söylemin incelenmesine olanak tanıyan durum; kurallar ve dilin fonksiyonlarıdır. Eylemin pratiğe dönüştüğü; anlatımlar, beyanlar ve konuşma yollarıdır. Analizin amacı; pratik bir dil inceleme ve farklı anlamlarla üretilen bilgi ve bilgi/güç moduna ilişkin yapıları, onların değişim ve dönüşümlerini açığa çıkarmaktır (Sözen, 2014).

Bal (2013), Johnstone'un (2002) söylem ya da söylemlerin büyük ölçekte insan deneyimlerinin ve eylemlerinin merkezinde olduğunu, söylem analizinin toplumda insanlar hakkında sorulan sorulara yanıtlar vermeye yardımcı olduğunu aktarmaktadır.

Bu bağlamda Johnstone'un (2002) temel sorusu ve yanıtları şu şekildedir:

- Söylem, içerik tarafından nasıl biçimlendirilir ve söylem, içeriği nasıl biçimlendirir?

- Söylem, dünya tarafından biçimlendirilir ve söylem dünyayı biçimlendirir.

- Söylem, dil tarafından biçimlendirilir ve söylem dili biçimlendirir.

- Söylem, katılımcılar tarafından biçimlendirilir ve söylem katılımcıları biçimlendirir.

- Söylem, öncül söylem tarafından biçimlendirilir ve söylem gelecekteki söylem olasılıklarını biçimlendirir.

- Söylem, araç tarafından biçimlendirilir ve söylem bu aracın olasılıklarını biçimlendirir.

- Söylem, amaç tarafından biçimlendirilir ve söylem olası amaçları biçimlendirir.

Söylem analizi, ilk ortaya çıktığı günden günümüze kadar farklı özellikler göstererek gelişim göstermiştir. Sözen (2014) söylem analizinin gelişimini üç evre halinde belirlemiştir: Birinci evre; "sosyoloji kaynaklı" söylem analizidir. 1940'larda yapılan mikro-sosyoloji çalışmaları ve 1960'larada yapılan etnometodolojik çalışmalarla ortaya çıkan konuşma analizleridir. İkinci evre; eylem kavramı ve lingüistik kavramlar olan "anlatım" ve "konuşma yolları" ile genişletilerek birer dil pratiği olarak sunulmaktadır. Söylem analizinin disiplinler arası olma durumu bu dönemde ortaya çıkıp, doğrudan retorik ile ilişkilendirilmiştir. Üçüncü evrede; söylem analizi refleksif bir analiz olarak, eleştirel söylem analizine dönüşmüştür. Dil ve dil felsefesindeki gelişimler ışığında, hermeneutik metodoloji bağlamında sosyolinguistik bir analiz halini almıştır.

Söylem analizinin gelişimi bağlamında, yazılı olan ve yazılı olmayan söylemlerin analizleri; "karşılıklı konuşma analizi", "eleştirel söylem analizi" olarak sınıflandırılarak sunulmuştur.

1.6.3.1. Karşılıklı Konuşma Analizi

Konuşma analizi, bir tür etnometodolojik araştırmadır. Konuşma analizi genelde, günlük olayların konuşmalarını incelemektedir. Bu nedenle konuşma analizinin bir görüşmede elde edilen verilerle yapılmayıp, günlük herhangi bir durum hakkındaki konuşmaları içermesi gerekmektedir. Bu yöntem, özellikle sınıf içi konuşmaların analizlerinde oldukça yoğun biçimde kullanılmaktadır. Konuşma analizlerinde; konuşma sırası, konuşmacı seçimi ve rolleri, konuşmanın başlangıcı ve sonlanması, konuşma tonlaması, konuşmanın gelişim yönü, seçilen kelimeler, tamlamalar incelenerek yorumlamalar yapılmaktadır. Konuşma analizlerinde; konuşmacı vurguları ve cümlelerin veya kelimelerin sıklıkları gibi derinlemesine incelemeler yapılmaktadır. Sözel verilerin haricinde sözel olmayan unsurlar da analizin bir parçası olmaktadır. Bu inceleme sonrasında güç dağılımları, sosyal yapı gibi unsurlara ulaşılmaya çalışılmaktadır (Gür, 2011).

1.6.3.2. Eleştirel Söylem Analizi

Viyana Okulu'na mensup Ruth Wodak, Rodolf de Cillia, Martin Reisigl, Karin Liebhart, Matouschek 1990'ların başında geliştirdikleri yaklaşımla, diğer eleştirel söylem analizlerinden farklılaşarak disiplinler arası oluşu ve söylemin işlevsel yanına önem vermektedirler. İngiliz Okulu temsilcileri olan Kress, Hodge, Fowler, Fairclough eleştirel söylem analizini Foucault'un söylem kuramından yola çıkarak analiz yöntemlerini de Firth ve Halliday'in sistemli dil kuramı ve toplumsal göstergebilim kuramına dayandırmaktadır. Van Dijk ise Hollanda Okulu'nun yaklaşımını benimseyerek bireysel ve toplumsal bilişsel yapının toplumsal ve dilsel yapılarla bağlantısını ön plana çıkarmaktadır (Günay, 2013).

Eleştirel söylem analizi çalışmalarını diğer söylem analizlerden ayıran en önemli özellik; "dilsel özelliklerden hareketle toplumsal durumların açıklanması"dır. Eleştirel söylem analizinin çok disiplinli veya disiplinler arası olması bu bağlamda netlik kazanır. Dilbilimsel ağırlıklı analiz yöntemlerinde odaklanılan nokta dilin yalnızca dilsel özellikleri olurken, eleştirel söylem analizlerinde tarihsel ve toplumsal bağlam ön planda tutulmaktadır (Büyükkantarcıoğlu, 2012). Bu durum, dilsel özelliklerin varlığını tamamen

reddetmese de, bu özellikler ikinci planda yer almaktadır. Eleştirel söylem analizinde istenen; “anlama ulaşma” ve “anlamın yorumlanması”dır. Söylemin anlamı ve anlamın yorumu; “söylemin bulunmuş olduğu konum ve olaylar örüntüsü”, “dilsel yapı”, “söylem içeriği” ve “kendinden önceki söylemlerle kurulan bağlam” aracılığı ile ortaya çıkarılmaktadır. Bu analiz yöntemi, çoğunlukla politik ve ideolojik tabanda, toplumsal olaylar ve sorunların çözümünde kullanılmaktadır. Günay (2013); eleştirel söylem analizi hakkındaki toparlayıcı yaklaşımı ile “bireyi imgesel evreninden koparıp simgesel düzeni benimsemeye koşullayan güç ilişkileri”, “değerler düşüncüler”, “kimlik tanımlamaları” gibi çeşitli toplumsal olguların dilsel kurgulamalar yoluyla sınanmasını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Oktar (2001), Eleştirel söylem analizini; söylemsel uygulamalar, olgular ve metinlerle, daha geniş toplumsal ve kültürel yapılar, ilişkiler ve süreçler arasında örtük olan nedensellik ve belirleyicilik bağlantılarını açığa çıkarmayı; bu pratiklerin, olguların ve metinlerin nasıl oluştuğunu; güç ilişkileri, güç mücadelesiyle düşüncesel olarak nasıl şekillendiğini araştırmayı; söylemle toplum arasındaki ilişkilerin bu örtüklüğün kendisinin bir güç ve hegemonya aracı olduğunu açıklamayı hedeflemek olarak tanımlanmaktadır (akt.Günay, 2013).

Eleştirel söylem analizi sınırlarını net biçimde tanımlayan Fairclough ve Wodak (1998); bu durumu eleştirinin yeniden üretilmesine değil, eleştirinin sosyal teori ve dil teorileriyle açıklanmasına dayandırmaktadır.

Fairclough ve Wodak’ın yaptığı çalışmalar sonucu ortaya koyduğu eleştirel söylem analizi özelliklerini Sözen (2014) şu ana başlıklar altında vermektedir:

- Eleştirel söylem analizi, sosyal problemlere yönelir.
- Eleştirel söylem analizi, güç ilişkilerinin söylemsel doğasını ortaya çıkarır.
- Eleştirel söylem analizi, söyleme odaklanarak toplum ve kültür arasındaki diyalektik ilişkiye yönelir.
- Eleştirel söylem analizi, söylemsel olarak tesis edilen hayatı “temsiller”, “ilişkiler” ve “kimlikler” olarak üç büyük belirleyiciye ayırır.
- Eleştirel söylem analizi, söylemin ideolojik çalıştığını belirtir.
- Eleştirel söylem analizi, söylemin tarihsel olduğunu belirtir.
- Eleştirel söylem analizi, metin ve toplum arasındaki bağı makro olanla mikro olan arasındaki bağ ile eş tutar.
- Eleştirel söylem analizi, yorumlayıcı ve açıklayıcıdır.

1.6.3.3. İçerik Analizi

İçerik analizi, farklı disiplinlerde pek çok alanda kullanılan bir yöntemdir. Bir metnin belirli kurallarla kodlanmasına dayanan, metindeki mesajın objektif ve sistematik bir şekilde tanımlanmalarının yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizinde metin veya metinlerden oluşan ana verinin içinden belirli kelime ve kavramların varlık-yokluk durumlarını belirlemeye yönelik olarak yapılmaktadır. Böylelikle kelimelerin ve kavramların anlamları ve birbiri ile kurduğu ilişkiler tespit edilerek metin içindeki mesaj çıkarılmaya çalışılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008). Betimsel analizin daha ötesinde bir teknikte, betimsel analizde fark edilmeyen kavramlar ve temalara ulaşılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizinin basamakları; “amaçların belirlenmesi”, “kavramların tanımlanması”, “analiz birimlerinin belirlenmesi”, “verilerin yerinin belirlenmesi”, “mantıksal bir yapı geliştirme”, “kodlama”, “sayma”, “yorumlama” ve “sonuçların yazımı”ndan oluşmaktadır. İçerik analizinde bağlam, metnin sınırları ile belirlenmektedir. Metin dışında gelişen bağlam oluşturma durumları içerik analizinin kapsamı dışındadır (Gür, 2011).

1.6.3.4. Söylem Analizi ve İçerik Analizi Karşılaştırması

Bilimsel bir yöntem olarak söylem analizi ve içerik analizi sıklıkla karıştırılmaktadır. Bunun nedeni; iki bilimsel yöntemin de söylem metinlerini birer inceleme nesnesi olarak kullanmasının ötesine gitmemektedir. İki yöntemin karıştırılmasının yanında, birinin diğerinden daha üstün olduğuna dair varsayımlar mevcuttur, fakat söylem analizi ve içerik analizi; analiz edilen metin sayısı, analizin nesnesi, odağı, amacı, sonuçlarının değerlendirilmesi, sonuçların sunumu ve nesnellik sağlama başlıkları altında birbirlerinden ayrılmaktadır. Bu bağlamda, Tablo 17’de iki yöntemin karşılaştırılması yapılmıştır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2008)

Tablo 17. İçerik analizi ve söylem analizi yöntemlerinin karşılaştırılması

	İÇERİK ANALİZİ	SÖYLEM ANALİZİ
Metin Sayısı	Çok sayıda metin analiz edilir.	Tek ya da az sayıda metin analiz edilir.
Analizin Nesnesi	İletişim sürecinde var olan metindir. Metnin betimlenmesi değil, metnin içeriklerinden sosyal gerçeğin belirli boyutlarına yönelik çıkarımlar ön plandadır. Araştırma nesnesi, metnin bizzat kendisidir.	Bir metnin kendisi söylem olarak görülür ve bu nedenle bir metnin bizzat kendisi değil, bağlamla ilişkisi ön plandadır. Yani anlamlı olarak gördüğü iletişimin kendisini incelemeye alır. Güç/bilgi, politik ve ilişkilere yönelir; bu ilişkilerin belirli bir söylem etrafında nasıl değişim ve dönüşüme uğradığı gösterilmeye çalışılır.
Analizin Odağındaki Noktalar	Metinlerin ortak özellikleri üzerinde durur. Kuramsal ve ampirik düşünceler ışığında kategori sistemi geliştirir ve uygular. Bu nedenle metinlerde ortak olan ve sıkça tekrar eden boyutlar belirlenir. Anlaşılan metinler analiz edilir. Anlamı üzerinde uzlaşa sağlanan iletişim boyutları analizin konusudur. İletişimin boyutları anlamlandırıldığı ve kategorilere yerleştirildiği zaman yorum süreci bitmiş sayılır. Artık metin içerikleri yoruma asla açık değildir.	Bağlam üzerinde durur, metni içsel bir bakışla ele alır ve oluşum ve anlam üzerinde durur. Anlamı açıklamaya çalıştığı için sürekli yorumla birlikte çalışır. Yorum hiçbir zaman bitmeyen bir işlemdir. Analizin sonuna gelirse dahi, yeni bir boyutun keşfi araştırmanın tekrar yoruma açılmasını sağlar. Analiz, keşif yoluyla bilgi edinmeye yönelik bir süreçtir.
Amaç	Metnin bugün açısından ne anlama geldiği sorusu üzerine odaklanır. (Söylemin bugün açısından bir anlamı var mı?)	Metnin nasıl anlaşılması gerektiği üzerine odaklanır. (Kim, neden, nasıl ve hangi amaçla söyledi?)
Analiz Sonuçlarının Yorumunu Değerlendirme	Analiz, evren olarak belirlenen metinlere, ortak olan alam potansiyelinin temsil edilmesi yani yinelenen özellikler üzerinde durur.	Analizin nesnesini oluşturan her bir metin tarafından anlam potansiyelini ortaya koyar. Her bir metni diğerinden ayıran farklılıklar ve bunların oluşturduğu bağlam ve metinlerarasılık üzerinde durur.
Sonuçların Sunumu	İstatistikî sonuç sunumu, analize tabi tutulan metinlerin temsili olup olmadığına bakar.	Örnek olan, sonuç sunumu, analize tabi tutulan metinlerin özgüllüklerini ve biricik özelliklerini ortaya koyup koymadığına bakar.
Nesnellığın Sağlanması	Araştırmacının metin karşısındaki konumu metinle uzaklaşma ile sağlanır. Uzaklaşma ise ampirik gerçeğin sayılara dönüştürülmesiyle gerçekleşir. Araştırma dizaynının aşamalarının, değişkenlerin ve kategorilerin açıkça belirlenmesi ve kesintisi uygulanması, sınıflandırmanın doğru olup olmadığı, araştırma sonunda metinlerin yorumunun doğrultusunda ortaya konmaktadır.	Kendi önyargılarından uzaklaşmayla sağlanır. Bu ise açık ve belirgin şekilde araştırmacının kendisini amaca bağlaması ile gerçekleşir.

1.7. Çalışmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Bir çalışmanın geçerliliği, o araştırmanın doğruluğu anlamına gelmektedir. Nitel araştırmalarda geçerlilik, ölçme yönteminin ilgili konuyu doğru ölçmesiyle ilişkilidir. Üzerine çalışılan konunun bütün içindeki yerinin tespiti ve bütüne yaptığı katkının belirlenmesi için katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi gibi farklı yöntemlere başvurulabilir. Teyit stratejileri araştırmanın iç geçerliliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, araştırmanın sonuçları, benzer durumlar için genellenebilir ise geçerli olduğu söylenebilir. Sosyal içerikli konular, içinde bulunan ortama göre değişebileceği için hiçbir zaman doğrudan genellenemez. Ancak konular ve sonuçlar benzetilerek genellenebilir. Bu noktada araştırmacının, çalışmanın tüm aşamalarıyla ilgili ayrıntılı bilgiler vermesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Hazırlanan çalışmanın geçerlilik unsurlarına bakıldığında;

- Çalışmaya konu olan Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu 2014 ve 2018 yıllarında yerinde ziyaret edilerek deneyimlenmiştir.
- Çalışmanın araştırma yöntemi olan eleştirel söylem analizi, model ve uygulaması söylem analizi alanında uzman kişilerin görüşleri alınarak geliştirilmiştir.

Güvenilirlik olgusu, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceği ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda güvenilirliğin sağlanabilmesi için öncelikle araştırmacının araştırma sürecindeki konumu net bir şekilde tarif edilmelidir. Veri kaynaklarının net bir şekilde nasıl elde edildiğine dair tanımlama yapılması gerekmektedir. Ayrıca verilerin elde edilme ve analizlerine ilişkin yöntemler ayrıntılı bir biçimde açıklanmalıdır. Başka bir araştırmacının aynı verileri kullanarak aynı veya benzer sonuçlara ulaşıp ulaşamayacağı araştırmanın güvenilirliğini belirler (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu durum, kişilerin bakış açıları ve konuya yaklaşımlarına göre farklılıklar gösterebilmektedir. Özellikle söylem analizi bağlamında önemli olan; farklı kişilerin ulaştığı sonuçlar arasında birbirine karşıt ifadelerin yer almamasıdır.

Hazırlanan çalışmanın güvenilirlik unsurlarına bakıldığında;

- Çalışma bağlamında, araştırmacının konumu, bilimsel kişiliği ve etik yaklaşımı olabildiğince tarafsız bir düzlemde bulunmaktadır.
- Çalışmaya konu olan söylemler, bienal kapsamında yayınlanan bienal kitaplarındaki söylemler ve resmi yayın organlarında bulunan söylemlerden oluşmaktadır.

- Çalışmaya konu olan Venedik Mimarlık Bienali söylemleri yayınlanma dili olarak İngilizcedir. İlgili söylemler yeminli tercümanlarca Türkçe'ye çevrilmiştir. Çalışma kapsamında analiz çalışmaları Türkçe çeviri metinleri üzerinden yapılmıştır.

- Venedik Mimarlık Bienali küratörleri farklı milletlerden, farklı ana dillere sahip kişiler olup, bienale ait söylemleri ana dillerinin dışında İngilizce olarak yayınlanması ve analiz çalışmalarının Türkçe çeviri metinleri üzerinden yapılması, muhtemel anlam kaymalarına neden olabilmektedir. Çalışma kapsamındaki analizler, bu nedenle oluşabilecek anlam kaymaları göz ardı edilerek yapılmıştır.

1.8. Çalışmanın Kurgusu

Çalışma kurgusu; Genel Bilgiler, Yapılan Çalışmalar-I, Yapılan Çalışmalar-II, Bulgular, İrdelemeler ve Sonuçlar bölümlerinden oluşmaktadır.

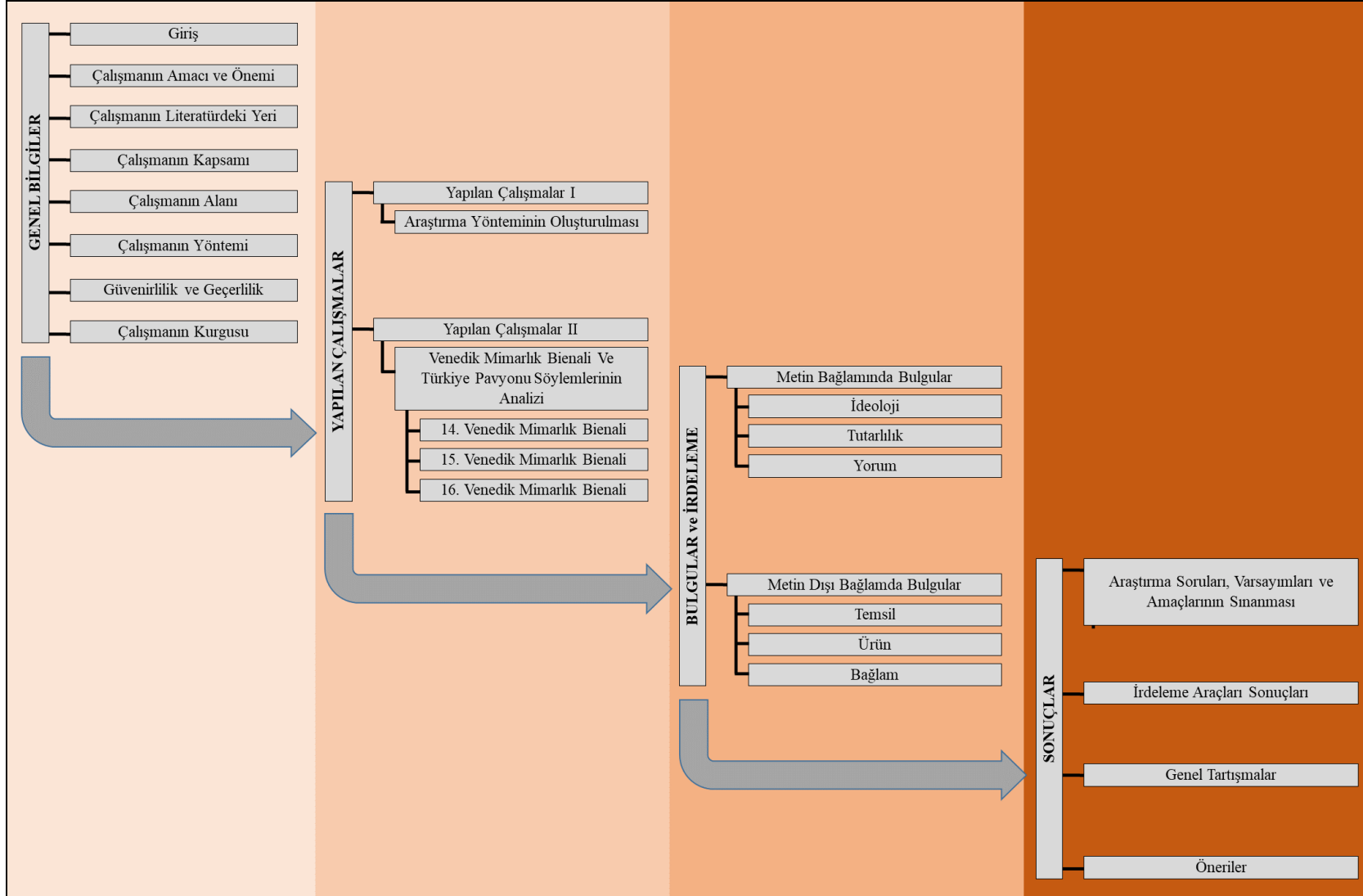
Bu bölüme kadar kaleme alınan Genel Bilgiler bölümünde; giriş, çalışmanın amacı ve önemi, çalışmanın literatürdeki konumu, kapsamı, kurgusu, alanı, yöntemi güvenilirlik ve geçerlilik unsurları hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Bu bölümden sonra okuyacağınız Yapılan Çalışmalar bölümü, temelde iki kısımda oluşmaktadır: Yapılan Çalışmalar-I bölümünde; çalışmanın yöntemi için esas alınan araştırma yöntemi ve çalışmanın amacına ve doğasına uygun şekilde oluşturulan araştırma yöntemine yer verilmektedir. Yapılan Çalışmalar-II bölümünde ise; Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin ve metin dışı bağlamında analizleri yapılmaktadır.

Bulgular ve İrdeleme bölümünde; her bir Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında yapılan söylem analizlerinin basamaklarını karşılar nitelikte olan; “ideoloji”, “tutarlılık” ve “yorum” bulgularına ulaşılmaktadır. Sonrasında, söz konusu çalışma alanında metin dışı bağlamda ortaya konulan söylemlerin analizleri çerçevesinde ise; “temsil”, “ürün”, “bağlam” bulguları elde edilmektedir.

Sonuç bölümünde; çalışma kapsamında yapılan tüm bu araştırmalar, metin bağlamında ve metin bağlamı dışında olmak üzere birbirleri ile ilişkilendirilerek değerlendirilmekte ve sonuçlara ulaşılmaktadır. Ulaşılan bulgular değerlendirilip, tartışmaya açılmaktadır. Son olarak, bu çalışma ile açılan yeni araştırma alanları ve fırsatlar hakkında önerilere değinilmektedir. Bu bağlamda “çalışmanın kurgusu” Tablo 18’de gösterilmektedir:

Tablo 18. Çalışmanın kurgusu

1.9. Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Çalışmanın genel bilgilerini içeren bu bölümde, öncelikle çalışmanın önemi ve literatüre katkısı bağlamında sahip olduğu konum belirlenmiştir. Araştırmanın soruları ve varsayımları amaçları ile ilişkilendirilerek tanımlanmıştır. Çalışma alanının fiziksel ve içerik olarak tanımlanmasından sonra, çalışmanın kapsamı; “Neden Venedik Mimarlık Bienali?” ve “Neden Türkiye Pavyonu?” soruları bağlamında üst kapsam ve alt kapsam çerçevesinde belirlenmiştir.

Çalışma yönteminin disiplinlerarası bir arayüze sahip olması nedeni ile yöntemini daha anlaşılır kılmak için; söylem kavramından başlayıp eleştirel söylem analizine uzanan bir literatür bilgisi sunulmuştur. Söylem kavramı farklı disiplinlerde, farklı biçimlerde yorumlanıp tanımlanmaktadır. Bu durum, söylemin doğasında var olan zenginliğinin bir yansımasıdır, çünkü söylem; içinde anlam barındıran ve bu anlamı kendinden sonra gelen diğer söylemler ile değişime ve gelişime uğrayan, yeni bir söyleme evrilen bir yapıdadır. Söylemin gelişimindeki çoklu, rastlantısal, bilinçli veya bilinçsiz yorumlanması, söylemin daha sonrasında yaşayacağı gelişimlerine ve değişimlerine fırsat sunarak onun organik bir canlıya benzetilebilmesini olanaklı kılmaktadır.

Söylemin organik hali, söylem üzerine üretilen her bir söylemin ilgili söylemin analiz ürünü olmasını da sağlamaktadır. Buradaki söylem analizi; analiz yapmak amacı gütmeyen, söylem sahibinin tutumuna bağlı olarak değişkenlik gösteren ve metodolojik yaklaşımlar içermeyen bir yapıdadır. Bilimsel yaklaşımda söylem analizi; analiz yapmak için yola çıkılan, söylem sahibinin tutumunun yine var olduğu -fakat durumun alt düzeyde yer aldığı- bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerin kullanımıyla metodolojik bir düzlemde ele alınması ile yapılmaktadır.

Söylemin sahip olduğu bu organik hal, farklı disiplinlerde ve farklı biçimlerde şekillenmiş -metin bağlamında ve metin dışı bağlamda- söylemlerin, metodolojik olarak analizlerinin yapılmasına da olanak vermektedir. Bu türdeki söylemler için var olan metodolojik yaklaşımlar, söylemin özelliklerine ve ortamına göre yeniden ele alınarak şekillendirilip söylemlerin analizlerinde kullanılabilir. Bu noktadan hareketle, çalışmanın Yapılan Çalışmalar-I bölümünde, Venedik Mimarlık Bienali kapsamında ortaya konulmuş metin bağlamında ve metin dışı bağlamda üretilen söylemlerin analizi için yeni bir metodoloji geliştirilmiştir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR-I

Storey (2007) nitel araştırmayı; insanların kendi sınırlarını çizmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek amacıyla geliştirilen bir bilgi üretme ortamı olarak açıklamaktadır (akt. Özdemir, 2000). Nitel araştırmalar; sosyal konulara odaklanmış, olgular ve durumlar üzerine yapılan araştırmalardır.

Nitel araştırmalardaki gerçekliğin nesnel olması durumu, nitel araştırmalarda sürekli olarak yeniden oluşan ve değişen sosyal içerik nedeniyle sosyal olarak oluşturulmuş bir gerçekliktir. İç içe geçen karmaşık değişkenler ve bunların arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve ölçülmesi güçtür. Nitel araştırmalarda araştırmacının, olgu ve durum karşısında, içinde bulunduğu ortam ve var olan yargıları nedeni ile nesnel bir tavır sergilemesi zordur. Bu nedenle katılımcı bir tavır sergilenmektedir (Glesne, 2015). Nitel araştırma ortamı karmaşık, değişken ve tartışmalı bir alandır. Yalnızca tek bir varlığı kapsamayan, devasa bir çeşitliliği kapsayan bir şemsiyedir. Nitel araştırma bu devasa şemsiye altında, kendi doğal akışı içindeki sosyal hayatın incelenmesine yoğunlaşmaktadır. Sosyal yaşamın zenginliği ve karmaşıklığı, sosyal hayata dair farklı bakış açıları ve çözümleme türleri olduğu, dolayısıyla da nitel verilerin çözümlenmesinde çok çeşitli bakış açılarının ve uygulamaların olduğu anlamına gelmektedir (Punch, 2005).

Araştırmacı için, nelerin faydalı veriler sayılabileceğine ve bu verileri elde etmek için hangi veri toplama yöntemlerinin kullanılacağına ve bu verilerin nasıl analiz edileceğine ilişkin aralık oldukça geniştir. Araştırmanın konusu gereği, nitel araştırmalarda genel olarak “gözlem”, “görüşme”, “doküman incelemesi”, “söylem analizi” gibi teknikler kullanılır.

Hazırlanan bu çalışmada, temel yöntem olarak nitel araştırma tekniklerinden biri olan ve daha önceki bölümde tanımlı, açıklımı ve özelliklerine yer verilen “eleştirel söylem analizi yöntemi” kullanılmaktadır. Eleştirel söylem analizi alanında pek çok kuramcının geliştirdiği teknikler mevcuttur. Bu çalışma kapsamında, Norman Fairclough’a ait eleştirel söylem analizi tabanlı bir eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmaktadır.³

³ Norman Fairclough’a ait eleştirel söylem analizi tabanlı bir analiz yönteminin seçimi ve kurgulanmasına ilişkin gerekçelere ilerleyen bölümlerde değinilecektir.

2.1. Fairclough Eleştirel Söylem Analizi

Fairclough'un eleştirel söylem analizi, söylem ve toplumsal pratikler arasında bulunan diyalektik ilişkinin ortaya çıkarılmasına odaklanmaktadır; sosyal problemler üzerinde durarak ideolojik söylemi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır; yorumlayıcı bir analiz yaklaşımına sahiptir.

Fairclough'un eleştirel söylem analizi üç aşamadan oluşmaktadır: Bu aşamaların ilki; "söylemin metin olarak incelemesi"ni içermektedir. Bu incelemede, söylem içeriğinde "söylem sahibinin sahip olduğu ideolojik bakış açısı" ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Söylem sahibinin söylemde esas olarak söylemek istediği; zaman zaman üstü kapalı olabilecek anlamları, sözcükler ve cümleler yardımı ile ortaya koyulmaya çalışılmaktadır. Metin incelemesinde söylem metni; sözcük seçimi, cümlelerin kiplik durumları gibi incelemelere tabi tutulmaktadır. Analizin bu aşaması Fairclough tarafından "deneyimsel değer" olarak da adlandırılmaktadır. Bu aşama aynı zamanda "tanımlama aşaması" olarak ifade edilmektedir.

Eleştirel söylem analizinin ikinci aşaması; "yorumlama aşaması" olarak ifade edilmektedir. Bu aşamada amaç; metni vasıtasıyla gerçekleştirilen sosyal ilişkilerin ipuçlarının izlerinin sürülmesidir. Söylemler kendilerinin oluşumunda görev alan diğer söylemlerle işbirlikleri yapmakta veya onları dışlamaktadır. Önceki yapılan yorumlar, söylem sahibinin birer parçasını oluşturmaktadır (Fairclough, 1989). Bu nedenle söylem, içinde "biçimsel" ve "anlamsal" olarak önceki söylemlerin parçalarını içermektedir. Söylem, kendi kaynağını kendisi oluşturarak sürekli "söylem üstüne söylemler" üretmektedir (Akşin, 1999). Yani söylem; kendi başlangıcı üzerine sorgulamalar yaparak, kendinden önceki söylemi referans alıp, sonraki söylemlere açık kapılar bırakarak gelişim göstermektedir.

Üçüncü aşama ise; söylemin nasıl bir bağlam içinden ortaya çıktığı, söylem sahibinin kendini hangi bağlama yerleştirdiği ve söylemin hangi geniş bağlamlarla ilgili olduğuna ait analizdir. Fairclough bu aşamayı söylemin "açıklama aşaması" olarak belirtmektedir (Fairclough, 1989).

Çalışma kapsamında Fairclough'un eleştirel söylem analizinin, araştırma yönteminin temelini oluşturması kabulü "Neden Fairclough eleştirel söylem analizi?" sorusunu akllara getirmektedir. Bu soruya karşılık olarak öncelikle, eleştirel söylem analizi kuramcılarının en önemlilerinden olan Hollandalı dil bilimci Van Dijk'ın eleştirel söylem analizi modelinin

analizi her iki analiz özelliklerinin karşılaştırması yapılmıştır. Bu karşılaştırma, araştırmacı tarafından belirlenen; “söylem yorumu”, “analizin amacı”, “analiz biçimi”, “analize yaklaşım”, “analiz basamakları” başlıkları altında Tablo 19’da verilmektedir:

Tablo 19. Fairclough ve Van Dijk Eleştirel söylem analizlerinin karşılaştırılması

KARŞILAŞTIRMA BAŞLIKLARI	FAIRCLOUGH ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ	VAN DIJK ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ
Söylem Yorumu	İdeolojinin madde biçimi ve ideolojinin esaretiyle sınırlandırılmış anlamsal ilişkili anlatım kümeleridir. Güç ve iktidar mücadelelerini içeren toplumsal pratiktir.	
Söylem Analizindeki Amaç	Sosyal problemler üzerine durarak ideolojik söylemi ortaya çıkarma.	Güç ilişkileri, değerler, ideolojiler, kimlik tanımlamaları gibi çeşitli toplumsal olguların dilsel kurgulamalar yoluyla bireylere ve toplumsal düzene nasıl yansıdığı ve nasıl işlendiği ortaya çıkarma.
Analiz Biçimi	Yorumlayıcı analiz.	Metin dilbilimsel analiz.
Analize Yaklaşım	Ele alınan konunun/metnin içinde yer alan cümlelerin nedensellik, tutarlılık ve etkileşimsel değeri ön plana çıkar.	
Analiz Basamakları	Metin İncelemesi. Yorumlama. Açıklama.	Makro Yapılar: <ul style="list-style-type: none"> • Sentantik çözümleme, • Bölgesel uyum, • Sözcük seçimleri, • Haber retorisi. Mikro Yapılar: <ul style="list-style-type: none"> • Tematik yapı, • Şematik yapı.

Çalışmanın amaçlarından yola çıkarak; “Neden Fairclough eleştirel söylem analizi?” sorusuna verilebilecek diğer bir yanıt; bu analizin tarihsel ve ideolojik temelde, sosyal yapılara odaklanıyor olması, toplum ve kültür arasındaki diyalektik ilişkiye yönelmesi, yorumlayıcı ve açıklayıcı olması, sosyal etkileşime, bağlama ve söylem üreticisine önem vermesidir.

Sorulan soru ve verilen yanıtlar sonucunda, Fairclough’un eleştirel söylem analizi, çalışma için araştırma yönteminin temelini oluşturmaktadır.

2.2. Fairclough Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Üretilen Söylem Analizi Modeli

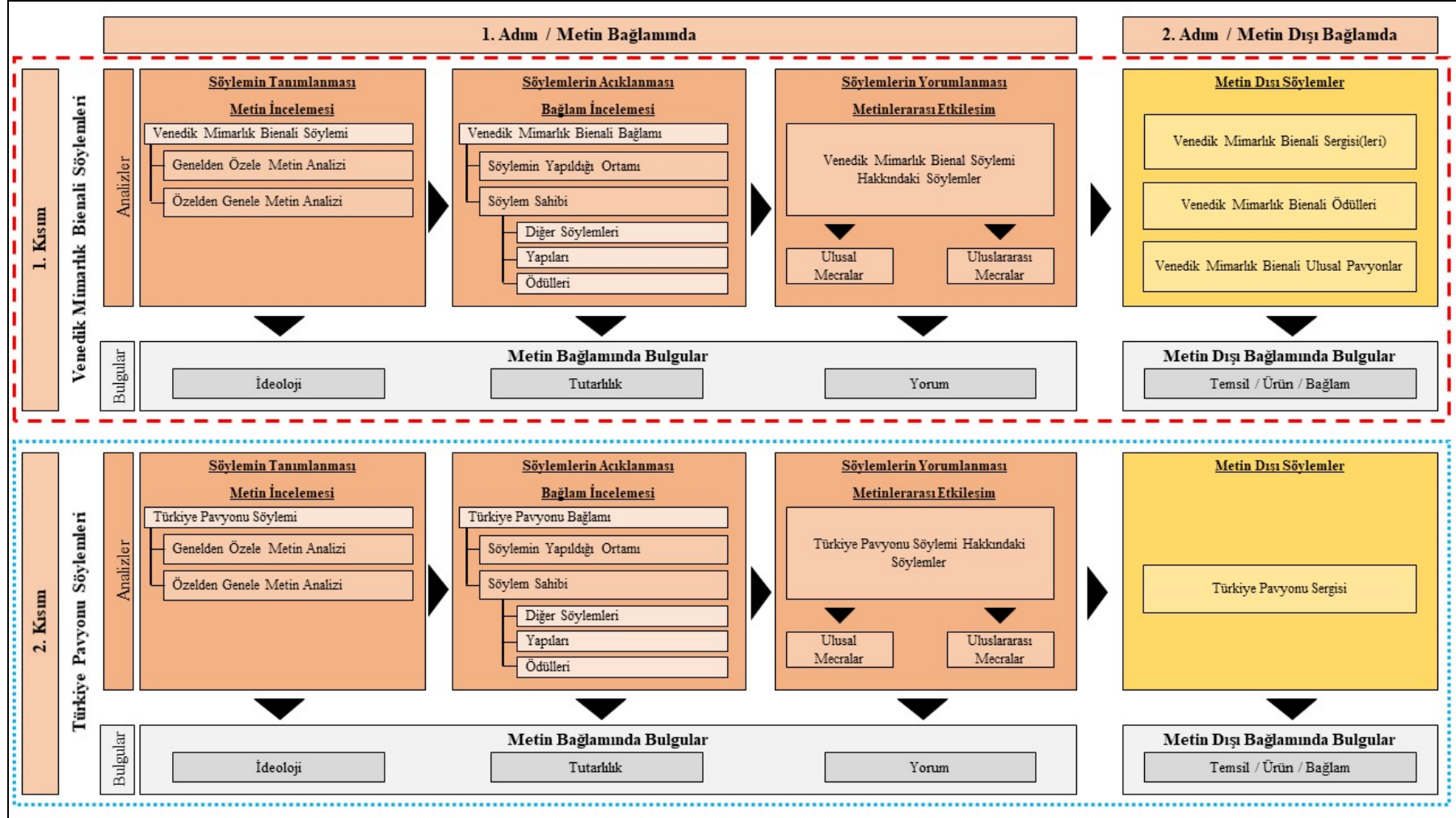
Söz konusu bu analiz, edebi söylemlerin ele alındığı edebi nitelikte eleştirel söylem analizi olmayıp, mimarlık söylemlerinin ele alındığı mimari nitelikte bir eleştirel söylem analizidir.

Nitel araştırmalarda veri analizi; “çeşitlilik”, “yaratıcılık” ve “esneklik” gerektirmektedir. Nitel araştırmalar farklı özellikler taşır ve veri analizinde birtakım yeni yaklaşımlar gerektirir: Araştırmacıdan araştırmanın ve araştırmada toplanan verilerin özelliklerinden kaynaklı olarak kendi veri analizleri için yeni bir veri analiz planı gerçekleştirilmesi beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Bu noktadan hareketle, bienal söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda sahip olduğu özellikler, Fairclough’un eleştirel söylem analizinde birtakım değişiklikler ve eklemeler yapılmasını gerektirmektedir.

Oluşturulan yeni eleştirel söylem analizi; kategorik olarak Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel analizlerinin yapıldığı iki kısımdan oluşmaktadır. Bu analizde, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri; metin bağlamında ve metin dışı bağlamda olmak üzere iki aşamada ele alınmaktadır.

Analizin işlem basamakları sırası ile tarif edildiğinde; metinlerarası süreklilik dikkate alınarak, öncelikle analizin 1. kısmını oluşturan Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin 1. adımda metin bağlamında analizi ve 2. adımda metin dışı bağlamdaki analizleri yapılmaktadır. Sonrasında ise analizin 2. kısmı olan Türkiye Pavyonu söylemlerinin 1. adımda metin bağlamında analizi ve 2. adımda metin dışı bağlamdaki analizleri yapılmaktadır. Yapılan değişiklikler ve eklemelerle oluşturulan yeni eleştirel söylem analizini Tablo 20’de verilmiştir:

Tablo 20. Çalışmanın kurgusu bağlamında oluşturulan eleştirel söylem analizi modeli

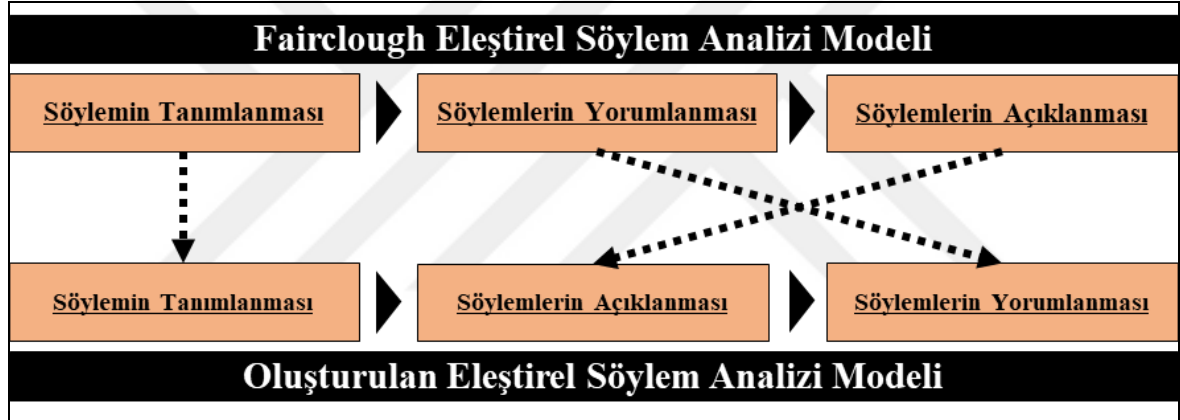

2.2.1. Metin Bağlamında Analiz

Metin bağlamında yapılan analiz, Fairclough'un eleştirel söylem analizi temelinde geliştirilen yeni eleştirel söylem analizini kapsamaktadır. Bu aşamada, söz konusu binal söylemlerinin özellikleri ve analizlerinin kolay okunabilmesi için "açıklama aşaması" ile "yorumlama aşaması"nın sıralaması değiştirilmiştir. Fairclough eleştirel söylem analizindeki sıralama değişimi

Tablo 21'de gösterilmektedir. Bu sıralamaya bağlı kalınarak yeni eleştirel söylem analizi modelinin işlem basamakları sırası ile verilmiştir:

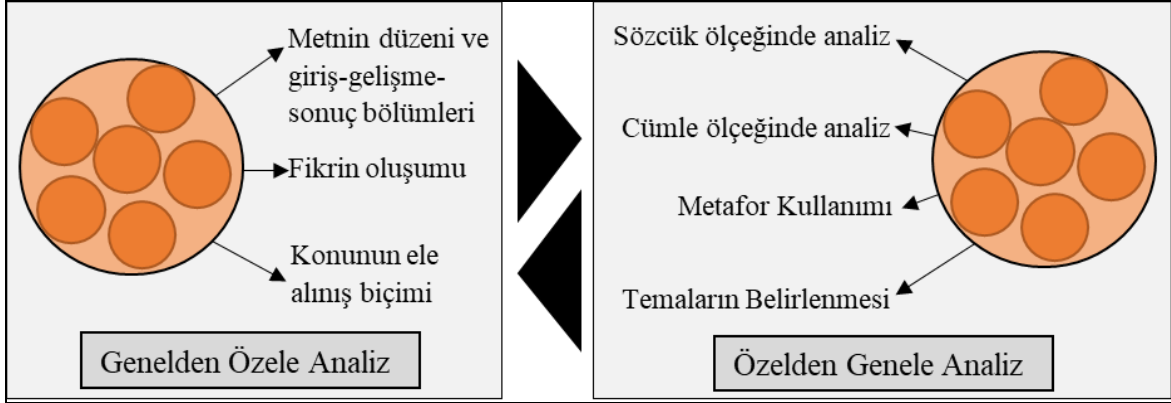
Tablo 21. Fairclough eleştirel söylem analizindeki sıralama değişimi

➤ Tanımlama Aşaması

Yeni eleştirel söylem analizinin ilk basamağı olan "tanımlama aşaması"nda söylem; "sözcük seçimi", "kiplik durumu" gibi dil bilgisel özellikler açısından incelenmektedir. Bu aşamadaki analizin amacı; "söylem sahibinin ideolojik duruşunun ortaya çıkarılması"dır. Tanımlama aşaması, incelenen öğelerin niteliğine göre "özelden genele analiz" ve "genelden özele analiz" kategorilerine ayrılarak şekillendirilmiştir. Tanımlama aşamasının genelden özele ve özelden genele analiz anlatımı Tablo 22'de verilmektedir:

Tablo 22. Tanımlama aşamasının genelden özele ve özelden genele analiz anlatımı

- Genelden Özele Analiz

Genelden özele analizde, ilk olarak metnin düzeni “giriş-gelişme-sonuç” bölümlerine ayrılarak “biçimsel” ve “içeriksel” analize tabi tutulmaktadır. Sonrasında, metin hakkında “ilk fikrin oluşumu”, “konunun ele alınma biçimi” üzerine yapılan analiz çalışması gerçekleştirilmektedir.

- Özelden Genele Analiz

Özelden genele analizde, söylemin en küçük anlamlı birimi olan “sözcük ölçeği”nde ve “cümle ölçeği”nde analizler yapılmaktadır.

- Sözcük Ölçeğinde Analiz:

Söylemde kullanılan sözcüklerin seçimi ve kiplik durumlarının incelenmesi ideolojik örüntüyü anlamak için kullanılmaktadır: “Tekrarlanan”, “eş anlamlı”, “zıt anlamlı” ve “alt anlamlı” sözcüklerin kullanımının analizi ile ifadeler arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığı ortaya konulmaya çalışılmaktadır.

- Cümle Ölçeğinde Analiz:

Cümle ölçeğinde analizde, söylemde kullanılan cümlelerin basit veya karmaşık, olumlu veya olumsuz, nesnel veya öznel anlamlarda kullanımları belirlenmekte ve ideolojik olarak çıkarımları yapılmaya çalışılmaktadır.

- Metafor Kullanımı:

Anlamın gücünü arttırmak için söylem içinde kullanılan “metaforlar” ve bu “metaforların kullanım biçimi” üzerinden de bir analiz yapılmaktadır.

o Temaların Belirlenmesi:

Temalar bir kelime veya cümle şeklinde yer alabileceği gibi üstü kapalı ifadeleri de barındırabilmektedir. Temaların analizinde, “söylemin merkezinde bulunan kavram”ı (kişi, olay, durum... gibi) ortaya koyan ifadelerin analizi yapılmaktadır.

➤ Açıklama Aşaması

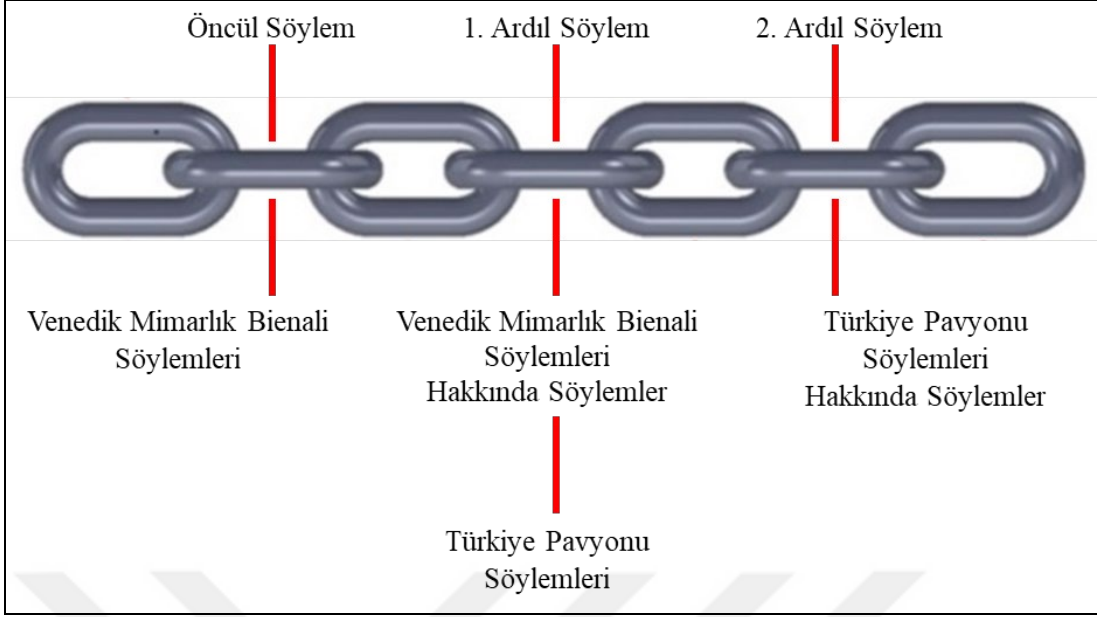
“Açıklama aşaması”; metin üreticisinin ilgili olduğu sosyal bütünlükle ilişkisi, kendini bu bütünlük içinde nasıl konumlandığı bağlamında yapılan analizdir. Bu aşamada, söylemin kimin hangi sıfatla ortaya koyduğu önem kazanmaktadır. Söylem sahibinin söylem konusu hakkındaki yetkinliği ve geçmişi bu aşamada analiz edilen unsurlardır.

Bienal söylemleri bağlamında tekrar ele alınan eleştirel söylem analizi modelinde, söylem sahibinin; “öz geçmişi”, “mimari projeleri”, “diğer yazılı veya sözlü ifade edilen söylemleri” incelenmektedir. Bu analiz sonucunda söylem sahibinin “tutarlılığı ve sürekliliği” incelenebilmektedir.

➤ Yorumlama Aşaması

Fairclough’un eleştirel söylem analizi modelinde “yorumlama aşaması”, analize konu olmuş söylemin oluşumunda etkili olan söylemlerde sosyal ilişkilerin ipuçlarının izlerinin sürülmesini içermektedir. Fairclough’un analizinde, araştırmaya konu olan söylem öncesinde ortaya konulan söylemler incelenmektedir. Çalışma kapsamında, incelenen söylemlerin yönü ters çevrilerek araştırmaya konu olan söylemden sonra ortaya konulan söylemlerin analizi yapılmaktadır. Bu aşama, esas olarak söylemlerin oluşumundaki metinlerarasılığa vurgu yapmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen söylemler, birbiri arkasına sıralanan söylemlerdir. Sıralanan bu söylemler arasındaki ilişki ve kavramsal arayüz, zincir metaforu kullanarak “söylem zinciri metaforu” olarak adlandırılmıştır. Çalışma kapsamındaki söylem zinciri metaforunun oluşumu Şekil 5’te verilmiştir:

Şekil 5. Çalışma kapsamındaki söylem zinciri metaforu

Söylem zincirinin birinci halkasını oluşturan söylem; “öncül söylem”dir. Her ne kadar kendinden önceki söylemlerin bir ürünü olsa da tez çalışması çerçevesinde başlangıç söylemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda öncül söylemler, çalışmada analiz edilen Venedik Mimarlık Bienali küratörlerinin ortaya koyduğu söylemlerdir.

Söylem zincirinin ikinci halkası olan yeni söylem ise süreçte ortaya çıkan “1. ardıl söylem”lerdir. Bu söylemler; ilk söyleme referansla üretilmektedir. Çalışma kapsamında, 1. ardıl söylemler, Türkiye Pavyonu söylemi ve Venedik Mimarlık Bienali söylemini destekleyen, açıklayan, eleştiren ve karşı çıkan söylemlerden oluşmaktadır.

Söylem zincirinin üçüncü halkası olan söylemler “2. ardıl söylem”lerdir. Çalışma kapsamında, 2. ardıl söylemler, Türkiye Pavyonu söylemini destekleyen, açıklayan veya eleştiren söylemlerden oluşmaktadır.

Yorumlama aşamasında, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin ortaya çıkmasından sonra, onlar hakkında ulusal ve uluslararası yayınlarda çıkan söylemler incelenmiştir. İlgili bu söylemler, bienal söylemlerini açıklayan ve “destekleyen; olumlu” ve “karşı çıkan; olumsuz” söylemler ayrı ayrı analiz edilmektedir.

2.2.1.1. Metin Bağlamında Bulguların Elde Edilmesi ve İrdelenmesi

Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında bulguları elde edilirken “ideoloji”, “tutarlılık” ve “yorum” araçları kullanılmaktadır. Bu araçların her biri, oluşturulan yeni eleştirel söylem analizi basamakları olan “tanımlama”, “yorumlama” ve “açıklama” aşamalarını sırasıyla karşılar niteliktedir. Eleştirel söylem analizinin tanımlama aşaması için “ideoloji” aracı ile bulgulara ulaşılarak söylemin ideolojik yaklaşımı ve bakış açısı irdelenmektedir. Analizinin açıklama aşamasında yer alan ve küratörün önceki söylemleri ile kurduğu ilişkilere ait bulgular “tutarlılık” aracı ile irdelenmektedir. Analizin yorumlama aşamasında araştırmaya konu söylemlere karşılık olarak üretilen diğer söylemler “yorum” aracı ile yorumlanarak irdelenmektedir.

2.2.2. Metin Dışı Bağlamda Analiz

Metin dışı bağlamda yapılan analizde, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu metinsel söylemleri haricinde “yazılı” ve “sözlü olmayan söylemler” ele alınmaktadır. Metin dışı bağlamdaki söylemler, Venedik Mimarlık Bienali bağlamında; bienal sergileri, bienal ödülleri ve ulusal pavyonlar olarak birbirinden ayrılmaktadır. Venedik Mimarlık Bienali Sergileri, bienal küratörünün nezaretinde, bienal teması ile ilişkilerin kurulduğu düşünülen çalışmaların yer aldığı sergilerdir. Bu kapsamda, bienal boyunca dikkat çeken ve medyada görünürlüğü yüksek çalışmalar seçilerek analizleri yapılmıştır. Bienal ödülleri, bienal komitesi tarafından oluşturulan uluslararası seçici kurulun bienal çalışmaları arasından tema ile ilişkisi bağlamda seçilen çalışmalara verilen ödüllerdir. Bienal ödülleri kapsamında; “En İyi Ulusal Katılım İçin Altın Aslan”, “Ulusal Katılım Özel Mansiyonu”, “En İyi Katılımcı için Altın Aslan”, “En İyi Katılımcı için Gümüş Aslan” ve “Katılımcı Özel Mansiyonu” ödülleri verilmektedir. Tez bağlamında, ödül alan çalışmalar ve bunlarla ilgili jüri yorumları analiz edilmektedir. “Ulusal pavyonlar”, Venedik Mimarlık Bienali’nin önemli unsurlarından biridir. Bienal için ulusal pavyonlar tekil olarak yerel mimari anlatımlar içerse de, pavyonların toplamında küresel ölçekte bir mimarlık düzlemi ortaya konulmaktadır. Analiz edilen ulusal pavyonlar, bienal boyunca dikkat çeken, farklı coğrafya ve mimarlık kültürüne sahip pavyonlardan seçilerek analizleri gerçekleştirilmiştir.

2.2.2.1. Metin Dışı Bağlamda Bulguların Elde Edilmesi ve İrdelenmesi

Metin bağlamındaki söylemlerde yer alan kavramsal olguların nesnel ifadesi niteliğindeki sözlü ve yazılı olmayan, metin dışı bağlamdaki analizler sonucunda ulaşılan bulgular “temsil”, “ürün” ve “bağlam” araçları ile irdelenmektedir. Temsil, ürün ve bağlam araçları fiziksel olarak bir bütünlüğü ifade etmektedir. Bu nedenle, metin dışı bağlamdaki söylemler tek bir başlık altında; temsil biçimleri, nesnel nitelikteki ürünleri ve bunların bienal teması ile kurduğu bağlamsal ilişkiler ile birlikte değerlendirilerek irdemeleri yapılmaktadır.

2.3. Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Çalışmanın araştırma yönteminin oluşturulmasının anlatıldığı bu bölümde, bienal söylemlerinin özelliklerine uygun yeni bir eleştirel söylem analizi modeli oluşturulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda öncelikle Fairclough’a ait eleştirel söylem analizini hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri metin bağlamında ve metin dışı bağlamda kategorilere ayrılarak analizin uygulanabilirliği ve okunabilirliği sağlanmıştır. Fairclough’un eleştirel söylem analizi modelini referans alan, yeni eleştirel söylem analizinin her bir aşaması anlatılmıştır. Sonrasında, bienal söylemleri metin dışı bağlamda analiz adımları tarif edilmiştir.

Söz konusu yeniden kurgulanan eleştirel söylem analizinin çalışmanın amacına olan katkısından, mimarlık alanında üretilen söylemlerin analizleri için özgün bir analiz modeli oluşturulması olarak bahsedilebilir. Bu amaçla, metin bağlamında söylemlerin irdelenmesi için üretilen kavramsal ideoloji, tutarlılık, yorum araçları ve metin dışı bağlamda üretilen kavramsal temsil, ürün, bağlam araçları, çalışmanın özgün irdeme basamaklarını oluşturmaktadır.

Çalışmanın Yapılan Çalışmalar-II bölümünde, oluşturulan yeni söylem analizi modelinin 2014, 2016 ve 2018 yıllarındaki Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri üzerinde uygulamaları birbirinden bağımsız bir şekilde yer almaktadır.

3. YAPILAN ÇALIŞMALAR-II

3.1. 14. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

14. Venedik Mimarlık Bienali, 7 Haziran-23 Kasım 2014 tarihleri arasında, Rem Koolhaas'ın küratörlüğünde “Fundamentals” teması ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye Pavyonu, 65 bienal katılımcısı ulustan biri olarak ilk kez bienaldeki yerinin almıştır. Türkiye Pavyonu'nda “Hafıza Mekânları” çalışması Murat Tabanlıoğlu küratörlüğünde gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda, 14. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda eleştirel söylem analizleri yapılmaktadır.

3.1.1. Metin Bağlamında 14. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi

14. Venedik Mimarlık Bienali küratörü Rem Koolhaas'ın ortaya koy “Fundamentals” temalı söylemin İngilizce metni ve Türkçe çeviri metni sunularak metin bağlamında analizleri yapılmıştır.

Söylemin İngilizce metni (Koolhaas, 2014).

“With Absorbing Modernity: 1914-2014

After several architecture Biennales dedicated to the celebration of the contemporary, Fundamentals looks at histories, tries to reconstruct how architecture finds itself in its current situation, and speculates on its future. Fundamentals consists of three interlocking exhibitions, each one differing from previous biennale models in key ways...

With Absorbing Modernity: 1914-2014, for the first time, the national pavilions are invited to respond to a single theme...

65 countries -in the Giardini, at the Arsenale and elsewhere in the city- examine key moments from a century of modernization. Together, the presentations start to reveal how diverse material cultures and political environments transformed a generic modernity into a specific one. Participating countries show, each in their own way, a radical splintering of modernities in a century where the homogenizing process of globalization appeared to be the master narrative...

Monditalia

Also for the first time, Venice's other biennales and festivals -Dance, Music, Theatre, Film- collaborate with architecture...

In a moment of crucial political change, we decided to look at Italy as a “fundamental” country, completely unique but also emblematic of a global situation where many countries are balancing between chaos and a realization of their full potential. The Arsenale presents a scan of Italy, established by 82 films, 41 architectural projects, and a merger of architecture with la biennale’s dance, music, theatre, and film sections. Each project in Monditalia concerns unique and specific conditions but together form a comprehensive portrait of the host country.

Elements of Architecture

This exhibition is the result of a two-year research studio with the Harvard Graduate School of Design and collaborations with a host of experts from industry and academia...

Elements of Architecture looks under a microscope at the fundamentals of our buildings, used by any architect, anywhere, anytime: the floor, the wall, the ceiling, the roof, the door, the window, the façade, the balcony, the corridor, the fireplace, the toilet, the stair, the escalator, the elevator, the ramp. The exhibition is a selection of the most revealing, surprising, and unknown moments from a new book, Elements of Architecture, that reconstructs the global history of each element. It brings together ancient, past, current, and future versions of the elements in rooms that are each dedicated to a single element. To create diverse experiences, we have recreated a number of very different environments -archive, museum, factory, laboratory, mock-up, simulation...”

Söylemin Türkçe metni (Koolhaas, 2014).

“Moderniliği Özümsemek: 1914-2014

Bugünün ve güncelin bir vurgusu niteliğindeki çok sayıda mimari bienali sonrasında, Esaslar artık tarihe dönüp bakmakta ve mimarinin bugünkü durumunun nasıl ortaya çıktığını anlamaya çalışırken bir yandan da gelecekle ilgili öngörüler dillendirmektedir. Esaslar iç içe geçmiş ve her biri önemli açılardan önceki bienal modellerinden farklı olan üç sergiden oluşmaktadır...

Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014, ile ilk kez yapılan bir şey, ulusal pavyonları tek bir temayı dikkate alarak katılıma çağırarak olmuştur...

Giardini’de, Arsenale’de ve kentin diğer kesimlerinde kendisine yer bulan 65 ülke modernleşmenin hâkim trend olduğu bir yüzyıldan önemli anları irdelemektedir. Birlikte değerlendirildiğinde bu sunumlar çok çeşitli maddi kültürlerin ve siyasi ortamların genel nitelikli bir moderniteyi nasıl özel nitelikli bir olguya dönüştürebildiğini göstermede bir başlangıç olarak görülebilir. Katılan ülkelerin her biri, kendi meşrebince, küreselleşmenin homojenleştiren süreçlerinin hâkim anlatı olduğu bir yüzyılda moderniteyi nasıl radikal bir biçimde farklı yönere yönelttiklerini ortaya koymaktadır...

Monditalia

Ayrıca bir ilk olarak Venedik’in diğer bienal ve festivalleri olan Dans, Müzik, Tiyatro ve Film etkinlikleri de mimari bienaliyle işbirliği içine girmiştir...

Önemli siyasi değişimlerin yaşandığı bir dönemde İtalya’ya "temel önemde" bir ülke olarak bakmaya karar verdik. Bu çerçevede onu tümüyle kendine

has ancak bir yandan da birçok ülkenin kaos ile kendi potansiyellerini tam anlamıyla hayata geçirme arasında bir denge aradığı global dünyayı da iyi yansıtan bir örnek olarak gördük. Arsenale 82 film, 41 mimari proje ve mimarının bienalin dans, müzik, tiyatro ve film bölümleriyle birleştiği bir yapıda İtalya'yı betimleyen bir tabloya ev sahipliği yapmaktadır. Monditalia'da yer bulan her bir proje kendine has ve özel koşullara dayansa da, bir araya geldiklerinde etkinliğe ev sahipliği yapan ülkenin kapsamlı bir tablosunu da oluşturabilmektedirler.

Mimarının Unsurları

Bu sergi Harvard Lisansüstü Tasarım Okulu bünyesinde gerçekleştirilen iki yıllık bir araştırma stüdyosu ile sektörden ve akademiden bir dizi uzmanla yapılan işbirliklerinin bir sonucudur. Mimarının Unsurları binalarımızın temel unsurları olarak her mimarın her zaman, her yerde kullandığı öğeleri mikroskop altında incelemektedir: zemin, duvar, tavan, çatı, kapı, pencere, cephe, balkon, koridor, şömine, tuvalet, merdiven, yürüyen merdiven, asansör, rampa... Bu sergi her bir unsurun küresel tarihini yeniden yazan yeni bir kitap olan Mimarının Unsurları'ndan şaşırtıcı, bilinmeyen ancak bazı şeyleri açığa çıkaran belirli anları bir araya getirmektedir. Her bir unsurun uzak ve yakın geçmişten, bugünden ve gelecekte örneklerini her biri bir unsura ayrılan salonlarda bir araya getirmektedir. Çeşitlilik arz eden deneyimler oluşturabilmek için çok farklı ortamları bir kez daha yarattık: arşiv, müze, fabrika, laboratuvar, maket, simülasyon...”

➤ Tanımlama Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metnin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: Metin, biçimsel ve içeriksel olarak akıcı ve anlaşılır bir yapıya sahiptir. Metin biçim olarak iki bölümden oluşmaktadır. Metnin giriş bölümünü oluşturan ilk paragraf aynı zamanda metnin fikrinin oluşturulduğu bölümdür.

Metnin giriş bölümünden sonra gelen gelişme bölümü, her bir bienal sergisinin içeriğini tanımlayan üç paragraftan oluşmaktadır. Gelişme bölümünün ilk paragrafında, ülke pavyonları için “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014” (Absorbing Modernity: 1914-2014) adlı bienal sergisi tanımlanmaktadır. İkinci paragrafta, bienale ev sahipliği yapan İtalya'nın detaylı incelemesinin yapıldığı “Monditalia” sergisine ait bilgiler yer almaktadır. Üçüncü paragrafta ise Harvard Lisansüstü Tasarım Okulu ile geliştirilen ve mimarlığın temel unsurlarının ele alındığı “Mimarlığın Unsurları” (Elements of Architecture) sergisi hakkında açıklayıcı bilgi yer almaktadır.

Metin sadece sahip olduğu bu paragraflardan oluşup, anlatılanları derleyip toplayan bir sonuç bölümüne sahip değildir.

Fikrin Oluşumu: Söylem fikri, geçmişten geleceğe uzanan tarihi bir perspektif sunma üzerine olup, metnin ilk paragrafında yer almaktadır:

“Bugünün ve güncelin bir vurgusu niteliğindeki çok sayıda mimari bienali sonrasında, Esaslar artık tarihe dönüp bakmakta ve mimarının bugünkü durumunun nasıl ortaya çıktığını anlamaya çalışırken bir yandan da gelecekle ilgili öngörüler dillendirmektedir. Esaslar iç içe geçmiş ve her biri önemli açılardan önceki bienal modellerinden farklı olan üç sergiden oluşmaktadır...”

Konunun Ele Alınış Biçimi: Koolhaas, metnin fikrini oluştururken bahsettiği; bienal için geçmiş, günümüz ve gelecek zaman dilimlerini kapsayan bir perspektif sunmak istemektedir. Bu kapsamda bienali “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014”, “Monditalia” ve “Mimarlığın Unsurları” olarak üç ana sergide ele almıştır. Metinde de bu sergilerin her birini ayrı ayrı vurgulamaktadır.

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Metinde en çok kullanılan sözcük, mimar “architect” kökünde; mimarlık “architecture” ve mimari “architectural” sözcükleridir. Bu bağlamda söylemin mimarlıkla doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. Fakat söylemin “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014” bölümünde mimar ve türevi sözcüklere yer verilmemiştir. Dikkat çeken diğer bir sözcük olan çağdaş/modern “modern” sözcüğü; çağdaşlık/modernite “modernity” ve çağdaşlaşma/modernleşme “modernization” sözcüklerine türetilerek, yalnızca “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014” bölümünde kullanılmıştır. Metin içinde vurgulu şekilde birden fazla kullanılan bir diğer sözcük, küresel “global” kökünde; küreselleşme “globalization” sözcüğüdür. Bu sözcükler, söylem dâhilindeki üç başlıkta da yalın ve sözcük öbekleri ile kullanılmıştır. Bu kullanımdan söylemin küresel ölçeğe hitap ettiği anlaşılmaktadır.

Metinde zaman dilimi tarif eden sözcükler dikkat çekmektedir. Bienal söyleminde, geçmiş “past”, bugün “current” ve gelecek “future” zaman dilimleri vurgulu biçimlerde kullanılmıştır.

Söylemde kullanılan, bir iddia ve yargı bildiren öngörü “speculate”, önceki bienal söylemlerinden farklı “differing from previous biennale”, ilk kez yapılan, bir ilk olarak “first time” sözcük ve sözcük öbekleri dikkat çeken ifadelerdir.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Metinde genel olarak çok uzun olmayan cümlelerin kullanımı tercih edilmiştir. Bu cümleler yapısal ve anlamsal olarak olumlu cümlelerdir. Kullanılan cümleler genel olarak sübjektif yapıda ve haber (bildirme) kipinde kullanılmaktadır. Söylemin genelinde rapor dilinde bir anlatım mevcuttur, fakat söylemin “Monditalia” ve “Mimarlığın Unsurları” bölümlerinde ikinci çoğul şahıs ile kurulan cümleler mevcuttur. Bu kullanımın nedeninin söz konusu bu sergilerin hazırlanışında söz sahibi kişinin yalnızca Rem Koolhaas olmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum; “Mimarlığın Unsurları” sergisinin Harvard Lisansüstü Tasarım Okulu ile ortak çalışıldığı söylemde açıkça belirtilmiş olsa da, “Monditalia” sergisinin ortak küratörü Ippolito Pestellini Laparelli'nin ismine yer verilmemiştir.

Metinde kullanılan birtakım cümleler, bu bienalin diğer bienallerden farklı konular ve yaklaşımlar izlediğini dile getiren, iddia içeren cümlelerdir:

“Esaslar iç içe geçmiş ve her biri önemli açılardan önceki bienal modellerinden farklı olan üç sergiden oluşmaktadır...”

“Moderniteyi İçine Çekmek: 1914-2014, ile ilk kez yapılan bir şey, ulusal pavyonları tek bir temayı dikkate alarak katılıma çağırarak olmuştur...”

“Ayrıca bir ilk olarak Venedik'in diğer bienal ve festivalleri olan Dans, Müzik, Tiyatro ve Film etkinlikleri de mimari bienaliyle işbirliği içine girmiştir.”

Metafor Kullanımı: Metinde yalnızca sözcük düzeyinde metaforlar bulunmaktadır. Söylemin ana teması ve başlığı olan “fundamentals” (esaslar), bienal içeriğini oluşturan üç serginin tümü yerine tek bir metafor olarak kullanılmaktadır. Söylemde kullanılan diğer bir metafor ise; söylemin “Element of Architecture” bölümünde kullanılan “microscope” (mikroskop) sözcüğüdür.

Temaların Belirlenmesi: Metinde bienale ait yer alan temalar, belirtilen üç sergi ve bu sergilerin içeriklerine aittir:

“Katılan ülkelerin her biri, kendi meşrebince, küreselleşmenin homojenleştiren süreçlerinin hâkim anlatı olduğu bir yüzyılda moderniteyi nasıl radikal bir biçimde farklı yönere yönettiklerini ortaya koymaktadır...”

“Monditalia'da yer bulan her bir proje kendine has ve özel koşullara dayansa da, bir araya geldiklerinde etkinliğe ev sahipliği yapan ülkenin kapsamlı bir tablosunu da oluşturabilmektedirler.”

“Mimarinin Unsurları binalarımızın temel unsurları olarak her mimarın her zaman, her yerde kullandığı öğeleri mikroskop altında incelemektedir”

“Bu sergi her bir unsurun küresel tarihini yeniden yazan yeni bir kitap olan Mimarinin Unsurları'ndan şaşırtıcı, bilinmeyen ancak bazı şeyleri açığa çıkaran belirli anları bir araya getirmektedir.”

➤ Açıklama Aşaması

Söylemin konu edildiği meca ve söylem sahibinin “Fundamentals” temalı bienal söylemi, mimar Rem Koolhaas’a aittir. Koolhaas aynı zamanda bu organizasyonun küratörü konumundadır. 14. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Rem Koolhaas’ın fotoğrafı Şekil 6’da sunulmaktadır:

Şekil 6. 14. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Rem Koolhaas

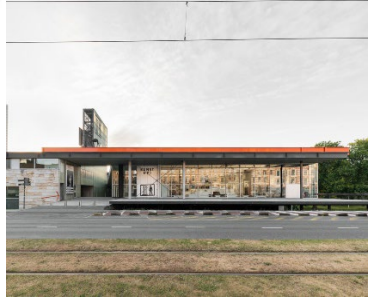

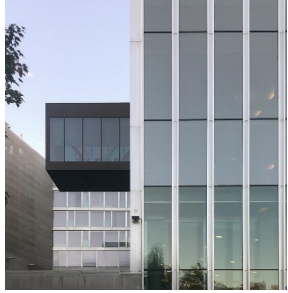

• Söylem Sahibinin Geçmişi

Hollandalı mimar Rem Koolhaas, 1972’de Architectural Association’dan mezun olmuştur. 1972-1975 tarihleri arasında Cornell Üniversitesi’nde öğrenimine devam etmiştir. Rem Koolhaas mimarlık eğitiminden önce gazetecilik eğitimi almış, senaryo yazarlığı yapmıştır. Elia Zenghelis ve Zoe Zenghelis ve Madelon Vriesendorp ile 1975 yılında OMA (Office for Metropolitan Architecture) mimarlık ofisini kurmuştur. OMA ofisinin araştırma bölümü olan ve mimarlık alanı dışında faaliyet yürüten AMO’nun (Architectuur Metropolitanaanse Officie) da eş başkanlığını yürütmektedir. Rem Koolhaas aynı zamanda, Harvard Design School ve Architectural Association’da dersler vermiştir. 2000 yılında Pritzker Mimarlık Ödülünü, 2003 yılında Japonya Sanat Birliği’nin mimarlık dalında Praemium Imperiale Ödülünü, 2004 yılında Royal Institute of British Architects Altın Madalya Ödülünü, 2005’de Mies Ödülünü kazanmıştır. Time Dergisi tarafından 2008

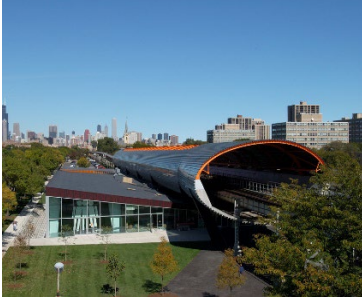

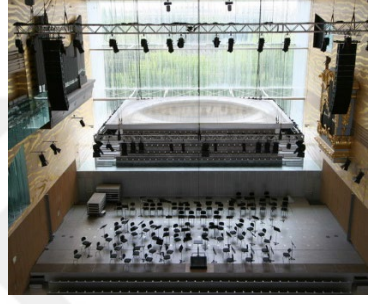
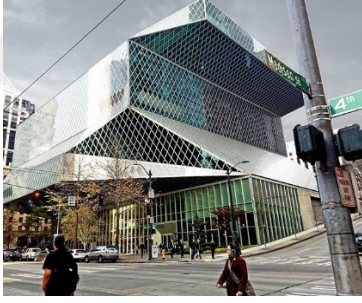
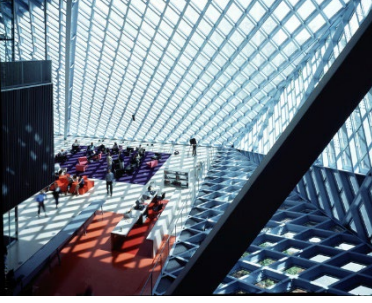

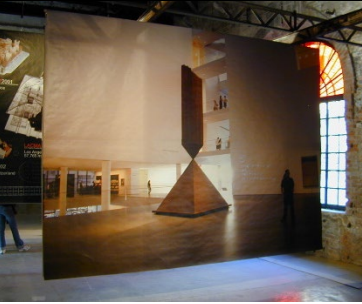

yılında dünyaya yön veren 100 kişi arasında gösterilmiştir. 1980 yılında ilk defa yapılan Venedik Mimarlık Bienali'nde yer alan "Strada Novissima" sergisine bir cephe tasarımı ile katılmıştır.

Söylem sahibi mimarın, biçimsel ve anlamsal bağlamda mimari anlayışını ifade edebilmek için sahibi olduğu bazı mimari proje örnekleri ise Tablo 23'te verilmiştir (URL-4, 2014):

Tablo 23. Rem Koolhaas'a ait mimari proje örnekleri

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Villa dall'Ava Yeri: Paris, Fransa Yapım Yılı: 1984-1991 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: Kunsthal Yeri: Rotterdam, Hollanda Yapım Yılı: 1987-1992 Türü: Müze</p>		
<p>Adı: Maison à Bordeaux Yeri: Bordeaux, Fransa Yapım Yılı: 1994-1998 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: Hollanda Konsolosluğu Yeri: Berlin, Almanya Yapım Yılı: 1997-2003 Türü: Ofis</p>		

Tablo 23'ün devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: McCormick Tribune Campus Center</p> <p>Yeri: Şikago, ABD</p> <p>Yapım Yılı: 1997-2003</p> <p>Türü: Eğitim</p>		
<p>Adı: Casa da Musica</p> <p>Yeri: Porto, Portekiz</p> <p>Yapım Yılı: 1999-2005</p> <p>Türü: Tiyatro</p>		
<p>Adı: Seattle Merkez Kütüphanesi</p> <p>Yeri: Seattle, ABD</p> <p>Yapım Yılı: 1999-2004</p> <p>Türü: Kütüphane</p>		
<p>Adı: CCTV- Headquarters</p> <p>Yeri: Pekin/Çin</p> <p>Yapım Yılı: 2002-2012</p> <p>Türü: Ofis</p>		
<p>Adı: Expansion Neglect</p> <p>Yeri: Venedik/İtalya</p> <p>Yapım Yılı: 2005</p> <p>Türü: Sergi</p>		

Tablo 23'ün devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: The Gulf Yeri: Venedik / İtalya Yapım Yılı: 2006 Türü: Sergi</p>		
<p>Adı: Cronocaos Yeri: Venedik / İtalya Yapım Yılı: 2010 Türü: Sergi</p>		

Koolhaas'ın teorik yazılarındaki asimetri vurgusu, meydan okuyan mekânsal keşifleri ve beklenmedik renk kullanımları, pek çok kişinin onu dekonstrüktivist olarak tanımlamasına neden olmuştur. Eserleri, diğer dekonstrüktivist mimarların aksine, ağır bir şekilde teoriye dayanmamaktadır; insani duyguları ve mimarlığın kentsel bağlamda oynadığı rol için bir kaygılar içermektedir.

Rem Koolhaas'ın mimari proje örneklerine ek olarak, sözlü olarak ortaya koyduğu bazı söylemler; Tablo 24'te yer almaktadır. Bu tabloda yer alan bu söylemlere, söylemin adının yanında bulunan kare kod taratılarak ulaşılabilir.

Tablo 24. Rem Koolhaas'ın sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemleri

KÜNYE	SÖYLEM ADI	SÖYLEM
Yeri: Architectural Association Yapım Yılı: 1995	S, M, L, XL	
Yeri: Sharjah Biennial Yapım Yılı: 2009	Dubai: from Judgment to Analysis	
Yeri: American University Beirut Yapım Yılı: 2010	Navigating Modernization	
Yeri: Cornell University Yapım Yılı: 2011	Progress	
Yeri: Festival of Ideas for the New City Yapım Yılı: 2011	Cronocaos Preservation	
Yeri: Architectural Association Yapım Yılı: 2012	Project Japan: Metabolism Talks	
Yeri: Cannes Lions Yapım Yılı: 2013	Workspace: Challenge vs. Comfort	

Koolhaas'ın AMO bünyesinde yayımladığı; mimari projeler, çalışmalar ve mimarlık üzerine konuları içeren basılı eserleri mevcuttur. Söz konusu bu eserler Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25. Koolhaas tarafından hazırlanan eserler (URL-5).

ESER ADI	ESER ADI	ESER ADI
Delirious New York (1978)	S,M,L,XL (1995)	Mutations (2001)
Project on the City I: Great Leap Forward (2001)	Project on the City II: The Harvard Guide to Shopping (2001)	Junkspace (2006)
The Gulf (2006)	Singapore Songlines (2010)	Project Japan: Metabolism Talks... (2011)
London Dialogues: Serpentine Gallery 24-Hour Interview Marathon (2012)	Junkspace with Running Room (2013)	Preservation is Overtaking Us (2014)

➤ Yorumlama Aşaması

Metin bağlamında yapılan analizin bu bölümünde, metinlerarasılık üzerinde durulmaktadır. Koolhaas'nın bienal söyleminin yayınlamasından sonra uluslararası ve ulusal mecralarda bienal söylemini açıklayan, destekleyen, eleştiren ve karşı çıkan söylemlerin bir derlemesi ve incelemesi yapılmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle bienal söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden alınan metin parçaları sunulmuştur.

Venedik Bienali Başkanı Paolo Baratta, bu yılki bienal küratörünün bienal konusunu ele alma biçimindeki farklılığını ve getirdiği fırsatları açıklamakta ve desteklemektedir (Baratta, 2014).

“Küratörün rolü ve görevi, geçmiş yıllarda olduğu üzere belirgin mevcudiyetlerin ve kendileri, eserleri veya düşünceleri hakkında konuşmak üzere davet edilen mimarların düzenleyicisinden oldukça farklıdır. Bienal, bu kez küratörün rehberliğinde yapılan araştırmaların sonucudur. Daha önceki mimarlık bienallerin bazılarında emsallerine rastlanmış olabilir ancak bununla kıyaslanamaz. Araştırma ruhu Venedik Bienali'nin daima ilgilendiği bir şey olmuştur; ancak şimdi Venedik Bienali kendisi bu araştırmayı yapıyor. Bizler de bu gelişmenin öneminden ve Rem'in bize sunduğu sıra dışı fırsattan eminiz.”

Elke Krasny (akademisyen, küratör), Koolhaas'ın bienal görüşlerin doğrultusunda kendi yorumunu şöyle açıklamaktadır (Krasny, 2014):

“Koolhaas'ın kendi ifadesiyle; “Esaslar, iç içe geçen ve mesleğimizin geçmişine, bugününe ve geleceğine ışık tutan üç sergiden oluşmaktadır: 'Moderniteyi Özümsemek 1914-2014', 'Mimarının Öğeleri' ve 'Monditalia'. Çağdaş olanı kutlamaya ayrılan çeşitli mimarlık bienalerinden sonra 'Esaslar' geçmiş öykülere bakacak, mimarlığın bugünkü haline nasıl geldiğini yeniden kurgulamaya çalışacak ve geleceğine ilişkin kestirimler yapacak.” Birlikte görüldüğünde, bu üç bölüm ortak işlemektedir; bir meta-küratörlük vizyonunun elemanları olarak ele alınmışlardır.”

Nico Saieh (mimar), bu yılki bienalin içeriğinin önceki yıllardaki bienallerden ayrıldığı noktaları vurgulayarak açıklamaktadır (Saieh, 2014)

“Önceki bienaller mimarlığa bir bütün olarak baktılar - “bütün” resmi, bağlam ve politikalarını korumaya çalıştılar. Şimdi ise, detayın ölçeğine veya parçasına sistematik olarak odaklanarak ortaya çıkarılan mikro hikâyeler sunuyor. Mimarının tek ve birleştirilmiş tarihini değil, son derece kadim üç unsurun çoklu tarihlerini, kökenlerini, kirlenmelerini, benzerlik ve farklılıklarını ve teknolojik gelişmeler, düzenleyici şartlar ve yeni dijital rejimlerle şimdiki tekrarlamalarına doğru nasıl evrimleştiklerini gün yüzüne çıkarıyor.”

Avinash Rajagopal (eleştirmen), Koolhaas'ın bienal söyleminde ve sergilerindeki etkisini açıklamaktadır (Rajagopal, 2014):

“Bu yılın bienalinin yıldızı “tarih” oldu. Küratör Rem Koolhaas, bunun böyle olmasını amaçlarken ulusal pavyonları ukala bir ifadeyle: ‘Modernitenin Absorbe Edilmesi: 1914-2014’ ve ‘bir zamanlar spesifik ve yerel olan mimariler artık değiştirilebilir ve küresel olmuştur’ teziyle adeta kışkırtmıştır. Küratörlerden ‘ulusal karakteristiklerin silinip yerine tek bir tipoloji repertuarı içerisindeki, neredeyse evrensel hale gelmiş tek bir modern dile uyulanması sürecini kendi bildikleri şekliyle göstermelerini’ istemiştir.”

Ellis Woodman (mimar, mimarlık eleştirmeni), Koolhaas'ın bienal söylemi içeriğinin uygulama biçimini açıklarken, sergiler hakkında görüşlerini bildirmektedir (Woodman, 2014):

“Rem Koolhaas 'in ilgisi, mimarlığın tarihine -özellikle son 100 yıla vurgu yaparak -odaklanmak ve disiplinin nasıl gelişebileceğine dair bir tartışmanın iskeletini oluşturmaktı. Sahneye koyduğu iki sergi karakteristik olarak

sistematik bir yaklaşımı paylaşmakla birlikte çelişkili bir soru kapsamını da uyarlamaktadır.”

Esin Kömez Dağlıoğlu (doktora araştırmacısı), bu bienal ile 1980 yılındaki ilk bienal arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyarak açıklamaktadır (Dağlıoğlu, 2014):

“Her ne kadar bu yılki bienal 1980 Bienali’nden çok farklı bir söyleme sahip olsa ve her ne kadar Koolhaas bugün ilk bienali köklü bir şekilde eleştirse de iki bienal arasında (özellikle Strada Novissima ve “Mimarlığın Ögeleri” sergileri arasında) beklenmedik bir etkileşim ve ilişki mevcuttur. ... Sonuç olarak bu seneki bienal 1980’deki ilk Venedik Mimarlık Bienali ile bir takım organik bağların kurulmasını ve sergilerin bu bağ çerçevesinde okunmasını olanaklı kılıyor. Mimarlığı mimarın rolüne atfedilen farklı vurgularla öne çıkarmak, sergide 1/1 ölçekli temsiliyeti farklı mekânsal düzenlemeler ile tercih etmek ve tarihselciliği bir yöntem ya da biçimsel bir yaklaşım olarak benimsemek bu ilişkinin okunabileceği katmanlardan birkaçı. Bu katmanlar doğrultusunda her iki bienal bize, tabi ki küratörlerinin belirli perspektifleri doğrultusunda, 1980 ile 2014’de mimarlığın temel paradigmasının ne olduğunu ve onun uğradığı değişimi gösteriyor. Ancak bunun da ötesinde, her iki bienal “bilgi”nin üretilmesi ve kavranması üzerine yaşanan değişimi çarpıcı bir şekilde gözler önüne seriyor.”

Esra Kahveci (mimar, akademisyen), Koolhaas’ın bienal konusunu ele alma biçimini kendi ifadeleri ile yorumlayarak açıklamaktadır (Kahveci, 2014):

“Yine de, ulusal pavyonlarda bir asır boyunca mimarlığın stil, tipoloji, politika, coğrafya, mimarın otoritesi vb. üzerinden tartışılmasının yansımaları sergilenirken, Koolhaas’ın elemanlarıyla mimarlığı (ve izleyiciyi) bir anda bu parametrelerden arındırması oldukça etkileyici ve muhtemelen ancak Koolhaas’ın yapabileceği bir hamle. Koolhaas adeta Benjamin’in “Mekanik Reprodüksiyon Çağında Sanat Yapıtı”nda yaptığı sihirbaz ve cerrah kıyaslamasındaki cerrah gibi mimarlığı parçalarına ayırıyor. Müdahale ettiği beden bütünlüğünü bozmayan ve kendisine olan mesafesini koruyan “sihirbaz”ın aksine bedenin içine kadar giren “cerrah” gibi mimarlık ve mimar arasındaki mesafeyi kaldırarak onunla yüzleşiyor. Çağdaş mimarlık pratiği üzerine henüz teori üretilmemiş bu yeni asırda mimarlık disiplinini kolektif olarak sorgulamamız için bir veritabanı sunuyor.”

14. Venedik Mimarlık Bienali söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlerden alınan metin parçaları aşağıda verilmiştir:

Patrik Schumacher (mimar), bu yılki verilen bienal ödülleri üzerinden hareketle, bienalin üzerinde durduğu konular ve sanat olarak görölme durumunu eleştirmektedir (Schumacher, 2014):

“Mimaride politik doğruluğu durdurun. Ama aynı zamanda; mimari ve sanatı birbirine karıştırmayı da durdurun. Mimarlar, inşa edilmiş çevrenin içeriğinden değil formundan sorumludur. Fakir insanlar için hemen ve somut bir yarar sağlayamadığımız zaman -sanki sosyal adaletin sağlanması mimarın yetkisindeymiş gibi- bizi vicdan azabı ile felç etmeye çalışan ve keşiflerimizi hapseden, ahlaki olarak tahakküm edici (ve sonucunda muhafazakâr) siyasi doğruluğa rağmen yukarıdaki manifestoya tutunup bunu devam ettirmeliyiz. Maalesef, son mimarlık bienalinde verilmiş olan ödüller bu yanıltıcı politik doğruluk tarafınca gerekçelendirilmiştir. Mimaride politik doğruluğu durdurun! Ayrıca mimarlık bir “sanat için sanat” disiplini değildir. Form, dünya toplumunun evrimindeki belirgin katkımız olmakla birlikte, mimarlık sanat değildir. Yeni formların dünya medeniyetinin gelişmesinde nasıl fark yaratabileceğini anlamalıyız. Bu hususun, tüm mekânların çınladığı ve birbirleriyle ilişkili bir mantıkla iletişimde olduğu karmaşık ve çeşitliliğe sahip bir mekânsal düzen içinde, artırılmış bir bağlı olma sezgisine ve iletişimsel etkileşimin yoğunlaştırılmasına işaret ettiğine inanıyorum.”

Kieran Long (gazeteci, küratör), Koolhaas’ın bienal üzerindeki var olduğunu düşündüğü kişisel tavırlarının eleştirmektedir (Long, 2014):

“Büyütülecek bir hikâye değil, sadece önemli görünmeyen herhangi bir kişiye kaba davranan hassas bir egoya sahip uykusuz ve yaşlı bir adam. Bu davranış biçimi, mimari süper star sirkini takip edenler için bir sürpriz olmaz. En azından beni çok fazla şaşırtmadı. Ancak Koolhaas’ın ve parçalanmış egosunun görüntüsü kesinlikle bir “schadenfreude” (başkalarının mutsuzluğundan keyif alma) anı değildi. Unsurlar sizi, onun ve mimarlığın ne olduğu hakkında düşündükleri için anlatılamayacak biçimde hüzne sokuyor. Eserleri ve yazdıklarıyla kendi kuşağının tartışmasız en önemli mimarı olan, bu bienalin direktörünün; mimarlığın, “temellerine” doğru yalınlaştırıldığında cephe, duvar, merdiven, çatı ve tuvaletler arasında ayak sürmek olduğunu öne süren bir gösteri yapması gerektiği gerçeği üzüyor. Samimi ve safdilli görünebilirim. Ancak nasıl başka türlü hissetmemiz beklenebilir? Ancak, mimarlık için paylaşılan bir temel sunması şeklindeki misyonuna rağmen bu bienal, aslında Koolhaas tarzı ruhun bir haritasıdır. Kaydettiği olgular içerisinde derin bir şekilde karışmış bir adamın karamsar, yer yer komik ancak çoğunlukla alaycı bir manifestosu gibi, ki artık neyi savunduğu ve neyi eleştirdiği ayırmak artık mümkün değildir.”

Peter Eisenman (mimar), Koolhaas'ın bienalin konusunu, konunun ele alış biçimini ve bu noktadaki tavrını eleştirmektedir (Eisenman, 2014):

“Rem Koolhaas, bienali la fine (son) olarak sunmaktadır: "kariyerimin sonu, hegemonyanın sonu, mitolojimin sonu, her şeyin sonu, mimarlığın sonu." Çünkü (bienalde) mimarlarımız yok. Performans var, film var, video var; mimarlık dışında her şeyimiz var.”

Hülya Ertaş (mimar, XXI Mimarlık dergisi genel yayın yönetmeni), bienalin genel bir değerlendirmesini yaparken değinmediği konularda eleştirisini belirtmekte ve sorgulamalar yapmaktadır; bir yandan Koolhaas'ın belirlediği bienal konusunun tek düzelikliğini eleştirirken, diğer yandan Koolhaas'ın vermek istediği mesajların ne anlama geldiğini sorgulamaktadır (Ertaş, 2014):

“Genel olarak Venedik Mimarlık Bienali'ni sevip sevmediğimi kendime defalarca sordum ama ne yazık ki hala bir cevap bulabilmiş değilim. Kendisi bu kadar modernizmden söz ederken, hatta açık bir şekilde ülke pavyonlarından bir modernizm eleştirisi talep ederken Koolhaas'ın neden postmodernizmden hiç söz etmediğini anlamadım mesela. Ya da gündelik hayata o kadar yer verirken sosyal tasarım ya da katılımcı planlama pratiklerini neden tamamen es geçtiğini çözemedim. Tabii ki bir bienalin dünyayı kurtarmasını beklemek insafsızlık ama tüm bienali tamamen kontrol altına alan bir kişinin bu iktidarının hakkını vermesini beklemek de benim hakim. Bu durumda postmodernizmi ve de bugünün daha demokratik olma çabası içindeki tasarım eğilimlerini göz ardı ederek Koolhaas, size ne demeye çalışıyor? Mimarlar değil, mimarlıklar üzerine olduğunu iddia ettiği bu bienaliyle günahı mimarlardan alıp öznesi belirsiz mimarlıklara atmaya çalışarak -Monditalia'nın hemen girişinde konumlanan nah çıkarma kulübesinin tesadüf olduğunu düşünen varsa beri gelsin- mimarlara prestijlerini yeniden kazandırma uğraşına mı soyunuyor? Eğer öyleyse, yine hepimizi ter köşeye yatırmış demektir.”

Hasan Çalışlar (mimar), Koolhaas'ın bilinçli olarak isminin bienalin önüne geçmesi eleştirmektedir. Ayrıca bienale, konusunun belirleme ve işlenme biçimi hakkında eleştiriler sunmaktadır (Çalışlar, 2014):

“Rem Koolhaas diğer küratörler gibi çok sayıda mimarı davet edip iş üretmelerini istemektense, hepsini yapmaya soyunarak konuya hükmetmiş. Sonuçta da ortaya “Venedik Mimarlık Bienali” değil, “Rem Koolhaas Mimarlık Bienali” çıkmış. Dolayısıyla mimar olmayanların da çok daha gezebileceği bir sergi ortaya çıkmış. Bienalin ana sergisi “Mimarlığın Unsurları”, mimarlık alanında hiçbir soru sormadığı ve yirmi ya da elli yıl

sonrasındaki mimarlığa dair düşünceleri üretmek üzerine bir etkinlik olmadığı yönünde eleştirile alıyor. Öte yandan mimarlığın “Esaslar”ına geri dönülmesi gerektiğini Rem Koolhaas’ın belirtmesi biraz tuhaf çünkü mimarlıkla ilgili bütün bu yeni şeyleri başımıza o açtı.”

Gökhan Karakuş (mimar, eleştirmen), Koolhaas’ın konu seçimi üzerinden günümüz mimarlığını ele almadığı eleştirisini yapmaktadır (Karakuş, 2014):

“Modernizmi sorguluyor ama onun arkasındaki sosyal yapılanmaları vs tamamen es geçiyor. Olmayan bir arayış içinde mimarlığı, arkitektonik formları konuşmak güzel, ben de seviyorum ama şu anda bir kriz var. Kriz konusunda mimarların cevabı bana göre çok dar ve aslen Batı geleneklerinde son 200 yıl yaptığı hamlelerin benzeri, yani bu filmi gördük. Bu filmi yeniden görmenin ne faydası olur?”

Ela Kaçel (akademisyen), Koolhaas’ın bienal söyleminde ve sergisindeki etkin küratörlük anlayışını eleştirmektedir (Kaçel, 2014):

“14. Uluslararası Mimarlık Sergisi küratörü Rem Koolhaas, “Fundamentals” (Esaslar) ana başlığı ile mimarlıkta evrensel olanı öznel üzerinden temsil etme geleneğini Venedik Mimarlık Bienali’nden tasfiye eder gibi gözükse de aslında beraberinde daha öznel, otoriter, tarihselci ve geleceğe dair vizyon üretmeyen bir yaklaşım getirmiştir.”

Mert Eyiler (mimar), bienal söyleminde Koolhaas’ın mimarlıkla kurduğu ilişki ve modernist yaklaşım biçimi üzerinden değerlendirmeler yaparak Koolhaas’ın tutumunu eleştirmektedir (Eyiler, 2014):

“Koolhaas bienalin mimarlar değil, mimarlıklar ile ilgili olacağını belirtiyor ama mimarlıklar zaten bir endüstri olmaya doğru gidiyor. Soruyu biraz çoğaltmak için bir endüstri haline dönüşen mimarlık ve tetikleyicisi olan yapı endüstrisi üzerinden gireceğim söze. Mimarlığın bir endüstri kılmaya çalışanlardan biri de bence Koolhaas. Kırdan şehre bakmayı bir tür günah çıkarma olarak okuyorum zaten. Ehliyeti masada bırakan mimarlık-lık-lar; vizyon tartışmaya başladığında heterotopiden sıyrılıp, mimarlık konuşmaya başlayabileceğiz. Koolhaas bienalin kendisinin de bu tartışmaların hazırlayıcısı olduğunun farkında bence.

Biraz iyimser bakacak olursam, ulusal bir dil kurmak yerine “yerellik üzerinden söz üretelim” demek istediğini düşünüyorum aslında Koolhaas’ın. I. Dünya Savaşı üzerinden 100 yıl geçti, o zamanları tekrar masaya yatırmayı zaten gerçekçi bulmuyorum. Bu bağlamda da bu tavır bir modernist bir kavrayış olarak değil de, tam tersi muhafazakar bir tavır olarak değerlendirildiğimi de söylemeliyim.”

3.1.2. Metin Dışı Bağlamda 15. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda 14. Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin analizi; bienal sürecinde daha çok gündeme gelen ve farklı coğrafyalardan seçilen ulusal pavyonlar, bienal ödülleriyle layık görülen çalışmalar ve bienal sergisinden seçilen çalışmaların incelenmesini kapsamaktadır.

- Ulusal Pavyonlar

14. Venedik Mimarlık Bienali'ne toplam 65 farklı ulus, söylemleri ve pavyon tasarımları ile katılmıştır. Metin dışı bağlamda uluslararası mimarlık ortamının bienal temasına yaklaşımı hakkında fikir sahibi olabilmek için bienal sürecinde adından söz ettiren ve farklı coğrafyalarda yer alan 6 ulusal pavyon seçilerek pavyon çalışmalarının konusu temsil biçimi, ürünleri hakkında bilgiler verilmektedir.

Tablo 26. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Yeni Zelanda Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Yeni Zelanda
	Çalışmanın Adı	Last, Loneliest, Loveliest
	Çalışmanın Küratörü	David Mitchell
	Çalışmanın Yeri	Palazzo Pisani Santa Marina
AÇIKLAMA	<p>Küratör David Mitchell; “Last, Loneliest, Loveliest” çalışmasında Yeni Zelanda'nın pasifik mimarisini ve karmaşık modernitenin hikâyesini anlatmaktadır. Küratör, İngiltere'nin etkisinin azalmasıyla birlikte, geçen yüzyıl boyunca Yeni Zelanda'da daha belirgin hale gelen devasa bir pasifik mimarisinin olduğuna inanmaktadır. Pasifik mimarisi temelde Avrupa mimarisinden farklıdır. Avrupa geleneği kütle ve katılığa dayanırken, pasifik geleneğindeki binalar hafif ve esnektir. Bu kapsamda, Cardboard Cathedral, Auckland Art Gallery, the Futuna Chapel ve Miles Warren binaları geçen 100 yıl boyunca ifade edilen bu mimariyi gözler önüne sermektedir. Sergi ayrıca, dokuz kişiden oluşan bir ekip tarafından üretilen ada halkına özgü nesnelere bir araya getirmektedir. Kim Meek, pasifik göç yollarını gösteren, pasifik mimarlık geleneğini sergileyen panelleri olan bir çadır, Tristan Marler oyulmuş bir Whatarangi. Pavyonun ucunda küçük bir kulede, 2010 ve 2011'deki Christchurch depremlerinin ardından geliştirilen hafif, gerilmiş ahşap yapı teknolojileri örneklemektedir. Pavyonun yan yüzeylerinde, Auckland sahillerindeki alternatif mimariyi anlatan Francis Cooper'ın modelleri ve çizimleri yer almaktadır.</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 27. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Estonya Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Estonya
	Çalışmanın Adı	Interspace
	Çalışmanın Küratörleri	Johanna Jõekalda, Johan Tali and Siim Tuksam
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Estonya Pavyonu'nda küratörler Interspace adlı çalışma ile bilgi teknolojileri toplumunda, çok sayıda kişiselleştirilmiş anlayış üreten ağ teknolojisini kamusal alan ilişkisi bağlamında mimarlığın rolünü ele almaktadır. Çalışmada, bilinen kamusal alan temellerinden farklı olarak dijital kamusal alan tarifi yapılmaktadır. Bu bağlamda çalışma, kamusal alanda fiziksel ve dijital alan ilişkisi araştırılmaktadır. Dijital dünyanın zaman ve mekân ilişkilerini büyük ölçüde değiştirdiği günümüzde, kamusal alanın yaratılması konusundaki tartışmalara odaklanmaktadır. Bu noktadan hareketle, Estonya Pavyonu'nda fiziksel ve dijital mekânın bir aradalığına olanak veren etkileşimli bir deneyim alanı tasarlanmıştır. Etkileşimli deneyim alanı, çağdaş kamusal alanların formülasyonu için bir temel sağlamaktadır. Pavyon mekânı zemine ve duvarlara yansıtılmış etkileşimli multimedya görselleri sayesinde ziyaretçilerine dijital ve fiziksel mekânların birlikte algılamasına imkân tanımaktadır. Çalışma kolektif kontrolün bireysel özgürlükleri içine aldığı, bireyselleştirilmiş bilgi akışlarından ortaya çıkan kolektif bir mekânsal yapıdır (Walker, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 28. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Brezilya Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Brezilya
	Çalışmanın Adı	Modernity as Tradition
	Çalışmanın Küratörü	André Corrêa Do Lago
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Brezilya, modern mimarlık kavramlarını en ilginç şekilde benimseyen ülkelerden biridir. Benimsenen bu modern mimarlık, ulusal kimliği de güçlendirmeye yardımcı olmuştur. Brezilya'nın yüzyıllarca süregelen zengin mimari mirasına rağmen, "Brezilya Mimarisi" olarak bilinen şey geçmişinin mimarisi değil modern döneminin mimarisidir. Modern mimarlığın temellerini bu denli benimseyen eden az sayıda ülke vardır. Brezilya Pavyonu'ndaki çalışma bu konuya odaklanarak, ülkenin 100 yıllık evrimi ve aynı zamanda mimarlık tarihine yaptığı büyük katkılar ortaya konulmaktadır. Brezilya Pavyonu, ülke mimarisinin modernizmle olan yakın ilişkisi ile karakterize edilen kronolojik bir evrimi sunmaktadır. André Corrêa Do Lago'nun küratörlüğünü yaptığı sergi; toplu konut, bireysel konutlar, hükümet binaları, okullar, şehircilik, peyzaj, pavyonlar ve kültür merkezlerinden oluşan 180 önemli yapının fotoğraflarını sergilemektedir. Pavyonda sergilenen bu fotoğraflar, geleneksel Brezilya desenlerine referans veren polistiren köpükten inşa edilmiş kafes bölümleri içinde yer almaktadır (Fredrickson, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 29. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Malezya Pavyonu

KÜNYE	Ulus	Malezya
	Serginin Adı	Sufficiency
	Serginin K�rat�rleri	Tan Loke Mu, Lim Teng Ngiom ve Sarly Adre Sarkum
	Serginin Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>2014 Venedik Bienali'ndeki Malezya Pavyonu ‘‘Sufficiency’’ alışması ile yeterlilik fikrinin sürdürülebilir ve mütevazı bir mimari yaratmadaki rolüne odaklanmaktadır. Bu başlık aynı zamanda Malezya'daki mimarlık mesleğinin havasını ve aynı zamanda sürdürülebilirlik eğilimini yansıtılmaktadır. Yeterlilik fikrini temsil etmek için küratörler Malezya modern mimarisini temsilen 20 binanın maketlerini sergilemek için ‘‘sadece yaşamak için yeterli alana sahip olan’’ katlanabilir evcil hayvan kafeslerini kullanmıştır. Evcil hayvan kafeslerinin birçoğu ‘‘temel bir mimarlık bileşeni’’ şekilde tavandan asılarak bir kiriş oluşturmak üzere birbirine kenetlenmektedir (Watkins, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 30. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Fas Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Fas
	Çalışmanın Adı	Fundamental(ism)s
	Çalışmanın Küratörü	Tarik Oualalou
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Fas, Kuzey Afrika'daki stratejik konumu nedeniyle Avrupa modernizminden ağır bir şekilde etkilenmiştir. Fas, 20. yüzyılın büyük bir bölümünde Avrupa koruyucusu olarak yönetilmiştir. Fas pavyonu bölgeden ilham alan radikal ve deneysel yaklaşımları araştırılmaktadır. Sergi, esas olarak yaşam ve dönüşüm üzerine odaklanmaktadır. Fas Pavyonu, yaşanabilir kentsel yapıların nasıl dönüştüğünü sorguluyor ve sonrasında çölün yaşanabilirliği üzerine bir araştırma önermektedir. Bu kapsamda pavyon geçmişi tarif eden “Living in the City” ve geleceği tarif eden “Inhabiting the Desert” başlıklı iki temaya sahiptir. “Living in the City” bienal temasına odaklanarak geçmişten günümüze kadar, on yıllık periyotlarda inşa edilmiş önemli yapıları sergilemektedir. Geleceğe bir pencere açmak için, küratörler, “Inhabiting the Desert” başlığı altında konut projeleri tasarlamak için yapılan bir yarışmada seçilen altı genç mimarın çalışmasını içermektedir. Söz konusu bu sergiler, ulusa özgü mekânsal ambiyansı sağlamak için çöl kumu üzerinde yer alan mimari proje maketlerini içermektedir (URL-6, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 31. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Amerika Birleşik Devletleri
	Çalışmanın Adı	OfficeUS
	Çalışmanın Küratörleri	Eva Franch i Gilbert, Ana Miljacki, Ashley Schafer
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu, ülkedeki mimarlık ofislerinin son 100 yıl içinde modernite bağlamında tasarladıkları ve ihraç ettikleri yapıların tarihi hakkında bilgi deposuna ve bu sergiyi düzenleyen OfficeUS'in geçici çalışma mekânına ev sahipliği yapmaktadır. Pavyonun hem iç mekânları, hem de dış mekânları araştırma, tartışma ve üretim faaliyetlerine yönelik düzenlenmiştir. Hem iç mekân hem de pavyonun önündeki dış mekân, araştırma, tartışma ve deneme faaliyetlerine izin verecek ve teşvik edecek şekilde tasarlanmıştır. Pavyonun dış mekânında tartışmalar ve atölye çalışmaları düzenlenirken iç mekânda ise OfficeUS'in araştırmalarından oluşan projelere ait kitapçıklar pavyonun duvarında sergilenmektedir. Ziyaretçiler bu alanda gezerken OfficeUS çalışanları da kendilerine ayrılmış masalarda çalışmalarına devam etmektedir. Pavyona ait araştırma ürünleri bienal sürecinde ofis çalışanları tarafından üretilerek bienalin temsilini oluşturmaktadır. OfficeUS çalışanları ABD'nin küresel mimari düşünceye, karamsarlığa ve iyimserliğe olan katkısının tarihsel bir kaydını oluşturmaktadır. (Fredrickson, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

- Ödül Alan Çalışmalar

14. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında; Francesco Bandarin (Jüri Başkanı, İtalya), Kunlé Adeyemi (Nijerya), Bregtje van der Haak (Hollanda), Hou Hanru (Çin) ve Mitra Khoubrou (Birleşik Arap Emirlikleri) isimlerinden oluşan uluslararası seçici kurulun ödüle layık gördüğü çalışmalar ve çalışmalara ödül verilmesindeki nedenin açıklandığı jüri yorumlarına Tablo 32’de yer verilmiştir.

Tablo 32. 14. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında verilen ödüller (URL-7, 2014).

	ÖDÜL	JÜRİ YORUMU
ULUSAL PAVYONLAR	En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: Güney Kore	“Oldukça gergin bir siyasi ortam altında mimari ve şehircilikle ilgili yeni ve zengin bir bilgi kaynağı sunmalarındaki fevkalade başarısından dolayı Kore’ye Altın Aslan Ödülü’nü vermektedir. Mekânsal ve mimari anlatıyı jeopolitik bir gerçekliğe doğru genişleten, etkileşimi teşvik edici çeşitli sunum modları kullanan, eylem halindeki araştırmanın kendisidir.”
	En İyi Ulusal Katılım Gümüş Aslan Ödülü: Şili	“Modernitenin küresel sirkülasyonunun tarihinde kritik bir bölümü ortaya çıkaran Şili’ye Gümüş Aslan Ödülü’nü vermiştir. Modern mimarının tek bir önemli unsuruna - bir prefabrik beton duvara - odaklanarak, mimari unsurların farklı ideolojik ve politik bağlamlarındaki rolünü vurgulamaktadır.”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Kanada	“Modernitenin kendine özgü bir iklimsel şarta ve yerel azınlık kültürüne nasıl uyum sağladığına dair detaylı çalışması ile bu ödüle hak kazanmıştır.”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Fransa	“Modernite: vaat mi yoksa tehdit mi? başlığı altında, modernitenin ütöpik vizyonlarında yatan başarıları ve travmalarını göstermesiyle Fransa’ya verilmiştir.”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Rusya	“Geçmişindeki mimarlığın çağdaş ticarileştirme dilini sergilediği Rusya’ya verilmiştir.”
KATILIMCI Ç.	En İyi Araştırma Projesi Gümüş Aslan Ödülü: Sales Oddity. Milano 2 and the Politics of Direct-to-home TV Urbanism	“Proje, modern toplumların temel konularından birini eleştirel biçimde sunuyor. Medyanın gücü diğer sosyal mekânları hem fiziksel hem de politik olarak nasıl işgal ediyor. Proje, planlamacı ve sakinlerle yapılan anket ve röportajlar ile kitle medya dilinin yeniden ayrılmasının birleşiminden doğan yenilikçi bir araştırmaya dayanıyor. İtalya’daki bir olaya dayansa da, bu mesele çağdaş teknolojik ve neo-liberal kültürlerin egemen olduğu birçok uluslararası bağlamlarda da mevcuttur.”

Tablo 32'nin devamı

	ÖDÜL	JÜRİ YORUMU
KATILIMCI ÇALIŞMALAR	Monditalia Sergisi için Özel Mansiyon: Action- Reaction-Interaction	“İtalyan mimari düşüncesinin dünyanın farklı yerlerine nasıl yayıldığını ve etkilediğini göstermektedir. Proje, günümüz dünyasında mimari düşüncenin yeni kutupların oluşmasını vurgularken yaşayan bir arşiv olarak bunları erişilebilir kılıyor. Araştırma projesi, bilginin ulusal sınırların ve ulusal kimliklerin ötesinde ağlanmış bir yolla oluşturulup geliştirildiğini gösteren, hâlihazırda devam eden küresel bir projenin parçasıdır.”
	Özel Mansiyon: Intermundia	“Lampedusa'nın devam eden trajedisini yansıtan proje, yeni belgeler ve kapsayıcı bir deneyimle göçün gerçekliğini ve güneyden kuzeye sınırın geçilmesini bugünün Avrupa toplumlarının belirleyici bir unsuru olarak tekrar hatırlatmaktadır.”
	Özel Mansiyon: Italian Limes	“Sınır sorusunu Avrupa bağlamında ele almaktadır. İklim değişikliği ve yeni teknolojilerin Kuzey İtalya'daki bölgesel sınırlamaya olan etkisini gösterirken aynı zamanda Avrupa içi sınırlarının, öz savunma ile serbest dolaşım arasında gerginlik yaratıp nasıl hareket ettiklerine işaret etmektedir.”

Tablo 33. 14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: Güney Kore

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: Güney Kore
	Çalışmanın Adı	Crow's Eye View
	Çalışmanın Küratörü	Minsuk Cho
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Kore Pavyonu küratörleri Crow's Eye View çalışması ile Güney Kore bakış açısı ile iki Kore'nin (Kuzey Kore ve Güney Kore) henüz gerçekleşmemiş ortak sergisi "Kore Yarımadası'nın İlk Mimari Sergisi" için bir prolog sunmaktadırlar. Kuzey Kore, modernizm uyarlamalarının ortaya çıkabileceği savaştan sonra harap olmuş bir bağlamda yeni bir komünist ulusun özlemlerini temsil etmeye çalışmıştır. Güney Kore'de ise, hızlı ekonomik büyüme, küreselleşmiş bir dünyanın ideallerini temsil eden bir çeşit modernleşme yaratmıştır. Modernliğin bu farklı algılama ve özümleme durumları çok disiplinli bir grup mimar, şehirci, şair, yazar, sanatçı, fotoğrafçı, film yapımcısı, küratör ve koleksiyoncu davet edilerek gösterilmeye çalışılmıştır. Pavyonda bu katılımcılara ait mimari projeler, maketler, kitaplar, fotoğraflar, koleksiyonlar sergilenip, filmler gösterilmektedir (Basulto, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

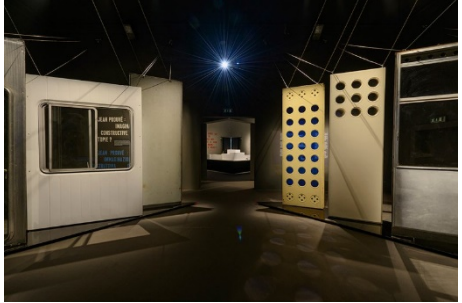
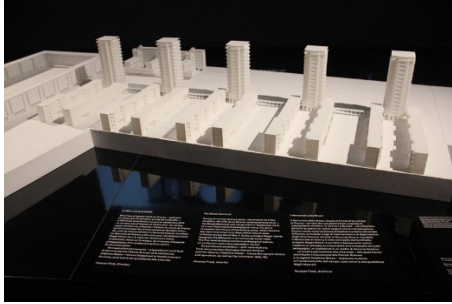

Tablo 34. 14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Gümüş Aslan Ödülü: Şili

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	En İyi Ulusal Katılım Gümüş Aslan Ödülü: Şili
	Çalışmanın Adı	Monolith Controversies
	Çalışmanın Küratörleri	Pedro Alonso ve Hugo Palmarola
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Sovyetler Birliği dünya çapında 1931 ve 1981 yılları arasında, modern hareketin ideallerini barındıran 170 milyondan fazla konut üretmiştir. Bu üretim için farklı ülkelere prefabrik beton panel üretim sistemleri ihraç etmiştir. Sovyetler Birliği, sosyalist Salvador Allende yönetimindeki Şili'ye 1972'de bu panel fabrikalarından bağışlamıştır. Şili yönetimi de askeri diktatörlük sürecinde bu tesis vasıtası ile toplam 153 adet bina üretmiştir. Günümüzde bu beton panel tesisi artık kullanılmıyor olsa da, küratörler Pedro Alonso ve Hugo Palmarola yaptığı araştırma çalışması ile bu panelin politik, ideolojik ve estetik etkilerini yeniden gündeme getirmiştir. "Monolith Controversies" adlı çalışma, sadece bir prefabrik bina sisteminin temel bir unsurunun teknik yönlerini değil, aynı zamanda bir ideolojiye nasıl bağlandığını da göstermektedir. Bu kapsamda, Şili Pavyonu'nu ziyaret edenler bu paneller ile üretilmiş bir konutun içinde kendilerini bulmaktadırlar. Pavyonun ikinci kısmında ise Şili'de modernitenin nasıl özümsemediğinin temsili olarak vurgulandığı, bir beton panelin yerleştirmesinin bulunduğu ana mekândan oluşmaktadır (Basulto, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 35. 14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Kanada

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Kanada
	Çalışmanın Adı	Arctic Adaptations
	Çalışmanın Küratörleri	Mason White, Lola Sheppard ve Matthew Spremulli
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Kanada Pavyonu, yakın bir mimari ve kentleşme geçmişi olan Kanada'nın kutup bölgesinde yer alan Nunavut'ta adaptif bina tekniklerinin yakın geleceğine yönelik bir araştırmaya ev sahipliği yapmaktadır. Nunavut'un coğrafi ve kültürel katmanları serginin farklı bölümlerinde, yakın geçmişte, şimdiki zamanda ve yakın gelecek olmak üzere üç kapsamda incelenmektedir. Küratörler, Nunavut gibi bir alanda mimarinin temellerinin nasıl etkilendiğini görmek için "standartların ötesine bakmak" gerektiğini belirtmektedirler. Küratörler, az bilinen Nunavut'u bir dizi harita ve diyagramla tanıtarak başlamıştır. İlk bölümde, duvara gömülmüş on iki cep, sanatçılar tarafından yapılan taştan oyma maket bulunmaktadır. İkinci bölümde Nunavut'ta 25 sahil topluluğunun bulunduğu alanlarda her bir binayı belgelenecek ve yerleşim yerleri ile su arasındaki ilişkileri gösterilmektedir. Üçüncü bölümde ise gelecek 15 yıla dair spekülasyon bir projeksiyon ortaya konulmaktadır. "Arctic Adaptations" sergisinde, moderniteyi absorbe eden alanlar kadar, absorbe etmeyen bir alanlar için yeni çözüm olanakları sunulmaktadır. Kısacası bu sergi bölgenin mimari tarihini belgelemekte, yaşamın çağdaş gerçeklerini anlatmakta ve mimarlığın gelecekteki öngörülen rolünü incelemektedir (Stevens, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 36. 14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Fransa

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Fransa
	Çalışmanın Adı	Modernity, Promise or Menace?
	Çalışmanın Küratörü	Jean-Louis Cohen
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Fransa'nın modernist hareket üzerinde derin bir etkisi olan bir ülke olarak, "Modernity, Promise or Menace?" sergisi ile toplumun beklenti ve taleplerine yanıt olarak, modern mimarinin icadı anlamına gelen bazı çelişkiler üzerinde durmaktadır. Bunun için pavyon alanı dört bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde Villa Arpel'e odaklanan sergi, makinelerle daha kolay hale getirilmiş bir yaşam vaadi ile bu ütopyacı vizyonun gerçekleşmesi arasındaki ilişkiyi incelemektedir. İkinci bölümde Jean Prouvé'in hayatı ele alınmaktadır. Bu bölümde, atölye ve üretim yöntemleri konusundaki Jean Prouvé'in bilgileri ile metal perde duvarın kapsamlı bir şekilde araştırmasına odaklanılmaktadır. Üçüncü bölümde, prefabrikasyon konusunu daha ayrıntılı inceleyerek, "ölçek ekonomisi mi, tekdüzelik mi?" sorusuna yanıt aranmaktadır. Son bölümde, karmaşık toplumsal nüanslar tarafından baltalanan ütopyik proje olan "devlet odaklı modernite" nin bir sonucu olarak sosyal konutların sonuçları incelenmektedir (Quintal, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

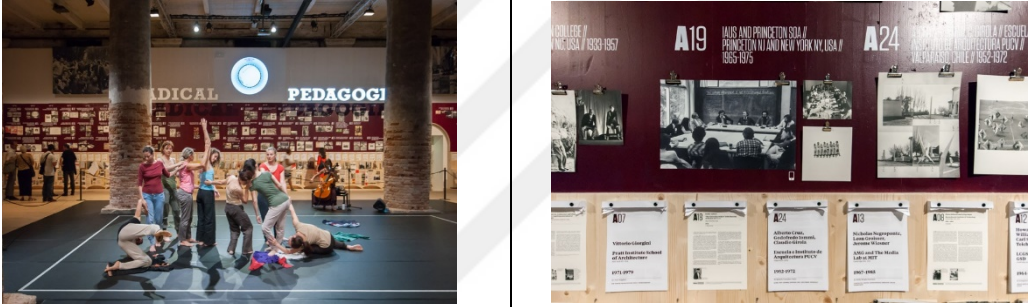
Tablo 37. 14. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Rusya

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Rusya
	Çalışmanın Adı	Fair Enough
	Çalışmanın Küratörleri	Anton Kalgaev, Brendan Mcgetrick ve Daria Paramonova
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Anton Kalgaev, Brendan Mcgetrick ve Daria Paramonova küratörlüğündeki sergi, Koolhaas tarafından yazılan “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014’ konulu söyleme yapılmış mizahi bir tepki olarak görülmektedir. Günümüzün bağlamında Rusya için modernitenin ne anlama geldiğine dair herhangi bir fikri kanıtlamak ya da çürütmek yerine, pavyonun iç mekânını hem kavramın etkisini hem de verimliliğini kabul etmek için bir ticaret fuar alanına düşünülmüştür. Doğrusal bir olaylar dizisi sunmak yerine, son 100 yıldaki kentsel fikirlere atıfta bulunarak, Rusya’nın modernleşmesinin sıralı olmayan bir anlatım ile mimarlık tarihi ortaya koymaktadır. Sergi, geçmiş yüzyıldan kalma kent fikirlerini yeniden yorumlayarak satışa çıkarmaktadır. Uluslararası ticaret fuarının evrensel dili aracılığıyla Rusya’nın mimari yenilikleri ifade edilmektedir (Quintal, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 38. 14. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Araştırma Projesi Gümüş Aslan Ödülü:
Andre Jacque

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	En İyi Araştırma Projesi Gümüş Aslan Ödülü: Andre Jacque
	Çalışmanın Adı	Sales Oddity. Milano 2 and the Politics of Direct-to-home TV Urbanism
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>İtalya'da 1960'ların sonunda, iki dinamik yeni bir kentsel gerçeklik şekillenmektedir; bir yandan televizyon, İtalyan toplumunu ağır bir şekilde etkileyip günlük yaşamın kendine özgü bir parçası olurken, diğer yandan öğrenci protestolarından ve hızlanan göçten kaynaklanan toplumsal gerilim şehirleri kaotik bir şekilde etkilemeye başlamıştı. Bu dinamikler, Milano'nun eteklerinde yeni bir kırsal şehircilik vaat eden yeni bir kasaba olan Milano Due'nin meydana gelmesine neden olmuştur. Bu oluşum, kırmızı perdeli çatılarıyla görünüşte geleneksel olmasına rağmen, modern kavramları uygulamaya koymaktaydı. Bu alanda bulunan, İtalya'daki ilk özel TV kanalının stüdyoları sakinlerinin ve sonunda İtalyan toplumunun hayatını şekillendirmekteydi. Andre Jacque, "Sales Oddity. Milano 2 and the Politics of Direct-to-home TV Urbanism" adlı çalışması ile bu ilginç sayılabilecek modern kentsel hareketin analizinin oluşturduğu enstalasyon ile yapmaktadır (Quintal, 2014).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 39. 14. Venedik Mimarlık Bienali Monditalia Sergisi için Özel Mansiyon: Beatriz Colomina

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Beatriz Colomina
	Çalışmanın Adı	Radical Pedagogies: Action-Reaction-Interaction
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Beatriz Colomina'nın küratörlüğünü yaptığı "Radical Pedagogies: Action-Reaction-Interaction" adlı çalışma, Princeton Üniversitesi öğrencileri ile yapılan bir araştırma projesidir. Çalışma, "Mimarlık eğitimi bugün nerede?" sorusu ile mimarlık öğrencilerine etraflarında sürekli değişen dünyaya nasıl yaklaşacakları destekleyecekleri ve öğrenebilecekleri yeni bir mimari pedagoji yaratma ihtiyacını araştırmaktadır. Serginin yer aldığı uzun duvarda, temellerini eleştirip yeniden düşünerek, modern mimariyi yeniden tanımlamaya katkıda bulunan eğitimsel deneylerin yer aldığı notlar, görseller ve metinler bulunmaktadır.</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 40. 14. Venedik Mimarlık Bienali Özel Mansiyon: Ana Dana Beroš

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Özel Mansiyon: Ana Dana Beroš
	Çalışmanın Adı	Intermundia
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	Hırvat mimar Ana Dana Beroš'nun hazırladığı “Intermundia” adlı çalışma, Afrika’da Avrupa’ya gerçekleşen yasadışı göç konusunu ele almaktadır. Çalışma, göç sırasında yakalanan göçmenlerin bekletildiği ve İtalya’nın güney ucunda yer alan Lampedusa adasındaki göçmenlerin durumunu ve geleceğinin sorgulandığı bir araştırma projesidir. Çalışmada, sadece bir kişi tarafından girilebilen bir klostrofobik tabut benzeri küçük bir odada ve görüntü ve haritaları içeren bir kitapta oluşan bir deneyim mekânı bulunmaktadır (URL-8, 2014).	
GÖRSELLER		

Tablo 41. 14. Venedik Mimarlık Bienali Özel Mansiyon: Marco Ferrari, Pietro Leoni ve Elisa Pasqual

KÜNYE	Ödül ve Katılımcılar	Özel Mansiyon: Marco Ferrari, Pietro Leoni ve Elisa Pasqual
	Çalışmanın Adı	Italian Limes
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	Marco Ferrari, Pietro Leoni ve Elisa Pasqual tarafından Monditalia sergisi için hazırlanan “Italian Limes” adlı çalışma, İtalya’nın kuzeyinde Avusturya ile olan sınırının sürekli değişimini göstermektedir. Alp buzullarının zaman içinde erimesi veya oluşması ile değişen sınır, GPS aletleri ile sürekli takip edilerek sergide yer alan mekanik çizim elemanı yardımı ile görünür kılınmaktadır. Bu çalışma, modern sınır tanımı ve mekânsal temsil teknolojilerinin birlikte yorumlanması ile meydana gelmektedir.	
GÖRSELLER		

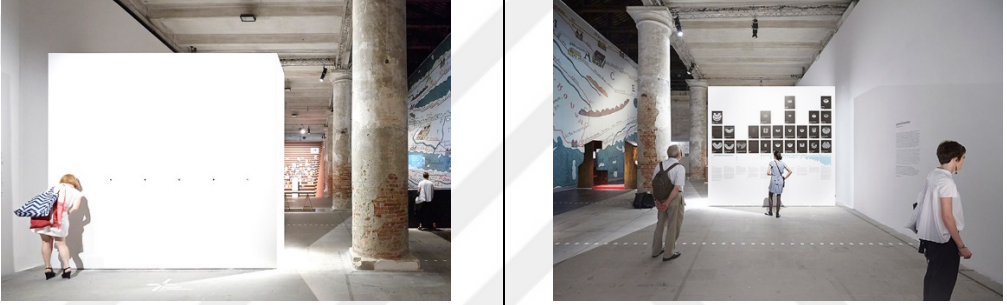
- Bienal Sergisi

14. Venedik Mimarlık Bienali küratörü Rem Koolhaas'ın bienal söyleminde de belirttiği gibi bienal; sergiler, ulusal pavyonlar haricinde; “Mimarlığın Unsurları” ve “Monditalia” kısımlarından oluşmaktadır. Mimarlığın Unsurları sergisinde 15 mimari eleman sergilenirken, Monditalia sergisinde İtalya'nın kapsamlı portresini oluşturmak üzere Venedik Bienali'nin müzik, dans, tiyatro ve film bölümlerini bir araya getiren 82 film, 41 mimari çalışma sergilenmektedir.

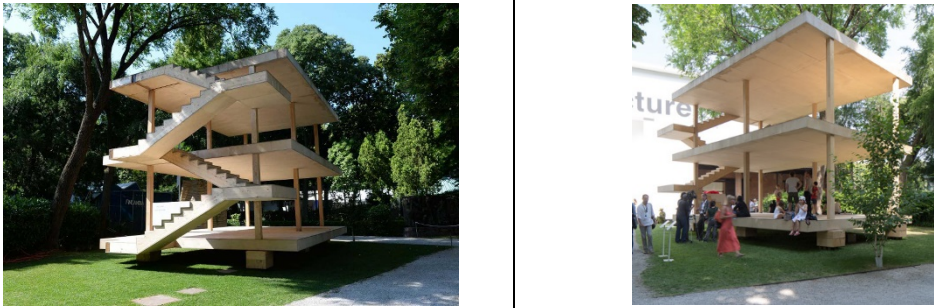
Tablo 42. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Mimarlığın Unsurları Sergisi

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Elements of Architecture
	Çalışmanın Küratörleri	Rem Koolhaas
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Bienal söyleminin de bir bölümü olan “Mimarlığın Unsurları”, bir binayı oluşturan 15 mimari elemana (tavan, döşeme, pencere, kapı, balkon, duvar, tuvalet, merdiven, rampa, asansör, yürüyen merdiven, cephe, çatı, koridor ve şömine) odaklanmaktadır. Küratörlüğünü Rem Koolhaas'ın üstlendiği sergi, Harvard Mimarlık Bölümü ile yürütülen bir araştırmanın ürünüdür. Sergide mimari elemanlar, geçmiş, günümüz ve gelecekteki kullanımları ideoloji ve mimarlık teorisine dahil etmeden incelenmektedir (URL-9, 2014).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 43. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Theatres of Democracy

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Theatres of Democracy
	Çalışmanın Küratörü	XML
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	Demokratik ülkelerin çoğu, parlamento salonlarında yarı dairesel Yunan tiyatrosunun tipolojisini kullanmaktadır. XML, bu tipolojisinin devlet kurumları için bir araç olarak kullanımını araştırmaktadır. Çalışma kapsamında, kapalı bir kutunun içi ve dışı sergilenmektedir. Kutunun bir tarafında açılan deliklerden farklı ülkelere ait parlamento salonları görsellerine bakılabilmektedir. Kutunun diğer tarafında, bu tipolojinin tarihsel süreçteki kullanımı ve değişimi anlatılmaktadır (URL-10, 2014).	
GÖRSELLER		

Tablo 44. 14. Venedik Mimarlık Bienali: The Maison Dom-Ino Çalışması

KÜNYE	Çalışmanın Adı	The Maison Dom-Ino
	Çalışmanın Küratörleri	Valentin Bontjes van Beek
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	Architectural Association School önderliğinde bir çalışma grubu, Giardini'deki ulusal pavyonların arasında Le Corbusier tarafından 1914 yılında tasarlanan ve hiç inşa edilmemiş Maison Dom-ino'nun 1:1 ölçekte modelini hayata geçirmiştir. Le Corbusier'in bu efsanevi yapısı ahşaptan inşa edilmiştir. Çalışma, ziyaretçilere modern mimarlığın geçtiğimiz yüzyılı birebir deneyimleme fırsatı sunmaktadır (Frearson, 2014).	
GÖRSELLER		

Tablo 45. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Towards A New Avant-Garde, Superscript's

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Towards A New Avant-Garde, Superscript's
	Çalışmanın Küratörleri	Catharine Rossi ve Rossella Ferorelli
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>“Towards A New Avant-Garde, Superscript's” adlı çalışma üç bölümden oluşan tartışmalar serisidir. Yetenekli genç mimarlar, yazarlar ve eleştirmenlerden oluşan 40 kişilik topluluk bir araya gelerek kimlik, işbirliği ve ekonomi konularını tartışmaktadır. Tartışmalar 90 dakikalık üç bölüm halinde yapılmaktadır. Bu tartışmalar neticesinde; “mimarların doğrudan halkın ilgisini çekmesi ihtiyacı” , “yeni iletişim biçimlerinin ve eleştirilerin gelişiminin önemi” ve “proaktif olma fırsatlarından yararlanma değeri” anahtar temaları ortaya çıkmıştır (Sacchetti, 2014)</p>	
GÖRSELLER		

3.1.3. Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Analizin bu bölümünde, 14. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında Türkiye'yi temsil eden Türkiye Pavyonu'nun küratörü Murat Tabanlıoğlu'nun ortaya koyduğu, “Hafıza Mekânları” söyleminin metin bağlamında analizleri yapılmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye Pavyonu söylemi aşağıda verilmiştir (Tabanlıoğlu, 2014):

“Hafıza Mekânları (Places of Memory) bir tarihçi bakışıyla Türkiye'deki modern mimarlığı ortaya çıkarmak, eksiksiz bir katalog sunmak ya da sadece ona özgü yerellikleri yakalamaya çalışmak yerine bienalin ana temasını bireysel algı ve deneyimler üzerinden ele almayı deniyor.

İstanbul'daki üç bölge projenin çıkış noktası oluşturuyor. Bölgelerin biri doğduğum, büyüdüğüm yer olan Taksim'i içine alıyor. Parçalı müdahalelerle şekli sürekli değiştirilen önemli bir meydan aynı zamanda burası. Meydanın dar ucunda Türkiye'deki modern mimarlığın sembollerinden biri duruyor: Atatürk Kültür Merkezi (AKM). Babam, AKM'nin mimarı Hayati Tabanlıoğlu. Yıllar sonra ofisimle birlikte AKM'nin yenileme projesini

yaptık. Bu ilk bölge geniş bir alana yayılıyor. Meydandan aşağıya, kıyıya iniyor, Türkiye'deki 20. yüzyıl mimarlığının önemli temsilcilerinden Sedad Hakkı Eldem'in tasarladığı antrepoların (1960) yanından geçerek Salıpazarı'na doğru uzanıyoruz. İstanbul'un pek çok yeri gibi bu bölge de değişim geçirmekte. Galataport projesi (bölge için bir mastır planı önerisi, 2001) ve işlevini antrepodan müzeye çevirdiğimiz İstanbul Modern (2004) bu değişimin tetikleyicisi niteliğinde işlerdi. Diğer bölge gençlik yıllarımın geçtiği Bâb-ı Âli. Yani Sirkeci'den başlayarak uzayan Cağaloğlu yokuşunun iki yanında Türkiye'nin tüm önemli gazetelerinin merkezlerini ve basımevlerini bulunduran bölge. İstanbul Erkek Lisesi'nde okudum. Her gün bu dünyanın içinden geçip gidiyordum. Gazetelerin ayrılmasıyla bölge bu özelliğini yitirdi. Buradan ayrılan gruplardan birinin yeni binası, babamla ortak olarak yaptığımız ilk proje olacaktı. Bir diğer bölge şehrin görece yeni gelişen ve içinde yüksek yapıları barındıran Büyükdere Caddesi ve etrafı. Bir zamanlar tarlaların, sonra hafif sanayinin yer aldığı bu bölgedeki yapılar şimdi, özellikle kentin ana ulaşım arterlerini birbirine bağlayan Levent-Maslak hattı üzerinde yükselen gökdelenlerle yan yana yaşıyor.

Hayatımın farklı evrelerinde eşik niteliği taşıyan bu kent mekânlarını, bir anlamda hafızamı, masaya yatırmak serginin kavramsal yapısını belirleme yönünde atılan ilk adımdı. Sergi ise bu kent mekânlarından hareketle mekân kavramının kendisine odaklanarak eipteki her bireyin öznel bakışını ortaya koymasına olanak veren bir temel üzerine yapılıyor; farklı ölçeklerin içinde barındırdığı farklı kavrayışlar ve ifade biçimleri üzerinden birbiriyle ilişkiliniyor.

Bu çalışma sonunda ortaya çıkacak hikayenin (ya da hikayelerin) ne olduğunu baştan yazmadık. Sonucu birlikte göreceğiz. Bu, bizi sürekli gergin tutan ama aynı zamanda potansiyeller barındıran bilinçli bir karar.”

➤ Tanımlama Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: “Hafıza Mekânları” söylemi, biçimsel olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine sahip, düzenli bir metin niteliğindedir. Söylemin ilk paragrafını oluşturan giriş bölümü; Hafıza Mekânları söylemi ve çalışmasının ne olup ne olmadığı hakkında bilgi vererek, çerçevesini çizmektedir. Söylemin gelişme bölümü; kendi içinde iki kısma ayrılabilir. Gelişme bölümünün ilk kısmı, Hafıza Mekânları söyleminin çıkış noktası olan ve küratörün yaşamında önemli olarak görüldüğü İstanbul'daki üç bölge ve yakın çevresinin tariflerinden oluşmaktadır. Söz konusu bu bölgeler sırasıyla; Taksim ve Atatürk Kültür Merkezi, Bab-ı Ali ve Büyükdere Caddesi civarından oluşmaktadır. Gelişme bölümünün ikinci kısmı; söylem fikrinin oluşumu ve konunun ele alınış biçimini içermektedir. Söylemin sonuç bölümü; söylem sonunda yer alan paragraftan oluşmaktadır; konunun toparlanmasından uzak, metnin geri kalanı ile kopuk ve yapılan çalışmaların belirsizliğinden bahsedilen bir anlatıma sahiptir.

Fikir Oluşturma: Söylem fikrinin oluşumu, metin içinde; “Hayatımın farklı evrelerinde eşik niteliği taşıyan bu kent mekânlarını, bir anlamda hafızamı, masaya yatırmak serginin kavramsal yapısını belirleme yönünde atılan ilk adımdı” cümlesi ile açık bir şekilde belirtilmektedir.

Konunun Ele Alınış Biçimi: Söylem konusunun ele alınış biçimi, fikrin oluşumu gibi metin içinde; “Sergi ise bu kent mekânlarından hareketle mekân kavramının kendisine odaklanarak ekipteki her bireyin öznel bakışını ortaya koymasına olanak veren bir temel üzerine yapılıyor; farklı ölçeklerin içinde barındırdığı farklı kavrayışlar ve ifade biçimleri üzerinden birbiriyle ilişkililiyor” cümlesi ile açıkça belirtilmektedir. Bu noktada söylemin mekânsal yansıması olan sergi, sanatçılardan oluşan ekip tarafından, her sanatçının öznel bakış açısını ortaya koymasıyla oluşmaktadır.

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Söylemde içerik gereği mimarlık bağlamında kavramsal ve anlamsal sözcüklerin kullanımı sınırlıdır. Bu kapsamda, söylemde kullanılan; “bireysel algı”, “deneyimler”, “hafıza”, “masaya yatırmak”, “mekân”, “kent mekânları”, “öznel bakış”, “eşik” sözcükleri mimari bir dilde, anlamsal ve kavramsal vurgulanan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin tekrarlanma sıklıklarına bakıldığında yalnızca “kent mekânları” sözcüğü iki defa tekrarlanarak diğer vurgulu sözcüklerin önüne geçmektedir.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Söylemde, anlamsal olarak olumlu ve yapısal olarak aktif cümleler kullanılmıştır. İlgili söylemin edebi bir metin olmaması sebebi ile haber kipi kullanılmıştır. Söylemin, söylem sahibi Murat Tabanlıoğlu’nun bireysel algılarını ve deneyimlerini konu edinmesi nedeni ile söylemde kullanılan cümleler çoğunlukla, birinci tekil şahıs yapısındadır. Söylem içinde az sayıda metaforik anlatıma yer verilmiştir.

Temaların Belirlenmesi: Küratör Tabanlıoğlu, Türkiye Pavyonu söylemini, bireysel algı ve deneyimlere dayalı kent mekânları üzerine kurulu temalardan oluşturmaktadır:

“Hafıza Mekânları (Places of Memory) bir tarihçi bakışıyla Türkiye’deki modern mimarlığı ortaya çıkarmak, eksiksiz bir katalog sunmak ya da sadece ona özgü yerellikleri yakalamaya çalışmak yerine bienalin ana temasını bireysel algı ve deneyimler üzerinden ele almayı deniyor.”

“Hayatımın farklı evrelerinde eşik niteliği taşıyan bu kent mekânlarını, bir anlamda hafızamı, masaya yatırmak serginin kavramsal yapısını belirleme yönünde atılan ilk adımdı.”

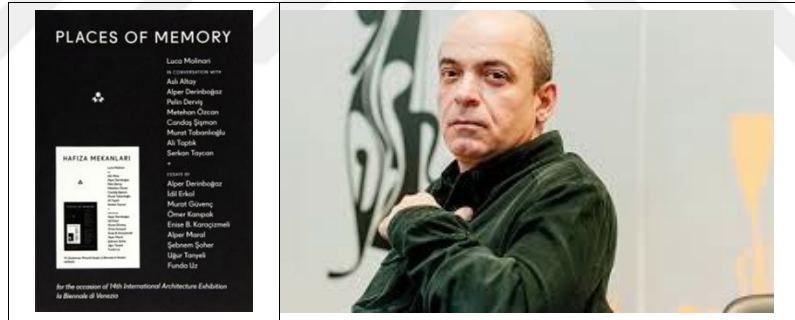
“Sergi ise bu kent mekânlarından hareketle mekân kavramının kendisine odaklanarak ekipteki her bireyin öznel bakışını ortaya koymasına olanak veren bir temel üzerine yapılıyor; farklı ölçeklerin içinde barındırdığı farklı kavrayışlar ve ifade biçimleri üzerinden birbiriyle ilişkileniyor.”

Metafor Kullanımı: Tabanlıoğlu, Türkiye Pavyonu söyleminde sözcük ve cümle düzeyinde metafor kullanmamıştır.

➤ Açıklama Aşaması

• Söylemin Konu Edildiği Mecra ve Söylem Sahibinin Konumu

Venedik Mimarlık Bienali’ndeki pavyon düzeyinde ilk temsil İKSV (İstanbul Kültür Sanat Vakfı) öncülüğünde Murat Tabanlıoğlu önderliğinde gerçekleştirilmiştir. İKSV, küratör olarak Murat Tabanlıoğlu isminin belirlenmesinde herhangi bir çağrı yapmamış, yarışma düzenlememiştir. Türkiye Pavyonu kapsamında küratör Murat Tabanlıoğlu; “Hafıza Mekânları” (Places of Memory) adlı söylemi kendisi ortaya koymuştur.

Şekil 7. Türkiye Pavyonu afişi ve küratörü

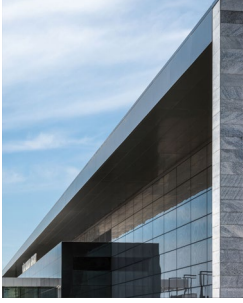

• Söylem Sahibinin Geçmişi

Türkiye Pavyonu söylemi sahibi Murat Tabanlıoğlu, Viyana Teknik Üniversitesi mimarlık bölümünden 1992 yılında mezun olmuştur. 1990 yılında babası Hayati Tabanlıoğlu ile Tabanlıoğlu Mimarlık ofisini kurmuşlardır. Sahibi olduğu mimarlık ofisi ile ulusal ve uluslararası platformlarda projeler tasarlamıştır. Tabanlıoğlu Mimarlık olarak yine ulusal ve uluslararası bağlamlarda ödüllere sahiptir. Bu kapsamda, 2011 ve 2013 yıllarında RIBA Uluslararası Ödülü’ne layık görülmüştür. Tabanlıoğlu ulusal mimari tasarım yarışmalarında jüri üyeliklerinin yanı sıra, 2013 yılında Ağa Han Mimarlık

ödülllerinde jüri üyeliği yapmıştır. İstanbul Bilgi Üniversitesi'ndeki atölye programlarına ek olarak çeşitli üniversitelerde ve uluslararası platformlarda dersler vermiştir.

Söylem sahibi mimarın, biçimsel ve anlamsal bağlamda mimari anlayışını ifade edebilmek için sahibi olduğu bazı mimari proje örnekleri ise Tablo 46'da Murat Tabanlıoğlu'na ait mimari proje örneklerine yer verilmiştir (URL-11, 2014):

Tablo 46. Murat Tabanlıoğlu'na ait mimari proje örnekleri

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Tripoli Kongre Merkezi Yeri: Libya Yapım Yılı: 2009-2010 Türü: Kültür</p>		
<p>Adı: Zorlu Center Yeri: İstanbul/Türkiye Yapım Yılı: 2008-2013 Türü: Karma Kullanım (EAA ile ortaklığında)</p>		
<p>Adı: Bodrum/Milas Uluslararası Havaalanı Yeri: Bodrum/Türkiye Yapım Yılı: 2010-2012 Türü: Ulaşım</p>		
<p>Adı: Doğan Medya Merkezi Yeri: Ankara/Türkiye Yapım Yılı: 2006-2007 Türü: Ofis</p>		

Tablo 46'nın devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	YAPI KÜNYESİ
<p>Adı: İstanbul Modern Yeri: İstanbul/Türkiye Yapım Yılı: 2004 Türü: Dönüşüm/Kültür</p>		
<p>Adı: Selçuk Ecza Yönetim Binası Yeri: İstanbul/Türkiye Yapım Yılı: 2012-2014 Türü: Ofis</p>		
<p>Adı: Dakar Kongre Merkezi Yeri: Senegal Yapım Yılı: 2013-2014 Türü: Kültür</p>		

➤ Yorumlama Aşaması

Analizin bu bölümünde metinlerarasılık üzerine durularak, Türkiye Pavyonu söylemi sonrasında ulusal ve uluslararası bağlamlarda ortaya çıkan ve bu söylemi açıklayan, destekleyen ve karşı çıkan söylemlere değinilmiştir. Bu kapsamda, konu ile ilgili binal söylemini açıklayan, destekleyen söylemlerden alınan metinler aşağıda verilmiştir.

Riccardo Bianchini (mimar), Tabanlıoğlu'nun söylemini bireysel algı, kentsel değişim ve mekân kavramı üzerinden açıklamaktadır (Bianchini, 2014):

“Venedik Mimarlık Bienali’ndeki “Places of Memory” başlıklı Türkiye Pavyonu, İstanbul’da doğup büyüyen küratör mimar Murat Tabanlıoğlu’nun kişisel tecrübeleri ile yakından ilişkilidir. Sergide Tabanlıoğlu, özellikle son yıllarda kentsel değişimlerinin sembolik olduğunu düşündüğü üç alan odaklanır: Taksim, Bâb-ı Âli ve Büyükdere Caddesi. Analiz edilen değişimler yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda insanların ortak hafızası

üzerinde olduğu kadar, onları deneyimleyen ve evrimine tanık olan her kişinin psikolojik ve algısal arka planı üzerinde de bir etkiye sahiptir. Bu nedenle sergi, bir dizi mimari proje sunmaktan çok, “mekân” kavramının gerçekte ne olduğu araştırmayı amaçlamaktadır.”

Nevzat Sayın (mimar), Tabanlıoğlu'nun söylemini farklı yönlerde okumalar yaparak değerlendirmekte ve başarılı bulmaktadır (Sayın, 2014):

“Venedik Mimarlık Bienali, Esaslar başlığını taşıyor ve bu kez -nihayet-Türkiye de kendine ait, kalıcı bir yere sahip. Çok başarılı bir düzenleme. Kişisel hatıralardan yola çıkarak semtlere, semtlerden yola çıkarak şehir, şehirlerden yola çıkarak ülkeye ve ülkeden yola çıkarak dünyaya uzanan bir bağlam kurarak anlatma denemesi iyi bir yol olmuş. Tersinden de düşünülebilir; dünyanın meseleleri üzerinden bir ülkeyi, ülkeden yola çıkarak bir şehri, şehirden semtleri ve semtlerdeki anılarımızdan kendimizi oluşturmak ve bu oluşan “şey”i anlamak. Öznel olanla genel olanı ayırtı(a)madan görülebilir ve anlaşılabilir kılmak zormuş gibi gelir ama burada kolay olmuş. Kolaylığı içtenliğindeymiş gibi görünüyor. Kısa bir zamanda ve sergileme için ayrılmış küçük bir bütçeyle çalışılmış olması da cabası. Belki iyiliğini sağlayan şeylerden biri de bu, sıkı bir yoğunlukla kısa zaman aralığında çalışmak, iyi bir sonun da garantisi sayılabilir mimarlar için. Yoğunluğu sağlayan şey bu uzun hikayenin AKM üzerinden kısaltılarak anlatılması.”

Ela Kaçel (akademisyen), Tabanlıoğlu'nun “Places of Memory” sergisi hazırlık sürecini ve sunmak istedikleri üzerine açıklamada bulunmaktadır (Kaçel, 2014):

“Sergi hazırlık sürecinde davetli mimar/sanatçılara yaptığı bu çağrı ile küratörün, ziyaretçileri, sergide bir taraftan yapıllı çevre ile ilişkilerini kendi içlerinde sorgulamaya, diğer taraftan ise benzer bir sorgulama sürecinden geçmiş olan mimar/sanatçılar ile karşılaşmaya davet ettiğini var sayabiliriz. Dolayısıyla aslında serginin bir tür derin düşünme deneyimi sunmak gibi hassas ve güçlü bir iddiası var.”

3.1.4. Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda Türkiye Pavyonu söylemlerinin analizi; Türkiye Pavyonu'nda yer alan çalışmanın konusunu, temsil biçimini ve ürünlerini kapsamaktadır. Bu noktadan hareketle, Türkiye Pavyonu'na ait metin dışı bağlamdaki söylemler Tablo 47'de verilmektedir.

Tablo 47. 14. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu

KÜNYE	Ulus	Türkiye
	Serginin Adı	Place of Memory
	Serginin Küratörü	Murat Tabanlıoğlu
	Serginin Yeri	Sala d'Armi
AÇIKLAMA	<p>Türkiye Pavyonu, “Place of Memory” başlığı ile küratör Murat Tabanlıoğlu’nun kişisel hafızası sergilenmektedir. Serginin koordinatörlüğünü Pelin Derviş yaparken, 5 sanatçı ile Tabanlıoğlu’nun yaşamının geçtiği İstanbul kentine ait mekânlara ait çalışmalara yer verilmektedir. Çalışmalar pavyon mekânının ortasında uzanan iki duvar boyunca, dört yüzeyde yer almaktadır. Alper Derinboğaz’ın “Modalities of the Spontaneous” adlı rölyef çalışması ile kenti biçimlendiren topografya üzerinden Beyoğlu ve Büyükdere üzerine çalışmıştır. Serkan Taycan’ın “Agoraphobia” çalışması, kentteki altı meydanına ait fotoğrafları sergilemektedir. Ali Taptık, “Reform-Reset-Revisit” projesi ile kentin hafızasını oluşturan 36 binayı belgelemektedir. Metehan Özcan, “Recipes No 24” ve “First Geographies” çalışmaları ile Hukukçular Sitesi ve duyulara ait hafızalara odaklanmaktadır. Candaş Şişman ise “Sonicfield-01” çalışması ile kentin çeşitli yerlerinde kaydettiği seslerin temel özellikleri ile bir simülasyon oluşturmaktadır.</p>	
GÖRSELLER		
		

3.2. 15. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

15. Venedik Mimarlık Bienali, 28 Mayıs-27 Kasım 2016 tarihleri arasında, mimar Alejandro Aravena küratörlüğünde; “Reporting From the Front” teması ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye Pavyonu, 63 bienal katılımcısı ulustan biri olarak ikinci kez bienaldeki yerini almıştır. Türkiye Pavyonu’nda “Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta” çalışması; Feride Çiçekoğlu, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar küratörlüğünde gerçekleştirilmiştir.

Bu bağlamda, 15. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda eleştirel söylem analizleri yapılmaktadır.

3.2.1. Metin Bağlamında 15. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi

15. Venedik Mimarlık Bienali küratörü Alejandro Aravena tarafından ortaya konulan “Reporting From the Front” temalı söylemin İngilizce metni ve Türkçe çeviri metni sunulurken metin bağlamında analizleri yapılmıştır.

Söylemin İngilizce metni (Aravena, 2016):

“In his trip to South America Bruce Chatwin encountered an old lady walking the desert carrying an aluminum ladder on her shoulder. It was German archeologist Maria Reiche studying the Nazca lines. Standing on the ground, the stones did not make any sense; they were just random gravel. But from the height of the stair those stones became a bird, a jaguar, a tree or a flower. We would like the Biennale Architettura 2016 to offer a new point of view like the one Maria Reiche has on the ladder. Given the complexity and variety of challenges that architecture has to respond to, Reporting From The Front will be about listening to those that were able to gain some perspective and consequently are in the position to share some knowledge and experiences with those of us standing on the ground.

We believe that the advancement of architecture is not a goal in itself but a way to improve people’s quality of life. Given life ranges from very basic physical needs to the most intangible dimensions of the human condition, consequently, improving the quality of the built environment is an endeavor that has to tackle many fronts: from guaranteeing very concrete, down-to-earth living standards to interpreting and fulfilling human desires, from respecting the single individual to taking care of the common good, from efficiently hosting daily activities to expanding the frontiers of civilization.

Our curatorial proposal is twofold: on the one hand we would like to widen the range of issues to which architecture is expected to respond, adding explicitly to the cultural and artistic dimensions that already belong to our scope, those that are on the social, political, economical and environmental

end of the spectrum. On the other hand, we would like to highlight the fact that architecture is called to respond to more than one dimension at the time, integrating a variety of fields instead of choosing one or another.

Reporting From The Front will be about sharing with a broader audience, the work of people that are scrutinizing the horizon looking for new fields of action, facing issues like segregation, inequalities, peripheries, access to sanitation, natural disasters, housing shortage, migration, informality, crime, traffic, waste, pollution and participation of communities. And simultaneously will be about presenting examples where different dimensions are synthesized, integrating the pragmatic with the existential, pertinence and boldness, creativity and common sense.

Such expansion and synthesis are not easy to achieve; they are battles that need to be fought. The always menacing scarcity of means, the ruthless constraints, the lack of time and urgencies of all kinds are a constant threat that explain why we so often fall short in delivering quality. The forces that shape the built environment are not necessarily amicable either: the greed and impatience of capital or the single mindedness and conservatism of the bureaucracy tend to produce banal, mediocre and dull built environments. These are the frontlines from which we would like different practitioners to report from, sharing success stories and exemplary cases where architecture did, is and will make a difference.”

Söylemin Türkçe metni (Aravena, 2016):

“Güney Amerika'ya yaptığı seyahatte Bruce Chatwin, sırtında alüminyum bir merdiven taşıyarak çölde yürüyen yaşlı bir kadınla karşılaşır. Bu kadın Nazca çizgilerini araştıran Alman arkeolog Maria Reiche'dan başkası değildir. Yerdeki bir kişi için taşlar herhangi bir anlam ifade etmemektedir. Rastgele dağılmış taş parçalarından bir farkları yok gibidir, ama merdivene çıkıp da bakıldığında bu taşlar bir kuş, bir jaguar, bir ağaç ya da bir çiçek gibi görülebilmektedir.

Biennale Architettura 2016'nın da Maria Reiche'nin merdivene çıkarak ulaştığına benzer yeni bir perspektif sunması arzusundayız. Mimarinin yanıt vermesi gereken sorunların karmaşıklığı ve çeşitliliği dikkate alındığında "Cepheden Bildirmek" teması altında, bir perspektif elde edebilmiş olan ve dolayısıyla bilgi ve deneyimlerini zemin seviyesindeki bizlerle paylaşabilecek konumda olan kişileri dinleyeceğiz.

Mimarinin gelişmesinin kendi başına bir amaç olmaktan ziyade insanların yaşam kalitesini geliştirmenin bir yolu olduğuna inanıyoruz. Hayat denince en temel fiziksel ihtiyaçlardan, insan varlığının en soyut boyutlarına kadar çok geniş bir yelpazenin akla geldiği düşünüldüğünde; yapıları çevrenin kalitesini geliştirmek son derece somut ve pratiğe dönük standartları güvence altına almaktan insanların arzularını yorumlama ve yerine getirmeye, bireylere saygıdan ortak faydayı tesis etmeye, gündelik yaşamı oluşturan aktivitelere etkin biçimde ev sahipliği yapmaktan medeniyetin sınırlarını genişletmeye kadar birçok cephede ilerleme kaydetmeyi gerektiren bir çaba olarak ortaya çıkmaktadır.

Küratörlük önerimiz iki eksenlidir: Bir yanda mimarinin yanıt vermesinin beklendiği konuların yelpazesini genişletmek, hâlihazırda faaliyet alanımızın

bir parçası olarak görülen kültürel ve sanatsal boyutlara yelpazenin sosyal, siyasi, iktisadi ve çevresel tarafından somut biçimde yenilerini eklemek... Öte yanda ise mimariden sorunlara aynı anda birden fazla boyutta yanıt bulmasının, bunu yaparken de bir alana diğerine kıyasla öncelik vermek yerine bütün alanların bünyesinde bir araya getirmesinin beklendiği gerçeğini vurgulamak...

"Cepheden Bildirmek"; ayrımcılık, eşitsizlikler, uçlarda kalma, altyapı hizmetlerine erişim, tabii afetler, konut sıkıntısı, göç, gayri resmi yapılar, suç, trafik, atık, kirlilik ve topluma katılım gibi konular karşısında ufukta yeni faaliyet alanları arayan insanların çalışmalarını daha geniş bir kitleyle paylaşmakla ilgili olacak. Bir yandan da farklı boyutların birer sentezi olan, pragmatik olanı varoluşsal olanla, yerindeliği cesaretle, yaratıcılığı sağduyuyla bir araya getiren örnekleri sunacağız.

Bu nevi bir genişleme ve sentez kolay başarılacak bir hedef değildir. Bunlar aslında uğruna savaş verilmesi gereken konulardır. Her zaman kendisini hissettiren olanakların yetersizliği, hiç esneklik sunmayan tehditler, zaman bulamamak ve her türlü aciliyet, kaliteyi sunmada neden bu kadar sık sorun yaşadığımızı da açıklayabilen ve sürekli başımızın üzerinde sallanıp duran tehdit unsurları olarak öne çıkmaktadır. Yapılı çevreyi şekillendiren etkenlerin her zaman dostça saikler olduğunu da söyleyemeyiz: sermayenin hırsı ve sabırsızlığı, ya da bürokrasinin tek bir amaca odaklanan ve muhafazakâr tutumu bayağı, sıradan ve sıkıcı yapıları doğurma eğilimindedir. Bunlar tam da işin içinde olanlardan dinlemek istediğimiz cephe anlatıları, başarı hikâyesi paylaşımları ve mimarinin fark yarattığı ve yaratacağı örnek sunumlarıdır."

➤ Tanımlama Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metnin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: Metin, biçimsel ve içeriksel olarak akıcı bir yapıya sahiptir. Metin başında yer alan giriş bölümü, iki paragraftan oluşmaktadır. İlk paragrafta; metaforik bir anlatımla Alman arkeolog Maria Reiche'in alüminyum merdiven üzerinden ufka bakışı, statükodan kurtularak olaylara yeni bakış açıları ile bakma gerekliliği dile getirmektedir. Giriş bölümünün ikinci paragrafında; ilk paragraftaki metaforik anlatımdan yola çıkılarak söz konusu bienalin mimarlık alanı için yeni bakış açıları sunma amacı işlenmektedir.

Metnin gelişme bölümü; birbiri ile anlamsal ilişki kuran üç paragraftan oluşmaktadır: Bu bölümde, bienal küratörü Aravena'nın katılımcılar için dikkat çektiği noktalar belirtilmekte ve bienal temasının çerçevesi çizilmektedir. Gelişme bölümünün sonraki paragraflarında ise; bienal teması bağlamında, sergilenmek istenen ideolojik tutum netleştirilmeye çalışılmaktadır.

Metnin sonuç bölümü; metnin sonunda tek paragraftan oluşmaktadır. Bu bölümde mimarlık ortamı için var olan sorunlar ve zorluklar sıralanarak, bienal katılımcılarından mimaride fark yaratacak başarı öyküleri ve örnek olaylar sunmaları istenmektedir.

Fikrin Oluşumu: Aravena'nın söyleminde çıkış noktası olan fikir, metin içinde açık bir biçimde yer almaktadır:

“Mimarinin yanıt vermesi gereken sorunların karmaşıklığı ve çeşitliliği dikkate alındığında ‘Cepheden Bildirmek’ teması altında, bir perspektif elde edebilmiş olan ve dolayısıyla bilgi ve deneyimlerini zemin seviyesindeki bizlerle paylaşabilecek konumda olan kişileri dinleyeceğiz.”

Konunun Ele Alınış Biçimi: Aravena bienal konusunun ele alınışını, metin içinde küratörlük önerilerini belirterek ortaya koymaktadır:

“Bir yanda mimarinin yanıt vermesinin beklendiği konuların yelpazesini genişletmek, hâlihazırda faaliyet alanımızın bir parçası olarak görülen kültürel ve sanatsal boyutlara yelpazenin sosyal, siyasi, iktisadi ve çevresel tarafından somut biçimde yenilerini eklemek... Öte yanda ise mimariden sorunlara aynı anda birden fazla boyutta yanıt bulmasının, bunu yaparken de bir alana diğerine kıyasla öncelik vermek yerine bütün alanların bünyesinde bir araya getirmesinin beklendiği gerçeğini vurgulamak...”

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Aravena, söyleminde bienalin içeriğini ve bienalin temellendirildiği noktaları belirtirken “biz” (we) veya “bizim” (our) zamirleri kullanarak bireysellikten uzak bir tutum sergilemektedir. “İstemek” (would like) kalıbını kullanarak, bienal katılımcılarından özellikle odaklanılmasını istediği konuları belirtmiştir. Görece kısa sayılabilecek metin içerisinde, üç kez “yapılı çevre” (built environment) kullanarak, bienal problematiğinde yapılı çevrenin önemini belirtmektedir. Bu bağlamda vurgulanan diğer sözcükler ise; “yeni bakış açısı” (a new point of view) ve “yanıt vermek” (respond) sözcükleri olmuştur. Böylece, mimarlığın farklı konular için yeni bakış noktaları geliştirme mecburiyeti ve sorumluluğu vurgulanmaktadır. Aravena; “kalite” (quality) sözcüğü ile yapılı çevrenin kalitesi ve yaşam kalitesini nitelemektedir. Aravena söyleminde; “ayrımcılık-ırkçılık” (segregation), “eşitsizlikler” (inequalities), “doğal afetler” (natural disaster), “konut kıtlığı” (housing shortage), “göç” (migration), “kayıt dışılık” (informality), “suç” (crime), “trafik” (traffic), “atık-çöp” (waste), “kirlilik” (pollution)” gibi anlamca olumsuz sözcükleri kullanarak yaşamdaki sorunlara ve zorluklara dikkat

çekmektedir. Metnin devamında ise dikkat çekilen bu olumsuz sözcüklerin karşısına “farklı ölçeklerde sentezlenen” (different dimensions are synthesized), “varoluşsal pragmatik bütünlükte” (integrating the pragmatic with the existential), “yerinde-uygun” (pertinence), “cesur” (boldness), “yaratıcı” (creativity), “aklıselim-sağduyu” (common sense) gibi anlamca olumlu sözcükler kullanarak sorunlar ve zorluklar karşısında mimarlığın sahip olduğu çözümler ve duruşlar ortaya konulmaktadır.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Aravena söyleminde, genel olarak uzun cümlelere yer vermektedir. Söylemde düzenli yapıda ve yapısal olarak pozitif cümleler tercih edilmiştir. Söylemde kullanılan cümleler, genel olarak sübjektif yapıdadır. Metinde kullanılan cümlelerde haber (bildirme) kipi kullanılmaktadır.

Metafor Kullanımı: Sözcük düzeyinde emperyalist, liberal düzene karşı bir düzlem olarak “cephe” (front) sözcüğü ve bir karşı duruş olarak “savaşmak” (fought) sözcüğü metaforik ifadeleri tarif etmektedir.

Cümle düzeyinde ise; giriş bölümündeki anlatımda metaforik ifadelere yer verilmektedir. Aravena, Maria Reiche'nin alüminyum merdiven üzerine çıkıp ufka bakması ve zeminde kalanları anlatması, söylem fikrinin oluşumuna ışık tutar nitelikte metaforik bir ifadedir.

Temaların Belirlenmesi: Aravena'nın söyleminde temalar, bienal konusu hakkında bilgi veren ve işleyiş tarif eden, güncel mimarlık ortamının sentezine yönelik pek çok cümleden oluşmaktadır. Söylemden çıkarılan bu tema cümleleri aşağıda verilmektedir:

“Biennale Architettura 2016'nın da Maria Reiche'nin merdivene çıkarak ulaştığına benzer yeni bir perspektif sunması arzusundayız.”

“Mimarının yanıt vermesi gereken sorunların karmaşıklığı ve çeşitliliği dikkate alındığında "Cepheden Bildirmek" teması altında, bir perspektif elde edebilmiş olan ve dolayısıyla bilgi ve deneyimlerini zemin seviyesindeki bizlerle paylaşabilecek konumda olan kişileri dinleyeceğiz.”

“Mimarının gelişmesinin kendi başına bir amaç olmaktan ziyade insanların yaşam kalitesini geliştirmenin bir yolu olduğuna inanıyoruz.”

“Bir yanda mimarının yanıt vermesinin beklendiği konuların yelpazesini genişletmek, hâlihazırda faaliyet alanımızın bir parçası olarak görülen kültürel ve sanatsal boyutlara yelpazenin sosyal, siyasi, iktisadi ve çevresel tarafından somut biçimde yenilerini eklemek...”

“Öte yanda ise mimariden sorunlara aynı anda birden fazla boyutta yanıt bulmasının, bunu yaparken de bir alana diğerine kıyasla öncelik vermek

yerine bütün alanların bünyesinde bir araya getirmesinin beklendiği gerçeğini vurgulamak...”

“Bunlar aslında uğruna savaş verilmesi gereken konulardır.”

“Bunlar tam da işin içinde olanlardan dinlemek istediğimiz cephe anlatıları, başarı hikâyesi paylaşımları ve mimarının fark yarattığı ve yaratacağı örnek sunumlarıdır.”

➤ Açıklama Aşaması

• Söylemin Konu Edildiği Mecra ve Söylem Sahibinin Konumu

15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında ortaya konulan bienal söylemi, mimar Alejandro Aravena'ya aittir. Aravena ayrıca, 15. Venedik Mimarlık Bienali küratörü sıfatını da taşımaktadır. 15. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Alejandro Aravena'nın fotoğrafı Şekil 8'de sunulmaktadır.

Şekil 8. 15. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Alejandro Aravena

• Söylem Sahibinin Geçmişi

Şilili Mimar Alejandro Aravena, Universidad Católica de Chile'den 1992 yılında mezun olmuştur. 1999'da Architectural Association, 1992-1993 yılları arasında Università IUAV di Venezia'da mimarlık teorisi ve tarihi alanında çalışmalar yapmıştır. Alejandro Aravena, 1994 yılında “Elemental Architecture”u kurmuştur. Elemental Architecture bünyesinde; sosyal içerikli altyapı, sosyal alanlar, sosyal konutlar ve ulaşım hakkında çalışmalarında bulunmuştur. “Board of the Lafarge Holcim Foundation for Sustainable Construction” isimli kuruluşun bir üyesidir. Harvard Üniversitesi Tasarım Enstitüsü'nde (2000-2005) ve Wisconsin Üniversitesi'nde (2010) misafir profesör olarak görev almıştır. Yaptığı mimarlık çalışmaları X-hibition Harvard GSD (2004), X in Centro de Extensión

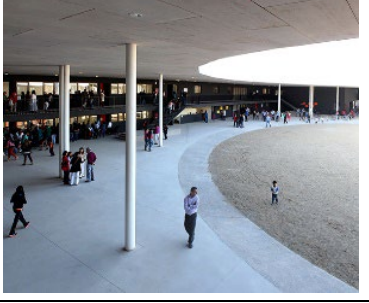

UC São Paulo Bienali (2007), Milan Trienali (2008) ve Venice Bienali'nde sergilenmiştir. Aravena, El Lugar de la Arquitectura (2002), Material de Arquitectura (2003) ve Los Hechos de la Arquitectura (2007) adlı kitapların yazarıdır. 2008 yılında ICON magazine tarafından "20 Essential Young Architects" ve Que Pasa Magazine tarafından da "Top 50 Influential Chileans" olarak gösterilmiştir. Yapmış olduğu sosyal içerikli çalışmalarla mimarlık alanında pek çok ödülün sahibidir. 11. Venedik Mimarlık Bienali'nde Silver Lion Ödülü'nü almıştır. 2011 yılında Lafarge Holcim Awards Silver Ödülü'nü 2010'da Şili'de meydana gelen deprem ve tsunamiye etkilenenler için geliştirdiği master planla almıştır. Aravena aynı zamanda, 2014 Zumtobel Global Ödülleri, 2014 World Green Building Council Chairman's Ödülleri ve 2011 Prize of the INDEX Ödülleri'nde sosyal konut projeleri ile birincilik ödülleri kazanmıştır. 2017 yılında "Sürdürülebilir Bir Geleceğe Yönelik Üstün Performans ve Başarılar" olarak tanımlanan Gothenburg Prize for Sustainable Development ödülünü kazanmıştır. 2009-2015 yılları arasında Mimarlık alanında en prestijli ödül olan Pritzker Ödülü için jüri üyeliği yapmıştır. 2016 yılında ise Pritzker ödülüne layık görülmüştür (URL-12, 2016).

Söylem sahibi mimarın, biçimsel ve anlamsal bağlamda mimari anlayışını ifade edebilmek için sahibi olduğu bazı mimari proje örnekleri Tablo 48'de verilmiştir.

Tablo 48. Alejandro Aravena'ya ait mimari proje örnekleri (URL-13, 2016).

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Pudahuel</p> <p>Yeri: Pudahuel, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2003</p> <p>Türü: Sosyal konut</p>		
<p>Adı: Monterrey</p> <p>Yeri: Iquique, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2003</p> <p>Türü: Sosyal konut</p>		
<p>Adı: Siamese Kuleleri</p> <p>Yeri: Santiyago, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2003</p> <p>Türü: Üniversite yapısı</p>		
<p>Adı: UC Medical School</p> <p>Yeri: Santiyago, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2004</p> <p>Türü: Üniversite yapısı</p>		
<p>Adı: Renca</p> <p>Yeri: Santiyago, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2007</p> <p>Türü: Sosyal konut</p>		

Tablo 48'in devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Monterrey</p> <p>Yeri: Monterrey, Meksika</p> <p>Yapım Yılı: 2010</p> <p>Türü: Sosyal konut</p>		
<p>Adı: Villa Verde</p> <p>Yeri: Constitución, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2010</p> <p>Türü: Sosyal konut</p>		
<p>Adı: Novartis Campus Office Building</p> <p>Yeri: Shanghai, Çin</p> <p>Yapım Yılı: 2010</p> <p>Türü: Yönetim / Ofis</p>		
<p>Adı: Ayelén School</p> <p>Yeri: Rancagua, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2013</p> <p>Türü: Eğitim</p>		
<p>Adı: Innovation Center UC</p> <p>Yeri: Santiyago, Şili</p> <p>Yapım Yılı: 2014</p> <p>Türü: Üniversite yapısı</p>		

Alejandro Aravena, mimari projelerinde yalın geometrik formları sıklıkla kullanmaktadır. Bu bağlamda, oluşturulan kütlelerde boşaltmalarla forma hareket kazandırmaktadır. Aravena, “Elemental Architecture” ile farklı türlerde mimari projeler üretmiştir. Bu projelerde sosyal içerikli konut projeleri dikkat çekmektedir.

Söylem sahibi Aravena’nın mimari proje örneklerine ek olarak, yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemleri Tablo 49’da yer almaktadır. Bu tabloda yer alan bu söylemlere, söylemin adının yanında bulunan kare kod taratılarak ulaşılabilir.

Tablo 49. Alejandro Aravena’nın yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemler

KÜNYE	SÖYLEM ADI	SÖYLEM
Yeri: Marcus Prize Yapım Yılı: 2010	Social Housing	
Yeri: INDEX: Design To Improve Life Yapım Yılı: 2011	Elemental	
Yeri: Tokyo Yapım Yılı: 2011	The Force in Architecture	
Yeri: Helsinki Design Lab Yapım Yılı: 2012	Case Study: From Shelter to Equity-Designing Social Housing but Building Wealth”	
Yeri: FESTARCH Yapım Yılı: 2012	To Operate in Extreme Territories	
Yeri: Holcim Forum Yapım Yılı: 2013	Uncommon Sense and the Economy of Sustainable Construction	
Yeri: TEDGlobal Yapım Yılı: 2014	My Architectural Philosophy? Bring the Community into the Process	

Aravena'nın bienal söyleminden önce yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu söylemler de sosyal ihtiyaçlara yönelik konut üretimi, ekonomisi, sosyolojisi konularında yoğunlaşmaktadır.

➤ Yorumlama Aşaması

Metin bağlamında yapılan analizin bu bölümünde, metinlerarasılık üzerinde durulmaktadır. Aravena'nın bienal söyleminin yayınlamasından sonra ulusal ve uluslararası mecralarda bienal söylemini açıklayan, destekleyen, eleştiren ve karşı çıkan söylemlerin bir derlemesi ve incelemesi yapılmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle bienal söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden alınan metin parçaları sunulmuştur.

Venedik Mimarlık Bienali Başkanı Paolo Baratta, bienal için kaleme aldığı söylemde, Aravena'nın söyleminden alıntılara yer vererek bienal söylemini açıklamakta ve desteklemektedir (Baratta, 2016):

“İhtiyaç, farkındalık, fırsat, tercih ve uygulamayı Aravena'nın ifadesiyle "mimarinin fark yarattığı" bir sonuca ulaşacak biçimde birbirine bağlayan karar zincirlerinin evrimi üzerinden olumlu sonuçlara nasıl ulaşıldığını gösterme ihtiyacını hissediyoruz. Mimari hakkındaki perspektifimiz onu formel bir tarzın dışavurumu olarak görmekten ziyade kendi kendini yönetmenin, hümanist bir medeniyetin ve insanların kendi kaderlerine hâkim olabilme yeteneklerini sergilemenin bir aracı olarak değerlendirme eğiliminde. Sosyal ve siyasi hayatın bir aracı olarak eyleme dökülen mimari, bizleri özel edimlerin kamusal sonuçlarını daha temel bir düzeyde değerlendirmeye zorluyor.”

Aaron Betsky (mimarlık ve sanat eleştirmeni, küratör); 15. Venedik Mimarlık Bienali'nin yapım alanında yeni ürünler sergilemekten ziyade, mevcut olanlar üzerinde durulmasını olumlu karşılamaktadır (Betsky, 2016):

“Size şunu açıkça söyleyebilirim: Bu yılki Bienalin en iyi tarafı yeni olmayan şeylere yaptığı vurgudur. Yeni binaları ve gelişmiş tasarım tekniklerini vitrine koymak yerine mimari alanında karşı karşıya olduğumuz en büyük sorumluluk olan, hâlihazırda elimizde olanla ne yapabileceğimiz sorusunu ön plana çıkarması önemlidir: Mevcut yapılarımızı, kentlerimizi ve materyallerimizi herkes için daha kullanılabilir ve güzel yapmak amacıyla bunları nasıl yeniden kullanabilir, yeniden düşünebilir ve yeniden üretebiliriz?”

Jack Self (mimar ve yazar); bu bienali önceki bienalden ayrışmasını sağlayan yaklaşıma vurgu yaparak Aravena'nın söylemini desteklemektedir (Self, 2016):7

“Bunu daha önceki yaklaşımlardan ayıran şeyse bunların kendi tabiatı gereği mimarının konusu olmayışıdır. Aslında mimarlar ihtiyaç duyulan ölçüğe yaklaşan her durumda bu koşulları ele almada gerçekten zorlanmaktadırlar. Bunun yerine Aravena arka planda, Bienalin tüm konusunu toplumda mimarının analizinden mimarının sosyal bir figür olarak oynadığı insani role evirme yolunu seçmiştir. Bir yandan da mimarının evrensel bir hali olduğu idealini tasfiye etmekte ve dünya görüşünün doğru bir değerlendirmesinin ancak doğru bir bölgesellikten kaynaklanabileceğini dile getirmektedir. Militan ve aktivist fikirleri eski bir protesto sloganı olan "global düşün, yerel davran" söylemini hatırlatmaktadır.”

Mimi Zeiger (mimarlık eleştirmeni, editör, küratör); Aravena'nın bienal söylemini ve sergi içeriğini anlam bakımında naif bir söylem olarak nitelemektedir (Zeiger, 2016):

“Ne bir soru ne de bir beyan olan bu ifade aslında tamamlanmayı bekleyen ucu açık bir ifadedir. Aravena bu ifadeyi "insanların yaşadığı yere form kazandırmak" gibi yumuşak kalpli bir duyarlılıkla tamamlamakta ve bu çerçevede sergisinde insani, materyale dayalı ve yerel bağlamı olan ve aynı zamanda eşit ölçüde hassas bir dizi tasarımı ortaya koymaktadır.”

Peter Zumthor (mimar) Frearson ile bienal hakkında bir röportaj gerçekleştirmiştir. Bu röportajda Zumthor, bienal söylemi doğrultusunda bienalde yer alan işlerin niteliğini değerli bulmaktadır (Zumthor, 2016):

“Binalara alçak gönüllü yaklaşımı ve basit olduğu kadar cilasız materyallerden yana tercihiyle tanınan Zumthor, bienalin bu bölümündeki birçok sergide elle yapılmış birçok bina gördüğünü ifade etmiştir. Kendi ifadesiyle "el yapımı geri dönmüştür." "Herkes el işçiliğinin ölmekte olan bir sanat olduğunu ve bilgisayarların onun yerini alacağını söylüyor. Ama aslında bilgisayar sadece bir köle ve bizler hala işleri ellerimizle yapıyoruz." "Elle yapılmış o kadar çok şey gördüm ki... İnsanlar materyalleri bir araya getirmekten keyif alıyorlar" diyor. Zumthor, mimar Christian Kerez'in ustalığı dijital süreçlerle bir araya getirerek lifli çimentodan devasa bir buluta benzeyen bir yapı inşa ettiği İsviçre Pavyonunu örnek olarak gösteriyor.”

Rocky Casale (gazeteci yazar); Arevena'nın tasarladığı projelerdeki mimari anlayışın bienale yansımaları desteklemektedir (Casale, 2016):

“Ancak aldığı alkışlar ya da çektiği dikkat Aravena'nın egosunu şişirmiş gibi durmuyor. Dubai'de fallik ve gösterişe yönelik gökdelenler dikmek için milyar dolarlık projeler alıyor değil. Donald Trump için otel ya da kumarhane inşa ediyor da değil. Bunların yerine, özellikle global siyasi ortamımızda gelişen sorunları ele alan projelere imza atmaya devam ediyor. Aravena'nın istediği şey insanların hayatını daha iyiye götürmektir.”

Hülya Ertaş (mimar, dergi editörü); Aravena'nın söyleminde anlatmak istediklerini geniş bir bağlamda ele alarak açıklamaktadır (Ertaş, 2016):

“Venedik Mimarlık Bienali küratörünün Alejandro Aravena olarak ilan edilmesiyle birlikte birçoklarımızın içinde bir heyecan ve umut belirmişti. En son söyleyeceğimi ilk başta söyleyeyim: Aravena yüzümüzü kara çıkarmadı. Açıkçası tahmin ettiğimden çok daha üretken ve yaratıcı ana sergileri ve birçoğu Aravena'nın temasına ayak uydurarak tartışma çitasını yükselten ülke pavyonlarıyla bienal, mimarlık ortamına neoliberal ekonomik sistemin zincirlerinin nasıl kırılabileceğini anlatan öykülerle dolu. Bu öykülerin neredeyse tamamındaki samimiyet, gerçeklikle yüzleşmedeki cesaret ve doğrudanlık kaynaklı güzellik, mimarlığın sınırlarını yeniden düşündürüyor. Mimarlığın artık sermaye sahiplerinin sipariş ettiği ve mimarların bu siparişleri teslim ettiği bir iş olmanın ötesine geçmesinin zorunluluğunun altını çiziyor bienal. Bunu da içinde yaşadığımız çevrelerin boğucu, kitleleri etkisizleştirici ve hatta suç üretici, ölümcül kurgusunun bertaraf edilmesinde mimarlığın gücünü göstererek yapıyor.”

Celal Abdi Güzer (mimar, akademisyen, küratör); 15. Venedik Mimarlık Bienali söylemini içerik olarak yeni bir söylem olmasa da, alternatif bir söylem olarak desteklemektedir (Güzer, 2016):

“Bu yıl 15.si düzenlenen Venedik Mimarlık Bienali'nde küratör olarak seçilen Alejandro Aravena, bienalin bütünleştirici temasını “Reporting from the Front” yani “Cepheden Bildirmek” olarak saptamıştı. Tema, bugün giderek daha derin sorun ve olumsuzluklarla kuşatılan bir dünyada, o dünyanın meşrulaştırıcısı olmayan noktalardan alternatif ve eleştirel bakışlar, yaklaşımlar üretmeyi, buna yönelik örnekleri öne çıkartmayı amaçlıyor, kaliteli üretime yönelik zorlukları aşacak araçları geliştirmenin zeminini arıyordu. Bu iyimser ve duyarlı söyleme bakıldığında bu yılki sergi geleneksel bir mimarlık sunumu olmanın ötesinde mimarlık ile küresel ve yerel sorunlar arasında bağ kuran, mimarlığı farklı disiplinler ve eleştirel ortamlarla buluşturan bir ortam olma vaadi içinde mimarlığı yeniden sosyal

sorumlulukları ile buluşturmayı, mimarlık ve tasarımın bir meşrulaştırma aracı olduğu kadar, bir direnme, karşı çıkma ve arayış ortamı olduğunu anımsatıyordu. Bu, içinde olduğumuz üretim ve tüketim süreçlerinin baskı ve yönlendirmesi ile sosyal sorumluluklarını terk ederek kendini meslek alanına hapseden ve meşrulaştırma işlevinin dışına çıkamayan, gittikçe kanıksanan bir mimarlık geleneği için yeni değilse bile alternatif bir söylem. Bir anlamda öne çıkan modernist söylemin naif bulunarak terk edilen ütopyasını bağlamsal ve gündelik sorunlarla buluşturarak, tekil örneklerin gücünü yadsımadan, bütünlük ve kapsayıcı ölçek kaygısı gütmeksizin yeniden çağırma ve parçacılıktan korkmadan işlevselleştirme beklentisi.”

15. Venedik Mimarlık Bienali söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden sonra eleştiren ve karşı çıkan söylemlerden alınan metin parçaları sunulmuştur.

Carson Chan (mimarlık eleştirmeni, küratör), özellikle bienal sergisinde yer alan çalışmaların bienal konusundan koparak birer fantezi senaryosuna dönüşümünü eleştirmektedir (Chan, 2016):

“Mimarlar yaşam tarzımızı analiz eden ve değerlendiren diğer her meslek gibi sosyal ve siyasi sorunlar üzerine de yorum yapma hakkına sahiptir. Venedik'te karşımıza çıkan şey amatörlük, ya da yalnız başına amatörlük değildir. Daha ziyade ele almak istedikleri konulardan o denli uzaklaşıp analitik perspektiflerinde soyutlanmış sergilerle karşılaşılıyor ve gerçek dünyada gördüğümüz engellerin neredeyse birer fantezi senaryosu halini almasını izliyoruz.”

Celal Abdi Güzer (akademisyen, mimar, küratör), Venedik Mimarlık Bienali küratörü ve temasının yarattığı fırsat ve heyecanın bienaldeki işlere yansımamasını eleştirmektedir (Güzer, 2016):

“15. Venedik Mimarlık Bienali'nin gerek katılım yoğunluğu gerekse içeriği ile mimarlık ortamının en önemli uluslararası etkinliklerinden biri olmaya devam ettiği gözleniyor. Öte yandan gerek küratör olarak seçilen ismin, gerekse onun getirdiği temanın yarattığı başlangıç heyecanı ve umut ile etkinliğin kendisi arasında yer yer kolay doldurulmayacak boşluklar oluşmuş durumda. Bir başka deyişle tam da bugünün dünyasına özgü bir başlangıç teması, tartışma ve sunum ortamı sunan bienal zemini bu temanın yarattığı fırsatları sonuna kadar kullanmıyor.”

Patrik Schumacher (mimar), bienal söylemi için muhalif bir ses olarak bienal söylemi ve sergisi için radikal bir karşı çıkış getirmektedir (Schumacher, 2016):

"Bir kurumun refahı getiren ve son derece sofistike bir yapı olmasını sağlayabiliyorsanız (bir mimar olarak) sunabileceğiniz bir şey olduğunu da biliyorsunuz demektir. Öte yandan geçekonu mahallelerini dikenlerse belirli şeylere ihtiyaç duymaktadır: Elektrik ve su gibi. Tüm bunlar zaten ortaya konmuştur. Dolayısıyla bunun bizim görevimiz olduğunu düşünmek doğru bir varsayım değildir. Benim mesajım işte bu. Benim mesajım, bu Bienali artık kapatın. Zira günümüz mimarisinin işlevi konusunda hem bizlerin hem de kamuoyunun kafasını gerçekten karıştırıyor."

Ömer Kanıpak (mimar, eleştirmen), Aravena'nın profesyonel kurumsallığı ile bienal söylemi arasındaki tezatlığı eleştirmektedir (Kanıpak, 2016):

"Bir petrol şirketinin CEO'sunun altında ofis işletip yoksullara konut yaparak itibar kazandığını unutursak Aravena, yeniçağın Zumthor'u gibi görülebilir. Sosyal açıdan boşlukları doldurmak için serbest piyasa ekonomisinin kendi doğası ile inatlaşmadan proje üretip akademik dünyanın ve medyanın taktikleri ile itibar kazanmasını becerebilmiş bir mimar Aravena."

3.2.2. Metin Dışı Bağlamda 15. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda 15. Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin analizi; 15. Venedik Mimarlık Bienali sürecinde daha çok gündeme gelen ve farklı coğrafyalardan seçilen ulusal pavyonlar, bienal ödüllerine layık görülen çalışmalar ve bienal sergisinden seçilen çalışmaların incelenmesini kapsamaktadır.

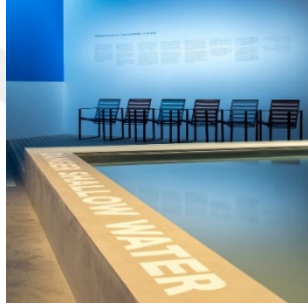

- Ulusal Pavyonlar

15. Venedik Mimarlık Bienali'ne toplam 63 farklı ulus, söylemleri ve pavyon çalışmaları ile katılmıştır. Metin dışı bağlamda uluslararası mimarlık ortamının bienal temasına yaklaşımı hakkında fikir sahibi olabilmek için bienal sürecinde adından söz ettiren ve farklı coğrafyalarda yer alan 6 ulusal pavyon seçilerek pavyon çalışmalarının konusu temsil biçimi, ürünleri hakkında bilgilere yer verilmektedir.

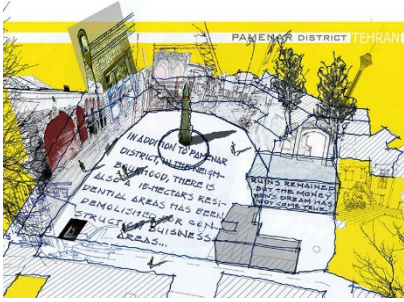
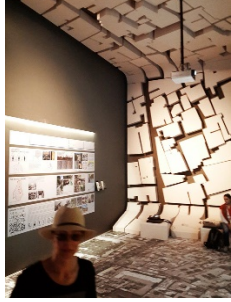
Tablo 50. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Brezilya Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Brezilya
	Çalışmanın Adı	Juntos
	Çalışmanın Küratörü	Washington Fajardo
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Brezilya Pavyonu “Juntos” adlı çalışması ile yavaş süreçlerle gerçekleştirmelerine rağmen, değişim için mücadele eden ve değişime yol açan insanların mimari başarılarını ve bölgesel planlamadaki politik yıkım için geliştirdikleri olası çözüm yollarını anlatmayı hedeflemektedir. Siyahi kültür, nüfus, tarihi merkezîyet, mimarlık ve tasarım içeriği ile kültüre erişimin konu edildiği çalışma, “birlikte olmanın” ne anlama geldiğinin arayışı hakkında bir hikâye sunmaktadır. Söz konusu çalışma; mimari, kentsel planlama, kültürel miras, yayınlar, aktivizm ve sosyal teknoloji ile ilgili süreçleri bir araya getirmektedir. Bu kapsamda küratör Fajardo, Brezilya’nın farklı kentlerinde gerçekleştirilen veya gerçekleştirilmekte ve konu ile ilgili 15 projeyi sergilemektedir. Brezilya Pavyonu sergisi ürünleri; fotoğraflar, mektuplar, makaleler, şiirler, metinler, gerçekler, çizimlerden oluşmaktadır (URL-14, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 51. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Avusturalya Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Avusturalya
	Çalışmanın Adı	The Pool
	Çalışmanın Kûratörleri	Aileen Sage Architects, Michelle Tabet
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Avusturalya Pavyonu “The Pool” çalışması, dünyanın her bir köşesinde rastlanabilecek bir kamusal alan olan havuz mekânının, Avusturalya kültürel kimliğindeki önemini sembolize etmek için bir yüzme havuzu enstalasyonuna ev sahipliği yapmaktadır. Avusturalya kültürü için önemli bir yer tuttuğu belirtilen havuz, kamusal mekânının davetkâr olması ve herkesin bu mekânda eşit olması durumunu vurgulamaktadır. Havuz fiziksel bir tarafı temsil etmektedir. Bunun yanında aynı zamanda sosyal ve kişisel bir sınır da ifade etmektedir. Söz konusu bu havuz, yüzmek için bir yerden fazlasıdır. Bu mekân insanların önemli topluluk değerlerini vurgulayarak deneyimlerini bir araya getirip paylaşımları için bir yer olarak vurgulanmaktadır (Toland ve Tabet, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 52. 15. Venedik Mimarlık Bienali: İran Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	İran
	Çalışmanın Adı	Rewind, Play, Fast-Forward
	Çalışmanın Küratörleri	Parshia Qaregozloo, Behzad Atabaki
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Geçtiğimiz yüzyıl boyunca İran'daki sosyal, politik ve ekonomik koşullar yaşam standartlarının düşmesine yol açmıştır. Yaşam standartlarının düşüşünde büyük şehirlere ve banliyölere yaşanan büyük göç ve sosyal katılımın dikkate alınmadığı kentsel planlar önemli roller oynamaktadır. Bu kapsamda araştırmalar yapan küratörler, ilk olarak bu soruna neden olan unsurları ortaya çıkarmaya ve anlamaya çalışmıştır. Çalışma, sosyal ve yerel gruplar arasında bağlantılar kurulması ile temel sorunların paylaşılması ve küçük başarıların birleşimi ile üzerine kurulmaktadır. Bu bağlamda pavyonda, söz konusu kentsel şemaları temsilen tabandan duvar, oradan da tavana uzanan kentsel parçalar konumlandırılmaktadır. Bu anlatım, bu yerleşim yerlerinin yeniden canlandırılması sürecini izleyicilere aktarmak için seçilmiştir. Pavyonun diğer duvarlarında bu alanda elde edilen görüntüler ve bilgiler yer alarak sunulan etkileşim artırılmaktadır (Atabaki, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 53. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Güney Afrika Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Güney Afrika
	Çalışmanın Adı	Cool Capital
	Çalışmanın Küratörü	Pieter J. Mathews
	Çalışmanın Yeri	Sale d'Armi-Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Güney Afrika Pavyonu Sale d'Armi'deki binasında, Güney Afrika'nın idari başkentindeki kentsel tasarım ve uygulama zorlukları karşısında alınan başarılı sonuçları ve pratik çözümleri sunmaktadır. "Cool Capital" adı verilen çalışmanın kentsel laboratuvarı, Güney Afrika'nın idari başkenti Pretoria'dır. Genellikle uluslararası bir turizm merkezi olarak gözdü edilen Pretoria, tipik bir başkenttir. Tarihi hükümet binaları, taş anıtlar ve geçmişin rahatsız edici hatırlatmalarıyla dolu olan bu kentin, geçmişte kalmış, bir zaman tüneli içinde askıya alınmış algısı vardır. Çalışma, kentlilerin marjinalleşmiş ya da unutulmuş kent bölgelerini yeniden keşfetmeye ve Pretoria'nın başkent olarak yaratıcı bir şekilde yeniden düşünmesinde işbirliği için teşvik etmektedir. Bu kapsamda, pavyon içinde farklı düzlemde mekânlar ve duvar yüzeyleri tasarlanarak çalışmanın çıktıları aktarılmaya çalışılmaktadır (Mathews, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 54. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Almanya Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Almanya
	Çalışmanın Adı	Making Heimat. Germany, Arrival Country
	Çalışmanın Küratörleri	Peter Cachola Schmal, Oliver Elser, Anna Scheuermann
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Almanya Pavyonu “Making Heimat. Germany, Arrival Country” çalışması ile farklı coğrafyalardan Almanya’ya göç etmiş mültecilerin konut, şehir planlama, politik ve sosyal sorunlarına değinerek bu alanda sunulabilecek kalıcı katkıları gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır. Küratörler bu bienalde; “Mülteci ve göçmen alan şehirlerin karşı karşıya kaldığı zorluklar neler?”, “Başka bir ülkeden gelenleri gerçek anlamda bütünleşmiş vatandaşlara dönüştürmek için zorunlu ön şartlar nelerdir?” ve “Mimarların ve şehir plancılarının bu hassas süreçteki rolü ne olmalı?” sorularına mimarlık yoluyla yanıt aramaktadır. Bu kapsamda, Almanya’ya gelen mültecilerin “varış şehirlerinde” hakkında 55 farklı örnek proje sergilenmektedir. Küratörler sergide anlatılanları daha etkili hale getirebilmek için pavyonun dış duvarlarına sürekli açık olan 4 adet boşluk açmıştır. Pavyonda bulunan sergi masalarında ve duvarlarda, Almanya’ya göç akımları hakkında bilgilerin yer aldığı yazılar, raporlar, haritalar yer almaktadır. Bunlara ek olarak, her yere düzensiz biçimde konumlandırılmış plastik masa ve sandalyeler basit bir görünüm sunarak, mülteci kabul salonuna giriş hissi uyandırılmaya çalışılmaktadır (URL-15).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 55. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Amerika Birleşik Devletleri
	Çalışmanın Adı	The Architectural Imagination
	Çalışmanın Küratörleri	Cynthia Davidson, Monica Ponce de Leon
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Cynthia Davidson ve Monica Ponce de Leon'un küratörlüğünü yaptığı Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu, "The Architectural Imagination" temasını taşımaktadır. Pavyonda yer alan sergi, Detroit'deki dört alan üzerinde, 22 Amerikalı mimar tarafından yapılmış 12 projenin çeşitli mimari modellerini, çizimlerini, kolajlarını ve videolarını içermektedir. Sanayi sonrası kentler gibi Detroit şehrinde ortaya çıkan sorunlar üzerine geliştirilen önerilerin, benzer endüstriyel şehirler için bir model olma potansiyeline sahip olması durumu vurgulanmaktadır. Boş endüstriyel binaların yeniden işlevlendirilmesi, küresel göçün şehir üzerindeki etkilerinin hafifletilmesi, atıl altyapının yeniden inşa edilmesi gibi konulara dikkat çekilmektedir. Söz konusu sergiye ek olarak, bienal öncesinde düzenlenen "Benim Detroit'im" başlıklı fotoğraf yarışmasında özel olarak seçilen 20 kare ve şehir hakkında kısa bir hikaye anlatmaktadır (Kwok, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

- Ödül Alan Çalışmalar

15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında; Haşim Sarkis (Jüri Başkanı, Lübnan, ABD), Pippo Ciorra (İtalya), Sergio Fajardo (Kolombiya), Marisa Moreira Salles (Brezilya) ve Karen Stein (ABD) isimlerinden oluşan uluslararası seçici kurulun ödüle layık gördüğü çalışmalar ve çalışmalara ödül verilme nedenin açıklandığı jüri yorumları, Tablo 56'da verilmiştir. Sonrasında yer alan tablolarda ise çalışmalarının konusu temsil biçimi, ürünleri hakkındaki bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 56. 15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında verilen ödüller (URL-16, 2016).

	ÖDÜL	JÜRİ YORUMU
ULUSAL PAVYONLAR	En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İspanya	“Çalışmaları yaratıcılık ve kendini adamanın maddi sınırların ötesine nasıl geçebileceğini gösteren bir dizi genç mimarın çalışmalarından seçilmiş öz bir sergi için...”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Japonya	“Yoğun yerleşime sahne kentsel alanlarda bir arada yaşamın alternatif formları bağlamında küçük mekânların şiirselliğini ortaya koyduğu için...”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Peru	“Mimarlığı dünyanın uzak bir köşesine götürdüğü, onu eğitim için bir yer haline getirdiği ve aynı zamanda Amazon kültürünü korumak için bir araç haline getirdiği için...”
KATILIMCI ÇALIŞMALAR	En İyi Katılımcı Altın Aslan Ödülü: Gabinete de Arquitectura	“Basit malzemeler, yapısal maharet ve vasıfsız işçiliği değerlendirerek mimariyi o güne kadar hizmet alamayan topluluklara ulaştırdığı için...”
	En İyi Katılımcı Gümüş Aslan Ödülü: Kunlé Adeyem	“İster Lagos'ta, ister Venedik'te olsun mimarının hem simgesel hem pragmatik niteliğiyle eğitimin önemini daha da vurgulayabileceğini gösteren güçlü bir eser olduğu için...”
	En İyi Katılımcı Özel Mansiyonu: Maria G. G. Cannizzo	“Mesleğinin cefalı unsurlarını her günü mimarının zamanın ötesine geçen eserlerine aktarabilmede kararlı biçimde kullanışı için.”

Tablo 57. 15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İspanya

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	En İyi Ulusal Katılım için Altın Aslan: İspanya
	Çalışmanın Adı	Unfinished
	Çalışmanın Küratörleri	Iñiqui Carnicero, Carlos Quintáns
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>En İyi Ulusal Katılım dalında Altın Aslan Ödülü alan İspanya Pavyonu, ekonomik kriz sonrası İspanya'da ortaya çıkan sorunları konu edinmektedir. Pavyonda bulunan sergi, ekonominin mimarlık üzerindeki etkisini gözler önüne sermektedir. Çalışma özellikle ekonomik sebeplerle yarım kalmış projeler üzerinden alternatif değerlendirme önerilerini içermektedir. İspanya Pavyonu'nda bulunan sergi, işlediği "Unfinished" temasına uygun olarak, bitmemişliği sergileyen dört mekâna ayrılmaktadır. Mekânlar bir merkez etrafında birbiri ile ilişkili şekilde kurgulanmıştır. Sergide yer alan bir mekânda; ekonomik kriz nedeni ile tamamlanmamış inşaatların görüntülerinden oluşan 7 farklı fotoğraf sergisi bulunmaktadır. İkinci bölümde; mimarlar tarafından yapıyı çevreye yanıt verme amacıyla ölçek ve yerden bağımsız 55 ayrı çalışma sergilenmektedir. Üçüncü bölümde ise; farklı yarışmalardan seçilmiş projelere yer verilmektedir. Son bölümde ise; Unfinished teması bağlamında 10 mimar ile yapılan görüşmeler yer almaktadır. Küratörler bu çalışma ile İspanya'nın mimari tarzını yansıtmının ötesinde, bienal temasına paralel ekonomik, sosyal ve çevresel ihtiyaçlara yanıt verebilen mimarlık eylemlerini ortaya çıkarmaktadır (Winston, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 58. 15. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Japonya

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Japonya
	Çalışmanın Adı	EN: Art of Nexus
	Çalışmanın Küratörü	Yoshiyuki Yamana
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Japonya Pavyonu'nda küratörler "EN: Art of Nexus" çalışması ile 20. yüzyıldaki modernizm hareketi ile unutulmuş fakat ekonomik kriz ve 2011'deki yıkıcı depremin ardından geleneksel Engawa evlerinin gündeme gelmesini ve bu evlerin yeniden yorumunu anlatmaktadır. Pavyonda yer alan sergide, dayanışma odaklı sosyal bir ağ kurulumu ile yeni nesil genç Japon mimarların bu konu hakkındaki çalışmalarına yer verilmektedir. Sergide yer alan projeler, günümüz koşullarının aksine değerleri, kaynakları ve yaşam tarzlarını paylaşma fikrine odaklanmaktadır. Yoshiyuki Yamana'nın küratörü olduğu bu sergi, diğer "kavramsal" içerikli pavyonlardan farklı olarak yerleşim düzeninde oldukça geleneksel ve inşa edilmiş mimarlık ürünleri içermektedir (Hill, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 59. 15. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Peru

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Peru
	Çalışmanın Adı	Our Amazon Frontline
	Çalışmanın Küratörleri	Sandra Barclay, Jean Pierre Crousse
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Peru Pavyonu “Our Amazon Frontline” adlı çalışma ile Amazon ormanlarının korunmasını ve burada yaşayan yerel unsurların bu koruma sürecine dâhil edilmesini kapsayan, kültürel, sosyal ve çevresel bir proje sunmaktadır. Çok kültürlülüğü desteklemek ve bu kültürleri birbirine bağlamak için eğitim, okullaşma, sosyalleşme mekânları ve kaliteli mimari kullanımına vurgu yapmaktadır. Bu amaçla pavyonda bulunan sergi, Peru Eğitim Bakanlığı desteği ile Amazon kırsal alanları için 14 mimar ve endüstriyel tasarımcıdan oluşan bir ekip tarafından modüler, kolay inşa edilen, yerel iklime uygun, yerel malzeme kullanılarak tasarlanan yeni okul binalarını konu edinmektedir (URL-17, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 60. 15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı için Altın Aslan: Gabinete de Arquitectura

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	En İyi Katılımcı için Altın Aslan: Gabinete de Arquitectura
	Çalışmanın Adı	Breaking the Siege
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Solano Benítez “Breaking the Siege” çalışması ile ucuz malzemelerin ve yoğun işçiliğin “kıtlığı berekete” nasıl dönüştürebileceğinin bir örneği olarak Venedik Bienali'nde tuğla ve ahşap bir kemer önerisi sunmaktadır. Paraguay merkezli Gabinete de Arquitectura stüdyosu hızlı kentsel gelişim ve ihtiyaçlara karşı, düşük teknolojili bina yapım tekniklerinin kullanımı ile elde olan malzemeler ve vasıfsız iş gücünün getirebileceği çözüm önerisini göstermeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla tuğla, çimento ve ahşap kullanarak kemer formunda bir mekân tasarlanarak bir deneyim alanı oluşturulmuştur (Mairs, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 61. 15. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı için Gümüş Aslan: Kunlé Adeyem

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	En İyi Katılımcı için Gümüş Aslan: Kunlé Adeyem
	Çalışmanın Adı	Makoko Floating School
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>“Makoko Floating School” isimli projenin ikinci tekrarı olan bu çalışma, ilki; “Afrika Su Şehirleri” olarak adlandırılan bir araştırmanın ürünüdür. Bu yapı, Afrika’da bulunan ve su üzerine kurulu Makoko şehrinde okul ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmış bir projedir. Proje, su kenarında yaşayan topluluklar için, sahip oldukları yerel yapım tekniklerini kullanarak yeni mimari alternatifler sunmayı hedeflemektedir. Tasarımcı Kunlé Adeyemi projeyi, hızlı şehirleşme ve iklim değişikliği çağında karşılaşılan sorunlar ile yüzleşerek farklı düşünmek, inşa etmek ve yaşamak için bir fırsat olarak nitelenmektedir. Tasarım, boş mavi variller ile oluşturulan platform üzerinde ahşaplardan oluşturulan bir üçgen kesitten oluşmaktadır. Yapı; sınıf, yeşil alan ve oyun mekânlarından; üç kattan oluşmaktadır. Çatısında fotovoltaiik paneller ve su toplama sistemleri bulunduran yapı, kendi ihtiyaçlarını sürdürülebilir şekilde karşılamaktadır (Neira, 2016).</p>	
GÖRSELLER		
		

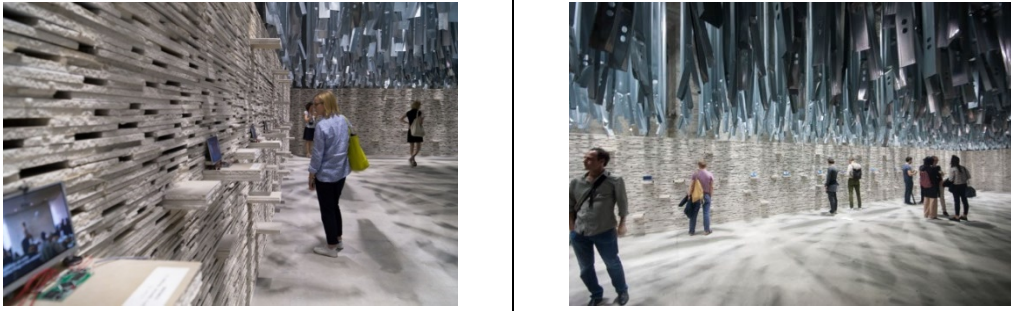
Tablo 62. 15. Venedik Mimarlık Bienali Sergisinde En İyi Katılımcı Özel Mansiyonu:
Maria G. G. Cannizzo

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Sergisinde En İyi Katılımcı Özel Mansiyonu: Maria G. G. Cannizzo	
	Çalışmanın Adı	Lost Honor	
	Çalışmanın Yeri	Giardini	
AÇIKLAMA	<p>Mimar Maria Giuseppina Grasso Cannizzo, “Lost Honor” adı verdiği çalışması, büyük piyasa güçlerine maruz kaldığında kaliteli yapıli ortamlar üretemeyen mimarlığın kaybedilen şerefının bir rezervini temsil etmektedir. Küratör çalışmasında, çoğunlukla Sicilya Bölgesi’nde sıradanlık ve bayağılık içindeki yapıli çevreye karşı bir karşı duruş sergilemektedir. Küratör söz konusu bu çalışmaları tavandan aşağıya doğru asılmış, 1938 adet A4 kâğıt ile sergilemektedir. Bu kâğıtlarda metinler, yansımalar, süreçler, çizimler, görüntüler bulunmaktadır (Neira, 2016).</p>		
GÖRSELLER			
			

- Bienal Sergisi

15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında, bienal sergisinde 37 farklı ülkeden 88 adet katılımcının çalışmaları sergilenmiştir. Bu katılımcıların 50 tanesi bienale ilk defa katılırken, 40 yaşın altında 33 tane mimar katılımcı bulunmaktadır. Aşağıda; bienal sergisindeki çalışmalar arasından seçilen çalışmaların konusu temsil biçimi, ürünleri hakkındaki bilgilere yer verilmektedir.

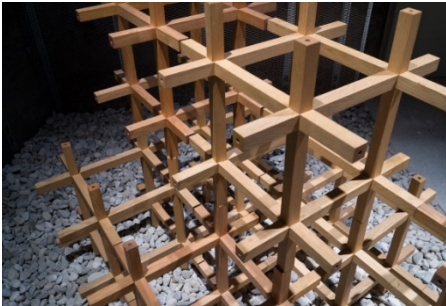

Tablo 63. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Reporting From The Front Arsenale Girişi

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Reporting From The Front Arsenale Girişi
	Çalışmanın Küratörü	Alejandro Aravena
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>15. Venedik Mimarlık Bienali'nin Arsenale giriş alanında bienal küratörü Alejandro Aravena tarafından harlanan sergi yer almaktadır. Bu alanda bir önceki sanat bienalinden arta kalan bölücü duvar elemanları kullanılarak bir çalışma bulunmaktadır. Söz konusu bu çalışmada, duvarların taşıyıcı kısmını oluşturan toplamda 14 km uzunluğundaki hafif çelik profiller tavandan asılarak yeni bir baş üstü düzlemi oluşturulmuştur. Duvarların yüzeylerini oluşturan alçı panel levha parçaları ise alanın duvar yüzeyinde bir doku oluşturacak şekilde düzenlenmiştir. Duvar yüzeyine yapılan küçük çıkıntılarda bulunan ekranlar bienal teması hakkında bilgiler vermektedir. Bu duvar üzerinde ayrıca, bienal hazırlık sürecinin bir özeti niteliğinde olan, Aravena'nın bienal için yaptığı eskizleri, ekip içi yazışmaları gibi dokümanlar sergilenmektedir (Lusiardi, 2016).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 64. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Beyong Bending

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Beyong Bending
	Çalışmanın Küratörleri	Block Research Group, ETH Üniversitesi
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	ETH Üniversitesi bünyesinde bulunan Block Research Group tarafından tasarlanan “Beyong Bending” enstalasyonu ve deneyim alanı kum taşı levhaların birbirini sıkıştırarak herhangi bir çelik donatı olmaksızın inşa edilmiş üç boyutlu akışkan bir form oluşturma fikrini taşımaktadır. Buradaki amaç; yeni tasarım yaklaşımları ve sayısal imalat yöntemlerinin kullanılmasıyla, bina maliyetleri ve çevresel etkilerin azaltılabileceğini göstermektir (Stevens, 2016).	
GÖRSELLER		

Tablo 65. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Fighting Banality

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Fighting Banality
	Çalışmanın Küratörü	Kengo Kuma
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	Japon mimar Kengo Kuma bu çalışmasında, yapı sektöründeki banal ve seri üretilen yapı malzemelerine karşı savaş açmaktadır. Çalışma, çağdaş bir yaklaşımla geleneksel yapım tekniklerini yeniden keşfetmeyi, farklı malzemelerin bir araya geliş biçimleri için çeşitli stratejiler üretmeyi amaçlamaktadır. Bu yeniden keşif ve stratejilerin oluşumu, endüstrinin neden olduğu sıradanlığa karşı alternatifler önermektir (Lusiardi, 2016).	
GÖRSELLER		

Tablo 66. 15. Venedik Mimarlık Bienali: The Language of Bamboo

KÜNYE	Çalışmanın Adı	The Language of Bamboo
	Çalışmanın Küratörü	Simon Veléz
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	Kolombiyalı mimar Simón Vélez “The Language of Bamboo” adını verdiği çalışmada, bambunun mimari ve yapısal malzeme olarak niteliklerine vurgu yapmaktadır. Vélez, bambuyu “bitkisel çelik” olarak tanımlamakta ve bambu ile yerel mimariye özgü tasarımlar yapmaktadır. Çalışmada, daha sürdürülebilir düzenlemeler için, bambunun kamu binalarının inşasında beton ile bir arada kullanılmasının mücadelesi anlatılmaktadır (Neira, 2016).	
GÖRSELLER		

3.2.3. Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Analizin bu bölümünde, 15. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında Türkiye’yi temsil eden Türkiye Pavyonu’nun küratörleri Feride Çiçekoğlu, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar’ın ortaya koyduğu; “Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta” söyleminin metin bağlamında analizleri yapılmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye Pavyonu söylemi aşağıda verilmiştir (Çiçekoğlu, Kütükçüoğlu ve Uçar, 2016):

“Köken olarak, Türkçedeki tersane ve İtalyancadaki arsena kelimelerinin Venedik lehçesindeki karşılığı olan Darzanà, Arapça’daki “Dara’s-sina’a” (sanayi yeri) tabirinden geliyor. Darzanà, 11. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında Akdeniz coğrafyasında denizciler, seyyahlar, tüccarlar, kısacası aynı dili konuşmadıkları halde birbirleriyle anlaşması gereken insanlar arasında kullanılan melez bir dil olan Lingua Franca’ya da atıfta bulunuyor. Benzer şekilde ortak bir mimari dilden söz etmek ve bunu Architectura Franca olarak tanımlamak da mümkün.

Bugün farklı kimliklere ve ölçeklere sahip Venedik ve İstanbul’un, geçmişte birbirini yansıyan ve benzer üretimler yapan tersanelerinin ortak nüvesi, tekne inşaatının yapıldığı ve sonrasında teknelerin suya bırakıldığı, denize dik

konumlanmış, boyutları tekne boyutlarıyla ilişkili, Türkçede “göz”, İtalyancada “volti” denen mekânlar. Darzanà projesi için Haliç kıyılarındaki tersane yapılarının içinde, terk edilmiş bir gözde, atık malzemelerden son bir tekne, bir Baştarda inşa edildi. Darzanà, İstanbul ve Venedik’teki tersaneleri bir tekne ile birbirine bağlayarak İstanbul’dan Venedik’e Akdeniz’e dair hikâyeler taşıyor.

Darzanà projesini Venedik’e taşımak için inşa edilen teknenin adı, yine çok kültürlü ve çok kökenli bir başka kelime olan Baştarda. Sözcüğün “nesebi belirsiz” anlamı - bastardo ve bastarda - ipucu verebilir; denizcilik anlamındaki tarihine gidersek Osmanlı döneminde kadırğa ile kalyon arasındaki bir geçiş türü, hem kürekle, hem yelkenle yol alan melez bir tekne. Akdeniz’e özgü melezliği simgeleyen Baştarda, bugün biri İstanbul gibi bir megakentte çürümeye terk edilen, diğeri Venedik gibi bir müzekente yılın belli zamanlarında hayat bulan iki göz arasında köprü olacak.

Baştarda, Türkiye Pavyonu’na ev sahipliği yapan, Venedik tersanesinin Sale d’Armi binasındaki holün ahşap kirişlerinin bir kopyasının altında, İstanbul’da inşa edildi. 30 metre uzunluğa ve dört ton ağırlığa sahip olan bu vasıta, ahşap kalıplar; mobilya, tabela ve gemi ıskartaları gibi sahada bulunan terk edilmiş malzemelerden ve yedi kilometrelik çelik kablo benzeri 500 parçadan oluşuyor. Parçalar, Baştarda’nın Türkiye Pavyonu için Mayıs’ta tekrar inşa edildiği Sale d’Armi’ye Nisan ayında gönderildi. Venedik Mimarlık Bienali 2016 Kasım’ında sona erdiğinde, Baştarda serüvenine devam edecek, İstanbul’a geri gelecek ve umulan o ki, ileride Tersane şehre açıldığında, inşa edildiği mekânda sergilenerek ortak hafızaya dair hikâyeler anlatmayı sürdürecektir.

Darzanà’nın ana teması, sınırları, cepheleri ve diğer çatışma alanlarını fikir birliğinin eşiklerine ve mekânlarına dönüştürmenin mümkün olup olmadığı sorusunu doğuruyor. İstanbul’un Haliç kıyısındaki Osmanlı’dan kalan tersanenin Cumhuriyet’le birlikte askeri işlevlerini büyük ölçüde yitirdiğini, 20. yüzyıl ortalarında bir kaç parçaya bölündüğünü, Camialtı ve Taşkızak tersanelerinin giderek boşaltıldığını ve bu büyük alanın yeniden kente katılabilmesi konusunun bir “cephe” haline geldiğini biliyoruz. Darzanà, bu çetrefil konuyu uluslararası mimarlık platformuna taşımayı hedefliyor. Bir yandan Akdeniz’e ayna tutarak suya sınır çekilemeyeceğini söylerken, bir yandan da şehir içinde şehirlilere kapalı alanlara, tel örgülerle çevrili mekânlara karşı çıkıyor.”

➤ Tanımlanma Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: Metin sahip olduğu biçim ve içerik özellikleriyle akıcı okunabilir bir yapıya sahiptir. Giriş bölümü olarak düşünülebilecek ilk üç paragraf, “Darzanà” projesinin ne anlattığı ve nasıl oluştuğuna dair açıklayıcı bilgileri içermektedir. Bu bölümde metnin vurgu noktası; “Darzanà”, “Bastarda”, “göz” (volti) gibi kavramların tanımları ve açıklamalarının yapılmasıdır. Bu

bölümde ayrıca, bu kavramların birbiri ve pavyon sergisi ile kurduğu ilişki üzerine durulmaktadır.

Metnin dördüncü paragrafı; gelişme bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde, Darzanà projesindeki Baştarda'nın oluşum serüveni ve gelecek misyonuna değinilmektedir.

Metnin son paragrafında; Darzanà projesinin ana teması, hedefi ve amacına yönelik ifadelerle sonuç bölümü yer almaktadır.

Fikrin Oluşumu: Türkiye Pavyonu söyleminin fikir oluşumu metin içinde açık bir şekilde yer almaktadır:

“Akdeniz’e özgü melezliği simgeleyen Baştarda, bugün biri İstanbul gibi bir megakentte çürümeye terk edilen, diğeri Venedik gibi bir müzekentte yılın belli zamanlarında hayat bulan iki göz arasında köprü olacak.”

Konunun Ele Alınış Biçimi: Türkiye Pavyonu küratörleri söylemin konusunu iki yönlü ele almaktadır. İlk ele alış biçiminde; iki ulus arasındaki bağın sürekliliği savunulmaktadır. İkinci ele alış ise; yerel ölçekte olup, kentlilere kapalı alanların olmasına bir karşı duruşu vurgulamaktadır:

“Darzanà, bu çetrefil konuyu uluslararası mimarlık platformuna taşımayı hedefliyor. Bir yandan Akdeniz’e ayna tutarak suya sınır çekilemeyeceğini söylerken, bir yandan da şehir içinde şehirlilere kapalı alanlara, tel örgülerle çevrili mekânlara karşı çıkıyor.”

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Metinde özellikle “Darzanà” ve “Bastarda” sözcüklerine vurgu yapılmaktadır. Metinde kullanılan “Venedik” ve “İstanbul” sözcükleri de pek çok kez tekrarlanarak vurgulanmıştır. Bunun nedeninin Venedik ve İstanbul kentleri arasında kurulmak istenen ilişkiden kaynaklandığı söylenebilir. “Tersane” sözcüğü de metin içinde sık kullanılan bir diğere sözcüktür. Bu sözcük, Venedik ve İstanbul kentleri arasındaki ilişkinin kurulmasında bir araç olarak görülmektedir. Metinde vurgulanan bir diğere sözcük ise; “melez” sözcüğüdür. Bu sözcük metin içinde üç kez kullanılmıştır. Sözcük metin içinde farklı niteliklerde; “melez bir dil” ve “melez bir tekne” kullanımlarında sıfat, “Akdenize özgü melezliği simgeleyen Bastarda” kullanımında ise isim görevi üstlenmiştir.

Söylemde, anlamca vurgulanan ve bienal söylemi ile ilişki kuran; “hikayeler taşıyor”, “köprü olacak”, “çok kültürlü”, “çok kökenli”, “ortak hafıza”, ”sınır”, “cephe”, “çatışma alanları”, “karşı çıkıyor” sözcük ve sözcük öbekleri kullanılmıştır.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Türkiye Pavyonu söyleminde yapısal olarak uzun cümleler kullanılmaktadır. Bunun yanında, söylemde kullanılan cümleler düzenli yapıdadır. Söylemde, yapısal ve anlamsal olarak pozitif cümleler kullanılmıştır. Metin içinde çok sayıda tanım cümlesi mevcuttur. Metinde kullanılan tanım cümlelerinin haricinde kullanılan cümleler, öznel anlam içermektedir. İlgili söylemin edebi bir metin olmaması sebebi ile haber kipi kullanılmıştır.

Söylemi oluşturan cümleler genel olarak aktif yapıdadır. Yalnızca; “Darzanà projesi için Haliç kıyılarındaki tersane yapılarının içinde, terk edilmiş bir gözde, atık malzemelerden son bir tekne, bir Başarda inşa edildi” ve “Parçalar, Başarda’nın Türkiye Pavyonu için Mayıs’ta tekrar inşa edildiği Sale d’Armi’ye Nisan ayında gönderildi” cümleleri pasif yapıya sahiptir. Bu cümlelerin pasif olması durumu, söylemin geneli için ideoloji veya anlam çıkarımı yapabilmek için yeterli değildir.

Metafor Kullanımı: Metin içinde çok sayıda metaforik anlatım bulunmaktadır. Bu anlatımlara örnek olarak; “Benzer şekilde ortak bir mimari dilden söz etmek ve bunu Architectura Franca olarak tanımlamak da mümkün” cümlesindeki “Architectura Franca” sözcüğü, Akdeniz coğrafyasında kullanılan ortak bir mimari dil olarak kullanılmıştır. “Darzanà projesi için Haliç kıyılarındaki tersane yapılarının içinde, terk edilmiş bir gözde, atık malzemelerden son bir tekne, bir Başarda inşa edildi” ve “Akdeniz’e özgü melezliği simgeleyen Başarda, bugün biri İstanbul gibi bir megakentte çürümeye terk edilen, diğeri Venedik gibi bir müze kentte yılın belli zamanlarında hayat bulan iki göz arasında köprü olacak” cümlelerinde kullanılan “göz” sözcüğü metin içinde anlatıldığı üzere, tersanelerde tekne üretiminin yapıldığı yer olarak kullanılmıştır. Ayrıca, ikinci cümlede yer alan “... yılın belli zamanlarında hayat bulan iki göz arasında köprü olacak” şeklinde kullanılan “köprü” ifadesi de metaforik bir anlam içermektedir.

Temaların Belirlenmesi: Türkiye Pavyonu söylemi ile bienal söylemi arasındaki diyalektik, metinde yer alan tema cümleleri ile sağlanmaya çalışılmıştır. Kurulan bu diyalektik bağlamında, Darzanà projesinin kendine has özellikleri ortaya konulduğu gibi, bienal söyleminin gündeme getirdiği unsurlara atıfta bulunmaktadır:

“Darzanà, İstanbul ve Venedik’teki tersaneleri bir tekne ile birbirine bağlayarak İstanbul’dan Venedik’e Akdeniz’e dair hikâyeler taşıyor.”

“Akdeniz’e özgü melezliği simgeleyen Baştarda, bugün biri İstanbul gibi bir megakentte çürümeye terk edilen, diğeri Venedik gibi bir müzekentte yılın belli zamanlarında hayat bulan iki göz arasında köprü olacak.”

“Darzanà’nın ana teması, sınırları, cepheleri ve diğeri çatışma alanlarını fikir birliğinin eşiklerine ve mekânlarına dönüştürmenin mümkün olup olmadığı sorusunu doğuruyor.”

“İstanbul’un Haliç kıyısındaki Osmanlı’dan kalan tersanenin Cumhuriyet’le birlikte askeri işlevlerini büyük ölçüde yitirdiğini, 20. yüzyıl ortalarında bir kaç parçaya bölündüğünü, Camialtı ve Taşkızak tersanelerinin giderek boşaltıldığını ve bu büyük alanın yeniden kente katılabilmesi konusunun bir “cephe” haline geldiğini biliyoruz.”

“Darzanà, bu çetrefil konuyu uluslararası mimarlık platformuna taşımayı hedefliyor.”

“Bir yandan Akdeniz’e ayna tutarak suya sınır çekilemeyeceğini söylerken, bir yandan da şehir içinde şehirlilere kapalı alanlara, tel örgülerle çevrili mekânlara karşı çıkıyor.”

➤ Açıklama Aşaması

• Söylemin Konu Edildiği Mecra ve Söylem Sahibinin Konumu

Türkiye Pavyonu çalışması ve söylemi, 15. Venedik Mimarlık Bienali tema bağlamında İKSV tarafından yapılan iki aşamalı açık çağrılı yarışma sonucunda belirlenmiştir. Türkiye Pavyonu’nun çalışması ve söylemi; Prof. Dr. Sibel Bozdoğan, Levent Çalıköğlü, Prof. Dr. Arzu Erdem, Prof. Dr. Murat Güvenç, Yeşim Hatırlı, Prof. Dr. Süha Özkan ve Prof. Dr. Uğur Tanyeli’den oluşan kurul tarafından seçilmiştir. Türkiye Pavyonu söylemi ve çalışması Feride Çiçeköğlü (mimar-sinemacı-akademisyen), Mehmet V. Kütükçüoğlü (mimar) ve Ertuğ Uçar (mimar)’dan oluşan küratör ekibine aittir. Türkiye Pavyonu afişi ve küratör ekibinin fotoğrafı Şekil 9’da sunulmaktadır:

Şekil 9. Türkiye Pavyonu afişi ve küratör ekibi

- Söylem Sahiplerinin Geçmişleri

Türkiye Pavyonu söyleminin sahipleri olan, Feride Çiçekoğlu, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'ın mimarlık alanında ve mimarlık alanı dışındaki profesyonel geçmişlerine bakıldığında; Feride Çiçekoğlu, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde lisans ve yüksek lisans derecelerini tamamlamıştır. Doktora derecesini Pennsylvania Üniversitesi'nde, kentsel yenilemeyi eleştirdiği doktora tezi ile 1976 yılında almıştır. 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle akademik yaşamı kesintiye uğramıştır. Dört yıllık cezaevi yıllarında, anılarından oluşan ilk kitabı "Uçurtmayı Vurmasınlar"ı yazmıştır. Bu kitap daha sonra senaryolaştırılarak filme dönüştürülmüştür. Cezaevi sonrasında sinemaya yönelen Çiçekoğlu, bu alanda akademik kariyer yaparak profesör ünvanı almıştır. Mimarlık ile bağıını koparmayarak özellikle şehir ve sinema ilişkisi üzerine üretimlerde bulunmuştur. Feride Çiçekoğlu'nun sinema ve edebiyat alanında vermiş olduğu eserler Tablo 67'de, başlıca akademik çalışmaları da Tablo 68'de verilmektedir:

Tablo 67. Feride Çiçekoğlu'nun sinema ve edebiyat alanında vermiş olduğu eserler

FERİDE ÇİÇEKOĞLU'NA AİT SENARYOLAR	FERİDE ÇİÇEKOĞLU'NA AİT KİTAPLAR
Uçurtmayı Vurmasınlar (1989)	Umuda Yolculuk (1990)
Suyun Öte Yanı (1991)	Sizin Hiç Babanız Öldü Mü (1991)
Suyun Öte Yanı (1992)	Yüzlük Ülkeden Mektuplar (1994)
Parmaklıklar Ardında (2007-2010)	Kumun Tadı (2014)

Tablo 68. Feride Çiçekoğlu'na ait akademik alışmalar

FERİDE ÇİÇEKOĞLU'NA AİT AKADEMİK ÇALIŞMALAR
Ses ve Zaman/11'e 10 Kala (2012)
Televizyon Dizilerinde Kadının Var Olma M¼cadelesi (Eyl¼l 2010)
Une Flaneuse dans la Ville (2009)
Sabiha in Public İstanbul (2008)
Yeni Zamanlar NakkaŐı (2008)
Vesikalı Şehir: İstanbul (2007)
"Difference, Visual Narration and "Point of View" in My Name is Red" (2003)
"A Pedagogy of Two Ways of Seeing: A Confrontation of "Word and Image" in My Name is Red" (2003)

Mehmet V. K¼t¼k¼ođlu, 1989 yılında ODT¼ Mimarlık B¼l¼m¼'nden mezun olmuştur. İsviçre ve Los Angeles'taki y¼ksek lisans çalışmalarını, 1992 yılında SCI-ARC Mimarlık Okulu'nda tamamlamıştır. Kent ve mimarlık ilişkisi ve mimarlık mesleği üzerine yazdığı çeşitli makaleleri mevcuttur. Ayrıca, İstanbul Bilgi Üniversitesi, SCI-ARC, ODT¼, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik niversitesi'nde dersler vermiştir. Teğet Mimarlık Ofisi'nin ortağı olarak profesyonel mimarlık kariyerine devam etmektedir.

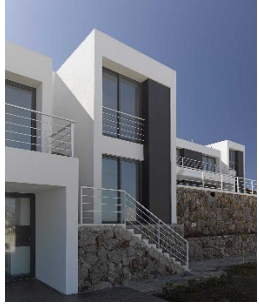

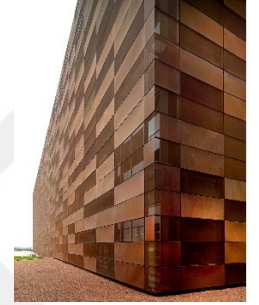

Ertuğ Uçar, 1993 yılında ODT¼ Mimarlık B¼l¼m¼'nden mezun olmuştur. Aynı b¼l¼mde 1999 yılında lisans¼st¼ çalışmalarını tamamlamıştır. Kent, mimarlık ve tasarım konularında makaleler yazmaktadır. Yıldız Teknik niversitesi (2005-2006) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (2006-2014) Mimarlık B¼l¼mlerinde dersler vermiştir. yk¼ t¼r¼nde kitapları mevcuttur. Teğet Mimarlık Ofisi'nin ortağı olarak profesyonel mimarlık kariyerine devam etmektedir. Mehmet V. K¼t¼k¼ođlu ve Ertuğ Uçar'a ait diğer s¼zl¼ s¼ylemlere aşağıda verilen Tablo 69 aracılığıyla kare kod üzerinden ulaşılabilir:

Tablo 69. Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'a ait sözlü söylemler

KÜNYE	SÖYLEM ADI	SÖYLEM
Yeri: ARKIMEET 2013 Yapım Yılı: 2013	Together Forever	
Yeri: ARKIV Buluşmaları Yapım Yılı: 2013	YKB Bankacılık Akademisi	
Yeri: XXI Dergisi Yapım Yılı: 2014	Tersaneye Öykünen Müze Binası	
Yeri: Häfele Türkiye Yapım Yılı: 2015	Kentsel Dönüşüm ve Kamu Yararı	
Yeri: Columbia GSAPP Yapım Yılı: 2017	Architecture Practice and the City: Amman & Istanbul	

Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar, mimarlık alanında pek çok ulusal ve uluslararası proje yarışmalarına katılmış ve ödüller almıştır. Tasarlamış oldukları Yapı Kredi Kültür Sanat Binası (2018), Selçuklu Otizmli Bireyler Eğitim Merkezi (2014) ve Yapı Kredi Bankası Akademi Binası (2010) yapıları, Ulusal Mimarlık Ödülleri'ne layık görülmüştür. Tablo 70'te Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'a ait mimari proje örnekleri verilmiştir.

Tablo 70. Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'a ait mimari proje örnekleri (URL-18, 2016).

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Azure Yeri: Muğla, Türkiye Yapım Yılı: 2007 Türü: Toplu Konut</p>		
<p>Adı: YKB Akademi Yeri: Kocaeli, Türkiye Yapım Yılı: 2009 Türü: Ofis</p>		
<p>Adı: Datça House I Yeri: Muğla, Türkiye Yapım Yılı: 2009 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: İstanbul Deniz Müzesi Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2010 Türü: Müze</p>		

Tablo 70'in devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: İzmir Opera Yeri: İzmir, Türkiye Yapım Yılı: 2010 Türü: Kültür/Sanat</p>		
<p>Adı: Topkapı Sarayı Mutfakları Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2011 Türü: Yeniden İşlevlendirme</p>		
<p>Adı: Selçuklu Otizimli Bireyler Eğitim Merkezi Yeri: Konya, Türkiye Yapım Yılı: 2016 Türü: Eğitim</p>		
<p>Adı: Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2016 Türü: Kültür / Sanat</p>		

➤ Yorumlama Aşaması

Analizin bu bölümünde metinlerarasılık üzerinde durularak, Türkiye Pavyonu söyleminin yayınlanmasından sonra ulusal ve uluslararası mecralarda ortaya çıkan ve Türkiye Pavyonu söylemini; açıklayan, destekleyen ve karşı çıkan söylemlerin derlemesi ve incelemesi yapılmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle Türkiye Pavyonu söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden alınan metin parçaları aşağıda sunulmuştur.

Kwok (editör), Darzanà söylemini açıklayan ve destekleyen pozitif bir tutum sergilemektedir (Kwok, 2016):

“Türkiye'nin vitrini, din, dil, ırk, uyruk, etnik köken ve cinsiyet sınırları içinde artan sınırlamanın zorluklarını ortaya koyuyor. Proje, İstanbul ve Venedik cephaneleri arasında paylaşılan ortak kültürel ve mimari mirasın altını çiziyor. İstanbul'da eski bir rihtim bahçesinden alınan, terk edilmiş malzemeler kullanılarak inşa edilen ve daha sonra Venedik'e taşınmış olan "Baştarda" adlı son geminin büyük bir kopyası bu kapsamda sergileniyor ve bu sergi Akdeniz'de yeni bir bağlantı izlenimini uyandırıyor. Sergide, sınırların, cephelerin ve diğer çatışma alanlarının, eşiklerin ve uzlaşmaların alanlarına dönüştürülüp çözümlenmesinin mümkün olup olmadığı sorusu gündeme geliyor.”

Amaya (mimar), Baştarda gemisi ile günümüzde yaşanan mülteci göçü ve tarihte yaşanan göç dalgaları arasında ilişki kurduğunu dile getirerek söylemi desteklemektedir (Amaya, 2016):

“Gemi, Türkiye'deki mevcut mülteci krizinin yanı sıra insanlık tarihindeki çeşitli göç dalgalarına da referans veriyor. İstanbul tersanelerinden atılan ve Akdeniz üzerinden Venedik'e nakledilen parçalar tavandan asılarak somut ile boşluk arasındaki ilişkiden bir vasıta oluşturmuş. Bir diğer eş küratör olan Feride Çiçekoğlu'nun da belirttiği gibi; "Baştarda sadece mimari değil, aynı zamanda dil ve sözcüklerle de ilgili; Baştarda yolculukla ilgili." Pavyon izleyiciye, zamanın içinde asılı kalmış bir peri masalı hissi veriyor, hatta izleyicileri köken ve topluluk anlamlarını daha derin irdelemeye davet ediyor. Kökenimizi ne tanımlıyor? Bizi bir araya getiren nedir?”

Artsy.net, Türkiye Pavyonu'nu Akdeniz mirasını gözler önüne sermesi nedeni ile “The 10 Best National Pavilions at the Venice Architecture Biennale” isimli makalesinde, en iyi 10 ulusal pavyon arasında göstermektedir:

“Türkiye Pavyonu, neredeyse yarım binyıl boyunca askeri rakip ve ticaret partneri olan Venedik Cumhuriyeti ve Osmanlı İmparatorluğu arasındaki ilişkilere, eski bir İstanbul tersanesinden kalıntıları Arsenale'ye taşıyarak gönderme yapıyor. Küratörler Feride Çiçekoğlu, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar, bu eski gemi yapım mahallesinde bulunarak Venedik'te gemi şeklinde bir araya getirilen obje ve döküntülere baştarda adını vermiş. Komşu pavyonlardaki poster ve pano keşmekeşinin ortasında pavyondaki heykel enstalasyonu çok daha etkileyici bir hal alıyor. Her bir bileşene yakından baktıkça İtalya'yı ve Türkiye'yi içine alan tüm bir Akdeniz mirası gözler önüne seriliyor.”

Berfin F. Gür (akademisyen); Darzanà projesinin sahip olduğu; tarihsel arkaplanın oluşumunu açıklamakta, belleğin ve mekânları değerlendirilme biçimini desteklemektedir (Gür, 2016):

“Geçmişin önemli mekânları iken bugün işlevini yitirmiş kentsel atıl alanlar, bugünü okumak, bugüne ait bilmeceleri, krizleri ve günümüz mimarlığının mücadele alanlarını çözmek ve bu alanlara dair farkındalık yaratmak için önemli kaynaklardır. Gözden düşmüş ve kullanılmayan nesnelerin, parçaların ve mekânların imgesinde İstanbul Tersanesi'nin geçmişinin ve yarının “an”larının izlerini süren Darzanà projesi, tarihten ve günümüzden yeni cepheler açan, bu cepheleri paylaşan ve bu yolla cepheyi yeniden okuyan bir vasıta. Bir cephe olarak ele aldığı İstanbul Tersanesi'nde geçmişin ve bugünün anlarının izini sürerek, cepheyi farklı aktörlerle paylaşan, tüm gerçekliğiyle okunur ve ulaşılabilir kılan Darzanà'da, teknenin projenin nesnelere biri olarak seçimi tesadüfî değil. Öncelikle, tersane özelinde tekne, teknolojiye de değişimlerin üretime ve mekâna yansımaları tarihsel süreklilik içinde gösteren bir vasıta ve gösterge; hem üretilen nesne hem de üretildiği mekâna ölçek veren bir özne. Tersaneyi, onun farklı tarihsel, mekânsal ve toplumsal katmanlarının izlerini, nesnesi ve öznesi olan tekne ve taşıdığı hikâyeler üzerinden okumak ve paylaşmak, Başarda'yı, onu oluşturan atık parçaların birlikteliğinde, anları biriktiren ve belgeleyen görsel ve deneyimsel bir arşive dönüştürüyor. Bu arşiv, neden-sonuç ilişkisine dayalı doğrusal tarih yaklaşımını reddeden bir anlayışla, farklı mekânların / yerlerin, olayların, zamanların, insanların ve tecrübelerin izlerini / belgelerini uzlaşta içinde biraraya getiriyor. Bu anlamda Başarda, serginin bir enformasyon (information) nesnesi olmanın ötesine geçen, keşfe açık çok katmanlı bir bilgi (knowledge) nesnesi...”

Türkiye Pavyonu'nun söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerin yanında, söyleme karşı çıkan ve eleştiren söylemler de bulunmaktadır.

Nevzat Sayın (mimar), Türkiye Pavyonu'nu dolaylı bir anlatımla enstalasyonlar ile ilişki kuran pavyonlar sınıfında değerlendirerek bienal söylemine açıklık getirmektedir (Sayın, 2016):

“İki tür yaklaşım var: Biri doğrudan konuya ilişkin bir ifade biçimi seçerek sosyolojik veya teknik analizler doğrultusundaki öneriler; diğeri ise açıkça görülmeyen ama alt okumalarla anlaşılabilir olan analizlere bağlı önerileri dolayımli bir ifadeyle ve sanatın dilini kullanarak ifade eden 'enstalasyonlar'... Türkiye katılımı ikinci türe giren, dolayımli anlatımı seçmiş çok başarılı bir enstalasyon olarak yer alıyor bienalde. Artık tersane olmayan Haliç-Camialtı/Taşkızak'tan artık tersane olmayan Arsenale'ye artık gemi olmayan bir 'şey' getirilip yerleştirilmişti. Enstalasyonu oluşturan ve tersane yapılarının

döküntüleri arasından toplanmış parçalar bir zamanlar gemilerin yapımında kullanılırken şimdi bu gemiye benzeyen enstalasyonu oluşturuyordu ve dipten derinden şunu söylüyordu: Belirli ve amaçlanmış bir bütünlük oluşturmak için bir araya getirilen parçalar işin sonunda kendileri olmaktan çıkar ve bütünün parçası olarak anlam kazanırlar. Algımız, oluşan bütünlük üzerinden gelişir ve parçaları da bu bağlamda değerlendirir. Bu bütünlük algısı önemli ve anlamlı bir şeydir ancak içinde bulunduğumuz zaman ve mekân(lar) artık bu bütünlük kavramıyla değerlendirilemeyecek kadar parçalı. Bu durumda şimdiye kadar bildiğimiz gibi bir bütünlük sağlamak için zorlamak yerine bu parçalı (parçacıl) yapıyı değerlendirebiliriz. "Şimdi ve burada", doğrudan ve dolayımı ilişkili şeylerin bir araya gelerek bir örüntü oluşturmaları üzerine yeniden düşünebiliriz? Belki de bütünlük yerine "çokluk" üzerine düşünmenin tam zamanıdır. Her şeyin avaz avaz dillendirildiği bir zamanda bu sakin ve kısık sesli öneri önemli ve bu kadar güzel ve görkemli ifade edilmesi de cabası."

Bu bağlamda Hasan Çalışlar (mimar); Darzanà projesi ile Aravena'nın söylemi arasında bir anlam kayması olduğu yönünde eleştiride bulunmaktadır. Çalışlar, bu anlam kayması durumunun Darzanà'nın fikri ile alakalı olmadığı, süreç içerisindeki alt ve üst okuma denemelerinin buna neden olduğu açıklamasını yapmaktadır (Çalışlar, 2016):

"Aravena'nın küratörlüğü ve sorduğu soru netti. Oysa, iki ülke arasındaki tarihsel etkileşim sürecini yorumlayan Darzanà projesi ile Aravena'nın "mimarlığın sınırlarını farklı cephelerde nasıl genişletelim?" sorusu arasında bir anlam kayması var. Burada söz konusu olan Darzanà'nın öne sürdüğü fikri beğenip beğenmemek değil. Ancak Darzanà özelinde bu, konuya farklı ve hatta çok da güzel bir yaklaşım getirip sonra da, özellikle ardı arkası kesilmeyen üst ve alt "okumalar" ile projeyi konuyla ilişkilendirme çabası olarak öne çıkıyor. Türkiye'de milyonlarca mülteci sefil halde yaşarken ve bunların çoğu Başarda'dan daha parçalanmış teknelerle Yunanistan'a sığınmaya çalışırken, "cephe" olarak tersanelerin kardeşliğini ortaya çıkartmak kaçamak bir cevap değil mi?"

Ömer Kanıpak (mimar, eleştirmen); söyleminde bu bienalin Türkiye'deki meseleleri ele almak için iyi bir fırsat olduğunu, fakat Türkiye Pavyonu söylemi ile bu fırsatı iyi bir şekilde değerlendirilmemesini eleştirmektedir (Kanıpak, 2016):

"...tartışmalar daha çok seçilen önerinin müelliflerin kentsel ölçekteki projeleri ile ilişkisine odaklandı. Oysa sadece bienale iş üreten değil, diğer mimarların da Türkiye'deki meseleleri hangi cephelerden nasıl ele aldıklarını tartışmak için iyi bir fırsat bu. Serbest piyasa bireyleri özgür seçim vaadi altında sistemin kölesi haline getirirken piyasaya ait medya, seçeneklerin bolluğu ile yaratılan yanılsama ve aynı içeriğin dolaşıma sürülmesi üzerine kurulmuştu. İlginin canlı tutulması için ise tansiyonun yüksek tutulması

gerekliydi. Mimarlık medyasında da bu tansiyon uzunca bir süredir cephelerin çarpışması, aktörlerin pozisyonları ve söylemleri üzerinden kuruldu. Bunun sonucunda nesne ile kavram arasındaki doğrudan ilişki koparak, analitik yaklaşım yerine retorik ve sansasyon yüceltildi. Bienalin teması, kapitalist düzende mimarların maruz kaldığı piyasa ekonomisinin zorunluluklarına rağmen toplumsal fayda uğruna mücadele cephelerine odaklanıyordu. Görünen o ki, Türkiye’de ise bu kaygıların çok da yakın bir zamanda geleceğini hayal etmek yersiz. Daha uzunca bir süre cahilce şekillenen kentlerin yarattığı sorunlar yumağında şekilli boncuklarla oyalanan bir mimarlık ortamımız olacak. Yalnız ikiye ayrılmış bir oyun tahtasında değil artık; kaygan bir zeminde birden çok cephede yer almak gerekecek. Bu cephelerin berraklaşması açısından son bienalin yarattığı tartışmalar mühim.

... Venedik Mimarlık Bienali’ne ikinci kez katılan Türkiye’nin temsil ettiği ürünün git gide içine kapanan ülkenin bir zamanlar dışarısı ile kurduğu sıkı ilişkileri simgelemesi güncel siyasete karşı oldukça dolaylı ve ince bir eleştiri olarak okunabilir. Lakin bir yandan bu eleştirinin sahiplerinin karşı durdukları cepheye hizmet edecek şekilde kentin önemli bir noktasında gizli bir projenin müellifleri olması, önerdikleri ürünün de onların bu ayrıcalıklı konumlarından dolayı ortaya çıkabilmiş olması tartışmaların eksenini oluşturuyor. Ne yazık ki Türkiye’deki mevcut koşullar nedeni ile cephe seçimlerinde hayatta kalma stratejisi olarak muğlaklık, çelişkili söylemler, suskunluk, eylemsizlik ve gizlilik gibi taktiklerden daha bir süre vazgeçilemeyecek. Hakemler oyuna girmeye devam edecek, çoğu kez de “bu ne perhiz bu ne lahana turşusu” diyeceğiz pek çok mimara. Böyle bir ortamda mimari ürünlerin söylemlerle ilişkisizliği ve medya ilgisinin nesnelere yerine aktörlerin pozisyonlarına odaklanması kaçınılmaz ve rahatsız edici bir durum elbette.”

Haliç Dayanaşması; Haliç Tersaneleri’nin dönüşüm projesi ve Türkiye Pavyonu’nun kurduğu ilişkiyi eleştirmekte ve bu eleştirisini çok sayıda kavram üzerinden tartışmaya açmaktadır (URL-19, 2016):

“Teğet Mimarlığa,

... Ayrıca bir dizi farklı yöntem kullanarak bu meseleler üzerine çalışmalar yapmayı planlıyoruz, hatta bir süredir başlamıştık bile. Örneğin Haliç Port ve Bienal işleriniz üzerinden, bu işlerinizi araç olarak da kullanarak "21. yüzyılda mimarlık yapma pratiği, başka mimarlık olasılıkları, yabancılaşma-metalaşma-meta fetişizmi, kent hakkı-yaşam hakkı-kent savunusu, 21. yüzyılda kent sosyolojisi, katılımcı yöntemler-katılımcılık düzeyleri, toplum yararına mimarlık, mimarlığın kapitalist-neoliberal-küresel sermaye karşısındaki tutumu, mimar aktörlerin gücü, Türkiye’de mimari üretim ortamları/mega projeler üreten ofisler / bu ofislerde sömürülen beyaz yakalı meslektaşlarımız, İstanbul’un geleceği, mimarlığın ekonomi-politik, sosyo-politik ile ilgisi, kamusal alanların dönüşüm yöntemleri, karar alma mekânizmaları, tüketim toplumu-mimarlık ilişkisi vb. konuları tartışmaya açmayı planlıyoruz.”

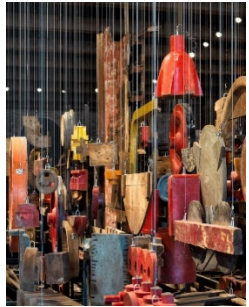
Hülya Ertaş (mimar, XXI Mimarlık dergisi genel yayın yönetmeni); Haliç Dayanışması hareketinin dile getirdiği söylemle aynı paralellikte, Türkiye Pavyonu hakkında, olumsuz eleştiriler yapmaktadır (Ertaş, 2016):

“Öncelikle tersane işiyle bienal işi birbirinden ayrılamaz, zira her ikisinin de müellifleri hemen hemen aynı. Eğer bu ikisinin ayrı okunmasını istiyor olsaydı Teğet ekibi tutup da gayrimenkul geliştirme projesini çalıştıkları alandan yola çıkan değil, bambaşka bir kavramla bienale gitmeliydi. Teğet, Haliç Tersaneleri üzerinde çalışırken bu bienalin tanımladığı cephelerde kendi işvereniyle mücadele ediyor olabilir tabii ki ama bu, bienale konu edilmiş değil, mesela iç yazışmalarını, toplantı notlarını, projeden çizimleri tıpkı ana sergilerin giriş alanında Aravena'nın yaptığı gibi paylaşabilirlerdi. Bu arada, kendilerinin de Türkiye Pavyonu'ndaki ekranlara yansıttıkları metinde yer aldığı gibi Haliç Tersaneleri fiziksel olarak da kamuya kapalı. İçeri girmek bir yana projesinin neye benzeyeceğini dahi bilemediğimiz bir bölgede herhalde Teğet'ten başka kimse bu yerleştirmenin malzemelerini edinemezdi. Öte yandan bambaşka bir ekip çıkıp da gerilla bir yöntemle bu parçaları tersaneden çalıp bienale getirirler ve bu yolla kamuya kapalı işletilen tersane projelendirme sürecinin öyküsünü anlatsalardı işte tam da Aravena'lık bir iş çıkardı ortaya! Türkiye de şekil üzerinden sözünü ortaya koyup içeriği bir kenara atarak tam da Aravena'nın tariflediği cephelerden biri olan banallığı sergiliyor. Türkiye Pavyonu, her ne kadar sınır aşımını kendine dert etmiş olsa da bunu pek başaramayıp Türkiye'nin bir yansıması olmanın ötesine geçebilmiş değil. Çok sayıda ekibin bir araya gelerek işler ve çokluklar ürettiği pavyonların tersine bizimkisi, tıpkı ülkemiz gibi tek bir sesin çıktığı, o sesin de pek bir şey söylemediği ve hatta gerçeği gizlediği bir güzelleme.”

3.2.4. Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda Türkiye Pavyonu söylemlerinin analizi, Türkiye Pavyonu'nda yer alan çalışmanın konusunu, temsil biçimini ve ürünlerini kapsamaktadır. Bu noktadan hareketle, Türkiye Pavyonu'na ait metin dışı bağlamdaki söylemler Tablo 71'de verilmektedir:

Tablo 71. 15. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Türkiye	
	Çalışmanın Adı	Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta	
	Çalışmanın Küratörleri	Feride Çiçekoğlu, Mehmet V. Kütükçüoğlu, Ertuğ Uçar	
	Çalışmanın Yeri	Arsenale/Sale d'Armi	
AÇIKLAMA	<p>Türkiye Pavyonu söylemi sahip olduğu temsil aracı, Haliç tersanelerinde toplanan 500 adet gemi parçasından oluşturulan bir Başarda enstalasyonudur. Başarda enstalasyonu tarih boyunca güçlü ticaret bağları ile bir birbirine bağlı olan Venedik ve İstanbul limanları oluşturulan ile yeniden bağlamaktadır. İstanbul'da Haliç tersanelerinden getirilen parçaların, Venedik Arsenale tersanesinde tanımlanabilir bir biçimle bir araya getirilmesi ile Venedik ve İstanbul kentleri arasında kurulmak istenilen fiziksel bağı temsil etmektedir. Başarda, Haliç kıyısında bulunan Camialtı ve Taşkızak tersanelerinden toplanan eski gemi parçalarının Sale d'Armi binası tavanından asılması ile oluşturulmuş, 30 metre uzunluğunda, dört ton ağırlığındaki gemi formundaki enstalasyondur. Enstalasyon pavyon alanının tam ortasında yer almaktadır.</p>		
GÖRSELLER			
			

3.3. 16. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

16. Venedik Mimarlık Bienali, 26 Mayıs-25 Kasım 2018 tarihleri arasında, Yvonne Farrell ve Shelley McNamara küratörlüğünde; “Freespace: Serbest Mekân” teması kapsamında gerçekleştirilmiştir. Türkiye Pavyonu küratörlüğünü Kerem Piker’in, yardımcı küratörlüklerini; Cansu Cürgen, Yelta Köm, Nizam Onur Sönmez, Yağız Söylev ve Erdem Tüzün’ün yaptığı “Vardiya” adlı çalışma ile bu yıldaki bienalde yerini almıştır.

Bu bağlamda, 16. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda eleştirel söylem analizleri yapılmaktadır.

3.3.1. Metin Bağlamında 16. Venedik Mimarlık Bienal Söylemlerinin Analizi

16. Venedik Mimarlık Bienali küratörleri; Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından ortaya konulan “Freespace” temalı söylemin İngilizce metni ve Türkçe çeviri metni sunularak metin bağlamında analizleri yapılmıştır.

Söylemin İngilizce metni (Farrell ve McNamara, 2018):

“Freespace describes a generosity of spirit and a sense of humanity at the core of architecture’s agenda, focusing on the quality of space itself.

Freespace focuses on architecture’s ability to provide free and additional spatial gifts to those who use it and on its ability to address the unspoken wishes of strangers.

Freespace celebrates architecture’s capacity to find additional and unexpected generosity in each project -even within the most private, defensive, exclusive or commercially restricted conditions.

Freespace provides the opportunity to emphasise nature’s free gifts of light - sunlight and moonlight, air, gravity, materials- natural and man-made resources.

Freespace encourages reviewing ways of thinking, new ways of seeing the world, of inventing solutions where architecture provides for the well being and dignity of each citizen of this fragile planet.

Freespace can be a space for opportunity, a democratic space, un-programmed and free for uses not yet conceived. There is an exchange between people and buildings that happens, even if not intended or designed, so buildings themselves find ways of sharing and engaging with people over time, long after the architect has left the scene. Architecture has an active as well as a passive life.

Freespace encompasses freedom to imagine, the free space of time and memory, binding past, present and future together, building on inherited cultural layers, weaving the archaic with the contemporary.

With the theme of Freespace, the Biennale Architettura 2018 will present for public scrutiny examples, proposals, elements - built or unbuilt - of work that exemplifies essential qualities of architecture which include the modulation, richness and materiality of surface; the orchestration and sequencing of movement, revealing the embodied power and beauty of architecture.

The Exhibition will have a spatial, physical presence of a scale and quality, which will impact on the visitor, communicating architecture's complex spatial nature.

The Exhibition invites emotional and intellectual engagement of the many who come to the Biennale in order to understand architecture more fully, to stimulate discussion on core architectural values and to celebrate architecture's proven and enduring contribution to humanity.

When Jørn Utzon thinks about a concrete and tiled seat at the entrance of Can Lis, Majorca, it is moulded perfectly to the human body for comfort and pleasure. Spatially, it is a "word" of greeting, of "welcome".

Angelo Mangiarotti and Bruno Morassutti 'say' the same thing at the entrance to 24 Via Quadronno, Milan where a gently sloping path, with a seat at the entrance threshold "holds" you and welcomes you home from the city.

Lina Bo Bardi raised the museum of modern art in Sao Paolo in order to make a 'belvedere' for the citizens to overlook the city.

The Medici Palace in Florence represents power and wealth but the stone seat which forms part of the solid façade almost turns the building inside out. The solid wall becomes the enclosing wall of the public space. What is solid seems outward looking and generous.

We believe that everyone has the right to benefit from architecture. The role of architecture is to give shelter to our bodies and to lift our spirits. A beautiful wall forming a street edge gives pleasure to the passer-by, even if they never go inside. So too does a glimpse into a courtyard through an archway; or a place to lean against in the shade or a recess which offers protection from the wind and rain.

We are interested in going beyond the visual, emphasizing the role of architecture in the choreography of daily life.

We see the earth as Client. This brings with it long-lasting responsibilities. Architecture is the play of light, sun, shade, moon, air, wind, gravity in ways that reveal the mysteries of the world. All of these resources are free.

It is examples of generosity and thoughtfulness in architecture throughout the world that will be celebrated in the 16th International Architecture Exhibition. We believe these qualities sustain the fundamental capacity of architecture to nurture and support meaningful contact between people and place. We focus our attention on these qualities because we consider that intrinsic to them are optimism and continuity. Architecture that embodies these qualities and does so with generosity and a desire for exchange is what we call Freespace.

We invite all participants and every national pavilion to bring to Venice their Freespace, so together we may reveal the diversity, specificity and continuity in architecture based on people, place, time, history, to sustain the culture and relevance of architecture on this dynamic planet."

"A society grows great when old men plant trees whose shade they know they shall never sit in", Greek Proverb."

Söylemin Türkçe metni (Farrell ve McNamara, 2018):

“Serbest Mekân, mekânın kendi kalitesine odaklanarak mimarlık gündeminin merkezindeki ruhun cömertliğini ve insaniyet hissini tarif eder.

Serbest Mekân, mimarının onu kullananlara bedelsiz ve ek mekânsal armağanlar sunabilme ve yabancıların dillendirilmeyen dileklerini karşılayabilme yeteneğine odaklanır.

Serbest Mekân, mimarının en mahrem, savunma öncelikli, inhisari ve ticari açıdan kısıtlamalara tabi koşullar altında dahi her bir projede beklenmeyen başkaca cömertlik vesileleri bulabilme yeteneğini öne çıkarır.

Serbest Mekân, tabiatın bir karşılık beklemeden sunduğu hediyeleri olan ışık (güneş ışığı, ay ışığı, hava, yer çekimi, malzemeler) ile tabii ve insan eliyle üretilen kaynakları vurgulamak için bir fırsat sunar.

Serbest Mekân, düşünce tarzlarını gözden geçirmeyi, dünyaya yeni gözlerle bakmayı, mimarının bu narin gezegenin her bir vatandaşının refah ve izzetine katkıda bulunduğu yeni çözümler keşfetmeyi teşvik eder.

Serbest Mekân, fırsatlar için bir mekân, demokratik bir alan, programlanmamış ve henüz akla gelmeyen kullanımlar için değerlendirilebilecek bir mekân olabilir. O yönde bir niyet ya da tasarım yaklaşımı olmasa da insanlar ve binalar arasında ortaya çıkan bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde binalar, mimar orayı geride bıraktıktan çok sonra bile insanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilmektedir. Mimari aktif olduğu kadar pasif de bir yaşama sahiptir.

Serbest Mekân, tasavvur etme özgürlüğünü, zaman ve belleğin serbest mekânını, geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlamayı, miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etmeyi, eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokumayı kapsar.

Serbest Mekân teması ile Venedik Mimarlık Bienali 2018 (inşa edilmiş olsun, olmasın) mimarının, yüzeyin değişim, zenginlik ve maddeselliğini ve hareketin orkestrasyon ve sıralamasını kapsayan elzem niteliklerine örnek teşkil eden çalışmalarından örnekleri, önerileri ve unsurları kamunun dikkatine sunacak ve böylelikle bunların içindeki mimarının gücünü ve güzelliğini ortaya koyacaktır.

Sergide ziyaretçileri etkileyecek bir ölçek ve nitelikte mekânsal ve fiziksel bir mevcudiyet kendisini gösterecek ve mimarının karmaşık mekânsal tabiatını ortaya koyacaktır.

Sergi mimariyi daha iyi anlayabilmek, mimarının temel değerleri hakkındaki tartışmaların önünü açmak ve mimarının insanlığa yaptığı mutlak nitelikteki kalıcı katkısını bir kez daha takdir etmek için Bienale gelenleri duygusal ve entelektüel etkileşime davet etmektedir.

Jørn Utzon, Mayorka'da Can Lis'in girişindeki beton ve çinilerden yapılmış bir oturma alanı hakkında düşünürken, konfor ve rahatlık sağlamak için insan vücuduna en uygun bir tasarım ortaya konmuştur. Mekânsal bağlamda bu bir karşılama “sözü”, bir nevi “hoş geldiniz” olarak görülebilir.

Angelo Mangiarotti ve Bruno Morassutti, eşiğe konuşlandırılmış bir koltuğun sizi “tutarak” şehirden eve dönüşünüzde hoş geldiniz dediği Milano'da Via Quadronno no. 24'ün girişindeki hafif eğimli bir geçişte de aynı şeyi “söylemektedir”.

Lina Bo Bardi, vatandaşların kente yukarıdan bakabilmesi için bir “belvedere” oluşturabilmek amacıyla Sao Paolo'daki modern sanat müzesini yükseğe taşımıştır.

Floransa'daki Medici Sarayı, güç ve zenginliği temsil etse de, yekpare cephenin bir parçasını oluşturan taştan divan neredeyse binayı iç-dış etmektedir. Yekpare duvar kamusal alanı çevreleyen duvar halini almaktadır. O yekpare tasarım dahi dışarıya dönük ve cömert bir görünüm alabilmektedir. Herkesin mimariden yararlanma hakkı olduğuna inanıyoruz. Mimarinin işlevi; vücutlarımıza bir barınak sunmak ve ruhumuzu rahatlatmaktır. Bir sokağın cephesini oluşturan nezih bir duvar, oradan geçenler binanın içine hiç girmeseler dahi belirli bir haz alabilmelerini sağlamaktadır. Aynı şekilde, kemerlerle bezeli bir geçişten bir avluya bakmak, ya da gölgede yaslanıp soluklanacak bir yerin tadını çıkarmak veya rüzgâr ve yağmurdan korunak sunan bir boşluktan yararlanmak da kendi içinde bir hazdır.

Görsel olanın ötesine geçerek gündelik yaşamımızın koreografisinde mimarinin rolünü vurgulamak istiyoruz.

Mimarinin müşterisinin dünyamız olduğunu düşünüyoruz. Bu perspektifse uzun süre kendisini hissettirmeye devam edecek sorumlulukları da beraberinde getiriyor. Mimari ışık, güneş, gölge, ay, hava, rüzgâr ve yer çekimi, dünyanın gizemlerini ortaya koyacak şekilde etkileşimi olarak nitelenebilir. Bu kaynakların tümü herkesin kullanımına açıktır.

16. Uluslararası Mimarlık Sergisinde kutlanacak olan şey; dünyanın dört bir yanından mimarinin cömertliği ve düşünceli yaklaşımının örnekleridir. Bu özelliklerin mimarinin insanlar ve mekân arasındaki anlamlı teması besleme ve destekleme boyutundaki asli yeteneğini sürdüreceğine inanıyoruz. Bu niteliklerin temel eksenini iyimserlik ve devamlılığın oluşturduğunu düşündüğümüz için ki, odak noktamızda da onlar var. Bu niteliklere sahip ve bunları cömert bir biçimde ortaya koyarken karşılıklı alışverişi de arzulayan mimariye Serbest Mekân diyoruz.

Tüm katılımcıları ve ülkelere ayrılan pavyonların her birini Venedik'e kendi Serbest Mekân'larını getirmeye ve böylelikle hep birlikte bu dinamik gezegendeki mimarinin kültürünü ve anlamını sürdürebilmek üzere insanlar, yer, zaman ve geçmişi esas alarak mimaride çeşitlilik, özgüllük ve devamlılığı ortaya koyabilmemize yardımcı olmaya davet ediyoruz.”

‘Bir toplum, yaşlı adamlar büyümesini görüp gölgesinden yararlanamayacaklarını bildikleri halde ağaç diktiği sürece gerçekten büyük bir toplum olabilir’, Yunan Atasözü”

➤ Tanımlama Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metnin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: Metin, biçimsel olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini içeren akıcı bir metindir. Metnin giriş bölümünde, binal teması olan “Serbest Mekân” kavramına dair tanımlamalar bulunmakta ve kavramın sınırları çizilmektedir. Bu kapsamda 7 adet “Serbest Mekân” tanımı yapılmaktadır.

Metnin gelişme bölümünün içerik olarak üç kısma ayrıldığı söylenebilir: Gelişme bölümünün birinci kısmında; “Serbest Mekân” kavramının bienal sergisine yansımaları hakkında bilgiler yer almaktadır. Ayrıca, bu bölüm içerisinde bienalin amaçları ve hedefleri belirtilmektedir. Gelişme bölümünün ikinci kısmında; farklı coğrafyalardan seçilmiş mimari örneklerden bahsedilerek bu örneklerin söylemin giriş bölümünde tanımlanan Serbest Mekân kavramı ile ilişkisi ele alınmaktadır. Gelişme bölümünün üçüncü ve son kısmında ise mimarlık ön plana çıkartılarak mimarlığın sundukları, rolü, işlevi ve kullanımı hakkında küratörlerin düşünceleri paylaşılmaktadır.

Metnin sonuç bölümünde; diğer bölümlerde tarif edilen mimarlık olgusunun bienal sergisinde nasıl yer alacağı bienalin hedefleri ile ilişkilendirilmektedir. Bu bölüm; bienal sergisinin yanı sıra, bienale katılan ulusların “Serbest Mekân” kavramını nasıl ele alabileceklerine dair bir rehber niteliği taşımaktadır.

Fikrin Oluşumu: Küratörlerin “Serbest Mekân” kavramı içinde gizledikleri bienal fikri, metnin giriş bölümünde kavrama ait tanımlamalarla ortaya konulmaktadır. Bu tanımlayıcı yaklaşım, bienal fikrinin oluşumunun yanında, bu fikrin sınırlarını da çizmektedir:

"Serbest Mekân, mekânın kendi kalitesine odaklanarak mimarlık gündeminin merkezindeki ruhun cömertliğini ve insanîyet hissini tarif eder."

"Serbest Mekân, mimarının onu kullananlara bedelsiz ve ek mekânsal armağanlar sunabilme ve yabancıların dillendirilmeyen dileklerini karşılayabilme yeteneğine odaklanır."

"Serbest Mekân, mimarının en mahrem, savunma öncelikli, inhisari ve ticari açıdan kısıtlamalara tabi koşullar altında dahi her bir projede beklenmeyen başkaca cömertlik vesileleri bulabilme yeteneğini öne çıkarır."

"Serbest Mekân, tabiatın bir karşılık beklemeden sunduğu hediyeleri olan ışık (güneş ışığı, ay ışığı, hava, yer çekimi, malzemeler) ile tabii ve insan eliyle üretilen kaynakları vurgulamak için bir fırsat sunar."

"Serbest Mekân düşünce tarzlarını gözden geçirmeyi, dünyaya yeni gözlerle bakmayı, mimarının bu narin gezegenin her bir vatandaşının refah ve izzetine katkıda bulunduğu yeni çözümler keşfetmeyi teşvik eder."

"Serbest Mekân, fırsatlar için bir mekân, demokratik bir alan, programlanmamış ve henüz akla gelmeyen kullanımlar için değerlendirilebilecek bir mekân olabilir. O yönde bir niyet ya da tasarım yaklaşımı olmasa da insanlar ve binalar arasında ortaya çıkan bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde binalar, mimar orayı geride bıraktıktan

çok sonra bile insanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilmektedir. Mimari aktif olduğu kadar pasif de bir yaşama sahiptir.”

“Serbest Mekân, tasavvur etme özgürlüğünü, zaman ve belleğin serbest mekânını, geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlamayı, miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etmeyi, eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokumayı kapsar.”

Konunun Ele Alınış Biçimi: Söylem konusunun ele alınışı, kuramsal ve kavramsal mimarlık arayüzünün, pratik yansımalarını ortaya koymaya yönelik çalışmaları örnekleme biçimindedir:

“Serbest Mekân teması ile Venedik Mimarlık Bienali 2018 (inşa edilmiş olsun, olmasın) mimarının, yüzeyin değişim, zenginlik ve maddeselliğini ve hareketin orkestrasyon ve sıralamasını kapsayan elzem niteliklerine örnek teşkil eden çalışmalardan örnekleri, önerileri ve unsurları kamunun dikkatine sunacak ve böylelikle bunların içindeki mimarının gücünü ve güzelliğini ortaya koyacaktır. Sergide ziyaretçileri etkileyecek bir ölçek ve nitelikte mekânsal ve fiziksel bir mevcudiyet kendisini gösterecek ve mimarının karmaşık mekânsal tabiatını ortaya koyacaktır.”

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Söylem içerisinde, mimarlık/mimari sözcükleri en fazla tekrar eden sözcüklerdir. Küratörler söylemin her bölümünde, mimarlık/mimarının kavramsal olarak içeriğini vurgulamaktadırlar.

Söylemin temel kavramı olan “Serbest Mekân” kavramı, özellikle söylemin giriş bölümündeki tanımlamalarda özne olarak kullanılarak güçlü bir biçimde vurgulanmaktadır. “Serbest Mekân” gibi çok sayıda vurgulanan diğer bir sözcük ise “mekân” (space) ve “mekânsal” (spatial) sözcükleridir. Bu sözcüklerden mekân, tanımlanmış bir boşluğu tariflerken isim olarak kullanılmakta; mekânsal sözcüğü ise mekâna ait olanı belirtirken sıfat olarak kullanılmaktadır. Söylem içinde tekrarlanarak kullanılan bir diğer sözcük ise “cömert” (generous) sıfatı ve bu sıfatın isime dönüştürülmesiyle oluşan “cömertlik” (generosity) sözcüğüdür. “Serbest Mekân”ın tanımlandığı cümlelerde fiil olarak kullanılan “tarif eder” (describes), “odaklanır” (focuses on), “öne çıkarır” (celebrates), “fırsat sunar” (provides), “teşvik eder” (encourages) sözcükleri, okuyucunun iknasına yönelik kullanılmıştır.

Söylem içerisinde bu sözcüklere ek olarak; söylemin ideolojik gücünü ortaya koymayı amaçlayan anlamca olumlu sözcük öbekleri de mevcuttur. Bu sözcük öbeklerine; “ruhun cömertliği” (generosity of spirit), “insaniyet hissi” (sense of humanity), “mekânsal armağanlar” (spatial gifts), “fırsatlar için bir mekân” (a space for opportunity), “tasavvur etme özgürlüğü” (freedom to imagine), “mimarinin gücü” (power of architecture), “mimariden yararlanma” (benefit from architecture), “iyimserlik ve devamlılık” (optimism and continuity), “dinamik gezegen” (dynamic planet) gibi sözcük öbekleri örnek olarak verilebilir.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Söz konusu söylemin cümle ölçeğinde analizinde en dikkat çekici cümleler; söylemin temel kavramı olan “Serbest Mekân” tanımlarıdır. İki kavramın birleşmesiyle oluşan “Serbest Mekân” kavramı, sözcüklerin ilk anlamlarından farklı olarak, küratörlerin ulaşmak istediği bağlamlara yönelme çabası ile tanımlanmaktadır. Bu tanımlar “Serbest Mekân” kavramının; mekân, mimari, tabiat, zaman ve bellek ile kurduğu etkileşimi ve bağlamsal unsurlarını ortaya koymaktadır. Metinde kullanılan cümlelerde haber (bildirme) kipi kullanılmaktadır.

Ayrıca söylemin gelişme bölümünün üçüncü kısmında; küratörlerin mimari hakkında öznel görüşlerinin ve deneyimlerinin ortaya konulduğu cümleler yer almaktadır:

“Herkesin mimariden yararlanma hakkı olduğuna inanıyoruz.”

“Mimarinin işlevi vücutlarımıza bir barınak sunmak ve ruhumuzu rahatlatmaktır.”

“Görsel olanın ötesine geçerek gündelik yaşamımızın koreografisinde mimarinin rolünü vurgulamak istiyoruz.”

“Mimarinin müşterisinin dünyamız olduğunu düşünüyoruz.”

Söylemin son cümlesinde, mimarinin devamlılığı üzerine odaklanılarak bir Yunan Atasözü kullanılmaktadır.

“Bir toplum, yaşlı adamlar büyümesini görüp gölgesinden yararlanamayacaklarını bildikleri halde ağaç diktiği sürece gerçekten büyük bir toplum olabilir.”

Yvonne Farrell ve Shelley McNamara bienal söyleminde pozitif ve düzenli yapıda cümleler kullanılmaktadırlar. Özellikle “Serbest Mekân” tanımlarının yapıldığı cümleler,

sübjektif yapıdadır. Küratörlerin fikirlerinin ve düşüncelerin aktarıldığı, tam olarak okuyucunun iknası amaçlanmasa da, bireysel yargılara yer verilmektedir. Cümlelerin hepsi haber (bildirme) kipine sahiptir.

Metafor Kullanımı: Metin içinde gerek sözcük düzeyinde, gerekse cümle düzeyinde metafor kullanılmamaktadır.

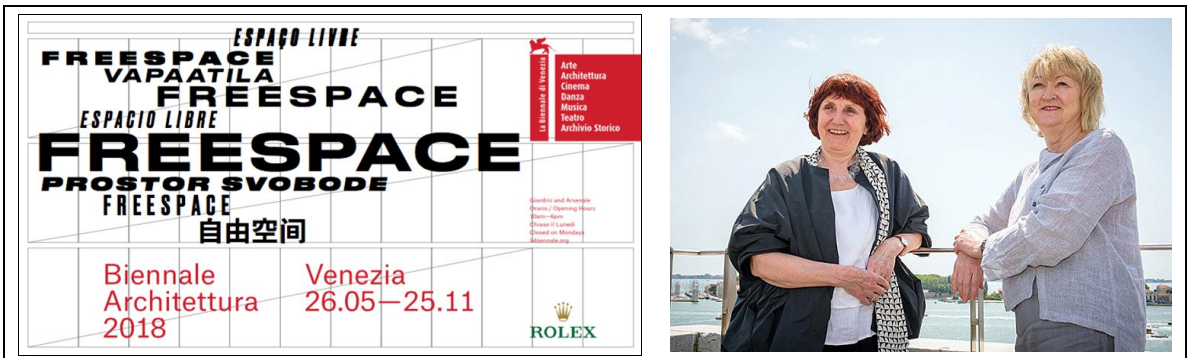
Temaların Belirlenmesi: İlk tema olarak “Serbest Mekân” kavramı, küratörlerin tanımları ile bienal söyleminin merkezindeki tema veya temalar olarak söylemde yerini almaktadır. İkinci tema; konunun ele alış biçiminde bahsedilen “Serbest Mekân” kavramının anlamsal özelliklerinin ötesinde, bienal kapsamında sahip olduğu işlevsel özelliklerinin belirtildiği temadır. Söylemin üçüncü teması; bienal sergisinin amacına yönelik olarak, bienale gelenler için bir davet niteliği taşımasıdır. Dördüncü tema veya temalar; küratörlerin mimari hakkında öznel görüşlerinin ve deneyimlerinin ortaya koyulduğu cümlelerden oluşmaktadır.

Temaların yer aldığı ilgili cümlelerin tekrarını önlemek için analizin bu basamağında bu cümlelere yer verilmemiştir.

➤ Açıklama Aşaması

- Söylemin Konu Edildiği Mecra ve Söylem Sahibinin Konumu

16. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında ortaya konulan “Serbest Mekân” temalı bienal söylemi, mimar Yvonne Farrell ve Shelley McNamara ikilisine aittir. Bu ikili ayrıca, 15. Venedik Mimarlık Bienali küratörleri sıfatını da taşımaktadırlar. 16. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Yvonne Farrell ve Shelley McNamara’ya ait fotoğraf Şekil 10’da sunulmaktadır:

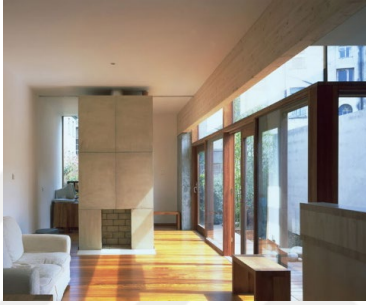

Şekil 10. 16. Venedik Mimarlık Bienali afişi ve Yvonne Farrell, Shelley McNamara

- Söylem Sahibinin Geçmişi

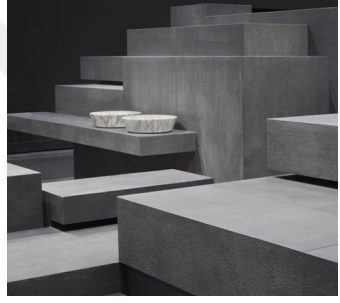

İrlandalı mimarlar; Yvonne Farrell ve Shelley McNamara, 1978 yılında “Grafton Architects”i kurmuşlardır. Hem UCD hem de RIAI üyeleri olan mimarlar, RIBA'nın Uluslararası Onursal Üyesi ve İrlanda sanatı organizasyonu olan Aosdána'nın üyeleridir. Shelley Mc Namara ve Yvonne Farrell; Yale School of Architecture (2011), Harvard Graduate School of Design (2010), EPFL Lausanne (2010-2011), Mendrisio Accademia di Architettura (2008-2010), University College Dublin (1976-2015) eğitim kurumlarında öğretim görevlisi ve misafir profesör unvanları ile ders vermişlerdir. Hazırladıkları sergilerle, Venedik Mimarlık Bienali'ne üç defa katılmışlardır. 2012 yılında katıldıkları bienalde, Altın Aslan Ödülü'nü kazanmışlardır. Ayrıca pek çok kez; RIAI Institute of Architects of Ireland (2004, 2006, 2008, 2014, 2015, 2016, 2018), Royal Institute of British Architects (2013, 2016), Architectural Association of Ireland (2003, 2005, 2006, 2007, 2009, 2010, 2012, 2015, 2016) gibi meslek örgütlerinin vermiş olduğu ödülleri kazanmışlardır. Söylem sahibi mimarların bu ödüllerin haricinde başka kurum ve kuruluşlardan da ödülleri mevcuttur.

Küratörlerin “Grafton Architects” bünyesinde ortaya koydukları, biçimsel ve anlamsal bağlamda mimari anlayışlarını yansıtan mimari proje örnekleri Tablo 72'de verilmektedir:

Tablo 72. Grafton Architects bünyesinde ortaya konulan mimari proje örnekleri (URL-20, 2018).

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: North King Caddesi Konutları Yeri: Dublin, İrlanda Yapım Yılı: 2000 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: The Long House Yeri: Dublin, İrlanda Yapım Yılı: 2001 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: İrlanda Kent Enstitüsü Yeri: Dublin, İrlanda Yapım Yılı: 2002 Türü: Eğitim</p>		
<p>Adı: Solstice Arts Centre Yeri: Navan, İrlanda Yapım Yılı: 2006 Türü: Sanat Galerisi</p>		
<p>Adı: Luigi Bocconi Üniversitesi Ekonomi Okulu Yeri: Milano/İtalya Yapım Yılı: 2008 Türü: Eğitim</p>		

Tablo 72'nin devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Finans Ofisleri Yeri: Dublin, İrlanda Yapım Yılı: 2009 Türü: Ofis Binası</p>		
<p>Adı: Limerick Üniversitesi Medikal Okulu ve Yurtları Yeri: Limerick, İrlanda Yapım Yılı: 2012 Türü: Eğitim ve Konaklama</p>		
<p>Adı: Stone Pavilion Yeri: Verona, İtalya Yapım Yılı: 2012 Türü: Pavyon</p>		
<p>Adı: Architecture as New Geography Yeri: Venedik, İtalya Yapım Yılı: 2012 Türü: Pavyon</p>		
<p>Adı: UTEC Üniversitesi Kampüsü Yeri: Lima, Peru Yapım Yılı: 2015 Türü: Eğitim</p>		

Bienal küratörü mimarların mimari projelerinin haricinde çeşitli söyleşilerde, konferanslarda ve üniversite derslerinde ortaya koydukları sözlü söylemler de bulunmaktadır. Söz konusu bu söylemler Tablo 73'te verilmektedir.

Tablo 73. Yvonne Farrell ve Shelley Mcnamara'nın yazılı veya sözlü olarak ortaya koyduğu seçilmiş söylemler

KÜNYE	SÖYLEM ADI	SÖYLEM
Yeri: Politecnico Di Milano Yılı: 2013	MI/ARCH 2013 - Lezioni Pubbliche di Architettura Urbana	
Yeri: Floornature Yılı: 2013	Interview with Grafton Architects	
Yeri: Royal Academy of Arts Yılı: 2014	Sensing Spaces	
Yeri: KTH School of Arch. Yılı: 2015	Imagining the Real	
Yeri: AA School of Arch. Yılı: 2015	Architecture as New Geography	
Yeri: New Now Next Yılı: 2016	The Physics of Culture	
Yeri: RIBA Int. Prize Yapım Yılı: 2016	UTEC, LIMA, PERU	

➤ Yorumlama Aşaması

Metin bağlamında yapılan analizin bu bölümünde, metinlerarasılık üzerinde durulmaktadır. Yvonne Farrell ve Shelley Mcnamara'nın bienal söyleminin yayınlamasından sonra ulusal ve uluslararası bağlamlarda ortaya konularak bienal söylemini açıklayan, destekleyen, eleştiren ve karşı çıkan söylemlerin bir derlemesi

yapılmaktadır. Bu kapsamda, bienal söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden alınan metin paraçaları aşağıda verilmiştir:

Oliver Wainwright (mimarlık ve tasarım eleştirmeni); 15. Venedik Mimarlık Bienali’ni dünyanın farklı noktalarından projelerin bir araya getirmesindeki katkısını ve kapsayıcılığını desteklemektedir (Wainwright, 2018):

“Sonuç dünyanın dört bir yanından sundurmalara, lobilere, geçişlere ve merdivenlere özen gösteren, sizi A noktasından B noktasına götürmekten ya da içeriyle dışarıyı birbirinden ayırmaktan daha fazlasını yapan, olası mekânlar oluşturan projeleri bir araya getiren zengin bir külliyattır. Bu, mimarının sağlayabileceği katma değeri ortaya koyan bir sergi, ya da etkinliğin temel kanununun da ifadesiyle, geniş bir şemsiyedir.”

Rowan Moore (mimarlık eleştirmeni); bu bienalin, mimarlığın sahip olduğu temel işlevinin yanında, farklı noktalara dikkat çekme işlevi sunmasını desteklemektedir (Moore, 2018):

“Dublin merkezli Grafton Architects’ten Shelley McNamara ve Yvonne Farrell’in yani bu yılki bienalin küratörlerinin görüşlerinin bir ifadesidir bu. Yani mimariyi gerek bedeninin gerekse zihnin deneyimlemesi gerektiği, hem ellerle, dokunarak, hem de gözlerle görerek mimariyle haşır neşir olmak ve bulunduğunuz yerin altı ve üstündekilerin de en az karşınızdakiler kadar önemli olduğunu anlamak. Enstalasyonları aynı zamanda mimarın işinin her zaman tümüyle yeni bir şey yaratmak olmadığı, hâlihazırda orada olana dikkat çekmenin de önemli olduğu görüşünü ortaya koymaktadır. Grafton’un katkılarında biri oturup çevrenizdekilerin keyfini çıkarabileceğiniz yerler sağlamaktır. Bunların yanında bir de olumluyan bir şeyi ortaya koymuştur: Mimarının hem deneyimlemesi, hem de yapması keyifli olması gereken bir olgu olduğunun fiziksel bir emaresi.”

Alice Picciocchi (Abitate Magazine küratörü); bienal küratörlerinin hümanist bir ruhla, doğal ve sosyal bağlama önem vermesini desteklemektedir (Picciocchi, 2018):

“Serbest Mekân: Serbest, açık, demokratik ve paylaşılan mekân “her daim korunması, yenilenmesi ve yaratılması gereken bir kamusal değer niteliğindedir”. İrlandalı mimari uygulayıcıları olan (Yvonne Farrell ve Shelley McNamara yönetimindeki) Grafton Architects Venedik Bienali’nde Uluslararası Mimari Sergisi’nin küratörlüğünü, hümanist bir ruh, doğal ve sosyal bağlama özen gösteren bir yaklaşımla yürütmektedir.”

Anna Kats (mimarlık alanında yazar ve araştırmacı); kúratörlerin öznele beğenilerinin ön plana çıkarılmasını desteklemektedir (Kats, 2018):

“Centrale’de Farrell ve McNamara’nın uzun süredir beğeniyle izledikleri uygulayıcılara methiye düzme yoluna gittikleri ve kúratörlüęü araştırmaya dayanan ve geniş anlamda mimarlık mesleğini ilgilendiren bir soru veya pozisyonu dillendirmeyi amaçlayan bir çaba yerine öznele bir beğeni ifadesi haline getirdikleri anlaşılmakta. Burada vurgulanan güncel projeler tarihsel gösterimlerde ve Grafton’un kendi külliyyatında ele alınan geniş kapsamlı değerlendirmeleri, yani mekân oluşturma, maddesellik, ve doğaçlamayı yansıtır mahiyettedir.”

Avşar Gürpınar (endüstri ürünleri tasarımcısı, akademisyen); bienal teması “Serbest Mekân”ı olumlu bir biçimde, öznele bir yaklaşımla açıklamaktadır (Gürpınar, 2018):

“İngilizce’de tek kelime ile ifade edilebilen “Serbest Mekân” temasını Türkçe’de üç farklı anlamda okumak mümkün. Bu kelimenin anlamını hem boş (empty) hem açık (open) hem de özgür (free) alan olarak düşünebiliriz. Boş alan, mimarlığın genellikle yapı ile doldurduğu, aslında -özünde-mimarlıktan geriye kalan alan. Ormanlar, boş arsalar... Açık alan, mimarlığın ve planlamanın boş alan ile uğraştıktan sonra ortaya çıkardığı, altını yaptığı, sınırlarını çizdiği, tanımladığı alan. Meydanlar, parklar, avlular... Özgür alan ise bir alan için aslında erişmesi zor bir merteye. Özgür olmak için sadece boş ve/veya açık olmak yeterli olmayabilir. Özgür alanın, fiziksel olanın ötesinde/yanında psikolojik, sosyal ve kültürel bir özgürlük hali de tanımlaması gerekir.”

Sait Ali Köknar (mimar, akademisyen); “Serbest Mekân” kavramını kendi yorumu ile şöyle açıklamaktadır (Köknar, 2018):

“Serbest Mekân gibi “dolu” bir kavram üzerine düşünmek oldukça zor. Serbest Mekân kavramını nasıl Türkçe düşünmeliyiz bir tarafa, İngilizcesinden aynı şeyi anlıyor muyuz bile ayrı bir tartışma konusu. Ana sergileri gezdiğimizde bu konuda kúratörlerin kafasının da son derece karışık olduğu anlaşılıyor. Ben temayı otobiyografik güdülerle en çok eksikliğini duyduğum samimi toplumsal ilişkilerden doğmuş ve/veya böylesi ilişkiler üreten, bireylerin mekâna etkisinin görece daha fazla görünür veya mümkün olduğu serbest mekân olarak çerçeveleyorum.”

Jale Nejdet Erzen (ressam, akademisyen); bu yılki bienalin misyonu hakkında açıklamada bulunmaktadır (Erzen, 2018):

“Sanat bazen dünyayı ve insanları değiştirmeyi amaçlasa da böyle bir misyon daha dolaysız şekilde mimarlığa ait. Bunun başarılıp başarılmadığını söylemek zorsa da tüm insan ilgileri içinde, hiç değilse çevremizi ve ortamımızı şekillendirerek bu misyona en yakın gelen kuşkusuz “mimarlık”. Bu yılki bienal de “özgürlük” ve “mekân” kavramlarını birleştirerek böyle bir misyona nasıl yanıt verilebileceğini sorguluyor.”

Ezgi Tezcan (mimar, XXI Mimarlık Dergisi editörü), bienal teması ile ülke pavyonlarının kurduğu pozitif ilişki hakkında açıklamalarda bulunmaktadır (Tezcan, 2018):

“Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın son derece geniş anlamlar içerebilen açık uçlu Serbest Mekân temasının mimarlık dünyasına bir bütün olarak katkılarının ne olacağını zaman içinde göreceğiz fakat mimarlığa dair sorulması gereken soruların; mimarlığın bugünün sorunlarıyla ne şekilde hemhal olacağını ipuçları ulusal pavyonlarda temanın ele alınış biçimlerinde okunabiliyor. Bir arada yaşamının, dünyayı çılgınca tüketmeden var olmanın mümkün olduğunu ve mimarlığın bu arayışı sürdürmesi gerektiğini hatırlatıyor. Sınırların -duvarların, kalıplaşmış değerlerin- aşılabileceğini ve eylemliliğimizin bu doğrultuda katkılar sunabileceğini fark etmemizi sağlıyor.”

Banu Binat (mimar); bienal küratörlerinin bienalde yer alan iyi mimarlık uygulamalarını “mimarca” bir tavır sağlar nitelikte görmekte ve desteklemektedir (Binat, 2018):

“... mütevazı iki iyi mimarın, Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın, odağına insanı alan iyi mimarlık ile ilgilendiğini, bienal küratörlüğünü “mimarca” yaptıklarını anlamış olduk. Mimarlıktan ayrılamayacak tek kavramı “space” olarak düşünüp temayı bu şekilde belirlemişler: “Freespace”. Aslında konu bu kadar mekân, insan ilişkisine dayanınca da her işin altında bu temayla bir ilişki kurulması çok da zor olmuyor.”

Hasan Çalışlar (mimar); küratörlerin, bienalin kurgulanmasındaki yaklaşımları ve bienal konusunun mimarlık mesleğine katkısından bahsetmektedir (Çalışlar, 2018):

“Her sergi, düzenleyicisinin etkilerini taşıyor. Grifon Architects'in kurucuları olan hanımlar ise son dönem bienallerinin küratörlerinden biraz farklı bir çizgide duruyorlar. Dünyayı kurtarmak ya da mimarlığı değiştirmek gibi yüce

bir ülkü sahibi olmadıklarından olsa gerek fazla provokatif olmayan ama güne dair bir motto ile bienali kurgulamışlar. ... Yakın zamandaki bienallerin fazlaca siyasal ya da kuramsal davranışlarından uzak bir hava hissettim. Mimarlığın bir meslek olduğunu ve utanılacak bir iş olmadığını hatırlatması açısından bu tavrı önemli buldum. Meslekle barışık bir bienal olmuş diye özetleyebilirim. Dolayısıyla siyasi manifestodan çok maketlerin, projelerin öne çıktığı uygulamaların detayları ile anlatıldığı bir etkinlik olarak değerlendirebiliyorum.”

Suha Özkan (mimar); bienal söyleminden, özgürlük alanı tanımlayan bir iyi niyet belgesi olarak bahsetmektedir (Özkan, 2018):

“Farrel ve McNamara’nın mimarlık tanımları içinde her şey var. Bienal manifestosunda; “Her bireyin mimarlıktan yararlanma hakkı vardır. Mimarlığın görevi bedenimize barınak verip, ruhumuzu yüceltmektir”, diyerek özgür mekânı nitelendirmelerinde ayışığın yerçekimine değin her yön bulunmaktadır. Elbette bir uçta mimarlığın katı varlığı, öteki uçta politik varoluşun açmazları, algı ve ruhsal durumların hepsine değinen iyi niyet belgesi olarak tüm katılımcılara büyük bir özgürlük alanı tanımaktaydı.”

16. Venedik Mimarlık Bienali söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden sonra eleştiren ve karşı çıkan söylemlerden alınan metin parçaları sunulmuştur:

Patrik Schumacher (mimar) bu bienal öncesinde Venedik Mimarlık Bienali’nin söylemleri, küratöryal yaklaşımları ve ürünleri hakkında karşıt söylemler ortaya koymuştur (Schumacher, 2018):

“Mimarların Venedik Bienali’ni kibirli ve kendilerinden başkasını pek dinlemeyen küratörlerin elinden kurtarmak için mücadele vermesi gerek. Bu konuya daha önce de işaret etmiştim, ama bir gelişme sağlanana kadar da susmaya niyetim yok: Grafton Architects’ten Yvonne Farrell ve Shelley Mc Namara mimarları üzerinde çalıştıkları mevcut projeleri sergilemeye davet etmede üzerine düşeni yapmış olsa da, birçok ulusal pavyon, bir kez daha bu çağrıyı reddetmiştir. Geride kalan iki yıllık dönemde temsil edilen çeşitli ülkelerden en iyi ve en yenilikçi mimari proje ve tasarımlarla karşılaşarak bunlar hakkında bilgi almak yerine, bir kez daha 'pavyonlarımızın' kendi mesajlarını dillendirmek ve enstalasyonlar üzerinden kendi sunumlarını yapmak isteyen küratörlerce gasp edildiği bir bienali yaşamak zorunda kaldık. Bu kalıp mimari bienalini sıradan bir sanat bienali haline getiriyor. Bu süreçte de parçası olduğumuz disiplin en önemli global sergi ve iletişim forumunu yitiriyor. Artık mimariyle alakası kalmamış pavyonlarla dolu bir etkinlik... Pavyonların ya 30 saniyede bütün boyutlarıyla kavranabilen tek satırlık enstalasyonlara, ya da mimari tasarımla hiçbir alakası olmayan ve mimari eserler sunulmadan ele alınan temalara ayrıldığı bir tablo... Britanya Pavyonu’nun küratörlüğünü üstlenen ekip örneğinde olduğu gibi

küratörlerden ve davet edilen katılımcılardan bazılarının mimar olmasına karşın bu iki kalıp genel olarak hâkim bir konuma gelmiş durumda. Resmen boş bırakılan Britanya Pavyonu bienallerin ziyan olduğu bu perspektife iyi bir örnektir. Bu kıymetli alanın böylesine ziyan edilmesini gerçekten üzücü olduğu kadar kibirli ve başkalarını da dinlemeye yanaşmayan bir yaklaşım olarak görüyorum.”

Alessandro Bava (mimar); bienal hakkında, sürekli atıfta bulunan “Serbest Mekân” temasının bienaldeki işlerde kendisini gösterememesini eleştirmektedir (Bava, 2018):

“Serbest Mekân” etiketi altında küratörlerin sürekli atıfta bulunulan ancak sergide kendisini bir kez dahi gösteremeyen “manifestosu” çağdaş mekânın tabiatı konusunda daha da büyük bir soruyu gözler önüne seriyor. Mekânın kendisini yalnızca mimarinin olduğu zaman gösterdiği fikri küratörlerin sergilenen projelerin her birini bir anlatıya oturtan ifadelerinde kendisini hissettiriyor. Belki bu fikir bir zamanlar doğrudu. Ama bugün artık mekân dediğimiz şey giderek daha sofistike bir hal alan soyutlama ve bilgi-işlem süreçlerinin gelişmesiyle bir dönüşüm geçirmektedir. Bu senaryoda mimarinin tamamen görüngüsel, formel, maddi veya sanatsal bir perspektifle algılanmasına çalışmak beyhudedir. Bunun yerine mimarların yetkinlik çabaları gerçeğin bu yeni soyutlama ve bilgi-işlem formlarına odaklanmalı, bunları tasarımı yapılabilecek şeyler dünyasına entegre etmelidir. Bu bienal, önceki kuşaklardan aldıkları yorum modellerini hayata geçiren mimarlarla yeni ve hızla değişen teknolojik paradigmlar karşısında mimari söylemi kullanma ve üretmenin yeni yollarını arayan daha genç nesillerden mimarlar arasındaki ayrışmayı bir kez daha ortaya koymuştur. Ana sergi dışında Bienalin resmi programının dahi ötesinde bir dizi Ulusal Pavyon ve bağımsız sergi bu yöndeki çabaların emarelerini ortaya koymaktadır. Özellikle bunların ışığında ve başka yerlerdeki diğer asil küratörlük çabaları karşısında, ana sergi genelinde mimarların olan bitenden habersiz, hatta sergi düzenleme konusunu umursamaz bir hava içinde oldukları kanısına kapılmamak mümkün değildir. Uluslararası Mimari Sergisinin bu yılki versiyonu hayal kırıklığı yaratmıştır ve bu gezegendeki ikametimizi kökten değiştiren yeni teknik paradigmalara daha fazla odaklanılmadıkça da hayal kırıklığı yaratmaya devam edecektir. Ancak bu yolla mimarlar ve diğerleri çağdaş anlamda mekânı anlayabilir, yaratabilir ve bu mekâna ait olmak için çaba gösterebilirler. Bunu yapmanın bir yolu da belki de serginin küratörlüğünü, küratörlük konusunda deneyimli bir uzmana bırakmakla başlayabilir.”

Tom Wilkinson (mimar); bienal küratörleri olan Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın iyi mimari işlere sahip olsalar da, küratörlük konusunda iyi işler çıkaramadıkları eleştirisinde bulunmaktadır (Wilkinson, 2018):

“Bazı enteresan katkılar olsa da, ana sergideki tutarsız doku mimari dehaların her zaman iyi küratörler olamayabileceğini ispat eder gibidir: Grafton Architects'ten Yvonne Farrell ve Shelley McNamara bugün çalışmalarına devam eden en heyecan verici tasarımcılardan ikisidir. İnşa ettikleri binalar hem sosyal yapılar, hem de imgeler olabilmış ve bu suretle muhteşemle ince düşünceli arasındaki o hassas dengeyi yakalamıştır. Bu büyük bir başarıdır ve burada başarıya ulaşan herkesin bu alandaki yeteneklerini küratörlük işine de kolaylıkla yansıtabileceğini düşünürseniz de şaşırmayız. Ancak maalesef Farrell ve McNamara'nın şekillendirdiği bu seneki Venedik Mimari Bienali bu hipotezin aksini ispatlar gibidir. Grafton'un serginin temasını belirleyen manifestosunu yayınlamasıyla birlikte ufukta zorluk bulutları belirmeye başlamıştır. Onlara göre 'Serbest Mekân' o kadar belirsiz, o kadar uçucu ve bir odağa muhtaç bir şeydir ki, nereye koysanız, ne anlama bağlarsanız uyar aslında. Söz konusu manifesto, ve içerdiği 'tabiatın bize cömertçe hediye ettiği ışık', 'yabancıların dillendirilmeyen dileklerini ele almak' gibi söylemler ve serginin 'mekânsal' olacağı vaadi (ki mekânsal olmayan sergi mi var?) gibi olgular ile Grafton'un etli-butlu, kendisini gösteren ve hissettiren binaları arasındaki tezat daha belirgin olamazdı.”

Hülya Ertaş (mimar, XXI Mimarlık dergisi genel yayın yönetmeni); bu yılki küratörlerin kadın olmasının avantajı çevrilemediğini dile getirerek eleştirmektedir (Ertaş, 2018):

“Yvonne Farrell ve Shelley McNamara bu yılki bienalin küratörleri olarak atandığında ortalıkta feminist bir hava esmişti. Sadece kadınlardan (erkeklerin onlara eşlik etmediği) oluşan bir küratöryel ekibin böylesi bir iktidar konumuna sahip oluşlarının üzerinden uzun zaman geçtiği için olsa gerek. Bununla birlikte, bu bienal çok net bir şekilde ispatladı ki iki kadın küratörün olması otomatik olarak feminist bir bienalle karşılaşacağımız anlamına gelmiyor. Gerçi küratörlerin feminist bir bienal yapma iddiası hiçbir yerde okunmuyor, belki de sorunun kendisi de tam da burada. Zira feminist bir bienali, iki kadın yapmayacaksa kim yapacak? Feminizmin sulandırılmış haliyle de olsa popüler kültürde bile kendine daha çok yer bulduğu bir dönemde mimarlık camiası olarak büyük bir fırsatı kaçırmış olmamız, öfke ve endişe uyandırıcı.”

Mary Nassi (mimar); bienal söyleminde ve mekânlarında gerçekleşen serbestliği eleştirmektedir (Nassi, 2018):

“16.Venedik Mimarlık Bienali'nin, bu yılın küratörleri Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından belirlenmiş başlığı ve bir şekilde müphem olan manifestosu, ulusal ve bireysel katılımcılara yorum yapmaları için epey serbest mekân bıraktı. Çok defa yüksek sesli manifestoların ve şatafatlı mimari beyanların mekânları olan Giardini ve Arsenale'nin sergi mekânları

ve ulusal pavyonlar bu sene, serbest mekânla karşılaşmak için sınırlı imkân sunuyor.”

Aslı Çiçek (iç mimar); “Serbest Mekân” temasının geniş bir alanı tarif etmesinden kaynaklanabilecek anlam kaymalarına dikkat çekmektedir (Çiçek, 2018):

“Küratörün temasının doğrudan çevrilmesinin çok anektodik olma riskini taşıdığı şüphesizdir, ancak bu senenin, küratörler Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından belirlenmiş teması Serbest Mekân, kelimenin tam anlamıyla aşırı geniş bir mekân sunduğundan bir odak bulmak oldukça zorlaşıyor. Elbette her tema çeşitli biçimlerde yorumlanabilir ama eğer gerçekten iyi “gözetilmemişse” konunun başıboş bir biçimde herhangi bir yere doğru gitme tehlikesi vardır, bu yılın bienalinde olduğu gibi. Bunlara ve birkaç diğer katkıya rağmen, 16. Venedik Mimarlık Bienali, baştan sona kürate edilmiş bir etkinlik gibi değil; daha ziyade “serbest” kelimesi telaffuz edilir edilmez içerik engin, sonsuz bir yorumlama alanına yayılmış gibi görünüyor. Anlatı her projede bambaşka şekilde başlıyor, katılımcılar küratörlerin kişisel beğenilerinin sonucu gibi gözüküyorlar. Weissenhofsiedlung örneğindeki gibi bu tanı, hem mimari hem de sanatsal pek çok serginin kürasyonu için öne sürülebilir şüphesiz. Ama Venedik’te, temaya dair net bir tanımın ve hatta bazı sınırların eksikliği, mimarlık dünyasında “neler oluyor”un genel bir değerlendirmesini yapan bir mimari üretim fuarına daha çok benzeşen bir gösteriyle sonuçlanıyor.”

Özlem Yalım (endüstri ürünleri tasımcısı), bienal için fuar benzetmesini yaparak, bienalin varlık sebebini sorgulamaktadır (Yalım, 2018):

“16. Uluslararası Mimarlık Sergisi’nin teması “Serbest Mekân”, özgürlüklere ve alan duygusuna hitap eden oldukça güçlü bir çalışma başlığı sundu. Bir bienalde olmasını arzu edebileceğimiz her türlü ütopyayı bu tema altında görmeye hazırдық. Ne var ki bana göre asla başarılı olamamıştı. Küratöryel anlamda oldukça zayıf hatta “geçştirilmiş” buldum. Bir bienali tasarlariken, onun “fuarlaşmaması” üzerine epey kafa yordüğümüz zamanlar geldi aklıma. Burada ise “Venedik Mimarlık Fuarı”nı görmüş olduk -kaldı ki bu amaca daha yakın duran WAF gibi organizasyonların çok daha üstün kaliteleri ve içerikleri mevcutken, Venedik tam bir hayal kırıklığı yarattı. Bir mimarlık bienaline neden ihtiyacımız var? Mimarlık pratiğinin meşrulaştırması gibi bir gereksinim olmadığına göre, bienal yönetiminin gelecek yıllar için biraz daha dikkatli tercihlerde bulunması lazım bana göre. Yaşam koşulları ve beklentiler değişiyor; demek ki seçilen küratörlerin ve sunulan etkinliklerin de değişime uğraması, yeniden ele alınması bir gereksinim.”

Nizam Onur Sönmez (mimar, akademisyen); bienalin sahip olduğu serbestlik kavramı hakkında eleştirel bir söylem ortaya koymaktadır (Sönmez, 2018):

“Yeni fikirler takdim etmekten ziyade iyi bilinen, uzun zamandır gözden geçirilmekte olan önemli toplumsal konulara ağırlık veren, sanki “şu konulara yeniden bir bakalım” diye seslenen bir bienaldi. Ana sergi, “Serbest Mekân” temasının ucu açıklığından da yararlanarak son dönemde mimarlık gündeminde yer eden pratiklerin bir kataloğu haline gelmişti.”

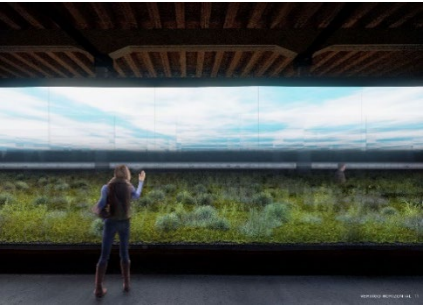
3.3.2. Metin Dışı Bağlamda 16. Venedik Mimarlık Bienali Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda 16. Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin analizi; 16. Venedik Mimarlık Bienali sürecinde daha çok gündeme gelen ve farklı coğrafyalardan seçilen ulusal pavyonlar, bienal ödüllerine layık görülen çalışmalar ve bienal sergisinden seçilen çalışmaların incelenmesini kapsamaktadır.

- **Ulusal Pavyonlar**

16. Venedik Mimarlık Bienali'ne toplam 63 farklı ulus, söylemleri ve pavyon çalışmaları ile katılmıştır. Metin dışı bağlamda uluslararası mimarlık ortamının bienal temasına yaklaşımı hakkında fikir sahibi olabilmek için bienal sürecinde adından söz ettiren ve farklı coğrafyalarda yer alan 6 ulusal pavyon seçilerek, pavyon çalışmalarının konusu, temsil biçimi, ürünleri hakkındaki bilgilere verilmektedir.

Tablo 74. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Arjantin Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Arjantin
	Çalışmanın Adı	Horizontal Vertigo
	Çalışmanın Kütatörleri	Javier Mendiondo, Pablo Anzilutti, Franciso Garrido, Federico Cairoli
	Çalışmanın Yeri	Arsenale/Sale d'Armi
AÇIKLAMA	<p>“Horizontal Vertigo” çalışması; coğrafya, yer ve mimari arasında çapraz bir diyalog sunarak Serbest Mekân tarafından önerilen insanlık ve demokratik ruh kavramlarını ele almaktadır. Kütatörler Arjantin Pavyonu, ülkenin genelini kolektif bir yapı olarak yeniden düşünmek ve beklenmeyen cömertliğin iletiminde mimariyi bir araç olarak görmek için davette bulunmaktadır. Bunun için pavyonun ortasında bulunan prizmatik cam kutuda, birbiri ile senkronize efektler üretilerek optik bir şema oluşturulmaktadır. Bu sayede, prizmatik yüzeylerdeki yansımalarından faydalanılarak sonsuz uzunlukta peyzaj ve gökyüzü oluşumu ve sesler ile algısal bir mekân yaratılması amaçlanmaktadır. Pavyonun duvarlarında yer alan sergide ise Arjantin’in 1983’te demokrasiye döndüğünden beri üretilen birtakım projelere odaklanılmaktadır. Sergilenen her bir projenin eskizi, mimarlık ve toplum arasındaki bariz ve hayali bağlantıları göstermektedir (Dejtiar,2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 75. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Çin Halk Cumhuriyeti
	Çalışmanın Adı	Building a Future Countryside
	Çalışmanın Küratörü	Li Xiangning
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>“Building a Future Countryside” çalışması, çağdaş yapılı çevrelerin karşılaştığı en büyük zorluklardan biri olarak kırsal kalkınmanın geleceğini görmektedir. Çin’de bulunan kırsal alanlar yeni araştırma alanları haline gelmiştir. Bu bağlamda günümüzde, Çin’deki kırsal alanların gelişimi, hem ölçek hem de yaklaşım bakımından farklılıklar göstermektedir. Kendine özgü bu duruma karşılık olarak Çin’de yapılan kırsal kalkınma çalışmaları, yeni çözüm önerileri geliştirmektedir. Çin Pavyonu da “Building a Future Countryside” çalışması ile kırsal kalkınma bağlamında mimari gelişime odaklanarak Çin kırsalında yapılan 6 çalışmaya ev sahipliği yapmaktadır. Serbest Mekân temasının ana hatlarında oluşturulan üretim, turizm, toplum, kültür, konut ve gelecek ile ilgili tematik projelerin yer aldığı çalışmalara ait sergilerde, gelecekteki gelişimin öngörüsünde bulunmaktadır. Doğduğu kırsala geri dönmek isteyen Çin, geleceğe ait bir kırsal mimari inşa etme arzusu ile kültürünün unutulmuş değerleri ve göz ardı edilen olanaklarını geri kazanmaya çalışmaktadır. Pavyondaki sergide bu bağlamda, yukarıda bahsedilen 6 farklı proje; mekânsal deneyim alanları, maketler, proje çizimleri gibi unsurlarla temsil edilmektedir (Sartore, 2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 76. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Mısır Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Mısır
	Çalışmanın Adı	Robabecciah the Informal City
	Çalışmanın Küratörleri	İslam Elmashtooly, Mouaz Abouzaid
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Mısır Pavyonu, “Robabecciah the Informal City” çalışması ile tüm ülkede kendiliğinden oluşan ticari alanların stratejik olarak yeniden geliştirilmesi konusunu işlemektedir. Mısır’ın birçok kentsel ve banliyö bölgesinde yapılandırılmamış, serbest, çoğunlukla yasadışı ticaret yaygındır. Geleneksel pazarlar artık dar sokaklarla ve tarihi alanlarla sınırlı değildir. Ticaret alanı uzantıları herhangi bir kural olmaksızın kentsel akslar boyunca kesintisiz olarak gelişmektedir. Söz konusu bu ticaret, tüm piyasa faaliyetlerinin büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Tüketen toplumlar tarafından üretilen, kullanılmayan maddeler önce toplanır ve daha sonra gelecekteki ticaret için tek fonksiyonlu yerleşim bölgeleri yaratan alanlarda istiflenmektedir. Küratörler de, bu stratejik alanlara ve aynı zamanda içeriklerine odaklanmaktadır. 'Robabecciah', modern dünyanın antropolojik-kentsel durumunun önemli bir metaforunu temsil etmektedir. Bu bağlamda, çağdaş metropollerin yaşamına daha iyi bir katkıda bulunan “ücretsiz kullanıma” izin veren geniş kentsel alanların iyileştirilmesini ve “yönetilmesini” amaçlayan bir öneri sunulmaktadır. Pavyonda bu alanlardan toplanmış eski eşyalar bir enstalasyon şeklinde sergilenmektedir. Ayrıca, pavyonun duvarlarında bu ticaret alanlarının uzantılarına ait haritalar ve bilgilendirici metinsel ifadeler yer almaktadır (URL-21,2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

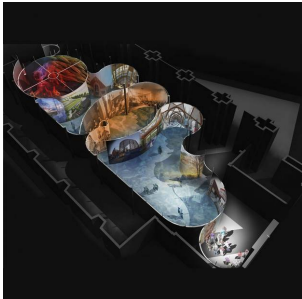
Tablo 77. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Hollanda Pavyonu

KÜNYE	Ülüs Adı	Hollanda
	Çalışmanın Adı	Work, Body, Leisure
	Çalışmanın Kütatörü	Marina Otero Verzier
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Üretim pratiklerinin değışmesi ile iş, beden ve boş zaman kavramlarının da bu bağlamda değışimine odaklanan “Work, Body, Leisure” çalışması, ana mekânında Hollanda’yı temsil en turuncu renkte banklar ve onlarca dolaptan oluşan bir soyunma odası ile ziyaretçilerini ağırlamaktadır. Kütatör Otero Verzier, fiziksel emeğin geleceğini araştıran sergisinde; fabrikalarda, ofislerde, spor salonlarında insanların yapacakları fiziksel aktiviteler için üstlerini değıştiği soyunma odalarına dikkat çekmek istemektedir. Serbest bir biçimde mekânı dolaşıp dolaplar açıldığında, konuyla ilgili olarak yerleştirilen fotoğraflara, videolara ve sürpriz bir şekilde yanı başında yer alan bir mekâna ulaşılabilir. Pavyonun diğer odalarında, farklı tasarımcılara ait, birbirinden çok farklı biçimlerde oluşturulan sergi ve enstalasyonlar bulunmaktadır. Simone C Niquille tarafından hazırlanan ve şişirilen insan figürlerinden oluşan enstalasyonda, dijital avatarların işçi güvenliği testlerindeki kullanımı anlatılmaktadır. Beatriz Colomina; yatağın uyku alanı olmasının yanında, sosyal medya çağında bir iş alanı olmasını incelemektedir. Mark Wigley “New Babylon” projesinde, alternatif bir mimarlık ve insan emeğinin gereksiz olduğu, bir toplumu tartışmaktadır (Block, 2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 78. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Vatikan Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Vatikan	
	Çalışmanın Adı	Holy See Vatican Chapels	
	Çalışmanın Kütatörleri	Francesco Dal Co, Micol Forti	
	Çalışmanın Yeri	San Giorgio Maggiore	
AÇIKLAMA	<p>Francesco Dal Co ve Micol Forti kütatörlüğünde oluşturulan Vatikan Pavyonu'nun hikayesi, 1920'de Stockholm Mezarlığı'nda, mimar Gunnar Asplund tarafından inşa edilen "Woodland Chapel"e dayanmaktadır. Ziyaretçilerin bu seçimi anlamalarına yardımcı olmak için, Asplund'ün şapel çizimleri ve modelini içeren "Kutsal Görüş Pavyonu" alanın girişinde kurulmuştur. Kurulan bu pavyonun yanı sıra, San Giorgio Maggiore adasındaki ormanlık alanda, aralarında Norman Foster, Eduardo Souto de Moura'nın yer aldığı davetli 11 mimar tarafından tasarlanan, birer şapel inşa edilmiştir. Farklı biçim ve malzemeler kullanılarak inşa edilen bu şapeller, tamamen kapalı mekânlar olabildiği gibi, simgesel bir ifade ile kapalı mekân algısı olmayan şekillerde de tasarlanmışlardır (Stot, 2018).</p>		
GÖRSELLER			
			

Tablo 79. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Kanada Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Kanada
	Çalışmanın Adı	Unceded: Voices of the Land
	Çalışmanın Küratörleri	Gerald McMaster, David Fortin
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Kanada Pavyonu'nda bulunan "Unceded: Voices of the Land" çalışmasının amacı; yerli mimarının merkezinde yatan birbirine bağlılığı ortaya koymaktır. Bu nedenle yerli halkın temsil edildiği ilk sergi olma özelliğini taşımaktadır. Küratörler bu sergide, Kanada ve Amerika'dan birçok yerli mimar ve tasarımcıya vizyonlarını ve başarılarını sergilemek için fırsat tanımışlardır. Çalışmada, yer ile derin bir ilişkinin kurulduğu, hızla artan kentleşme ve çevre sorunlarının yaşandığı bir dönemde, geçmiş ve gelecek nesiller arasında bir bağlantı kurma fikri canlandırılmaktadır. Küratörlere göre bu sergi, diğer mimari sergilerdeki bina planları ve modellerinin gösterisinden ziyade, hikâye anlatıcılığı ile ilgilidir. Ziyaretçiler serginin kavisli duvarlarının içinden geçerken multimedya sanat eserleri ile yerele ait ortamlar ve sesler ile karşılaşmaktadır. "Unceded" ana temasına sahip olan sergi; bireysellik, esneklik, egemenlik ve sömürgecilik konuları ile alt temalara ayrılmaktadır (Begay, 2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

- Ödül Alan Çalışmalar

Venedik Mimarlık Bienali kapsamında; bienal teması ile kurduğu ilişki, temsil ettiği fikir ve sahip olduğu ürünler bağlamında; ulusal pavyonlar, bienal sergisinde yer alan çalışmalar arasından uluslararası seçici kurul tarafından seçim yapılarak ödüller verilmektedir. 16. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında; Frank Barkow (Amerika), Sofia Von Ellrichshausen (Arjantin), Kate Goodwin (Avustralya), Patricia Patkau (Kanada) ve Pier Paolo Tamburelli (İtalya) isimlerinden oluşan uluslararası seçici kurulun ödüle layık gördüğü çalışmalar ve seçici kurulun çalışmalara ödül verilmesindeki nedenin açıklandığı yorumlara Tablo 80’de yer verilmektedir:

Tablo 80. 16. Venedik Mimarlık Bienali Kapsamında Verilen Ödüller (URL-22, 2018).

	ÖDÜL	JÜRİ YORUMU
ULUSAL PAVYONLAR	En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İsviçre	“Aynı anda hem keyif verirken hem de iç mekânlarda önemli ölçek sorunlarını da ele alan ikna edici bir enstalasyon olduğu için.”
	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Britanya	“Etkinlikler ve gayri resmi kullanımlar için "serbest mekân" yaratmak üzere boşluğu kullanan cesur bir öneri olduğu için.”
KATILIMCI ÇALIŞMALAR	En İyi Katılımcı Altın Aslan Ödülü: Eduardo Souto de Moura	“Mimari, zaman ve yer arasındaki elzem ilişkiyi ortaya koyan havadan çekilmiş iki fotoğrafın eşleşmesindeki hassasiyet için.”
	Ümit Vaat Eden Genç Katılımcı Gümüş Aslan Ödülü: Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Taillieu	“Yavaşlık ve beklemenin mimarının gelecekte etkinleşmeye açık olmasını sağlayacak bir özgüveni sergileyen bir proje olduğu için.”
	Katılımcı Mansiyonu: Andra Matin	“Geleneksel yapıların malzeme ve formunu yansıtan bir çerçeve sunan hassas bir enstalasyon olduğu için.”
	Katılımcı Mansiyonu: Rahul Mehrotra	“Yakınlık ve empati, hissettirmeden iç içe geçen sosyal sınırlar ve hiyerarşiler konularını ele alan üç proje için...”

Tablo 81. 16. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü: İsviçre

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan: İsviçre
	Çalışmanın Adı	Svizzera 240: House Tour
	Çalışmanın Küratörleri	Alessandro Bosshard, Li Tavor, Matthew van der Ploeg, Ani Vihervaara
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>İsveç Pavyonu “Svizzera 240: House Tour” çalışması ile mimarlık ve toplum arasında etkileşim noktaları oluştururken, geleneksel konut temsil biçimine meydan okumaktadır. Küratör ekip, içine yerleşilmemiş dairelerin fotoğraflarından ilham alarak tasarladığı pavyonda, ziyaretçileri her yeni karşılaşmayı yeni bir yaşam alanı olarak göstererek bir konut içinde dolaştırmaktadır. Pavyon esas olarak bir konut tasarlamının ötesinde, bir konut turunu ziyaretçilerine sunmaktadır. Konut turunda, pavyon içinde farklı ölçeklerde inşa edilmiş mekânların veya donatıların deneyimlenmesi sağlanarak bir labirent dizisi oluşturulmaktadır. Konut turunda; projenin ölçek, organizasyon ve fonksiyon üzerindeki kontrolü, dünyanın en popüler yaşam alanının gizli plastikliğini vurgulamak amacıyla, imgede oluşturulan kusurlar ile zayıflatılmıştır (URL-23).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 82. 16. Venedik Mimarlık Bienali Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Britanya

KÜNYE	Ödül ve Ulus Adı	Ulusal Katılım Özel Mansiyonu: Britanya
	Çalışmanın Adı	Island
	Çalışmanın Küratörleri	Caruso St John Architects, Marcus Taylor
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Britanya Pavyonu “Island” çalışmasında, pavyonun içini ziyaretçilere açık ama tamamen boş bırakılmakta, pavyonun dışında kurulan çelik iskele ile ulaşılan çatıda yeni bir kamusal alan oluşturulmaktadır. Oluşturulan bu kamusal alanın tam ortasında, boşluktan çıkan pavyonun kiremitli çatısı bırakılarak batık bir dünya temsili yapılmaktadır. Tarihi pavyon yapısı, mekân içerisinde bir ada şeklinde gösterilmekte, çevresinde oluşturulan kamusal alan ise performans ve film gösterileri, mimari tartışma etkinliklerine imkân tanımaktadır. Küratörlerin bu sıra dışı yaklaşımı; iklim değişikliği, terk, sömürgecilik, Brexit, izolasyon, yeniden yapılanma gibi pek çok farklı yorumlamayı da beraberinde getirmektedir (Stevens, 2018).</p>	
GÖRSELLER		
		

Tablo 83. 16. Venedik Mimarlık Bienali En İyi Katılımcı Altın Aslan Ödülü: Eduardo Souto de Moura

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	En İyi Katılımcı Altın Aslan: Eduardo Souto de Moura
	Çalışmanın Adı	Vol de Jour
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>“Vol de Jour” adlı çalışma, bir manastırın bir otele mimari dönüşümünü gözler önüne seren iki hava fotoğrafından oluşmaktadır. Mimar Souto de Moura tasarımında, manastırın peyzajında bulunan yürüyüş yollarını, toplanma alanlarını ve girişleri koruyarak ve yeni işlevle ilişkilendirerek “Serbest Mekân” ları sürdürmüştür. Sergi kataloğunda mimar, projeye yönelik; "Çok ileri gidersek, onu mahvederiz, yeterince yapmazsak işe yaramaz." ifadesi ile müdahale ölçütünü ortaya koymuştur (Hill, 2018).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 84. 16. Venedik Mimarlık Bienali Ümit Vaat Eden Genç Katılımcı Gümüş Aslan Ödülü: Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Tailieu

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Gümüş Aslan: Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Tailieu
	Çalışmanın Adı	Useless Ever People: Caritas for Serbest Mekân
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Çalışma, Belçika Melle’de bulunan eski bir psikiyatri kliniğinin kalan son villasının yenilenmesi ile ilgilidir. “Useless Ever People: Caritas for Serbest Mekân” adı verilen sergi, söz konusu klinik yönetiminin son kalan villanın yeniden kullanımı için yapılan proje yarışması sonucu ortaya çıkan radikal stratejik düşünceyi ve beklenmedik çözüm yollarını içermektedir. Söz konusu serginin temsili ise, ahşap bir strüktüre monte edilmiş yapının dönüşümü ile ilgili müdahaleleri gösteren, Filip Dujardin tarafından çekilmiş büyük fotoğraflardan oluşmaktadır (URL-24, 2018).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 85. 16. Venedik Mimarlık Bienali Katılımcı Mansiyonu: Andra Matin

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Katılımcı Mansiyonu: Andra Matin	
	Çalışmanın Adı	Elevation	
	Çalışmanın Yeri	Arsenale	
AÇIKLAMA	<p>Andra Matin, Endonezya'nın ekvatorun her iki tarafında coğrafi olarak geniş bir alanı kapsayan yerel yapılara odaklanmaktadır. Bu çalışma; zemin, gökyüzü, rüzgârlar, bu düşünceleri oluşturan insan düşüncesi, gelenekler, maddi ve teknik becerinin çok yönlülüğünü vurgulayan ilişkileri ortaya koymaktadır. Yerel mimari diller üzerine yapılan araştırmalar, etrafı dokuma kumaşlarla kaplı, kübik bir yapı içine seçilerek yerleştirilmiş küçük modellerden oluşmaktadır. Geleneksel ancak biçim olarak çarpıcı olan modelleri barındıran bir meditasyon alanıdır (URL-24, 2018).</p>		
GÖRSELLER			

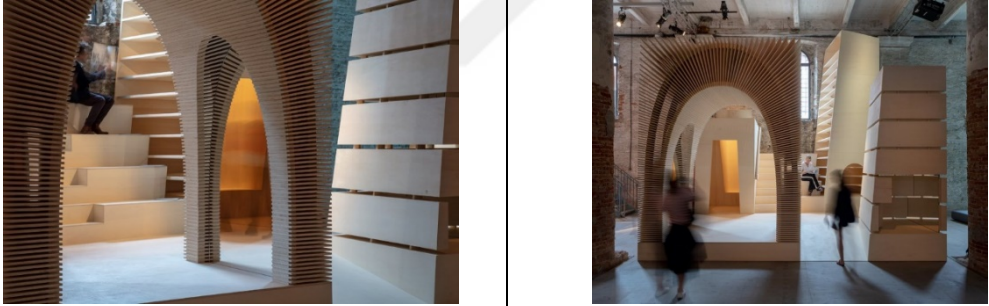
Tablo 86. 16. Venedik Mimarlık Bienali Katılımcı Mansiyonu: Rahul Mehrotra

KÜNYE	Ödül ve Katılımcı	Katılımcı Mansiyonu: Rahul Mehrotra	
	Çalışmanın Adı	Soft Thresholds	
	Çalışmanın Yeri	Giardini	
AÇIKLAMA	<p>Hintli mimar Rahul Mehrotra, Hindistan'ın farklı peyzajında çeşitli görsellerin yer aldığı ve “kapsayıcılık alanları yaratma, takas ve empati” ifadesi ile tanımlanan üç proje ile bienale katılmaktadır. Bez üzerinde büyük ölçekli fotoğraflar ve ince kumaşlar yardımı ile projeleri katmanlı görüntüler olarak kolayca gezilebilen “yumuşak eşikler” olarak sunmaktadır (URL-24, 2018).</p>		
GÖRSELLER			

- Bienal Sergisi

16. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında, bienal sergisinde 71 uluslararası katılımcının çalışmaları sergilenmiştir. Bienal sergisindeki çalışmalar arasından seçilen çalışmalarının konusu, temsil biçimi, ürünleri hakkındaki bilgilere verilmektedir.

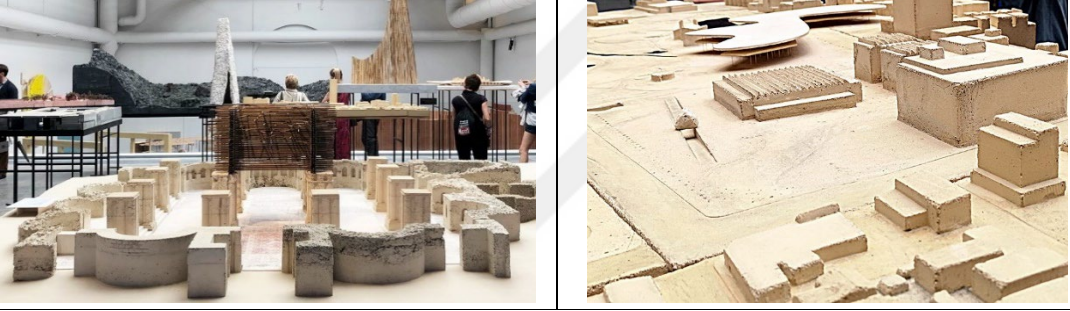
Tablo 87. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Recasting

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Recasting
	Çalışmanın Küratörü	Alison Brooks Architects
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>“Recasting” olarak adlandırılan bu çalışma, uygulama pratikleri üzerinden konut ve şehircilik konularına odaklanmaktadır. Alison Brooks Architects bu çalışmasında; büyük ölçekli, deneysel ve mekânsal deneyim alanı sunmaktadır. Söz konusu bu mekânsal deneyim alanı; yaşanan kenar, eşik, pasaj ve çatı olarak dört bölüme ayrılmıştır. Ahşap malzeme kullanılarak her bölüm için ayrı mekânsal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin her biri, konut mimarisi ile alakalı mekânsal, duygusal ve duyusal deneyimler sunmaktadır (URL-25, 2018).</p>	
GÖRSELLER		

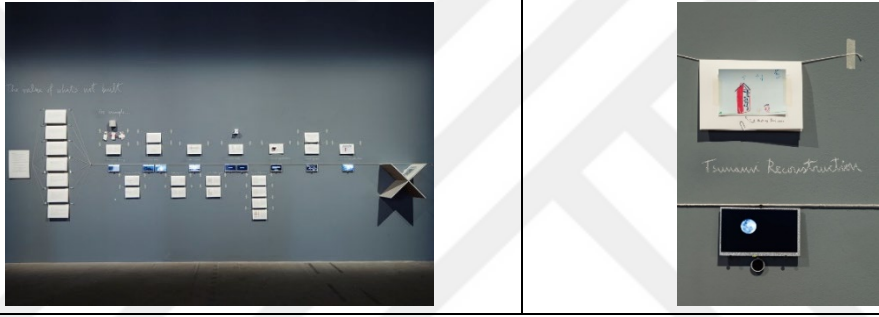
Tablo 88. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Conditions Icefiord Centre, Ilulissat, Greenland

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Conditions Icefiord Centre, Ilulissat, Greenland
	Çalışmanın Küratörü	Dorte Mandrup
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	<p>Mandrup; sergisinde ziyaretçilerini eşsiz kutup iklimini tanımlayan aşırı koşulları deneyimlemeye davet etmektedir. Bir deneyim mekânı niteliği taşıyan bu sergi, doğal gün ışığı deneyimini ve bazen de eksikliğini yansıtan bu koşullara bir referans niteliğindedir. 200 metrekarelik alana sahip olan sergide, arka planında doğanın aşırı kuvvetlerini gösteren, buzulların çıkarmış olduğu seslerle ve ışıklarla desteklenen 1:12 ölçekte soyut bir buzul merkezi maketi mevcuttur. Ayrıca sergide, buzul merkezinin çeşitli bölümlerini gösteren yapısal video turu da gösterilmektedir (Marchese, 2018).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 89. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Dreams and Promises

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Dreams and Promises
	Çalışmanın Küratörü	Peter Zumthor
	Çalışmanın Yeri	Giardini
AÇIKLAMA	<p>Zumthor, “Thinking Architecture” kitabında; “Ben mimarlık dilinin belirli bir tarz meselesi olmadığına inanıyorum. Her bina belirli bir yerde, belirli bir kullanım için ve belirli bir toplum için inşa edilmiştir. Binalarım bu basit gerçeklerden ortaya çıkan soruları olabildiğince kesin ve eleştirel olarak cevaplamaya çalışmaktadır” söylemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Zumthor, bienal ana sergisinin büyük bir bölümünü kaplayan sergisinde, uygulanmış ve uygulanmamış projelerinin maketlerini sunmaktadır. Zumthor, bu sergisinde bir atölye çalışması düzenleyerek, düşüncelerde/ hatıralardan gerçekliğe ve ruhu besleyen mekânlarına kadar, kendi yolculuğunu keşfetmemize olanak tanımaktadır (URL-24, 2018).</p>	
GÖRSELLER		

Tablo 90. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Free Space: The Value of What's not Built

KÜNYE	Çalışmanın Adı	Free Space: The Value of What's not Built
	Çalışmanın Küratörü	Alejandro Aravena
	Çalışmanın Yeri	Arsenale
AÇIKLAMA	Alejandro Aravena sürekli olarak bitmiş nesnelere yerine; "açık sistemler" sağlamadaki büyük problemi ele almada mimarlığın ihtiyacının altını çizmektedir. Aravena, Serbest Mekân'ın, insanların kendi konutlarını inşa etme ve genişletme konusunda sahip olduğu inisiyatifi aktif hale getirmek için boşluğun boş olarak kullanılmasını önermektedir. Aravena'nın bu boşlukları, "kamusal alan rezervi" olarak bırakma çağrısı övgüye değer bir çağrıdır. Bu bağlamda, sergisinde kendine ait metinsel içerikleri ve eskizleri kullanarak duvar yüzeyinde bir akış şeması sunulmaktadır ((URL-24, 2018).	
GÖRSELLER		

3.3.3. Metin Bağlamında Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Analizin bu bölümünde, 16. Venedik Mimarlık Bienali'nde Türkiye'yi temsil eden Türkiye Pavyonu'nun küratörleri Kerem Piker'in ortaya koyduğu "Vardiya" söyleminin metin bağlamında analizi yapılmaktadır. Bu bağlamda, Kerem Piker'in ortaya koyduğu Türkiye Pavyonu söylemi aşağıda verilmiştir (Piker, 2018):

"Vardiya, Venedik Bienali 16. Uluslararası Mimarlık Sergisi Türkiye Pavyonu içerisinde düzenlenecek bir üretme, buluşma ve karşılaşma mekânı önerisidir.

2018 Türkiye pavyonu bir sergi mekânı olmanın ötesinde bir buluşma mekânı olmayı hedefliyor. Önerilen düzenleme tekil bir objenin kendini sergilediği bir düzeneğin tersine bu kez dağınık, kapsayıcı, değiştirilmeye/dönüştürülmeye açık bir mekân organizasyonu olarak tarif edilebilir.

Bu çerçevede Türkiye Pavyonu yirmi beş hafta boyunca iki haftada bir olmak üzere yedi günlük vardiyalar halinde Bienali ziyarete gelen yüzün üzerinde mimarlık öğrencisini Bienal Sergisine ortak olmaya davet etmektedir.

İstanbul Kültür Sanat Vakfı (İKSŞ) koordinasyonunda ağırlanacak öğrenciler, davetli onlarca konuşmacı ve profesyoneller eşliğinde farklı dönemlerde yapılacak seminerler, atölye çalışmaları, dijital buluşmalar ve enformel karşılaşmalarla zenginleşen üretimlerde bulunacaklardır. Herkese açık olması hedeflenen etkinlikler ile serbest bir mekâna dönüşecek olan Türkiye Pavyonu, bienal süresince ortaya konan ürünlerle de zaman içerisinde gelişen ve büyüyen bir sergi içeriğine sahip olacaktır.

Tüm katılımcı ve ziyaretçilerin bu karşılıklı etkileşim ortamından yararlanmasını bekleyen Vardiya, aynı zamanda bu genç, yaratıcı zihinlerin bireysel ve kolektif üretimlerini Venedik'e taşıyarak, onları güncel mimarlık gündeminin merkezine yerleştirmeyi ummaktadır.”

➤ Tanımlama Aşaması

• Genelden Özele Analiz

Metnin Düzeni ve Giriş-Gelişme-Sonuç Bölümleri: Türkiye Pavyonu söylemi kısa bir metin olmasına rağmen biçimsel olarak giriş, gelişme ve sonuç bölümlerini içermektedir. Metnin başında yer alan giriş bölümünde; Türkiye Pavyonu'nun oluşumu ve içeriğine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Söz konusu bu oluşum ve içeriğin neleri kapsadığı, neleri kapsamadığına dair bildirimler yer almaktadır. Söylemin gelişme bölümü ise; girişte bahsedilen oluşum ve içerik bilgisinin nasıl meydana geleceğine dair süreci özetlemektedir. Sonuç bölümünde ise; söz konusu süreçte katılımcılar ve ziyaretçilerden beklentiler ve sürecin hedefi ortaya konulmuştur.

Fikrin Oluşumu: Söylemin fikrinin oluşumu, metnin giriş bölümünde bahsedildiği gibi Türkiye Pavyonu'nun “üretme, buluşma ve karşılaşma mekânı önerisi” olması durumu şeklinde belirtilmektedir:

“Önerilen düzenleme tekil bir objenin kendini sergilediği bir düzeneğin tersine bu kez dağınık, kapsayıcı, değiştirilmeye/dönüştürülmeye açık bir mekân organizasyonu olarak tarif edilebilir.”

Konunun Ele Alınış Biçimi: Türkiye Pavyonu metninde işlenen konu, pavyonun oluşum süreci, genç ve yaratıcı bireylerin söyleyecekleri üzerinden ele alınmaktadır:

“Tüm katılımcı ve ziyaretçilerin bu karşılıklı etkileşim ortamından yararlanmasını bekleyen Vardiya, aynı zamanda bu genç, yaratıcı zihinlerin

bireysel ve kolektif üretimlerini Venedik'e taşıyarak, onları güncel mimarlık gündeminin merkezine yerleştirmeyi ummaktadır.”

- Özelden Genele Analiz

Sözcük Ölçeğinde Analiz: Metinde, ziyaretçilerin, mimarlık öğrencilerinin, davetli konuşmacıların ve profesyonellerin bir araya gelmesi “üretme”, “buluşma” ve “karşılaşma” sözcükleri ile güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır. Metin, Türkiye Pavyonu’nun hedefi doğrultusunda ön plana çıkarılan ve anlamca kurgulanan süreci destekleyen; “mekân”, “mimarlık öğrencisi”, “herkese açık”, “gelişen”, “büyüyen”, “genç ve yaratıcı zihinler”, “karşılıklı etkileşim”, “dağınık kapsayıcı”, “değiştirilmeye/dönüştürülmeye açık”, “bireysel ve kolektif üretim”, “güncel mimarlık gündemi” sözcükleri ve sözcük öbekleriyle oluşmaktadır.

Cümle Ölçeğinde Analiz: Söylemde cümleler, düzenli ve pozitif yapıda kullanılmıştır. Cümleler genel olarak öznel anlam içermektedir. Metinde kullanılan cümleler aktif yapıda olup, haber (bildirme) kipi kullanılarak oluşturulmuştur.

Söz konusu söylemde küratör Kerem Piker, Türkiye Pavyonu çalışması “Vardiya”nın hedefini ve bu hedef doğrultusunda katılımcılardan ve ziyaretçilerden beklenenleri açıkça belirtmektedir:

“2018 Türkiye pavyonu bir sergi mekânı olmanın ötesinde bir buluşma mekânı olmayı hedefliyor.”

Metafor Kullanımı: Söylemde yer alan metaforlara bakıldığında; gerek cümle düzeyinde, gerek sözcük düzeyinde metafor kullanılmamaktadır.

Temaların Belirlenmesi: Söz konusu söylemin ana teması; metnin ilk cümlesinde belirtildiği gibi, “Vardiya’nın üretme, buluşma ve karşılaşma mekânı” olmasıdır:

“Vardiya, Venedik Bienali 16. Uluslararası Mimarlık Sergisi Türkiye Pavyonu içerisinde düzenlenecek bir üretme, buluşma ve karşılaşma mekânı önerisidir.”

Metindeki diğer temalar ise; ana tema çerçevesinde, kavramsal açılımlar ve referanslar ile şekillenmektedir:

“Önerilen düzenleme tekil bir objenin kendini sergilediği bir düzeneğin tersine bu kez dağınk, kapsayıcı, değıştirilmeye/dönüştürülmeye açık bir mekân organizasyonu olarak tarif edilebilir.”

“Biental Sergisine ortak olmaya davet etmektedir.”

“Herkeseye açık olması hedeflenen etkinlikler ile serbest bir mekâna dönüşecek olan Türkiye Pavyonu, biental süresince ortaya konan ürünlerle de zaman içerisinde gelişen ve büyüyen bir sergi içeriğine sahip olacaktır.”

“Tüm katılımcı ve ziyaretçilerin bu karşılıklı etkileşim ortamından yararlanmasını bekleyen Vardiya, aynı zamanda bu genç, yaratıcı zihinlerin bireysel ve kolektif üretimlerini Venedik'e taşıyarak, onları güncel mimarlık gündeminin merkezine yerleştirmeyi ummaktadır.”

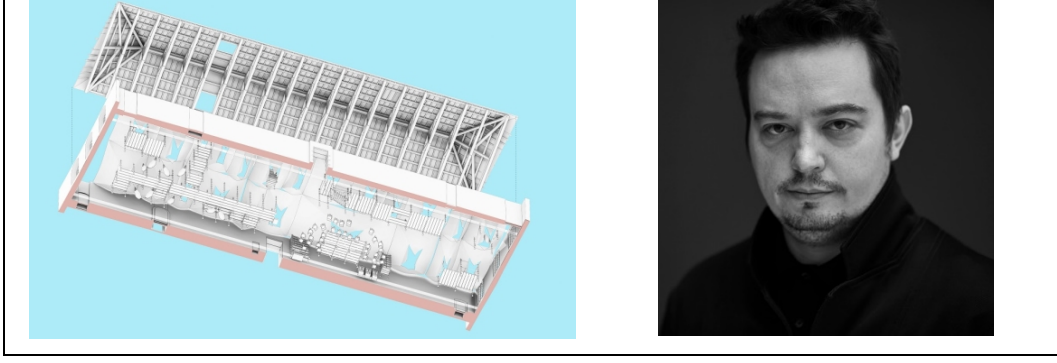
➤ Açıklama Aşaması

• Söylemin Konu Edildiği Mecra Ve Mecranın Özellikleri

Söylem, 16. Venedik Mimarlık Bientali kapsamında katılımcı 63 ulus pavyonundan biri olan Türkiye Pavyonu'nun söylemi olarak ortaya konulmuştur. İlgili söylem, belirlenen tema bağlamında Venedik Mimarlık Bientali'nde Türkiye'yi temsil etmesi için İKSV tarafından yapılan yarışma sonucunda seçilen proje kapsamında ortaya konulan söylemdir.

• Söylemin Konu Edildiği Mecra ve Söylem Sahibinin Konumu

Türkiye Pavyonu çalışması ve söylemi, 16. Venedik Mimarlık Bientali tema bağlamında İKSV tarafından yapılan iki aşamalı açık çağrılı yarışma sonucunda belirlenmiştir. Bu kapsamda, 16. Venedik Mimarlık Bientali'nde temsil edilen Türkiye Pavyonu'nu çalışması ve söylemi; Prof. Dr. Sibel Bozdoğan, Levent Çalıkoğlu, Prof. Dr. Arzu Erdem, Prof. Dr. Murat Güvenç, Yeşim Hatırlı, Prof. Dr. Süha Özkan ve Prof. Dr. Uğur Tanyeli'den oluşan seçici kurul tarafından “Vardiya” adlı çalışma olarak belirlenmiştir. Söz kousu bu çalışma ve söylem, Kerem Piker küratörlüğü ve Cansu Cürgen, Yelta Köm, Nizam Onur Sönmez, Yağız Söylev, Erdem Tüzün'ün yardımcı küratörlükleri ile gerçekleştirilmiştir. Türkiye Pavyonu afişi ve küratör fotoğrafı Şekil 11'de sunulmaktadır:

Şekil 11. Türkiye Pavyonu Afışı ve Küratör Kerem Piker

- Söylem Sahibinin Geçmişi

Kerem Piker, lisans eğitimini İTÜ Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümünde 2001 yılında tamamlamıştır. Yüksek lisans derecesini 2004 yılında TUDELFT Mimarlık Fakültesi'nde almıştır. Bir dönem EAA-Emre Arolat Architects firmasında farklı kademelerde görev alarak meslek kariyerini sürdürmüştür. "Chicago Atheneum" tarafından 2010 yılında 40 yaş altındaki en iyi 40 mimar arasında gösterilmiştir. 2011 yılında Emre Arolat ve Gonca Poşolar ile tasarımını yaptığı Tekfen Kağıthane Ofis Park Projesi ile Ulusal Mimarlık Ödülleri kapsamında, Yapı Dalında Başarı Ödülü kazanmıştır. Ulusal Mimarlık Ödülleri kapsamında ayrıca, 2016 yılında tasarımını gerçekleştirdiği Akyazı Kültür Merkezi projesi ile Proje Başarı Ödülü kazanmıştır. Kerem Piker, aynı yıl KMP-Kerem Piker Mimarlık Ofisi'ni kurarak farklı ölçeklerde kamusal odaklı projeler tasarlamıştır. Bu süreçte katıldığı; Manisa Belediyesi Hizmet Binası Ulusal Mimari Proje Yarışması'nda 1.'lik Ödülü, Midyat Eğitim Kampüsü Yarışması'nda 1.'lik ödülü, Şişli Lisesi Ulusal Mimari Proje Yarışması'nda Mansiyon Ödülü, Borusan Neşe Fabrikaları Ulusal Mimari Proje Yarışması'nda Mansiyon Ödülü ve Lösev Çerkeş Doğal Yaşam Merkezi Ulusal Yarışması'nda Mansiyon Ödülü kazanmıştır. Kerem Piker, profesyonel olarak yer aldığı mimarlık ortamının yanında, ulusal mimari proje yarışmalarında jüri üyeliği ve İstanbul Teknik Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Gebze YTE, Bilgi Üniversitesi ve Kültür Üniversitesi mimari proje stüdyolarında konuk öğretim görevlisi olarak görev almıştır. Bu kapsamda, Kerem Piker'e ait sözlü söylemler de Tablo 91'de, mimari proje örnekleri Tablo 92'de verilmiştir:

Tablo 91. Kerem Piker'e ait Sözlü Söylemler

KÜNYE	SÖYLEM ADI	SÖYLEM
Yeri: Birkaç Mimar Söyleşileri 2 Yılı: 2016	Tek Atımlık Değil, Uzun Soluklu Pratik	
Yeri: KonTAK Söyleşi Serisi Yılı: 2016	Kerem Piker Mimarlık: Kerem Piker	
Yeri: MIMARSIV Selection 2017 Yılı: 2017	Klişe	
Yeri: Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Yılı: 2017	Gündelik Hayat ve Mimarlık	

Tablo 92. Kerem Piker'e ait Mimari Proje Örnekleri

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
Adı: Tekfen Kağıthane OfisPark Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2007 Türü: Ofis		
Adı: Şişli Tiyatrosu Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2011 Türü: Kültür		

Tablo 92'nin devamı

YAPI KÜNYESİ	YAPI GÖRSELLERİ	
<p>Adı: Ataşehir-XI Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2012 Türü: Ofis</p>		
<p>Adı: Ataşehir-IX Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2013 Türü: Ofis</p>		
<p>Adı: Kemerburgaz-I Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2014 Türü: Konut</p>		
<p>Adı: Sakarya Akyazı Kültür Merkezi Yeri: Adapazarı, Türkiye Yapım Yılı: 2015 Türü: Kültür</p>		
<p>Adı: The Holl Yeri: İstanbul, Türkiye Yapım Yılı: 2017 Türü: Ofis, Konut, Ticaret</p>		

➤ Yorumlama Aşaması

Analizin bu bölümünde metinlerarasılık üzerine durularak, Türkiye Pavyonu söyleminin yayınlanmasından sonra ulusal ve uluslararası mecralarda ortaya çıkan ve Türkiye Pavyonu söylemini; açıklayan, destekleyen ve karşı çıkan söylemlerin derlemesi ve incelemesi yapılmaktadır. Bu kapsamda, öncelikle Türkiye Pavyonu söylemini açıklayan ve destekleyen söylemlerden alınan metin parçaları aşağıda sunulmuştur.

Sait Ali Köknar (mimar, akademisyen); Türkiye Pavyonu'na farklı açılardan yaklaşarak Vardiya projesi hakkında çok sayıda olumlu ve destekleyici açıklamalarda bulunmaktadır (Köknar, 2018):

“Küratör grubu kendi aralarındaki çeşitlilikten de güç alarak uluslararası bağlantılar açısından yeterince zengin ve yoğun bir program tasarlamışlar. Vardiya bir mimarlık seçkisi ya da özel üretilmiş bir işi sergilemek yerine, kaba bir özetle uluslararası çağrı ile belirlenmiş 122 öğrencinin 13 atölye altında gruplar halinde Venedik'e getirilip sergi salonunda bizzat çalışarak mekânı dönüştürmesi, uluslararası çevrimiçi oturumlara katılması, ürettiklerini sergilemesi ve bizzat birer sergilenene dönüşmesi sürecini mekâna yerleştirmeyi hedefliyor. “Serbest Mekân” başlığı altında ürün değil, süreç odaklı bir yaklaşımın çok kıymetli bir yeri var. Süreç sergilemenin ürün sergilemeye göre daha karmaşık bir hazırlık ve koordinasyon gerektirdiğini, süreci sergi mekânında görünür kılmamanın zorluklarını da düşünürsek oldukça cesur bir girişim.

...Yine de bienalin hakkını vererek gezen birisinin Vardiya'nın ana temayla kurduğu eleştirel ilişkinin kuvvetini hemen olmasa bile zamanla anlayabileceğini, böyle bir ilişkiyi kurmak konusunda inat eden az sayıdaki işten biri olarak hafızasına yerleşeceğini düşünüyorum. Gösteri mekânına azalmadan, serbest mekâna, bienalin serbest mekânla olan ilişkisine dair söylenebilecekleri fısıldayarak bir anlatıya dönüştürüyor.

...Vardiya bienalin dokunulmaz mekânlarında beklenmedik bir platform sunuyor. Tıpkı sergilemeleri hakkıyla anlayıp anlamamanın biraz da gezene kalması gibi, platformu hakkıyla kullanıp kullanamamak da çevrimiçi oturumlara katılanların dinleyicilerine verdikleri öneme, atölye yürütücülerinin, katılımcıların işlerine ayırdıkları zamana ve çalışma arzularına bağlı. Venedik Mimarlık Bienali'ne katılım ve sergileme süresince yayımlanan yorumların görece dingin olduğu söylenen eleştiri ortamımızın hareketlenmesine katkısı büyük.”

Ezgi Tezcan (mimar, XXI Mimarlık Dergisi editörü), Türkiye Pavyonu'nun ana unsurlarından biri olan süreç kavramını olumlu bir yaklaşımla vurgulamaktadır (Tezcan, 2018):

“Türkiye Pavyonu da mimarın iktidar alanını sorgulayan bir yaklaşımla dönüşüme açık, bienal süresince ev sahipliği yaptığı katılımcılarının yaratıcı düşünceleriyle şekillenecek ve zenginleşecek bir mekân olarak tanımlanıyor. Bitmiş bir üründen ziyade süreci ön plana alıyor. Bu anlamda açık çağrı sonucu seçilen öğrencilerin mimarlık eğitimi boyunca duymaya alışık oldukları "süreç" vurgusunu alanın bütününe taşıyor.”

Banu Binat (mimar, yayıncı), Türkiye Pavyonu'nun tasarımı ve işleyişi hakkında olumlu düşüncülerini yansıtırken, pavyon mekânının öğrencilerin kullanımına açılmasını iddialı ve mütevazı olarak yorumlamaktadır (Binat, 2018):

“Türkiye Pavyonu'nun konuyu ele alma şekli, küratörün starlaşmak yerine yardımcı küratörlerle Vardiya'yı şekillendirmesi. Statik yerine dinamik ve interaktif bir pavyon tasarımı, bu mekânı sürekli farklı öğrencilerin kullanımına açmak oldukça iddialı ve bir o kadar mütevazı bir yaklaşım; bu gerilimin sonucunda bence bu yılın en dikkat çeken işlerinden biri olacak.”

Avşar Gürpınar'ın (endüstri ürünleri tasarımcısı, akademisyen), Türkiye Pavyonu'nun “Serbest Mekân” teması ile kurduğu ilişkinin değerlendirmesini yaptığı söyleminde, pavyonun mekânsal kurgusu, geniş kapsamlı ve esnek atölye altyapısına sahip olmasını desteklemektedir (Gürpınar, 2018):

“Arsenale'nin içindeki bir binanın ikinci katındaki bu boş mekânı ne boş bırakmaya ne de mimari bir müdahale ile bir açık alana dönüştürmeye çalışıyor. Bunun yerine öncelikle mekânı -belki de bir mimarlık bienalinden en fazla faydalanabilecek- mimarlık öğrencilerinin erişimine -tüm masraflarını karşılayarak- açıyor. Bu hem yapma/inşa hem de temsil etkinliklerine harcanabilecek maddi kaynağın alternatif bir kullanımını düşünme cesaretini ve mütevazılığını gösterebilmek demek. ... Sonuçta ortaya çıkan, geniş kapsamlı ve esnek -sonuç ürünleri dikte etmeyen- bir atölye-konuşma-etkinlik altyapısı ile özgür alana dönüşen bir pavyon. Tasarlanan ve üretilen mimari bir program değil, tüm olanak ve olasılıkları ile bir etkinlik programı. Katılımcı ve ziyaretçilerin varlık ve faaliyetleri ile biçimlenecek ve belki de etkileri ancak uzun vadede görülebilecek bir özgür alan.”

Görgün Taner (tarihçi), “Vardiya” çalışmasının özellikleri ile bienal teması için taze bir bakış olduğu fikrini sunmaktadır (Taner, 2018):

“Proje bir yandan mimarlık dünyasının sık sık eksikliğinden yakındığı kuşaklar ve disiplinlerarası iletişimin kurulması için bir altyapı yaratırken, bir yandan da yeni üretim ve anlatım yöntemlerinin denenebileceği heyecan verici bir platform sunuyor. Vardiya, birlikte sorgulamayı, öğrenmeyi ve üretmeyi öne çıkaran yönüyle ana serginin küratörleri Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından bu sene için belirlenen “Serbest Mekân” temasına da taze bir bakış açısı getiriyor.”

Jale Nejdet Erzen (ressam, akademisyen), söyleminde “Vardiya” projesini pek çok açıdan eleştirmektedir. Bu eleştiriler; “Vardiya” projesinin işleyişi, pavyonun fiziksel ve mekânsal kurgusu üzerinde yoğunlaşmaktadır (Erzen, 2018):

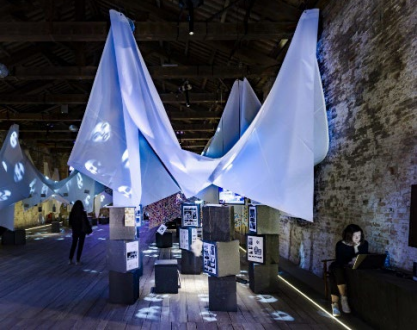

“Pavyonun uzun mekânına girince insanda, hele Türkiye’yi bilenlerde uyanan ilk intiba “işte Türkiye’de gördüğümüz düzensizlik ve laubalilik” idi. Farklı ekiplerin çalıştığı alanlar her bir alanın üstüne iki tarafından gelişigüzel asılmış bezlerle belirtilmişti. Bunun altında bazen siyah sehpalara üzerine gelişigüzel atılmış yazılı ya da resimli kağıtlar, bazen bir hamak ve bir yerde de “Venedik’i tekrar çizmek” olarak sunulan, Venedik fotoğraflarının arka arkaya sunulduğu bir video bulursa da, -en çarpıcı olan nokta- sunumun asıl amacı olan diyalog ve tartışmalardan ne bir anı ne bir kısa video ne de bir film bulunmaması idi. Hiç değilse orada bulunduğumuz bir saat içinde böyle bir ize rastlamadık. “Vardiya” adlı sunumun bir süreç ve sorgulama olması kabul edilse de, bu sürecin sonunda tartışmalardan üretilen ve elde kalan bir “şey”in bienal boyunca izlenebilmesi / algılanabilmesi gerekirdi. Burada çalışan 122 öğrenciden ya da küratörlük yapan kişiden, düşünce ve vurgulamak istenilen değerlerden geriye bu dağınıklıktan başka bir şey kalamaz mıydı? 122 öğrenci ve tartışmacı bienale farklı zamanlarda getirilse de bir süreklilik sağlanamaz mıydı? Belki herhangi bir izleyici burada 3-4 saat kalsaydı, bir “şey”ler anlama imkanı olurdu. Ancak en fazla iki ya da üç gün gezilen bir bienalde ilk bakışta insanı çeken, merak ettiren bir iş beklenir. Sorgulama, diyalog ve eleştiri bütün disiplinlerin olmazsa olmaz temelidir; ancak bu sorgulamaların ne olduğu, neyi nasıl sorguladığı, diyalogların diyalektiği, eğer sorgulama önemli ise bildirilmelidir. “Sorguladık, tartıştık, çok iyi ettik” dersiniz kimseyi ilgilendiremezsiniz. Öğrencilerin sonradan anlattıklarına göre karşılaşmalar ve tartışmalar onlara çok büyük katkı sağlamış. Ancak anlaşılana, kendi içine kapalı olan bu süreç seyircilere hitap etmek için gayret sarf etmemiş. Mimarlık sorgulama üzerine getirilen bir inşadır. Türkiye Pavyonu bana ülkemizdeki genel mimarlık ortamının ve mimarlık eğitiminin ne kadar eksik ve ne denli kendi kendine yettiği düşüncesi üzerine kurulu olduğunu anımsattı. Bu sonuç aynı zamanda sanat ve söyleme dair hem birikimin hem de ilginin azlığının yanı sıra tarih ve belge araştırmalarının kısırlığı ile de ilgili. Yaratıcılık, biçim ve kavram

üretme zenginliği “haydi yapayım” deyince olmuyor, uzun hazırlıklar ve birikim istiyor. Bunu anlamak ve kabul etmek de bir alışkanlık ve disiplin meselesi. Ne yazık ki, bienaldeki bütün sunumların içinde görsel / fiziksel tutarlılığı ve düzeni olmayan tek sunum bu idi. Bu ülkeden ve mimarlık camiasından bir kişi olarak keşke hiç olmasaydı diye düşündüm. Küratörler kusura bakmasınlar. Umarım bundan sonraki bienal için daha esaslı bir hazırlık yapılır ve yalnızca çalışanlara yani “içeridekilere” karşı değil, seyircilere yani “dışarıdakilere” karşı da bir sorumluluk ortaya konur. Ne de olsa unutmamamız ve de esinlenmemiz gereken dünyanın en zengin ve nitelikli mimarlık geçmişine sahibiz.”

3.3.4. Metin Dışı Bağlamda Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Analizi

Metin dışı bağlamda Türkiye Pavyonu söylemlerinin analizi, Türkiye Pavyonu’nda yer alan çalışmanın konusunu, temsil biçimini ve ürünlerini kapsamaktadır. Bu noktadan hareketle, Türkiye Pavyonu’na ait metin dışı bağlamdaki söylemler Tablo 93’te verilmektedir:

Tablo 93. 16. Venedik Mimarlık Bienali: Türkiye Pavyonu

KÜNYE	Ulus Adı	Türkiye
	Çalışmanın Adı	Vardiya
	Çalışmanın Küratörleri	Kerem Piker
	Çalışmanın Yeri	Arsenale/Sale d'Armi
AÇIKLAMA	<p>Vardiya projesinin seçici kurul tarafından seçilmesinden sonra, açık çağrıya çıkarak dünyanın farklı ülkelerinden öğrencilere “Bienal ne için var?”, “Bienal ne işe yarar?” ve “Bienal kimin için var?” soruları ile bienalin amacı ve rolü hakkında sorular sorulmuştur. Bu sorulara kısa videolarla yanıt veren öğrenciler arasından 16 ülkeden 122 mimarlık öğrencisi seçilmiştir. 10’ar kişilik gruplardan oluşan Vardiya, daha önceden belirlenmiş temalar kapsamında alanındaki profesyoneller, akademisyenler ve meraklılarla bir araya gelerek, atölye çalışmaları, seminerler, dijital buluşmalarla yapılmıştır. Bu kapsamda, Türkiye Pavyonu’nda 25 hafta boyunca 13 atölye, 50 dijital oturum, 6 konuk konuşmacının katılımı ile etkinlikler gerçekleştirilerek enformal üretimler gerçekleştirilmiştir. Türkiye Pavyonu’nun mekânsal olarak biçimlenişine baktığımızda, içerisinde aynı anda birden fazla etkinliğe imkân tanıyacak şekilde tasarlanmıştır. Pavyonun büyük bir kısmına yayılan ve her bir atölyenin ayrı ayrı sahip olacağı; değişmeye ve dönüşmeye açık, katı olmayan, birbirine eş değer ve çeşitlendirilebilir olan bir sergi alanı düzenlemesi yapılmıştır. Bu sergi alanları yelken kumaşından imal edilen, üzerlerine atölye katılımcısı öğrencilerin videolarının yansıtıldığı, yumuşak hücreler olarak adlandırılmıştır.</p>	
GÖRSELLER		

4. BULGULAR VE İRDELEME

Çalışmanın bu bölümünde, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin metin bağlamında ve metin dışı bağlamda yapılan analizler doğrultusunda ulaşılan veriler irdelenmektedir. Bu kapsamda, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri birbirinden ayrı, fakat aynı işlem basamakları ile ele alınmaktadır.

İlk olarak, Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin metin bağlamında yapılan eleştirel söylem analizinin tanımlama aşaması analizleri için “ideoloji bulguları”na, açıklama aşaması analizleri için “tutarlılık bulguları”na, yorumlama aşaması analizleri için “yorum bulguları”na ulaşılmıştır.

- İdeoloji Bulguları; söylem fikrinin oluşumu ve konunun ele alınış biçiminden hareketle, söylemde ortaya konulan ideolojik içeriğe sahip sözcük ve tematik cümle parçalarının seçilerek ortaya konulmasını kapsamaktadır.
- Tutarlılık Bulguları; bienal veya pavyon söylem sahibi küratörün daha önce ortaya koyduğu yazılı ve yazılı olmayan söylemlerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır.
- Yorum Bulguları; metinlerarasılık düzleminde bienal söylemini destekleyen, açıklayan, eleştiren ve karşı çıkan söylemlerin genel çerçevede anlamsal içeriklerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır.

İkinci olarak, Venedik Mimarlık Bienali ulusal pavyonları, ödül alan çalışmaları, bienal sergisi ve Türkiye Pavyonu çalışmasının metin dışı bağlamda yapılan eleştirel söylem analizinde elde edilen “temsil”, “ürün”, “bağlam” bulguları bir bütün olarak tek başlıkta irdelenmektedir. Söylemler arasındaki ilişkinin tespiti için temsil ve ürün bulguları tablo haline getirilerek sunulmaktadır. Bağlam bulguları ise; metin dışı bağlamdaki söylemlerin metin bağlamındaki söylemle kurduğu bağlamsal ilişki ile tespit edilerek açıklanmakta ve ayrıca tüm söylemler tablo haline getirilerek sunulmaktadır.

4.1. 14. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdelenmesi ve Bulguları

4.1.1. 14. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

14. Venedik Mimarlık Bienali söylemi, işlediği konular bağlamında mimarlık alanını küresel düzeyde ilgilendiren konularıyla üç ana bölümden oluşmaktadır. Söylem bölümlerinde, ziyaretçilerin bienalde karşılaşacağı sergilerin tanıtımı ve açıklaması yapılmaktadır. Söylemin hedef kitlesinde, bienal takipçileri ve bienal ziyaretçileri bulunmaktadır.

Söyleme bu açıdan bakıldığında Koolhaas, söyleminin fikir oluşumu ve konunun ele alınış biçiminden hareketle, mimarlığın yüzünü geçmişe döndürmeyi, mimarlığın esaslarını geçmişte aramayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, bienal akışında bir tarih koridoru oluşturularak; geçmişten, günümüze ve geleceğe yönelik bir tarihsel perspektif kurgulanmıştır.

Mimarlık alanında oluşturulan bu tarih koridoruna bakıldığında; söylemde yer alan “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014” söylem bölümünde, katılımcı ulusların 100 yıllık modernite dönemine odaklanılmaktadır. Bu noktada Koolhaas'ın bahsetmiş olduğu modernite kavramı, yalnızca mimarlıkla ilişkilendirilmeyip farklı alanlardaki modernite örneklerini sunma konusunda ulusal pavyonlara açık kapı bırakmaktadır. Söylemin bu bölümünde ulusal pavyonlar, önceki bienallerde olmayan bir şekilde tek bir tema altında toplanarak araştırma çalışmalarını oluşturmaya zorlanmıştır. Tarihsel perspektifin geçmiş, günümüz ve gelecek sekmeleri; “Mimarlığın Unsurları” ve “Monditalia” söylem bölümlerinde bir bütün şeklinde ele alınmaktadır. “Mimarlığın Unsurları” söylem bölümü; mimarlığın esaslarını, mimarının fiziksel yapısında tarihi bir bakış açısı ile ele alırken, “Monditalia” söylem bölümü ise; ev sahibi İtalya'nın var oluşundaki esaslara tarihi bir bakış açısı ile yaklaşmaktadır. Söylemin, günümüzdeki mimarlık ortamının geçmişle kurduğu ilişki ve gelecekte olması muhtemel mimarlık ortamı için araştırmaya dayalı küresel öngörüler sunma amacı mevcuttur.

Söyleme ait ideolojik yansımalar; söylemde kullanılan sözcükler, temalar ve metaforlarda görülmektedir. Bu bağlamda, söyleme ait ideolojik ifadeler içeren sözcükler, tema cümlelerinden çıkartılan tematik cümle parçaları ve metaforik anlatımlar Tablo 94’te sunulmaktadır:

Tablo 94. 14. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler, tematik cümle parçaları ve metaforlar

SÖZCÜKLER		
mimarlık	siyasi ortam	öngörü
modernite	geçmiş	ilk kez yapılan
küreselleşme	bugün	bir ilk olarak
radikal	gelecek	başlangıç
hâkim trend	işbirliği	maddi kültür
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
Radikal bir biçimde farklı yönere yönelttiklerini ortaya koyma		
Ev sahipliği yapan ülkenin kapsamlı bir tablosunu da oluşturabilme		
Öğeleri mikroskop altında inceleme		
Bilinmeyen ancak bazı şeyleri açığa çıkaran belirli anları bir araya getirme		
METAFOR KULLANIMI		
esaslar	mikroskop	

Analiz sonucunda ulaşılan bulgulardan hareketle Rem Koolhaas, söyleminde seçtiği cümleleriyle modernite sonucunda küreselleşen mimarlık ortamı için geçmişten geleceğe bir retrospektif çizerek, bu bienalin sahip olduğu detaylı içerik ile diğer bienallerden farklı bir noktada yer aldığı iddiasında bulunmaktadır. Bu bienalin işlediği konular ve sahip olduğu özelliklerle “ilklerin bienali” olduğu iddiasıdır. Bu iddialı yaklaşım, söylemde yer alan “önceki bienal söylemlerinden farklı”, “ilk kez yapılan”, “bir ilk olarak” sözcük öbekleri ile açıkça belirtilmektedir.

Koolhaas’ın bu ideolojik yaklaşımı, söyleminde yer alan tematik cümleler ile daha vurgulu halde sunulmaktadır. Koolhaas ideolojisini karşı tarafa daha güçlü iletmek için sözcük düzeyinde metaforik ifadelerle başvurmuştur. Söylemde yalnızca sözcük düzeyinde

metafor kullanımı mevcuttur. Bu metaforlardan “fundamentals” (esaslar) kullanımı, söylemde bahsedilen ve bienalde bulunan sergilerin önemini arttırmaya yönelik, üstün anlam içeren genel bir başlık niteliğindedir. Bir diğer metafor kullanımı; “microscope” (mikroskop) sözcüğü ile gerçekleşmiş olup, söz konusu serginin detaylı bir araştırma ve inceleme çalışması olduğu fikrini dile getirmektedir.

Koolhaas, radikal bir tavır ile genel tema kapsamında; mimarlığın özüne inip, mimarlığın esaslarına ulaşma çabası gütmüştür. Bu çaba bağlamında, gerek modernitenin özümsemesi konusunda, gerekse mimarının unsurları konusunda araştırma çalışmalarına yer vermek istemesi, ideolojik bir yaklaşım sergilemekte olduğunu gösterir niteliktedir.

- Tutarlılık Bulguları

Rem Koolhaas, mimarlık alanında yaptığı projeler, araştırmalar ve sergiler ile ana akım mimarlık ortamında en tanınmış mimarlar arasında yer almaktadır. OMA ofisi ile dünyanın her köşesine tasarladığı, anlamsal ve simgesel olarak eşdeğerleri arasında fark edilebilecek mimari projelerle sürekli olarak adından bahsettirmektedir. Mimarlık alanında yalnızca bina tasarlamının ötesinde AMO ofisi ile araştırma ve geliştirme çalışmaları yürütmektedir. Öyle ki, bienal söylem bölümü ve sergisi olan “Mimarlığın Unsurları” Harvard Üniversitesi öğrencileri ile ortak yapmış olduğu bir araştırma projesidir. Bu tavır Koolhaas’ın öncesinde yapmış olduğu işlerinin, bienal söylemi ve sergisine direkt olarak yansımalarıdır.

Koolhaas, Venedik Mimarlık Bienali küratörlüğünü üstlenmeden önce 1980, 2005, 2006 ve 2010 yıllarında bu bienal kapsamında araştırmaya dayalı çalışmalar üreterek sergi küratörlükleri görevi üstlenmiştir. Mimarlıktaki postmodern tartışmaların yapıldığı 1980 yılındaki bienaldeki “Strada Novissima” sergisindeki çalışmasının paralelinde, küratörü olduğu bu bienaldeki “Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014” söylemi ve sergisi ile modernite sorgulamasına devam ettiği söylenebilir.

Şekil 12. 1. Venedik Mimarlık Bienali'nde Rem Koolhaas'a ait çalışma

- Yorum Bulguları

Bienal söylemi bağlamında metinlerarasılık üzerinden ulaşılan bulgularda, bienal söylemini destekleyen, açıklayan ve karşı çıkan söylemlerin genel çerçevede anlamsal içerikleri ve bienal teması ile kurduğu ilişkisel düzlemler ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Rem Koolhaas'nın bienal söylemini destekleyen ve açıklayan söylemleri üzerinden ulaşılan bulgular, ortaklık ve farklılıklarına göre aşağıda sunulmaktadır:

- Pablo Baratta, bu yılki bienalin araştırmaya dayalı küratörlük anlayışını benimseyerek “önceki bienallerden farklı bir yaklaşımla” bienali şekillendirmesinin bienal yönetimi için de bir fırsat olduğu fikrini paylaşmaktadır.
- Elke Krasny, Koolhaas'ın söylemine referans verdiği söyleminde, bienalin sahip olduğu konuların “birbirini tamamlayan bir bütün olarak” işlendiğini açıklayan görüşünü sunmaktadır.
- Nico Saieh, Baratta ve Krasny'nin söylemlerini harmanlar nitelikte bir söylemle; bu yılki bienalin öncesinde yapılan bienallerden farklı bir yaklaşıma sahip olması ve “konuların ortak bir tarih ekseninde buluşturulmuş olması” hakkında açıklayıcı fikrini beyan etmektedir.

- Avinash Rajagopal, Koolhaas'ın "bienal üzerinde otorite kurmak isteğinin ve bu isteğinin ulusal pavyonlara yansımaları"nı açıklayarak yorumlamaktadır.
- Esin Kömez Dağlıoğlu, bu yılki bienal ile 1980 yılında ilk yapılan bienal arasında "Strada Novissima" ve "Mimarlığın Ögeleri" sergileri bağlamında bir ilişkinin varlığını savunmaktadır. Bu tespiti yaparken "iki bienalin ortaklıkları ve farklılıklarından bahsederek" süreç içindeki bienal kurgusunda, algısında, üretiminde gerçekleşen değişimler hakkında keşiflerde bulunmaktadır.
- Esra Kahveci, Koolhaas'ın alışlagelmiş bienal konuları ve kurgularının ötesine geçerek bir "cerrah" titizliği ile tamamen farklı bir bienal ortaya koymasını başarılı bularak desteklemektedir. Bienalin öze inme fikrini, "yeni bir çağdaş mimarlık teorisi üretimi için katkı sağlayacak" bir kaynak olarak yorumlamaktadır.
- Ellis Woodman, "Moderniteyi Özümsemek: 1914-2014" ve "Mimarlığın Unsurları" sergilerinin geçmişe odaklanmasının "hem sistematik, hem de çelişkili durumlar yaratması"na vurgu yapmaktadır.

Koolhaas'nın söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlere ait bulgular aşağıda yer almaktadır:

- Patrik Schumacher, bu bienal ile birlikte son yıllardaki bienallerin değerlendirmesini yaparken, "mimarlığın sınırlarını çizerek mimarlığın bir sanat olmadığını belirtmekte ve bienalde sergilenen mimarlığın politik yaklaşımı"na karşı çıkmaktadır.
- Kieran Long, Koolhaas'ın sahip olduğunu iddia ettiği kişisel tavırların, "bienalin odaklanması gerektiğini düşündüğü noktadan saptırdığını", bunun da bienal söylemine ve sergilerine olumsuz yansımaları eleştirmektedir.
- Valentina Ciuffi, kişisel bir ifade ile "bienalin konusunu ve konunun ele alış biçiminin eleştirerek" Koolhaas'ın bu tutumunun kendi sonunu getirdiğini belirtmektedir.
- Hülya Ertaş, bir yandan Koolhaas'ın belirlediği "bienal konusunun tek düzeliği"ni eleştirirken, diğer yandan Koolhaas'ın vermek istediği mesajların ne anlama geldiğini sorgulamaktadır.
- Hasan Çalışlar, Koolhaas'ın "bienal kurgusunda kendisini ön plana çıkarması"nı eleştirirken diğer eleştirilerden de bahsetmektedir. Bir diğer yandan da

Koolhaas'ın "Esaslar" konusunu işleminin bir tezat oluşturduğu fikrini savunmaktadır.

- Ela Kaçel, Koolhaas'ın seçtiği konular ile bienalin biçimlenmesini mimarların öznel yorumlarına kapatmış olsa da "kendi öznel ve otoriter yaklaşımını ön plana çıkardığı" konusunda eleştirmektedir.
- Gökhan Karakuş, Koolhaas'ın modernizm sorgusunun günümüz mimarlığındaki sorunlara yanıt vermeyen, "daha öncesinden tartışılan konuların tekrar masaya yatırılmış olması"ni gereksiz bularak söylemi eleştirmektedir.
- Mert Eyiler, Koolhaas'ın bizzat içinde olduğu mimarlık endüstrisi içinde, Koolhaas'ın bienali; mimarlar değil de "mimarlıkla ilgili" sloganı ile kurgulamış olmasını bir günah çıkarma olarak görmektedir. Ayrıca, bienalin işlediği konu ve ele alış biçiminin göstermek istediğinin aksine, "modernizmden uzak bir tavır sergilemesi"ni eleştirmektedir.

Metinlerarasılık düzleminde uluslararası ve ulusal mecralarda Koolhaas'ın bienal söylemini açıklayan, desteleyen söylemler; önceki bienallerden farklı bir yaklaşıma sahip olmasına, söylem içeriğindeki konuların ortak bir tarihsel ekseninde bir bütün oluşturmasına, Koolhaas'ın söyleminin ilk yapılan Venedik Mimarlık Bienali'nin anlamsal ve kavramsal ortaklık ve farklılıklarına ve oluşturulacak yeni çağdaş mimarlık teorisi için katkı sağlayacağı bağlamlarda vurgular yapılmaktadır.

Koolhaas'ın bienal söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlere bakıldığında; bienalin bir sanat olmasının ötesinde bir etkinlik olması gerektiğine, bienal konusunun daha önce tartışılmış bir konu olmasına, bienal konusunun ele alınış biçimi ve sergilenen mimarlığın politik yaklaşımına, Koolhaas'ın öznel ve otoriter yaklaşımı ile kendi yıldızını parlattığına, Koolhaas'ın eylem ve söylemlerinin uyumsuzluğu konularına vurgular yapılmaktadır.

4.1.2. 14. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdelemeleri ve Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde, 14. Venedik Mimarlık Bienali ulusal pavyonları, ödül alan çalışmaları, bienal sergisi metin dışı bağlamda yapılan eleştirel söylem analizinde elde edilen "temsil", "ürün", "bağlam" bulguları irdelenmektedir.

Yeni Zelanda Pavyonu; “Last, Loneliest, Loveliest” adlı çalışmasında, İngiltere etkisinin azalması ile görünürlüğü ve önemi daha da artan pasifik mimarisinin ve karmaşık modernitenin hikâyesini birlikte ele almaktadır. Palazzo Pisani Santa Marina’nın bir salonunda kırma çatı formunda oluşturulan pavyon, mekân yüzeylerinde modernitenin hikayesinin anlatıldığı mimari yapılara ait fotoğraflar ve çizimleri sergilemektedir. Sergide ayrıca, pasifik mimarisine ait unsurlardan örneklere de yer verilmektedir. Çalışma, süreç içinde modernite ilişkisini ele alması nedeniyle, bienal söylemi ile doğrudan bağlamsal bir ilişki kurmaktadır.

Estonya Pavyonu küratörleri; “Interspace” adlı çalışmaları ile günümüz teknolojik gelişmelerinin mekânsal yansımaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu kapsamda, pavyonda ağ teknolojisi ve kamusal alan ilişkisi bağlamında mimarlığın rolü ele alınarak, dijital kamusal alan tarifi yapılmaktadır. Küratörler, fiziksel ve dijital mekânın biraradalığını anlatabilmek için etkileşimli bir deneyim alanı tasarlamışlardır. Çalışma, modernite ve mimarlık arasında sürece dayalı kurmaması nedeniyle, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmamaktadır.

Brezilya Pavyonu; “Modernity as Tradition” adlı çalışması ile modern mimarlığın temellerinin sonuna kadar özümşenerek ulusal mimarlık haline gelişini gözler önüne sermektedir. Bu kapsamda, Brezilya modern mimarlığına ait örnekler hiçbir kavramsal arayüz kullanılmadan, 100 yıllık bir zaman çizelgesi ile ulusal motifler arasında sergilenmektedir. Çalışma, Brezilya’nın modern mimarlık serüveninin sürece dayalı bir şekilde anlatılması nedeniyle, bienal söylemi ile doğrudan ilişkilidir.

Malezya Pavyonu; “Sufficiency” çalışması ile tükenen kaynaklar karşısında günümüz mimarlığının rolünün sürdürülebilir ve mütevazi mimari yaratma olduğunu savunmaktadır. Küratörler, yeterlilik fikrinden yola çıkarak bu konuda üretilmiş 20 binaya ait maketi, yaşam için yeterli alan metaforu ile oluşturulmuş olan metal kafeslerde sergilemektedir. Çalışma, modernitenin süreç içinde özümşenmesini ifade etmeyip günümüze odaklanması, bienal söylemi ile dolaylı ilişki kurulmasına sebep olmuştur.

Fas Pavyonu küratörü Tarik Oualalou; “Fundamental(ism)s” adlı çalışmasında, Fas’ın coğrafi konumunun getirdiği modern mimarlıkla kurulan yakın ilişki, yaşam ve dönüşüm kavramlarına odaklanmıştır. Çöl kumu üzerinde bulunan masalarda 10’ar yıllık periyotlarda Fas mimarisinin gelişimi ve konu hakkında yapılan bir mimari proje yarışması ürünleri sergilenmektedir. Çalışmanın, 100 yıllık periyotta modernitenin gelişimini göstermesi, bienal teması ile doğrudan bir ilişki kurulmasını sağlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu; “OfficeUS” çalışmasında, modern mimarlığın lokomotif ülkesinin Amerika Birleşik Devletleri olduğu iddiasında bulunmaktadır. Çalışma, Amerika Birleşik Devletleri’nin 100 yıl içinde modern mimarlık bağlamında ihraç ettiği mimarlık ürünlerinin kataloglamasını kapsamaktadır. Bu bağlamda söz konusu ihraç edilen projeler, duvar yüzeyinde kitapçıklar halinde sergilenirken, çalışan bir ofis alanı oluşturularak bu projelerin üretildiği alanın deneyimlenmesi sağlanmıştır. Çalışmanın 100 yıllık modern mimarlık perspektifi sunma çabası, bienal teması ile doğrudan bir ilişki kurulmasını sağlamaktadır.

En İyi Ulusal Katılım Altın Aslan Ödülü’nü alan Güney Kore Pavyonu, kültürel olarak aynı kökene sahip Kuzey Kore ve Güney Kore’nin siyasal, ekonomik ayrımları nedeni ile modernitenin farklı özümsemesini çeşitli sanatsal içeriklerle ve mimari projelerle sergilemektedir. Çalışma bu nedenle bienal sergisi ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

En İyi Ulusal Katılım Gümüş Aslan Ödülü sahibi Şili Pavyonu, mimarlık alanında modernizmin etkin olduğu dönemde Sovyetler Birliği etkisinde üretilen konutlara odaklanmaktadır. Pavyonun bir kısmı sıradan bir Şili konutu yaşam alanını deneyimlemeyi sağlarken, bir kısmı da üretilen konutların üretim tekniği olan prefabrik panel sistemini sembolleştirilerek bir enstalasyon sergilemektedir. Çalışma, modernliğin özümsemesi bağlamında süreç tarif ettiği için bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

Ulusal Katılım Özel Mansiyonu Ödülü alan Kanada Pavyonu; “Arctic Adaptations” adlı çalışması ile kutup bölgesinde yakın bir geçmişte kentleşme göstermiş Nunavut’ta adaptif bina tekniklerinin gelişiminin farklı katmanlarla araştırılmasını ele almaktadır. Çalışma kapsamında farklı zaman dilimlerine ait kentsel mekân politikaları hakkında geliştirilen projeler sergilenmektedir. Sergi her ne kadar kırsal bir alanda modernitenin oluşumunu anlatıyor olsa da bienal söyleminin talep ettiği ilişkiyi doğrudan kurduğu söylenemez.

Ulusal Katılım Özel Mansiyonu Ödülü alan Fransa Pavyonu; “Modernity, Promise or Menace?” sergisi ile modern mimarının çelişkileri üzerinde durmaktadır. Mekânsal olarak 4 bölüme ayrılan pavyonda; “modernitenin vaatleri”, “modern mimarların projeleri”, “yapı teknikleri”, “sosyal konutlar” incelenmektedir. Çalışma kapsamında her bir bölüm için farklı ürünler sergilenmektedir. Çalışmada oluşturulan 4 bölüm, doğrudan modern mimarlık ve sürecini kapsadığı için bienal söylemi ile doğrudan bir ilişki kurmaktadır.

Ulusal Katılım Özel Mansiyonu alan bir diğer ülke olan Rusya Pavyonu; “Fair Enough” çalışması ile son 100 yıldaki kentsel fikirlerin yeniden yorumlanarak, mimarının ticarileşmesini uluslararası ticaret fuarı düzeninde sunmaktadır. Bu yaklaşım, pavyonu hem bir deneyim alanı, hem de sergi mekânı haline getirmiştir. Rusya Pavyonu’nun bu yaklaşımında konunun tarihsel süreç içinde ele alınması, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmasını sağlamaktadır.

En İyi Araştırma Projesi Gümüş Aslan Ödülü alan Andre Jacques çalışmasında; 1960’lı yıllarda İtalya’da yaşanan sosyal ve toplumsal olgular ve olayların kentleri şekillendirmesini konu edinmektedir. Andre Jacques’nin oluşturduğu enstalasyon, bu dönemde yaşanan kaotik hareketi simgelemektedir. Çalışma, bienal söylemi ile “Monditalia” bölümüne atfen doğrudan ilişki kurmaktadır.

Monditalia Sergisi Özel Mansiyon Ödülü alan Beatriz Colomina; “Radical Pedagogies: Action-Reaction-Interaction” çalışması ile mimarlık eğitime odaklanmaktadır. İtalyan mimarlık eğitiminin zaman içinde geçirdiği dönüşümün sergilendiği bir duvar yüzeyi ve eğitimde beden dilinin kullanımını simgeleyen bir deneyim alanına sahiptir. “Monditalia” söylem bölümü bağlamında, İtalyan mimarlık eğitiminin tartışması yapıldığı için bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

Özel Mansiyon Ödülü’nü kazanan Ana Dana Beroš’nun “Intermundia” çalışması; İtalya üzerinden Afrika’dan Avrupa’ya gerçekleşen yasadışı göç sorununu ele almaktadır. Bu bağlamda, göçmenlerin geleceğinin sorgulandığı bir araştırma projesidir. “Monditalia” bölümünde bir deneyim alanı olarak yer alan çalışma, bienal söylemi ile doğrudan ilişkilidir.

Diğer bir Özel Mansiyon Ödülü’nü kazanan “Italian Limes” çalışması; statü gereği sürekli değişken olan İtalya’nın kuzey sınırını teknolojik mekânsal temsil aracılığı ile sergilemektedir. Çalışmanın “Monditalia” bölümünde yer alması, bienal söylemi ile doğrudan bir ilişki kurmasını sağlamıştır.

Bienalin ana sergisi olan “Mimarlığın Unsurları” sergisi de bu bağlamda ele alınmayı gerektiren önemli bulgular içermektedir. Bu sergi, Rem Koolhaas’ın küratörlüğünde, Giardini’deki Merkez Pavyon’da gerçekleştirilmiştir. Rem Koolhaas, bu sergide mimarlığın özüne dönerek, 15 adet bina elamanına odaklanarak tarihsel süreçteki kavramsal ve biçimsel gelişimleri ortaya koymaktadır. Bu çalışma, bienalin ana sergilerinden biri olması sebebi ile bienal söylemi ile ilişki kurmasının ötesinde bienal söylemini oluşturan bir özellik taşımaktadır.

“Theatres of Democracy” çalışması; Yunan tiyatrosu tipolojisinin geçmişinden başlayarak günümüz parlamento salonlarına uzanan süreçteki gelişiminin sunulduğu bir sergidir. İtalya’da da bulunan bu tipoloji örneği hakkındaki çalışmanın Monditalia sergisinde yer alması, çalışmanın bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmasını sağlamıştır.

“The Maison Dom-Ino” adlı çalışma; Le Corbusier’in modern mimarlığın temellerini anlattığı çizimin bir deneyim alanı şeklinde gerçekleştirilmesidir. Çalışmanın sahip olduğu bu özellik, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

14. Venedik Mimarlık Bienali hakkında, metin dışı bağlamda incelenen söylemlere ait temsil, ürün ve bağlam araçları ile yukarıda yer alan bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda, metin dışı bağlamda üretilen söylemlerin analizleri sonucunda ulaşılan temsil biçimleri; deneyim alanı, enstalasyon ve sergi mekânları olma durumlarına ait bulgular, karşılaştırmalı olarak Tablo 95’te sunulmaktadır:

Tablo 95. 14. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DENEYİM ALANI	ENSTALASYON	SERĞİ
ULUSAL PAVYONLAR	Yeni Zelanda Pavyonu			•
	Estonya Pavyonu	•		
	Brezilya Pavyonu			•
	Malezya Pavyonu			•
	Fas Pavyonu			•
	Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu	•		•
BIENAL ÖDÜLLERİ	Güney Kore Pavyonu			•
	Şili Pavyonu	•	•	
	Kanada Pavyonu			•
	Fransa Pavyonu			•
	Rusya Pavyonu	•		•
	Sales Oddity, Milano 2		•	
	Radical Pedagogies : Action-Reaction-Interaction	•		•
	Intermundia	•		
	Italian Limes			•
BIENAL SERĞİSİ	Elements of Architecture			•
	Theatres of Democracy	•		
	The Maison Dom-Ino	•		

14. Venedik Mimarlık Bienali hakkında, metin dışı bağlamda üretilen söylemlerin analizi, bu analizler sonucunda ve Tablo 95'te yer alan veriler doğrultusunda, ulusal pavyonlar temsil biçimlerinde genelde sergi mekânları kullanmışlardır. Binenal ödülü alan ve bienal sergisinde yer alan çalışmalara bakıldığında ise temsil biçimi olarak çoğunlukla, deneyim alanı ve sergi mekânları tercih edilmiştir. İncelenen çalışmalar çerçevesinde temsil biçimi olarak enstalasyonun az sayıda kullanılmasındaki en büyük neden olarak Koolhaas'ın söyleminin oldukça yönlendirici ve didaktik bir yapıya sahip olması gösterilebilir. Bu durum katılımcılar için katı sınırlar çizerek, enstalasyon gibi soyut içeriğe sahip çalışmaların ortaya konulmamasına neden olmuştur.

Temsil biçimi olarak sergi mekânı kullanmayı tercih eden çalışmalar, genellikle mimari proje maketleri ve bu projelere ait görsel içerikler kullanmışlardır. Temsil biçimlerini deneyim alanı olarak kurgulayan çalışmalar ise sahip oldukları konu bağlamında birebir mekân tasvirlerine ve duygulara hitap eden nitelikte mekânlara sahiptir.

14. Venedik Mimarlık Bienali hakkında, metin dışı bağlamda incelenen söylemlerin temsil ve ürün araçları ile ulaşılan bulguların ardından, bu söylemlerin bienal teması ile kurduğu ilişkiler, doğrudan veya dolaylı ilişkiler halinde sınıflandırılarak karşılaştırmalı olarak Tablo 96'da sunulmaktadır:

Tablo 96. 14. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal teması ile kurduğu ilişkiler

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DOĞRUDAN İLİŞKİLİ	DOLAYLI İLİŞKİLİ
ULUSAL PAVYONLAR	Yeni Zelanda Pavyonu	●	
	Estonya Pavyonu		●
	Brezilya Pavyonu	●	
	Malezya Pavyonu		●
	Fas Pavyonu	●	
	Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu	●	
BIENAL ÖDÜLLERİ	Güney Kore Pavyonu	●	
	Şili Pavyonu	●	
	Kanada Pavyonu		●
	Fransa Pavyonu	●	
	Rusya Pavyonu	●	
	Sales Oddity. Milano 2	●	
	Radical Pedagogies : Action-Reaction-Interaction	●	
	Intermundia	●	
	Italian Limes	●	
BIENAL SERGİSİ	Elements of Architecture	●	
	Theatres of Democracy	●	
	The Maison Dom-Ino	●	

14. Venedik Mimarlık Bienali'ne ait metin dışı bağlamda incelenen Estonya, Malezya ve Kanada Pavyonları söylemleri, Koolhaas'ın moderniteyi özümsemi biçimlerinin ortaya konulması isteğinin haricinde tutum sergilemişlerdir. Özellikle Estonya ve Malezya pavyonları temadan tamamen bağımsız bir biçimde belirledikleri konularla bienaldeki yerini almıştır. Kanada Pavyonu ise 100 yıllık bir süreci ve ulusun geneline yayılmayan modernizm yaklaşımının tersine, yakın zamanda ve küçük bir kırsal alandaki modernizm kurma çabasını paylaşmaktadır. Ulusal pavyonların özellikle yönlendirilen bienal temasına karşı olan bu tutumları, ulusal küratörlerin bu yaklaşımın karşısında oldukları anlamına gelmektedir.

4.1.3. Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdelemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

Türkiye Pavyonu küratörü Tabanlıoğlu'nun; ulusal pavyonlardan istenilen moderniteyi nasıl özümlediği konusunda, ulusal bir bakış açısı yerine bireysel bakış açısı geliştirmesinden dolayı bienal konusunun dışına çıktığından söz edilebilir.

Türkiye Pavyonu söylemi; küratörünün hayatına etki eden kentsel mekânlara dair yine küratörün hafızası bağlamında ele alınması fikrine sahiptir. Söylem bu özelliği ile küratörün öznel ideolojisinin bir temsilidir. Konunun ele alınışı ise söylem fikrini benimseyen sanatçı ekip üyelerinin söz konusu kentsel mekânlara için yaptığı çalışmalarla pavyon sergisinin oluşumu üzerinedir. Tabanlıoğlu'nun kent algısı ve deneyimleri kendisi tarafından değil de, bir anlamda seçtiği sanatçılara konuyu ihale ederek sunması, küratörün öznel ideolojisinin temsili ile pavyon söyleminin ele alınış biçimi arasında tutarsız bir ilişkinin varlığını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda söylem, küratörün kendi algı ve izlenimleri ile kent üzerinde ortaya koymaya çalıştığı bireysel ideolojik temsilden sapmış, sanatçıların öznel ideolojilerini ortaya koymaları ile bir "ideoloji temsili" halini almıştır.

Türkiye Pavyonu söylemine ait ideoloji, diğer bir yaklaşımla; yer alan sözcükler ve tematik cümle parçaları ile kendini göstermektedir. Bu kapsamda, Tablo 97'de, söylem içindeki ideolojik anlam içeren sözcüklere ve tematik cümlelere yer verilmektedir.

Tablo 97. Türkiye Pavyonu söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları

SÖZCÜKLER		
bireysel algı	masaya yatırmak	öznel bakış
deneyimler	mekân	eşik
hafıza	kent mekânları	
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
Bienalin ana temasını bireysel algı ve deneyimler üzerinden ele alma		
Kent mekânlarını, bir anlamda hafızamı, masaya yatırma		
Kent mekânlarından hareketle mekân kavramının kendisine odaklanarak ekipteki her bireyin öznel bakışını ortaya koyması		
METAFOR KULLANIMI		
-	-	-

Küratörün söyleminde; “bireysel algı”, “deneyimler”, “hafıza”, “masaya yatırmak”, “mekân”, “kent mekânları”, “öznel bakış”, “eşik” gibi sözcük ve sözcük öbeklerini kullanmış olmasından da, sahip olduğu ideolojik bakış açısı okunabilmektedir. Söylemde, ideolojik bakışın okunabildiği sözcük ve sözcük öbeklerinin yanında tematik cümle parçaları da mevcuttur. Tematik cümle parçalarından Tabanlıoğlu’nun pavyon sergisindeki öznel tavrı açıkça gözlemlenebilmektedir.

- Tutarlılık Bulguları

Murat Tabanlıoğlu söyleminde, İstanbul kentine ait bireysel algıları ve deneyimlerini paylaşmayı tercih etmiştir. Mimarlık pratiğinde yapmış olduğu işleri, geçmişindeki bu algılar ve deneyimlerle ilişkilendirme çabasıdadır. AKM (Atatürk Kültür Merkezi) yenileme projesini babası Hayati Tabanlıoğlu ile ilişkilendirirken, bir medya kuruluşunun tasarımını lise yıllarındaki mekânsal hatıraları ile ilişkilendirmektedir.

- Yorum Bulguları

Türkiye Pavyonu söyleminin metinlerarasılık üzerinden ulaşılan bulgularında, bienal söylemini destekleyen, açıklayan ve karşı çıkan söylemlerin genel çerçevede anlamsal

içerikleri ve bienal teması ile kurduğu ilişkisel düzlemler ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, Türkiye Pavyonu söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerden ulaşılan bulgular aşağıda sunulmuştur:

- Riccardo Bianchini, Tabanlıoğlu'nun söylemini; bireysel algıdaki kentsel değişim kavramını toplumun geneline yayarak konunun mekân araştırmasını amaçladığını açıklamaktadır.
- Nevzat Sayın, Tabanlıoğlu'nun söyleminin hem kişiden küresele, hem de küreselden kişiye giden okumalarla öznel ve genel bakış açıları ile yorumlanabileceğini belirtmektedir. Buna ek olarak Sayın, konunun ele alınışı ve ifade edilme biçimini başarılı bulmaktadır.
- Ela Kaçel, Türkiye Pavyonu söyleminin sahip olduğu içerik ve içeriğin ele alınış biçimi ile derin düşünmelere fırsat sunan bir yapıya sahip olduğunu belirtmektedir.

Uluslararası mecrada ulaşılan söylemde, Türkiye Pavyonu söylemi, bireysel algı ve kentsel değişim konuları ile yorumlanmaktadır. Ulusal mecrada ulaşılan söylemler, Türkiye Pavyonu'nun konusu ve bu konuyu ele alış biçimini destekleyen söylemlerden oluşmaktadır.

4.1.4. Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdelemeleri ve Bulguları

Türkiye Pavyonu ürünleri ve temsil biçimi, pavyon duvarı ve oluşturulan diğer duvar yüzeylerinde Murat Tabanlıoğlu'nun “yer/mekân” ve “hafıza” algıları, 5 sanatçı tarafından hazırlanan bir sergidir. Sanatçıların çalışmaları, söylemde bahsedilen kentsel alanların Tabanlıoğlu'nun bahsettiği dönemdeki halleri ile değil, günümüzdeki halleri ile sergilenmektedir. Fotoğrafların ağırlıklı kullanılmasıyla görsel bir düzenleme olan sergide, kentin seslerinden oluşturulan simülasyon yardımı ile işitsel duyuları harekete geçirerek ikinci bir boyut oluşturulmaktadır. Türkiye Pavyonu çalışması, 100 yıllık ulusal modernite gelişimini küratörünün bireysel algı ve deneyimlerini bugün üzerinden anlatması, tarihsel sürecin arka plana atılması, bağlamsal olarak bienal söylemi ile doğrudan bir ilişki kuramamasına neden olmuştur.

4.2. 15. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdelenmesi ve Bulguları

4.2.1. 15. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

15. Venedik Mimarlık Bienali küratörü Alejandro Aravena'nın söylemi, hem bienalde çalışmaları ile bulunan katılımcılara, hem de bienal ziyaretçilerine yönelik olarak hazırlanmış bir söylemdir. Söylem fikrinin oluşumu ve konunun ele alınış biçiminden hareketle söylem; günümüz mimarlığın statükodan kurtararak olaylara, durumlara ve sorunlara yeni bakış açıları ile yaklaşan mimarların bienalde buluşmasını ve bienalde bu yöndeki çalışmalarını sunmalarını esas alma fikri üzerine kurulmuştur. Söylemde, mevcut yapıyı çevreyi ve insanların yaşam kalitesini etkileyen sorunlara ve durumlara dikkat çekilmektedir. Aravena, mimarlığın sahip olduğu kültürel ve sanatsal mücadele alanlarına; sosyal, siyasal, iktisadi ve çevresel yeni mücadele alanları eklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Söylem bu yönü ile mimarlığın yapı yapmanın ötesindeki işlevlerini ideolojik olarak vurgulamaktadır. Aravena söyleminde; yapıyı çevrede insanların fiziksel ve fiziksel olmayan ihtiyaçlarını karşılamadaki zorluklara karşı ideolojik bir cephe hattı oluşturmaktadır. Aravena söyleminde, sıraladığı sorunlar ve sorunlara getirilen çözümler bağlamında, bienalde yer alacak çalışmaların paylaşımı ve ziyaretçilerin farkındalığını artırıcı yönde radikal ifadeler kullanmaktadır. Buradan hareketle, mimarlığın bu alanda gösterdiği mücadele bir savaş olarak nitelendirilmektedir.

Bu bağlamda söylem, bu tehditlere karşı mimarın sunmuş olduğu yaratıcı ve farklı çözümlerin varlığına dair ideolojik bir başkaldırı bildirgesidir.

Aravena'nın bienal söylemi içeriğinde yer alan ideolojik bakışı; metnin genelinden seçilen sözcükler, tema cümlelerinden çıkartılan tematik cümle parçaları ve metaforik anlatımlar Tablo 98'de sunulmaktadır:

Tablo 98. 15. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları

SÖZCÜKLER		
savaş	yapılı çevrenin kalitesi	suç
cephe	yaşam kalitesi	trafik
yapılı çevre	ayrımcılık-ırkçılık	atık-çöp
yeni bakış açısı	eşitsizlikler	kirlilik
yanıt ermek	doğal afetler	yerinde-uygun
sosyal	konut kıtlığı	cesur
ekonomik	göç	yaratıcı
politik	kayıt dışılık	aklıselim-sağduyu
tehdit		
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
Yeni bir perspektif sunma		
Bilgi ve deneyimleri paylaşma		
İnsanların yaşam kalitesini geliştirme		
Sanatsal ve kültürel boyutlara sosyal, politik, ekonomik ve çevresel olanı açıkça ekleyerek yelpazesini genişletme		
Çeşitli alanları bütünleştiren, aynı anda birden çok boyutta yanıt verme		
Uğruna savaş verme		
Başarı hikâyesi paylaşımları ve mimarının fark yarattığı ve yaratacağı örnekler sunuma		
METAFOR KULLANIMI		
cephe	savaşmak	
Maria Reiche'nin alüminyum merdiven üzerine çıkıp ufka bakması ve zeminde kalanları anlatımı		

Aravena'nın bienal söylemindeki ideolojisi, metnin bütününe görmeden, metin içinden seçilen sözcüklerin birbiri ardına dizilimi ile dahi anlaşılabilir. Söylemdeki bu dizilim; yeni bakış açıları ile topluma ait bir çerçeve çizilmesi, bu toplumda yaşanan sorunlar ve zorlukların tespit edilmesi ve çözüm için gerekli olan tavırların ortaya konulması şeklinde devam etmektedir. Bu kapsamda seçilen sözcükler, kendi içinde tutarlı olup, anlam bütünlüğü oluşturmaktadır. Söylem içinde pek çok temaya yer verilmiştir. Bu

temalar, toplumsal yaşantının mimarlar eliyle yeniden ele alınması ve şekillenmesine yönelik çaba bağlamında şekillenmektedir. Temalar bir bütün olarak ele alındığında ideolojik yaklaşım, toplumsal yaşantıyı olumlu yönde değiştirmek için bir şey inşa etmenin ötesinde; soru ve sorunların belirlenmesi, durumun tespiti ve çözüm için gerekenler bağlamında metodolojik bir yaklaşım sunmaktadır. Söylem içinde bulunan sözcük ve cümle düzeyinde kullanılan metaforlar, söylem ideolojisini destekleyerek anlamını kuvvetlendirmektedir. Aravena'nın söylemindeki bu metaforları, söylemi dikkat çekici kılmak ve söylemden söz ettirmek için bilinçli bir tercih ile kullandığı söylenebilir.

- Tutarlılık Bulguları

Aravena'nın yazılı olmayan ama birer söylem sayılabilecek mimari projeleri bağlamında, genellikle yerel ölçekte (Şili), farklı türlerde mimari ürünler ortaya koyduğu görülmektedir. Şili merkezli bir mimari proje ofisine sahip olan Aravena, ülkesindeki bu olumsuzluklar karşısında az maliyetle çok insana konut ve alt yapı hizmetlerinin ulaştırma adına, alışılmışın dışında öneriler sunmaktadır. Bu bağlamda Aravena'nın proje portföyünde sosyal konutların ağırlığı çok yüksektir. Aravena'nın yaptığı mimari projelerinin yanında, diğer söylemlerin içeriklerinin çoğu aynı tema etrafında şekillenmektedir. Aravena'nın mimari pratik alanında sahip olduğu bu tutum, bienal söylemine de yansımaktadır. Bu bağlamda, bienalin küresel ölçekteki yaygın etkisini kullanarak, farklı coğrafyalardaki zorluklar ve sorunlara sosyal içerikte bir çözüm getirmeyi hedeflemektedir.

- Yorum Bulguları

Bienal söylemi bağlamında metinlerarasılık üzerinden ulaşılan bulgularda, bienal söylemini destekleyen, açıklayan ve karşı çıkan söylemlerin genel çerçevede anlamsal içerikleri ve bienal teması ile kurduğu ilişkisel düzlemler ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Aravena'nın bienal söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerden ulaşılan bulgular, ortaklık ve farklılıklarına göre aşağıda sunulmaktadır:

- Baratta, Aravena'nın söylemi bağlamında ortak bir akıl yürütme yapmaktadır. Baratta bireylerin kendi yaşam tarzları için kendi karar ve eylem mekânizmalarının çalışması gerekliliği üzerinde durmaktadır. Aravena'nın önceki söylemlerinde yer aldığı gibi, Baratta da -bu süreçte- mimarlığın bir araç olarak var olduğu vurgusunu yapmaktadır.

- Betsky bu bienalin en iyi yanının; yeni olmayan konulara, elimizdeki olanaklarla, nasıl ele alacağımızı göstermesi olduğunu dile getirmektedir. Betsky'nin söylemi bu bienal için bir anlamda aynaya bakma ve kendine çeki düzen verme şansı olarak yorumlamaktadır.
- Self, bienal söyleminin diğer bienallerden ayrışma noktasının, mimarlığın sosyal bir figür olarak insani yanı ve yerele dönüş fikrini vurgulamada, aktivist bir söylem sloganı niteliğinde olduğunu vurgulayarak desteklemektedir.
- Zeiger, bienalin sahip olduğu hümanist anlayışı ve yerel olanın değerli olması konularını başarılı bir şekilde ön plana çıkarmış olmasını desteklemektedir.
- Zumthor, bu bienali diğer bienallerden ayıran özelliğin -kendi yapılarında da sıklıkla karşılaştığımız- zanaatın ön plana çıkarılması olduğunu vurgulamaktadır.
- Casale özellikle, bienal söyleminin küresel ölçekte gelişen ve artan ihtiyaçlara ve sorunlara çözüm bağlamında getirilen önerilerin önemine dikkat çekmektedir.
- Ertaş, Aravena'nın söylemi ile çizdiği perspektifin başarısına vurgu yapmaktadır. Ertaş bu bağlamda özellikle ülke pavyonlarına dikkat çekerek; pavyonların bienal söylemi ile kurduğu ilişkide, mimarlığın sahip olduğu ideolojik düzlemdeki yansımaları değerli bulmaktadır.
- Güzer, bienal söyleminin bağlamsal gündelik sorunlara olan yaklaşımı ve konuların üzerine eğilme biçimi ile günümüz mimarlık ortamı için alternatif bir söylem oluşturmasını önemsemektedir.

Aravena'nın söylemine karşı çıkan ve söylemini eleştiren söylemlere ait bulgular aşağıda yer almaktadır:

- Chan, bienalde ele alınan mimarlığın sosyal ve siyasi sorunlar hakkındaki söz sahibi olma fikrini kabullenirken, bienal çalışmalarındaki yaklaşımların bu fikri yansıtmaktan uzak, kendi kurmaca dünyaları içinde oluşturulan senaryolar olarak niteleyerek eleştirmektedir.
- Güzer, Venedik Mimarlık Bienali'nin mimarlık ortamı için önemine işaret ederken küratör ve tema seçimindeki başarının bienalde sergilenen çalışmalara tam anlamı ile yansıtılmadığı eleştirisini dile getirmektedir.
- Schumacher, bienale konu edilen zorluklar ve sorunların varlığının bilindiğini ve bu zorluk ve sorunların çözümünün mimarların elinde olmadığı konusunda, bienalin temasına ve söylemlerine radikal bir biçimde karşı çıkmaktadır.

- Kanıpak, Aravena'nın profesyonel kurumsal kimliğinin giydirilmiş bir söylemle kazanılmış olduğu fikrini savunmaktadır. Bu kapsamda, Aravena'nın yaptıkları ile bienal söylemi arasındaki çarpık ilişkiyi üstü kapalı bir şekilde eleştirmektedir.

Metinlerarasılık düzleminde uluslararası ve ulusal mecralarda Aravena'nın bienal söylemini açıklayan ve destekleyen söylemler, bienal söyleminin mimarlığın sosyal bir figür olarak insani göstergesine, yerele dönüş fikrine, mimarlığın bir araç olarak var olmasına, yeni olmayan konulara elimizdeki olanaklarla nasıl ele alacağımızı göstermesine, zanaatı ön plana çıkarmasına, küresel ölçekte gelişen ve artan ihtiyaçlar bağlamında sorunlara çözüm önerileri getirmesine, mimarlığın sahip olduğu ideolojik düzlemdeki yansımaları aktarmasına ve mimarlık ortamı için alternatif bir söylem oluşturmasına vurgu yapmaktadır.

Aravena'nın söylemine karşı çıkan ve eleştiren söylemlere bakıldığında; başarılı bulunan söylem fikrinin bienal sergisinde yer alan çalışmalara yansımaması, Aravena'nın profesyonel kurumsallığı ile bienal konularının oluşturduğu tezatlık eleştirilmektedir. Bienalin vurgu noktası olan mimarlığın yapı yapma eyleminden uzaklaşarak sorunlara çözüm bulma arayışı da karşı çıkılan diğer bir konudur.

4.2.2. 15. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdelenmeleri ve Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde, 15. Venedik Mimarlık Bienali ulusal pavyonları, ödül alan çalışmaları, bienal sergisi metin dışı bağlamda yapılan eleştirel söylem analizinde elde edilen temsil, ürün, bağlam bulguları irdelenmektedir.

Brezilya Pavyonu sahip olduğu sergisinde, Brezilya'nın farklı şehirlerinde yer alan 15 farklı proje incelenmiştir. Sergide de bu projelere ait dokümanlar sergilenmektedir. Bu çalışma; mimarlık, kentsel planlama, kültürel miras, sosyal teknoloji gibi konuları içeren bir araştırma projesidir. Araştırma kapsamında sürekli değişen kent dokusu içinde değişim için mücadele edip, başarılar elde eden mimarların başarı öyküleri paylaşılmaktadır. Söylem bu nedenle bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

"Bunlar tam da işin içinde olanlardan dinlemek istediğimiz cephe anlatıları, başarı hikâyesi paylaşımları ve mimarının fark yarattığı ve yaratacağı örnek sunumlarıdır."

Avusturalya Pavyonu enstalasyonu ile havuz mekânını bir metafor olarak kullanarak kamusal mekânların davetkar ve herkes için eşit kullanım hakkına sahip olması durumunu tarif etmektedir. Bu enstalasyon, egemen bir biçimde pavyonun ortasında yer almakta ve izleyicilerin ayaklarını sokabilecekleri bir deneyim alanı olmaktadır. Ayrıca, pavyonun duvarlarında ise metinsel içerikler bulunmaktadır. Kûratörler bienal söylemi ile “sosyal” bir yaklaşımla doğrudan ilişki kurmaktadır:

“...mimarının yanıt vermesinin beklendiği konuların yelpazesini genişletmek, hâlihazırda faaliyet alanımızın bir parçası olarak görülen kültürel ve sanatsal boyutlara yelpazenin sosyal, siyasi, iktisadi ve çevresel tarafından somut biçimde yenilerini eklemek”

İran Pavyonu çalışması; ülkede yaşanan sosyal, politik ve ekonomik değişimler sonucunda yaşam standartlarının değişimini detaylı biçimde inceleyen bir araştırma projesidir. Çalışmada, var olan bu sorunlar üzerinden sosyal ve yerel gruplar ile kurulan ilişkiler ve küçük de olsa kazanılan başarılar anlatılmaktadır. Pavyon alanında, tabandan tavana uzanan düzlem ve yüzeylerde araştırmaya konu olan kentsel dokunun bir enstalasyonu yer almaktadır.

Güney Afrika Pavyonu; “Cool Capital” çalışması ile Pretoria kentinin zaman içinde başkalaşım geçiren noktalarına odaklanarak bu alanların kurulan iş birlikleri ile yeniden dönüşümünü ele almaktadır. Çalışmada, söz konusu alanı tasvir eden enstalasyon çalışmaları ve sergiler bulunmaktadır. İran ve Güney Afrika Pavyonu çalışmaları, konuları ve konuları ele alış biçimleri ile bienal söylemi ile ilişki doğrudan kurmaktadır:

“Yapılı çevreyi şekillendiren etkenlerin her zaman dostça saikler olduğunu da söyleyemeyiz: sermayenin hırsı ve sabırsızlığı, ya da bürokrasinin tek bir amaca odaklanan ve muhafazakâr tutumu bayağı, sıradan ve sıkıcı yapılı çevreler doğurma eğilimindedir.”

Almanya Pavyonu; göç eden mülteciler için Almanya’daki ilgili kurumların mimari içerikteki sosyal, ekonomik ve politik katkılarını izleyicilerle paylaşırken temsil aracı olarak sergi ve deneyim alanı kullanılmaktadır. Almanya Pavyonu’nun duvarlarında bu konu ile ilgili metinsel içerikler yer almaktadır. Pavyon duvarında açılan boşluklar ve mekân içine dağıtılmış plastik sandalyelerle işlenen konu arasında anlamsal bir bağ kurulmaya çalışılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu; sanayi sonrası kentler gibi Detroit şehri için ortaya çıkan olumsuz durumlar karşısında geliştirilen ve benzer şehirler için potansiyel öneriler sunan mimari projelerin sergisini barındırmaktadır. Bu sergide, mimari projelerin açıklama paftaları, fotoğrafları ve maketleri bulunmaktadır. Bu kapsamda, Almanya ve Amerika Pavyonları bienal söylemindeki ifadesi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“‘Cepheden Bildirmek’ teması, ayrımcılık, eşitsizlikler, uçlarda kalma, altyapı hizmetlerine erişim, tabii afetler, konut sıkıntısı, göç, gayri resmi yapılar, suç, trafik, atık, kirlilik ve topluma katılım gibi konular karşısında ufukta yeni faaliyet alanları arayan insanların çalışmalarını daha geniş bir kitleyle paylaşmakla ilgili olacak...”

Bienal ödülleri bağlamında, ulusal katılım kategorisinde Altın Aslan ile ödüllendirilen İspanya Pavyonu; ekonomik kriz sonrası İspanya'da ortaya çıkan mimari ve sosyal konulara dikkat çekmektedir. İspanya Pavyonu dikkat çektiği bu konuyu aktarırken, bitmemişlik temasını yansıtır biçimde; üstten tavana asılı, üstleri kaplanmamış, hafif çelikten imal edilen ve fotoğrafların sergilendiği çerçeveler ile sergi ve enstalasyon temsil araçlarını kullanmaktadır. Çalışma, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“...hâlihazırda faaliyet alanımızın bir parçası olarak görülen kültürel ve sanatsal boyutlara yelpazenin sosyal, siyasi, iktisadi ve çevresel tarafından somut biçimde yenilerini eklemek...”

Ulusal katılım kategorisinde Özel Mansiyon Ödülü alan Japonya Pavyonu da ekonomik kriz ve doğal afetler sonrası gündeme gelen Engawa Evlerini konu alan mimari projelerin sergisine ev sahipliği yapmaktadır. Pavyonda yer alan sergide, yeni nesil genç Japon mimarların bu konu hakkındaki çalışmalarına ait maketler ve proje çizimlerine yer verilmektedir. Çalışma bienal söylemi ile ifadesi ile doğrudan ilişki kurulmaktadır:

“...tabii afetler, konut sıkıntısı” düzleminde; “ufukta yeni faaliyet alanları arayan insanların çalışmalarını daha geniş bir kitleyle paylaşmakla ilgili olacak...”

Japonya Pavyonu ile aynı ödülü paylaşan Peru Pavyonu ise; Amazon Ormanları'nın korunması ve yerel unsurların da bu sürece dahil edilebilmesi için kültürel, sosyal ve çevresel bir proje olan Amazon Okulları projelerini sergilemektedir. Peru Pavyonu'nda

ayrıca, bu okullarda kullanılan donatılardan oluşturulan bir enstalasyon alanı mevcuttur. Peru Pavyonu küratörleri, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“...mimariden sorunlara aynı anda birden fazla boyutta yanıt bulmasının, bunu yaparken de bir alana diğerine kıyasla öncelik vermek yerine bütün alanların bünyesinde bir araya getirmesinin beklendiği gerçeğini vurgulamak...”

En iyi katılım için Altın Aslan Ödülü’nü kazanan Gabinete de Arquitectura Stüdyosu; barınma ve sosyal mekân ihtiyacı olan bölgeler için, vasıfsız iş gücü ve yerel, kolay temin edilebilir malzemelerle inşa edilebilen kemer formunda birebir boyutlarda bir mekânsal deneyim alanı tasarlamıştır.

Aynı kategoride Gümüş Aslan Ödülü alan Makoko Floating School Projesi, su kenarında yaşayan topluluklar için yerel yapım teknikleri ile yeni mimari alternatifler sunmayı hedefleyen, birebir boyutlarda, ahşap malzemeden yapılan, yüzen bir okulu tarif eden bir mekânsal deneyim alanıdır. Solano Benítez ve Kunlé Adeyemi çalışmaları, bienal söyleminde yer alan ifadesi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“...ufukta yeni faaliyet alanları arayan insanların çalışmalarını daha geniş bir kitleyle paylaşmakla ilgili olacak. Bir yandan da farklı boyutların birer sentezi olan, pragmatik olanı varoluşsal olanla, yerindeliği cesaretle, yaratıcılığı sağduyuyla bir araya getiren örnekleri sunacağı...”

En İyi Katılımcı Özel Mansiyonu’na sahip Lost Honor Projesi ise; Sicilya Bölgesi’nde sıradanlık ve bayağılık içindeki yapıyı çevreye karşı bir karşı duruş için pek çok çalışmanın yer aldığı bir sergi niteliğindedir. Sergide söz konusu projelere ait çizimler ve görseller tavandan aşağıya doğru asılmış, 1938 adet A4 kâğıt ile sergilenmektedir. Cannizzo’nun çalışması bienal söyleminde yer alan ifadesi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“...yapılı çevrenin kalitesini geliştirmek son derece somut ve pratiğe dönük standartları güvence altına almaktan insanların arzularını yorumlama ve yerine getirmeye, bireylere saygıdan ortak faydayı tesis etmeye, gündelik yaşamı oluşturan aktivitelere etkin biçimde ev sahipliği yapmaktan medeniyetin sınırlarını genişletmeye kadar birçok cephede ilerleme kaydetmeyi gerektiren bir çaba...”

Bienal Sergisi bağlamında incelenen çalışmalardan bienal küratörü Aravena tarafından tasarlanan “Reporting From The Front” sergisi giriş holü tasarımı, bienal ve bienale hazırlık sürecinin özetlendiği deneyim alanı, enstalasyon ve sergi mekânıdır. Bir önceki sanat bienalinden arta kalan bölücü duvar elemanları kullanılarak oluşturulmuştur. Bu nedenle bienal söyleminin ifadesini doğrudan destekler niteliktedir:

“Bir yandan da farklı boyutların birer sentezi olan, pragmatik olanı varoluşsal olanla, yerindeliği cesaretle, yaratıcılığı sağduyuyla bir araya getiren örnekleri sunacağız...”

Beyond Bending çalışması; yeni tasarım yaklaşımları ve sayısal imalat yöntemlerinin olumlu etkilerinin gösterilmeye çalışıldığı bir deneyim alanı niteliğindedir. Bu nedenle bienal söylemi ile kurulan ilişki doğrudan olmaktadır:

“...ufukta yeni faaliyet alanları arayan insanların çalışmalarını daha geniş bir kitleyle paylaşmakla ilgili olacak...”

Fighting Banality çalışması; mimar Kengo Kuma tarafından hazırlanan çağdaş yaklaşımlarla geleneksel yapım tekniklerini bir araya getiren üç boyutlu obje sergisidir. Aynı kategoride yer alan The Language of Bamboo çalışması da yerel ve geleneksel olan bambu bitkisinin çağdaş yapımlardaki alternatif kullanımını tarif eden projelerin yer aldığı bir sergidir. Kengo Kuma ve Simon Veléz tarafından hazırlanan iki çalışma da, bienal söyleminin ifadesine karşılık olarak, bienal ile doğrudan bir ilişki ortaya koymaktadır:

“Bir yandan da farklı boyutların birer sentezi olan, pragmatik olanı varoluşsal olanla, yerindeliği cesaretle, yaratıcılığı sağduyuyla bir araya getiren örnekleri sunacağız...”

15. Venedik Mimarlık Bienali, metin dışı bağlamda incelenen söylemlere ait temsil, ürün ve bağlam araçları ile yukarıda yer alan bulgular ışığında, metin dışı bağlamda üretilen söylemlerinin temsil biçimleri; deneyim alanı, enstalasyon ve sergi mekânları olma durumları Tablo 99’da sunulmaktadır.

Tablo 99. 15. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DENEYİM ALANI	ENSTALASYON	SERĞİ
ULUSAL PAVYONLAR	Brezilya Pavyonu			•
	Avusturalya Pavyonu	•	•	
	İran Pavyonu		•	
	Güney Afrika Pavyonu		•	•
	Almanya Pavyonu	•	•	
	Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu			•
BIENAL ÖDÜLLERİ	İspanya Pavyonu		•	•
	Japonya Pavyonu			•
	Peru Pavyonu			•
	Makoko Floating School	•		
	Kunlé Adeyemi	•		
	M.G.G. Cannizzo			•
BIENAL SERĞİSİ	Arsenle Giriş Holü	•	•	•
	Beyong Bending	•		
	Fighting Banality			•
	The Language of Bamboo			•

Tablo 99’da yer alan veriler doğrultusunda, analiz edilen ulusal pavyonların temsil biçimlerinde çoğunlukla enstalasyon ve sergi mekânı kullanımları mevcuttur. Bu noktada dikkat çeken nokta, bir önceki bienalde temsil biçimleri incelenen ulusal pavyonlar bağlamında enstalasyon temsili kullanan pavyon bulunmazken, bu bienalde çok sayıda enstalasyon temsili kullanılmıştır. Aravena’nın bienale cesur ve yaratıcı katkı sunulması isteği yönündeki bienal söyleminin bu noktada etkili olduğu söylenebilir, fakat bienal ödülleri bağlamında çoğunlukla bu durum tersi bir yönde gözlemlenmiştir.

Deneyim alanı temsil biçimi kullanmayı tercih eden çalışmalarda, işlenen konuya ait işlevsel ve biçimsel özellikleri içinde barındıran kurgusal mekânlar kullanılması tercih edilmiştir. Sergi mekânı kullanımları bir önceki bienal gibi proje maketleri ve bu projelere ait görsel içerikleri barındırmaktadır. Enstalasyonlar ise bienal söylemindeki kavramsal ifadeler paralelinde ürünlerin çağrıştırdıkları ve yüklenen anlamları bağlamında şekillenmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen metin dışı bağlamdaki söylemlerin bienal teması ile kurduğu ilişkiler doğrudan veya dolaylı olabilmektedir. İncelenen bu söylemlerin bienal teması ile kurduğu ilişkiler Tablo 100’de karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır:

Tablo 100. 15. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal söylemi ile kurduğu ilişkiler

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DOĞRUDAN İLİŞKİLİ	DOLAYLI İLİŞKİLİ
ULUSAL PAVYONLAR	Brezilya Pavyonu	●	
	Avusturalya Pavyonu	●	
	İran Pavyonu	●	
	Güney Afrika Pavyonu	●	
	Almanya Pavyonu	●	
	Amerika Birleşik Devletleri Pavyonu	●	
BIENAL ÖDÜLLERİ	İspanya Pavyonu	●	
	Japonya Pavyonu	●	
	Peru Pavyonu	●	
	Makoko Floating School	●	
	Kunlé Adeyemi	●	
	M.G.G. Cannizzo	●	
BIENAL SERGİSİ	Arsenale	●	
	Beyong Bending	●	
	Fighting Banality	●	
	The Language of Bamboo	●	

15. Venedik Mimarlık Bienali’ne ait metin dışı bağlamda incelenen söylemlerin tümünde bienal teması ile doğrudan ilişki kurulduğu tespit edilmiştir. Bu noktada, Aravena’nın bienal söylemindeki yönlendirmesinin karşılık bulduğundan bahsedilebilir. İncelenen ulusal pavyonların ve diğer çalışmaların bienal teması ile kurduğu doğrudan ilişkiler, çoğunlukla bienal söyleminin farklı tematik parçalarını referans olarak gerçekleştirilmiştir.

4.2.3. Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdelemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

Türkiye Pavyonu söylemi, geçmişte güçlü bir şekilde var olan İstanbul ve Venedik arasında bağların günümüzde fiziksel ve anlamsal bağlarla yeniden kurulması fikri üzerine kurulmuştur. İki kent arasında kurulması düşünülen bağ için geçmişte kullanılan bir tekne metaforunun köprü olması amaçlanmaktadır. Böylelikle, inşa edilen “Baştarda”ya anlam yüklemesi yapılarak ideolojik bir araç haline getirilmiştir. Küratörler bu ideolojik araç sayesinde, uluslararası bağın kesintisizliğini vurgularken; diğer yandan da ulusal ölçekte, tekne metaforunun kaynağı olan kentsel alan için karar verici mercilere binal teması çerçevesinde bir mesaj gönderilmektedir. Bu yaklaşımda, kente kapalı durumdaki Haliç Tersaneleri’ni mevcut durumuna karşı çıkararak, kente kazandırma yönünde bir farkındalık yaratma amacı mevcuttur.

İdeoloji bağlamında okuyucuyu ikna etme, savunulan görüşü karşı tarafa anlaşılır ve etkin aktarabilme önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye Pavyonu söyleminde okuyucuyu ikna etmek için çok sayıda tanımlama kullanmıştır. Bu tanımlamalar günlük dil kullanımında sıklıkla kullanılmayan kavram ve nesnelere tanımlamaktadır. Diğer bir ikna aracı olarak, metin içinde çok sayıda metaforik anlatım kullanılmıştır.

Türkiye Pavyonu söylemi içeriğinde yer alan ideolojik bakış; metnin genelinden seçilen sözcükler, tema cümlelerinden çıkartılan tematik cümle parçaları ve metaforik anlatımlar Tablo 101’de bir arada sunulmaktadır.

Tablo 101. Türkiye Pavyonu söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları

SÖZCÜKLER		
melez	köprü olacak	sınır
melez bir dil	çok kültürlü	cephe
melez bir tekne	çok kökenli	çatışma alanları
tersane	ortak hafıza	karşı çıkıyor
hikâyeler taşıyor	yeniden kente katılabilme	
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
İstanbul'dan Venedik'e Akdeniz'e dair hikâyeleri taşıma		
Akdeniz'e özgü melezliği simgeleyen Başarda'nın iki göz arasında köprü olma		
Sınırları, cepheleri ve diğer çatışma alanlarını fikir birliğinin eşiklerine ve mekânlarına dönüştürme		
Büyük alanın yeniden kente katılabilmesi konusunda bir "cephe" olma		
Çetrefil bu konuyu uluslararası mimarlık platformuna taşımayı hedefleme		
Suya sınır çekilemeyeceğini söyleme		
Şehir içinde şehirlilere kapalı alanlara, tel örgülerle çevrili mekânlara karşı çıkma		
METAFOR KULLANIMI		
Architectura Franca	göz	köprü

“Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta” olarak adlandırılan Türkiye Pavyonu söyleminde kullanılan sözcükler, ideolojik olarak bienal söylemine paralel nitelikte ve anlamdadır. Söylemde kullanılan çok sayıdaki tema, İstanbul ve Venedik arasında kurulmak istenilen ideolojik tarihsel birlikteliği nitelemekte ve yeniden canlandırmayı amaçlamaktadır. Söylemde kullanılan metaforlar, ideolojik olarak söylemi ve anlamını güçlendirmeye yönelik olmayıp, benzetmelerin ötesine geçememektedir.

- Tutarlılık Bulguları

Türkiye Pavyonu küratörlerinden Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar, Teğet Mimarlık bünyesinde farklı türlerde mimari projeler üretmişlerdir. Bu mimari projelerden biri olan İstanbul Deniz Müzesi'nin, sahip olduğu konusu ve içeriği ile Türkiye Pavyonu

söylem, temsil ve ürünü arasında benzerlikler göze çarpmaktadır. Mimarların sahibi olduğu bu projenin, “Darzanà” projesinin oluşumu bağlamında önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Mimarların tutumlarının bienal söylemindeki bir diğer yansıması da; söz konusu Haliç Tersaneleri arazisi üzerinde bir mimari proje tasarlamış olmalarıdır. Tasarlanan, fakat uygulamaya geçmeyen bu projenin, pavyon söylemi, temsili ve ürününün ilk elden şekillenmesini sağladığı açıkça görülmektedir. Türkiye Pavyonu söyleminin şekillenmesinde, pavyon küratörlerinden bir diğeri olan Feride Çiçekoğlu’nun mimar olmasının yanında, sinema ve mimarlık alanında ortaya koyduğu edebi eserler ve ideolojik bakış açısının etkili olduğu düşünölmektedir.

- Yorum Bulguları

Bu aşamada, Türkiye Pavyonu söyleminin metin bağlamında analizi ile elde edilen ve bu söylemi destekleyen açıklayan ve karşı çıkan söylemlere ait bulgulara yer verilmektedir. Bu kapsamda, Türkiye Pavyonu söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerden ulaşılan bulgular, ortaklık ve farklılıklarına göre sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

- Kwok, Darzanà çalışmasını, Türkiye’de var olan zorlukların gözlemlenebildiği bir vitrin olarak nitelemektedir. Ayrıca, pavyondaki sergide yer alan Baştarda enstalasyonunun anlamsal ve biçimsel özelliklerini açıklamaktadır.
- Amaya, Baştarda enstalasyonun temsil biçimine değinerek morfolojik ve estetik değerler hakkında görüş bildirmiştir. Feride Çiçekoğlu’nu referans göstererek Darzanà projesinin edebi yanına dikkat çekmekte ve enstalasyonun felsefi alt yapısına gönderme yapmaktadır.
- Farklı sanat dalları ile ilgili olarak internet yayıncılığı yapan Artsy.net’te yayınlanan makalede, Türkiye Pavyonu’nda sergilenen çalışmanın tarihsel arka planı açıklanırken, bu sıralamada yer alabilmesindeki önemli unsurun, oluşturulan enstalasyonun diğeri pavyonlara göre daha etkileyici olduğu vurgulanmaktadır.
- Gür, bienal söylemindeki cephe vurgusunun Darzanà projesinde nasıl ele alındığını tarif etmektedir. Bunu yaparken de projenin tarihsel arka planındaki mekân, bellek ve bilginin ele alma biçimindeki başarısını vurgulamaktadır. Gür söyleminde ayrıca, küratörler üzerinden Darzanà projesine getirilen eleştirilere de değinerek, bu eleştirilerin esas odaklanması gereken Darzanà projesinin kendisine değinmediği yönünde görüş bildirmektedir.

Türkiye Pavyonu söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlere ait bulgular aşağıda yer almaktadır:

- Nevzat Sayın, bienalde yer alan pavyonları bienal konusu ile doğrudan ilişki kuran pavyonlar ve dolaylı bir anlatımla enstalasyonlar ile ilişki kuran pavyonlar şeklinde sınıflamaktadır. Türkiye Pavyonu hakkında “açıkça görülmeyen ama alt okumalarla anlaşılabilir olan analizlere bağlı önerileri dolaylı bir ifade” kullanımı sebebiyle dolaylı bir anlatıma sahip olduğu değerlendirilmiştir. Sayın ayrıca, bu enstalasyon hakkında bir alt okuma geliştirerek söylem hakkında sorgulamalar yapmaktadır.
- Çalışlar, Aravena'nın söyleminin sorduğu soruya, Darzanà projesinin tam anlamıyla karşılık veremediği yönünde eleştiride bulunmaktadır. Bu eleştiri, Darzanà projesinin fikir ve konuyu ele alış biçimi ile ilgili olmayıp, farklı okumalara ihtiyaç duyulması gerektiğini içermektedir. Çalışlar ayrıca, Başarda enstalasyonu ile odaklanılan konunun, bienal söyleminde sorun olarak belirtilen mülteci sorununa odaklanmamış olmasını eleştirmektedir.
- Kanıpak, bu bienalin Türkiye'deki mimarlık meselelerini ele almak için iyi bir fırsat olduğunu belirtmektedir, fakat Türkiye Pavyonu'nun odaklandığını belirttiği “toplumsal fayda uğruna mücadele cepheleleri” ile bu fırsatın kaçırıldığı yönünde eleştiri getirmektedir. Kanıpak ayrıca, bienal kapsamında Türkiye'yi temsil edecek olan çalışmanın belirlenmesi noktasında eleştirel bir tavır sergilemektedir. Darzanà sergisini hazırlayan küratöryal ekibin, enstalasyonda kullanılan gemi parçalarının toplandığı liman alanı üzerinde ülke gündemini meşgul eden projenin müellif tasarımcıları olmasını ve Darzanà söyleminin de bu alan üzerinden kurgulanıyor olmasını eleştirmektedir.
- Türkiye Pavyonu küratörleri olan Kütükçüoğlu ve Uçar, yapılması konusunda sert tartışmaların olduğu Haliç Tersanelerinin dönüşüm projesinin müellifi durumundadır. Küratörlerin hali hazırda müellifi oldukları tartışmalı proje arazisi üzerinden yola çıkarak bienal söylemi üretmeleri ve bu söylemin temsil için seçimi, Türkiye Pavyonu'nun içeriği kadar tartışmalara neden olmuştur. Haliç Dayanışması bu bağlamda, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'ın sahibi olduğu mimarlık ofisini işaret ederek, Haliç Tersaneleri'nin dönüşüm projesi ve Türkiye Pavyonu'nun kurduğu ilişkiyi çok sayıda kavram üzerinden tartışmaya açmak istemektedir.

- Ertaş söyleminde, Türkiye Pavyonu küratörleri ve aynı zamanda tartışmalı Haliç Tersaneleri projesi müellifleri olan ekibin, bienal çalışmasını tartışmalı, bu alan üzerine kurmasının bienal içeriği ile örtüşmediği eleştirisini yapmaktadır. Ertaş ayrıca, bu çalışma üzerinden Türkiye'nin politik durumu hakkında sert ve eleştirel bir görüş bildirmektedir.
- Güzer, Türkiye Pavyonu'nun bienal teması ile ilişki kurabilmesi için Türkiye'nin mimarlık ve kentsel ölçeklerde yaşanan sorunları, özgün çözüm ve çabaları sunmaya yönelebileceğini, fakat bunun yerine tersane alanının kente katma olanaklarının işlenmesini eleştirmektedir. Güzer'in diğer bir eleştirisi ise Türkiye Pavyonu'nun küratörleri ile bu alanda proje geliştiren kişilerin aynı kişiler olması ve yapılan işin meşrulaştırılarak bir kimlik kazandırma çabası olması yönündedir. Güzer, Aravena'nın söyleminin aksine bir temsiliyet oluşturulduğunu vurgulamaktadır.

“Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta” adlı Türkiye Pavyonu söylemi ve çalışmasını açıklayan ve destekleyen söylemler; Türkiye'nin içinde bulunduğu süreç içerisinde var olan zorlukların bienal temasına uyumlu anlatımında anlamsal (tarihsel arka planı mekân, bellek ve bilgi) ve biçimsel özelliklerin temsil biçimindeki morfolojik ve estetik değerleri ön plana çıkarılarak desteklenmektedir.

Türkiye Pavyonu söylemine karşı çıkan ve söylemi eleştiren söylemler; Darzanà projesi ile Aravena'nın söylemi arasında alt ve üst okuma denemelerinin anlam kaymalarına sebep olması, Akdeniz'de yaşanan mülteci krizini görmezden gelerek cephe olarak tersanelerin kardeşliğinin ön plana çıkarılması, bienal temasında yer alan politik ve ideolojik mücadelenin ele alınışının yetersiz olması, kentsel alanlardaki sorunlar için özgün çözümler sunmak yerine kentsel alanların kente katma olanaklarının işlenmesi, küratörler ile tersane alanında proje geliştiren kişilerin aynı kişiler olması ve yapılan işin meşrulaştırılarak bir kimlik kazandırma çabası olması şeklindedir. Özellikle ulusal mecrada, Türkiye Pavyonu küratörlerinin tersane alanında tasarlanan projenin müellifi olması eleştiriler ve tartışmaların odak noktasını oluşturmaktadır.

4.2.4. Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdelemeleri ve Bulguları

Türkiye Pavyonu sergi ürününün Başarda olmasında, Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar'ın İstanbul Deniz Müzesi tasarımını yapmış olmaları ve burada sergilenen Osmanlı dönemi gemi örnekleri ile kurulabilecek muhtemel ilişkiden bahsedilebilir. Türkiye Pavyonu temsili olan Başarda enstalasyonu, aynı zamanda pavyonun yegâne ürünü niteliğindedir. Söz konusu enstalasyonun herhangi bir bakış veya algılama yönü bulunmamaktadır. Bu nedenle enstalasyon, izleyicilerin dört tarafından gezebilmesine ve onu her yönüyle algılayabilmesine olanak sağlamaktadır. Türkiye Pavyonu'nun küratörlerinin hazırladığı Darzanà projesinin tarih boyunca güçlü ticaret bağları ile birbirbirine bağlı olan Venedik ve İstanbul limanlarını birbirine bağlama yönündeki yaklaşımı, bienal söylemi ile dolaylı bir ilişki kurulmasına neden olmuştur.

4.3. 16. Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait Söylemlerin İrdenmesi ve Bulguları

4.3.1. 16. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Bağlamında İrdelemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

16. Venedik Mimarlık Bienali küratörleri Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından ortaya konulan bienal söylemi fikrinin oluşumu ve konunun ele alınış biçiminden hareketle; “Serbest Mekân” kavramı ile mekânın ve dolayısı ile mimarlığın rolü ve fonksiyonlarına dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Bu söylem, ideal mimarlık çerçevesinde normları tanımlamakta, değerlendirmekte ve örneklendirmektedir. İyi mimarlık yapma ve kullanıcılara sunma kaygısı ön plana çıkarılmaktadır. Küratörler söylemde, mimarlığın derinliklerinde yer alan, politik veya siyasi içerikten olabildiğince uzak durmaya çalışmaktadırlar. Politik veya siyasi olarak mimari tartışmalardan uzak durma isteği, söylemi oluşturan sözcük ve cümlelerin seçiminde kendini açıkça ortaya koymaktadır. Söylemde kullanılan sözcüklere anlamsal bir bütünlük içinde bakıldığında; sert bir dilde olmayan, oldukça ılımlı, olumlu sözcükler kullanılmıştır. Söylemin amaç cümlesinde; net yargılar içeren sözcükleri ve sözcük öbekleri kullanılmıştır. Bu sayede,

politik veya siyasi içerikten uzak duruş sergileyen söylemin ideolojisi hakkında daha net çıkarımlar yapılabilmektedir.

Söylemde ortaya konulan mekân ve mimarlık tanımlamalarına ait yansımaların bienal katılımcılarının sergilerinde ve ulusal pavyonlara yer alacak çalışmalarda bulunması adına; öznel, hüküm verici, tanımlayıcı, yönlendirici ve retorik ifadeler yer verilmektedir.

İdeoloji bağlamında söylemde sıklıkla kullanılan ve vurgulanan sözcüklere bakıldığında; küratörlerin odağında, “mekân” (space) ve “mekânsal” (spatial) sözcükleri kullanılmaktadır. Küratörlerin bu sözcükleri sıklıkla kullanması, bienalin merkezine mimarlığı yerleştirmek istemeleridir. Ayrıca “cömert” (generous), “cömertlik” (generosity), “tarif eder” (describes), “odaklanır” (focuses on), “öne çıkarır” (celebrates), “fırsat sunar” (provides), “teşvik eder” (encourages) sözcükleri ile mimarlığın işlevsel kabiliyetleri ön plana çıkartılarak, mimarlık yüceltilmiştir. Söylem içerisinde anlamca olumlu sözcük öbekleri kullanılarak, son bienaldeki bienalin okuyucu ve ziyaretçileri üzerindeki etkisi arttırılmaya çalışılmıştır.

Küratörlerin bienal söylemi içeriğinde yer alan ideolojik bakışı; metnin genelinden seçilen sözcükler, tema cümlelerinden çıkartılan tematik cümle parçaları ve metaforik anlatımlar Tablo 102’de bir arada sunulmaktadır:

Tablo 102. 16. Venedik Mimarlık Bienali söyleminden ideoloji bağlamında seçilen sözcükler ve tematik cümle parçaları

SÖZCÜKLER		
mekân	bugün	mekânsal armağanlar
cömert	gelecek	fırsatlar için bir mekân
tarif eder	öne çıkarır	tasavvur etme özgürlüğü
odak	fırsat sunar	mimarinin gücü
zaman	teşvik eder	mimariden yararlanma
bellek	ruhun cömertliği	iyimserlik ve devamlılık
geçmiş	insanîyet hissi	dinamik gezegen
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
Mekânın kendi kalitesine odaklanma		
Yabancıların dillendirilmeyen dileklerini karşılayabilme		
Tabii ve insan eliyle üretilen kaynakları vurgulama		
Düşünce tarzlarını gözden geçirme		
Yeni çözümler keşfetme		
İnsanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilme		
Geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlama		
Miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etme		
Eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokuma		
METAFOR KULLANIMI		
-	-	-

16. Venedik Mimarlık Bienali küratörleri Yvonne Farrell ve Shelley McNamara söylemlerinde mekân odaklı bir ideolojik yaklaşım belirlemişlerdir. Bu kapsamda seçilen sözcükler ve sözcük öbekleri mekânı nitelemekte ve tarif etmektedir. Söylemde yer alan temalar ise mimarlığın işbirliği çerçevesinde mekânın potansiyel gücünü ortaya çıkarmaya yöneliktir. Söz konusu söylemde herhangi bir metaforik anlatıma yer verilmemiştir.

- Tutarlılık Bulguları

Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın yazılı olmayan söylemlerine ait bulguların çıkarıldığı bu bölümde; mimarların tasarımlarını yaptıkları mimari projeler genel olarak üniversite eğitim yapılarıdır. Yvonne Farrell ve Shelley McNamara ikilisinin çevresi ile uyumlu, sade, işlevsel ve çağdaş bir mimarlık anlayışı bulunmaktadır. İrlandalı olan mimarlar işlerinin pek çoğunu ülkelerinde yapmışlardır. Mimarlar projelerini yerin sahip olduğu özelliklere ve kavramsal arayüzlere önem vererek tasarlamaktadırlar. Mimarların ülkelerinde yapmış olduğu bu projeler, ulusal ve uluslararası platformlarda çeşitli ödüllere layık görülmüştür.

Bienal söyleminde bulunan "iyi mimarlık" teması küratörlerin konuşmalarına ve projelerine yansıyan; "Sevdiğin yerler bilinçaltına sızmaktadır!" deyimini ile eş güdümlü yapıdadır. Farrell ve McNamara, 2012 yılında "Common Ground" teması ile yapılan 13. Venedik Mimarlık Bienali'nde "Architecture as New Geography" adlı sergisindeki sahip oldukları bu mimari yaklaşımları ile Gümüş Aslan Ödülü'ne layık görülmüştür.

- Yorum Bulguları

Bienal söylemi bağlamında metinlerarasılık üzerinden ulaşılan bulgularda, bienal söylemini destekleyen, açıklayan ve karşı çıkan söylemlerin genel çerçevede anlamsal içerikleri ve bienal teması ile kurduğu ilişkiyel düzlemler ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın bienal söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerden ulaşılan bulgular, ortaklık ve farklılıklarına göre aşağıda sunulmaktadır:

- Oliver Wainwright; Venedik Mimarlık Bienali'nin sahip olduğu nitelikten hareketle, bu senede yapılan bienalin mimarlığa sağlamış olduğu katkıya ve kapsayıcılığa dikkat çekerek açıklamalarda bulunmaktadır.
- Rowan Moore; bienal küratörlerinin mimarlığı hem bedenen, hem zihnen deneyimlenmesi gereken bir unsur olarak sunmaları hakkında açıklayıcı bir ifadeye bulunmaktadır. Moore ayrıca, bienal söylem ve ürünlerinde bulunan, mimarinin bir şey yaratmasının ötesinde var olana dikkat çekmenin önemine vurgu yaparak, küratörlerin söylemini desteklemektedir.
- Alice Piciocchi; bienal küratörlerinin Serbest Mekân tanımlarına atıf yapmaktadır. Bu kapsamda, bienal sergisinin hümanist bir ruh, doğal ve sosyal bir yaklaşıma sahip olduğunu açıklamaktadır.

- Anna Kats söyleminde; bu biennialin içeriğinde alışılmış gösterimlerinin aksine, bienalin mimarlık mesleğinin sorun ve pozisyonlarına odaklanmayıp, küratörlerin öznel yaklaşımlarının etkili olduğunu belirtmektedir.
- Avşar Gürpınar; “Boşluk, Açıklık ve Özgürlük” başlıklı makalesinde, Serbest Mekân’ın Türkçe anlamı üzerine odaklanmaktadır. “Free” kelimesinin “boş”, “açık” ve “özgür” anlamlarından yola çıkarak “space” kelimesi ile oluşturduğu anlamsal başkalaşımın, bienalin söyleminde yer alan Serbest Mekân tanımları ile öznel ilişkisini ortaya koymaktadır.
- Sait Ali Köknar; Gürpınar’ın söyleminde olduğu gibi, Serbest Mekân kavramının Türkçe karşılığının sorgusunu yapmaktadır. Köknar söyleminde ayrıca, bienal temasının içerik olarak çerçevesini çizmektedir.
- Jale Nejdet Erzen, sanatın dünyayı ve insanları değiştirme misyonunun daha etkili halinin mimarlığa ait olduğu kabulünden hareketle; bu yılki bienalin bu misyonu, “Free” ve “space” sözcüklerinin anlamları olan “özgürlük” ve “mekân” kavramlarını birleştirerek sorguladığını ifade etmektedir.
- Ezgi Tezcan, bienal temasının farklı anlamalar içerebilecek açık uçlu olduğunu belirtmektedir. Bu açık uçlu olma durumunu ulusal pavyonlarda gözlemleyen Tezcan, bienalin dünya kaynaklarının daha sürdürülebilir olması için mimarlık eylemleri ve mimarlığın rolü hakkındaki vurgularını dile getirmektedir.
- Banu Binat, bienal küratörlerinin, mimarlıktan ayrılamayacak tek kavram olan “mekân” kavramının bienal temasının odağına yerleştirmesini, mimarca bir yaklaşım olduğu fikrini ortaya atmaktadır.
- Çalışlar bu nedenle, bu bienali diğer bienallere göre siyasal ve kuramsal yaklaşımdan uzak, meslekle barışık, projelerin etkin olduğu bir bienal olduğunu vurgulamaktadır.
- Suha Özkan, bienal söyleminin mimarlığın fiziksel ve politik varoluşu üzerinden tüm katılımcılara bir özgürlük alanı sunmasını ve bir iyi niyet belgesi olmasını değerli bulmaktadır.

Yvonne Farrell ve Shelley McNamara’nın söylemine karşı çıkan ve söylemini eleştiren söylemlere ait bulgular aşağıda yer almaktadır:

- Patrik Schumacher, bu bienal için de karşıt söylemlerine devam ederek, bienal temasının kavramsal yaklaşımı bağlamında ulusal pavyonların özgürlüklerinin kısıtlandığı vurgusunu yapmaktadır. Bu nedenle Schumacher söyleminde, bienalin

mimariden ayrılarak, bir sanat bienaline dönüştüğü fikrini savunarak bienal söylemini eleştirmektedir.

- Bava, zaman içinde değişen mekân tanımı algısından hareketle, yeni teknolojik gelişmeler ve yeni söylemler üreten genç mimarlardan uzak ve kopuk bir etkinlik olmasını eleştirmektedir. Bava söyleminde ayrıca, çağdaş anlamda mekânın anlaşılabilirliği, yaratılabilirliği ve mekâna ait olmak için mevcut küratörlük anlayışının değişmesi gerekliliğine de değinmektedir.
- Wilkinson, Serbest Mekân temasının belirsiz, ucu açık halini ve söylemin içeriğinde yer alan ifadelerin mimarların yapmış olduğu mimari projelerle tezat oluşturması durumunu eleştirmektedir.
- Hülya Ertaş bu yılki bienal içeriğine farklı bir açıdan yaklaşarak küratörlerinin kadın olmasının bir avantaj olduğunu, fakat bu avantaj ile feminist bir söylem geliştirilebilme fırsatının kaçırıldığını dile getirmektedir.
- Aslı Çiçek, küratörler Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın belirlediği Serbest Mekân temasının geniş bir alanı tarif etmesinin, gözetilmemiş yorumlar doğurabileceğine ve bienalin belirsiz bir alana kayma tehlikesine dikkat çekmektedir. Söz konusu bu durumun her sergide farklı bir noktadan başlanarak ele alınmış olması nedeni ile bienalin hedefinden saparak mimari üretim fuarına dönüştüğü eleştirisini dile getirmektedir.
- Özlem Yalın, bienal temasını güçlü bir özgürlük ve alan duygusu sunarken küratörlerin temasının bu güçlü yönünü bienaldeki işlere yansıtılmadığı eleştirisini getirmektedir. Bu nedenle bienal için fuar benzetmesini yapmaktadır. Yalın, eleştirmiş olduğu bu durumdan dolayı bienalin varlık sebebini sorgulamaktadır.
- Nizam Onur Sönmez, bienalde işlenen konuların güncel mimarlık ortamında hali hazırda tartışılmalı konuların tekrar ele alınması esasını taşıdığını belirtmektedir. Sönmez bienali, onun sahip olduğu serbestlik kavramından kaynaklı olarak, son dönem mimarlık pratiklerinin bir kataloğuna benzediği eleştirisini yapmaktadır.
- Mary Nassi, Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın bienalin teması ve söyleminin içeriği ile katılımcılar için her anlamda serbest bir alan bıraktığı görüşünü belirtmektedir. Nassi, sergi mekânlarını ve ulusal pavyonları daha önce yapılan bienallerle karşılaştırarak temada ve söylemde ve mekânda meydana gelen serbestliğe vurgu yapmaktadır.

Bu noktada, bienal söylemini destekleyen söylemler; mimarinin bir şey yaratmasının ötesinde var olana dikkat çekmenin önemine vurgu yapması, onun sahip olduğu serbestlik kavramından kaynaklı olarak son dönem mimarlık pratiklerinin bir kataloğu olması, dünya kaynaklarının daha sürdürülebilir olması için mimarlık eylemleri ve mimarlığın rolünü önde tutması, hümanist bir ruh, doğal ve sosyal bir bağlamda yaklaşıma sahip olması, mimarca bir yaklaşım olması konuları etrafında şekillenmektedir.

Bienal temasını açıklama yolunu seçen söylemler; daha önce yapılan bienallerle karşılaştırarak temada ve söylemde ve mekânda meydana gelen serbestliğe vurgu yapmakta, provokatif olmayan bir tema seçimi ile bienalin kurgulanmasındaki etkilerinden bahsetmekte, mimarlığın fiziksel ve politik varoluşu üzerinden tüm katılımcılar için bir alan tanımlamasına dikkat çekmektedirler.

Bienal söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlere bakıldığında; bienal temasındaki kavramsal yaklaşımlarla ulusal pavyonların özgürlüklerinin kısıtlanması, yeni teknolojik değişimlerden ve genç mimarlardan uzak olması, bienal temasının geniş bir alanı tarif etmesi sebebi ile anlamsal kaymaların var olması ve bienalin hedefinden saparak bir fuar alanına dönüşmesi bağlamında negatif söylemlere rastlanmaktadır.

4.3.2. 16. Venedik Mimarlık Bienali Söyleminin Metin Dışı Bağlamda İrdelenmeleri ve Bulguları

- Temsil-Ürün-Bağlam Bulguları

Çalışmanın bu bölümünde, 16. Venedik Mimarlık Bienali ulusal pavyonları, ödül alan çalışmaları, bienal sergisi metin dışı bağlamda yapılan eleştirel söylem analizinde elde edilen temsil, ürün, bağlam bulguları irdelenmektedir.

Arjantin Pavyonu küratörleri Horizontal Vertigo adlı çalışmasıyla; pavyonun ortasında uzun bir lineer hat olarak konumlandıkları prizmatik cam kutu içinde, coğrafya, yer ve mimari arasında çapraz bir diyalog sunmaktadır. Bu alan içinde birden fazla duyuya hitap eden bir deneyim alanı oluşturulmuştur. Ayrıca, pavyon duvarlarında, mimarlık ve toplum arasındaki bariz ve hayali bağlantıları gösteren bir sergi bulunmaktadır. Çalışma, bienal söylemi ile doğrudan bağlamsal bir ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân tabiatın bir karşılık beklemeden sunduğu hediyeleri olan ışık (güneş ışığı, ay ışığı, hava, yer çekimi, malzemeler) ile tabii ve insan eliyle üretilen kaynakları vurgulamak için bir fırsat sunar.”

Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu'nda bulunan çalışmalar; ülkedeki kırsal alanların gelişimi ve kırsal kalkınma bağlamında belirlenen üretim, turizm, toplum, kültür, konut ve gelecek alt temaları kapsamında üretilen projeleri kapsamaktadır. Çalışma, kırsal için üretilen mimari örnekleri anlatan birebir deneyim alanları ve sergilenen modeller ve görseller ile izleyicilere aktarılmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu kavramsal olarak, bienal söylemi ile doğrudan bağlamsal ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân tasavvur etme özgürlüğünü, zaman ve belleğin serbest mekânını, geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlamayı, miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etmeyi, eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokumayı kapsar...”

Bienalde az sayıda Afrika ülkesinden biri olarak yer alan Mısır Pavyonu'nda; ülkede kendiliğinden oluşan ticari alanların stratejik olarak yeniden geliştirilmesi konusu ele alınmaktadır. Pavyonu'nun küratörleri çalışmalarının temsilinde, söz konusu olan geri dönüşüme dayalı ticaret alanlarından toplanan nesnelere, ritmik bir bütünlükte zemine yerleştirilerek ve pavyon tavanından asarak bir enstalasyon oluşturmuşlardır. Bu enstalasyonun haricinde, duvar yüzeylerinde ticaret ve ticaret alanlarına ait bilgiler ve kent haritalarının yer aldığı bir sergi de bulunmaktadır. Pavyon, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân mimarının onu kullananlara bedelsiz ve ek mekânsal armağanlar sunabilme ve yabancıların dillendirilmeyen dileklerini karşılayabilme yeteneğine odaklanır.”

Hollanda Pavyonu; üretim pratiklerinin değişmesi ile iş, beden ve boş zaman kavramlarının da bu bağlamda değişimine odaklanmaktadır. Küratör tarafından pavyonun ayrılan farklı mekânlarında, farklı deneyim alanları oluşturulmuştur. Hollanda Pavyonu'nda bahsedilen farklı mekânlarda ayrıca, işlenen konu ile bağlantılı olarak sergi ve enstalasyonlar da bulunmaktadır. Hollanda Pavyonu bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân, mekânın kendi kalitesine odaklanarak mimarlık gündeminin merkezindeki ruhun cömertliğini ve insaniyet hissini tarif eder.”

Vatikan Pavyonu; alışlagelmiş bienal alanları dışında olan San Giorgio Maggiore adasında, davetli 11 mimarın tasarladığı şapeller ile temsil edilmektedir. Bu şapeller, farklı biçim, malzeme, mekân ve simgesel ifadeler kullanılarak inşa edilmiştir. Şapellerin farklı biçimlenişleri bienal söylemi ile doğrudan ilişkilendirilebilir:

“Serbest Mekân fırsatlar için bir mekân, demokratik bir alan, programlanmamış ve henüz akla gelmeyen kullanımlar için değerlendirilebilecek bir mekân olabilir. O yönde bir niyet ya da tasarım yaklaşımı olmasa da insanlar ve binalar arasında ortaya çıkan bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde binalar, mimar orayı geride bıraktıktan çok sonra bile insanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilmektedir. Mimari aktif olduğu kadar pasif de bir yaşama sahiptir.”

Kanada Pavyonu küratörleri; yerli mimarının merkezinde yatan birbirine bağlılığı ortaya koymayı amaçladığı “Unceded: Voices of the Land” çalışmasında, organik forma sahip duvarlarda yer alan multimedyalardan oluşan bir sergi hazırlamışlardır. Bu bağlamda, bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân tasavvur etme özgürlüğünü, zaman ve belleğin serbest mekânını, geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlamayı, miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etmeyi, eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokumayı kapsar.”

16. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında ödül alan çalışmaların temsillerine ilişkin bulgularda, En İyi Ulusal Katılım İçin Altın Aslan Ödülü alan İsviçre Pavyonu; içine yerleşilmemiş dairelerin fotoğraflarından ilham alınarak tasarlanmıştır. İnsan ergonomisinin dışında donatı boyutları ve mekân ölçülerinde oluşturulan mekânlar, izleyicilere bir deneyim alanı sunmaktadır. Ulusal Katılım Özel Mansiyonu’na sahip Britanya Pavyonu’nda, pavyonun dışında kurulan çelik iskele ile ulaşılan çatıda yeni bir kamusal alan oluşturulmaktadır. Çatıda oluşturulan bu alan, bienal boyunca farklı performans, film gösterileri, mimari tartışma etkinliklerinin yapıldığı bir deneyim alanıdır. Bu bağlamda, İsviçre Pavyonu ve Britanya Pavyonu bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân fırsatlar için bir mekân, demokratik bir alan, programlanmamış ve henüz akla gelmeyen kullanımlar için değerlendirilebilecek bir mekân olabilir. O yönde bir niyet ya da tasarım yaklaşımı olmasa da insanlar ve binalar arasında ortaya çıkan bir etkileşim

söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde binalar, mimar orayı geride bıraktıktan çok sonra bile insanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilmektedir. Mimari aktif olduğu kadar pasif de bir yaşama sahiptir.”

Bienalde En İyi Katılımcı için Altın Aslan Ödülü alan Eduardo Souto de Moura tarafından hazırlanan “Vol de Jour” çalışması; bir manastırın bir otele mimari dönüşümünü gösteren ve yalnızca iki hava fotoğrafından oluşan bir sergidir. Moura çalışmasıyla bienal teması ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân tasavvur etme özgürlüğünü, zaman ve belleğin serbest mekânını, geçmiş, bugün ve geleceği birbirine bağlamayı, miras kalan kültür katmanları üzerine yeni şeyler inşa etmeyi, eski ve artık geçmişte kalmış olanı bugünle dokumayı kapsar.”

Ümit vaat eden genç katılımcı için Gümüş Aslan Ödülü alan Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Taillieu; eski bir psikiyatri kliniğinin kalan son villasının yenileme projesindeki radikal stratejik düşünceleri ve beklenmedik çözüm yollarını anlatarak bienal teması ile doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Serbest Mekân mimarının en mahrem, savunma öncelikli, inhisari ve ticari açıdan kısıtlamalara tabi koşullar altında dahi her bir projede beklenmeyen başkaca cömertlik vesileleri bulabilme yeteneğini öne çıkarır.”

Katılımcı Mansiyonu Ödülü kazanan Andra Marin; Endonezya'nın ekvatorun her iki tarafında coğrafi olarak geniş bir alanı kapsayan yerel yapılara odaklandığı çalışmasında, yerel mimari unsurları yansıtan bir enstalasyon ve deneyim alanı oluşturmuştur. Diğer Katılımcı Mansiyonu Ödülünü kazanan Rahul Mehrotra ise; kapsayıcılık alanları yaratma, takas ve empati tanımlamaları ile oluşturulan üç projeyi sergilemektedir. Marin ve Mehrotra çalışmaları ile bienal söylemi ile doğrudan ilişkilidir:

“Serbest Mekân, mekânın kendi kalitesine odaklanarak mimarlık gündeminin merkezindeki ruhun cömertliğini ve insaniyet hissini tarif eder.”

Bienal sergisi kapsamında seçilen çalışmalardan “Recasting” çalışması, büyük ölçekli, deneysel bir mekânsal deneyim alanı sunmaktadır. Söz konusu çalışma, uygulama pratikleri üzerinden konut ve şehircilik konularına odaklanmaktadır. Peter Zumthor küratörlüğündeki “Dreams and Promises” çalışması; düşüncelerden ve hatıralardan

gerçekliğe, ruhu besleyen mekânlarına kadar, kendi yolculuğunu keşfetmemize olanak tanıyarak, Zumthor'un uygulanmış ve uygulanmamış projelerinin maketlerinin sergisini içermektedir. Bu iki çalışma da bienal söylemi ile doğrudan örtüşmektedirler:

"Serbest Mekân, mekânın kendi kalitesine odaklanarak mimarlık gündeminin merkezindeki ruhun cömertliğini ve insaniyet hissini tarif eder"

Dorte Mandrup; ziyaretçilerini eşsiz kutup iklimini tanımlayan aşırı koşulları deneyimlemeye davet ettiği çalışmasında, çalışma alanındaki görsel efektler ile bir deneyim alanında aynı zamanda projesine ait maketi sergilemektedir. Çalışma, bienal söylemi ile kurduğu doğrudan ilişki kurmaktadır:

"Serbest Mekân düşünce tarzlarını gözden geçirmeyi, dünyaya yeni gözlerle bakmayı, mimarının bu narin gezegenin her bir vatandaşının refah ve izzetine katkıda bulunduğu yeni çözümler keşfetmeyi teşvik eder."

Alejandro Aravena, projelerinde sıklıkla kullandığı ve kamusal alan rezervi olarak tanımladığı boş mekânları kavram ve çizim ile anlatarak bir sergi alanı sunmaktadır. Aravena çalışmasında bienal söylemine doğrudan vurgu yapmaktadır:

"Serbest Mekân mimarının onu kullananlara bedelsiz ve ek mekânsal armağanlar sunabilme ve yabancıların dillendirilmeyen dileklerini karşılayabilme yeteneğine odaklanır."

16. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı bağlamda üretilen söylemlerin analizi ve bu analizler sonucunda ulaşılan temsil biçimlerine ait bulgular karşılaştırmalı olarak Tablo 103'te sunulmaktadır:

Tablo 103. 16. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin temsil biçimleri

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DENEYİM ALANI	ENSTALASYON	SERĞİ
ULUSAL PAVYONLAR	Arjantin Pavyonu	•		•
	Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu	•		•
	Mısır Pavyonu		•	
	Hollanda Pavyonu	•	•	•
	Vatikan Pavyonu	•		
	Kanada Pavyonu			•
BIENAL ÖDÜLLERİ	İsviçre Pavyonu	•		
	Birytanya Pavyonu	•		
	Eduardo Souto de Moura			•
	Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Taillieu			•
	Andra Matin	•	•	
	Rahul Mehrotra			•
BIENAL SERĞİSİ	Alison Brooks Architects	•		
	Dorte Mandrup	•		•
	Peter Zumthor			•
	Alejandro Aravena			•

“Serbest Mekân” teması ile gerçekleştirilen 16. Venedik Mimarlık Bienali söyleminde mimarlık ve mekân kavramlarının ön plana çıkması, ulusal pavyon çalışmalarında deneyim alanı ve sergi temsil biçimlerinin ayrı ayrı ve birlikte kullanımlarının sayısını diğer iki bienale göre arttırmıştır. Özellikle bienal temasının mekânı ön plana çıkarması, çalışmaların temsilinde deneyim alanı kullanımının artışı ile gözlemlenebilmektedir. Enstalasyon kullanımının ise bir önceki bienale göre azaldığı söylenebilir. Çalışmalarında sergi mekânı kullanmayı tercih eden çalışmalar, genellikle mimari proje maketleri ve bu projelere ait görsel içerikler şeklindedir. Deneyim alanı olarak kurgulanan çalışmalar ise sahip oldukları konu bağlamında birebir mekân tasvirleri ve duygulara hitap eden nitelikte mekânlara sahiptir.

16. Venedik Mimarlık Bienali, metin dışı bağlamda incelenen söylemlerin temsil ve ürün araçları ile ulaşılan bulguların ardından, bu söylemlerin bienal teması ile kurduğu ilişkiler; doğrudan veya dolaylı ilişkiler halinde sınıflandırılarak karşılaştırmalı olarak Tablo 104’te sunulmaktadır:

Tablo 104. 16. Venedik Mimarlık Bienali metin dışı söylemlerinin bienal söylemi ile kurduğu ilişkiler

	ULUSAL PAVYON ve/veya ÇALIŞMA ADI	DOĞRUDAN İLİŞKİLİ	DOLAYLI İLİŞKİLİ
ULUSAL PAVYONLAR	Arjantin Pavyonu	•	
	Çin Halk Cumhuriyeti Pavyonu	•	
	Mısır Pavyonu	•	
	Hollanda Pavyonu	•	
	Vatikan Pavyonu	•	
	Kanada Pavyonu	•	
BIENAL ÖDÜLLERİ	İsviçre Pavyonu	•	
	Biritanya Pavyonu	•	
	Eduardo Souto de Moura	•	
	Jan de Vylder, Inge Vinck, Jo Taillieu	•	
	Andra Matin	•	
	Rahul Mehrotra	•	
BIENAL SERGİSİ	Alison Brooks Architects	•	
	Dorte Mandrup	•	
	Peter Zumthor	•	
	Alejandro Aravena	•	

16. Venedik Mimarlık Bienali'ne ait metin dışı bağlamda incelenen söylemlerin tümü bienal teması ile doğrudan ilişki kurmaktadır. Koolhaas'ın başlattığı, Aravena'nın da devam ettirdiği ulusal pavyonların bienal teması çerçevesinde çalışmalar üretmeye yönlendirme durumu, Yvonne Farrell ve Shelley McNamara tarafından da gerek metin bağlamında, gerekse metin dışı bağlamda devam etmektedir.

4.3.3. Türkiye Pavyonu Söyleminin Metin Bağlamında İdeoloji, Tutarlılık, Yorum İrdelemeleri ve Bulguları

- İdeoloji Bulguları

Kerem Piker küratörlüğündeki Türkiye Pavyonu'nda konunun ele alınış biçimi; sonuç odaklı olmayıp sürece odaklanan ve radikal bir içerikten uzak bir söylem ortaya koymaktadır. Türkiye Pavyonu söylemi, genç mimar ve mimarlık öğrencilerinin üretim ve hayal gücüne güvenerek oluşturulacak sergi için açık bir çağrı niteliği taşımaktadır.

Söylem, Türkiye Pavyonu'nda vardiyalar halinde aktif ziyarette bulunacak katılımcılar ve bienal sürecinin işleyişi hakkında bilgiler veren rehber metni olarak tanımlanabilir.

Söylemde ideolojik olarak anlatılmak istenileni vurgulayan; “mekân”, “mimarlık öğrencisi”, “herkese açık”, “gelişen”, “büyüyen”, “genç ve yaratıcı zihinler”, “karşılıklı etkileşim”, “dağınık”, “kapsayıcı”, “değiştirilmeye/dönüştürülmeye açık”, “bireysel ve kolektif üretim” sözcükleri kullanılmaktadır.

Türkiye Pavyonu söylemi, içeriğinde yer alan ideolojik bakışı; metnin genelinden seçilen sözcükler ve tema cümlelerinden çıkartılan tematik cümle parçaları Tablo 105'te bir arada sunulmaktadır.

Tablo 105. Türkiye Pavyonu Söyleminden İdeoloji Bağlamında Seçilen Sözcükler ve Tematik Cümle Parçaları

SÖZCÜKLER		
mekân	genç zihinler	değiştirilmeye açık
mimarlık öğrencisi	yaratıcı zihinler	dönüştürülmeye açık
herkese açık	karşılıklı etkileşim	bireysel üretim
gelişen	dağınık	kolektif üretim
büyüyen	kapsayıcı	
TEMATİK CÜMLE PARÇALARI		
Dağınık, kapsayıcı, değiştirilmeye/dönüştürülmeye açık bir mekân organizasyonu olma		
Bienal Sergisine ortak olma		
Zaman içerisinde gelişen ve büyüyen bir sergi olma		
Katılımcı ve ziyaretçilerin için karşılıklı etkileşim ortamından yararlanma		
Güncel mimarlık gündeminin merkezine yerleştirme		
METAFOR KULLANIMI		
-	-	-

- Tutarlılık Bulguları

Kerem Piker, sahibi olduğu Kerem Piker Mimarlık Ofisi'nde ve daha öncesinde çalıştığı kurumlarda çok sayıda uygulama ve konsept projelerine imza atmıştır. Genç bir mimar olmasına rağmen farklı türlerde mimari tasarımlar yapmıştır. Kerem Piker'in genç

bir mimar olarak Türkiye Pavyonu söyleminde ve pavyonun tasarımında genç mimar ve mimar adaylarına aktif yer vermesi ve en ön plana koyması, kendi özelliğiyle doğrudan örtüşmektedir. Söz konusu bu yaklaşım, sadece Kerem Piker'in Türkiye Pavyonu söyleminde değil, daha öncesinde ortaya koyduğu sözlü söylemlerde de bulunmaktadır.

- Yorum Bulguları

Bu aşamada, Türkiye Pavyonu söyleminin metin bağlamında analizi ile elde edilen ve bu söylemi destekleyen, açıklayan ve karşı çıkan söylemlere ait bulgulara yer verilmektedir. Bu kapsamda, Türkiye Pavyonu söylemini destekleyen ve açıklayan söylemlerden ulaşılan bulgular, ortaklık ve farklılıklarına göre sıralanarak aşağıda sunulmuştur:

- Sait Ali Köknar; Vardiya çalışmasının bienalde yer alan diğer çalışmalardan farkının, bir mimarlık seçkisi veya üretilmiş bir işin sergilenmesi olmaması yönü ile cesur bir girişim olarak nitelemektedir. Köknar ayrıca, Vardiya çalışmasının bienal teması ile kurduğu eleştirel ilişkinin kuvvetine ve yaratıcı yönüne dikkat çekmektedir.
- Ezgi Tezcan; Vardiya çalışması hakkında, mimarı iktidar alanını sorgulayan yaklaşım ile mekânın yaratıcı düşüncelerle dönüşüme açık halde bulunmasının bir zenginlik olduğu vurgusunu yapmaktadır. Bitmemiş bir ürünün mimarlık öğrencileri tarafından bitirilerek, öğrencilerin tasarım ürününün oluşumundaki "süreç" kavramını birebir yaşamasının öneminden bahsetmektedir.
- Banu Bina, bienal sürecinin başında yapmış olduğu söyleminde; Vardiya çalışmasının kurgulanmasındaki her adımın hem iddialı, hem de mütevazı bir girişim olduğu yönünde desteğini belirtmektedir. Binat, sonuç ürün hakkında önden bir kestirim yaparak, bu yılın en dikkat çeken çalışması olacağı fikrini sunmaktadır.
- Avşar Gürpınar, Vardiya çalışması ile pavyon mekânına yapılan müdahalenin miktarının ve bu alanın mimarlık öğrencilerine açılmış olmasının cesaretli ve mütevazı bir iş olduğu yönünde fikirlerini sunmaktadır. Gürpınar, çalışmanın sahip olduğu özellikleri ile bir mimari bir program olmadığı, bir etkinlik programı olduğu, bu nedenle sonuçlarının uzun vadede görülebileceği yönünde görüş belirtmektedir.

- Görgün Taner, Türkiye Pavyonu'nun disiplinler arası iletişim konusu bağlamında; yeni üretim ve anlatım yöntemlerinin denenebileceği bir yer olarak bienal teması için yeni bir bakış getirmesini desteklemektedir.

Türkiye Pavyonu söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemlere ait bulgular aşağıda yer almaktadır:

- Jale Nejdet Erzen, Vardiya çalışması hakkında “Türkiye’de gördüğümüz düzensizlik ve laubalilik” yorumunda bulunarak; çalışmanın işleyişini, pavyonun fiziksel ve mekânsal kurgusunu eleştirmektedir.

Kerem Piker’in Türkiye Pavyonu söylemi hakkında uluslararası mecrada fikir beyan eden söylemlere ulaşamamıştır. Bu mecrada ulaşılan söylemler haber metinlerinin ötesine geçmeyen, bienal söylemini tekrarlayan, pavyon veya söylem hakkında yorum getirmeyen nitelikteki söylemlerdir.

Ulusal mecrada Kerem Piker’in Türkiye Pavyonu söylemini açıklayan ve destekleyen söylemler çoğunluktadır. Söz konusu bu söylemler; Vardiya projesinin ürün odaklı olmayıp süreç odaklı bir çalışma olması, pavyon mekânını fiziksel ve anlamsal olarak doldurmaması ve mekânın kendi iç dinamikleri ile şekillenmesi, pavyonun süreç içinde değişen ve gelişen organik bir yapıya sahip olması ve mimarlık öğrencilerine bu fırsatın verilmesi çerçevesinde yapılmaktadır.

Kerem Piker’in söylemini eleştiren ve karşı çıkan söylemler az sayıdadır. En sert eleştiri, Jale Nejdet Erzen tarafından, Vardiya çalışmasının işleyişi, pavyonun fiziksel ve mekânsal kurgusu, küratörlerin konuya yaklaşımını ve konuyu işlemede yetersiz kalınması üzerine yapılmıştır.

4.3.4. Türkiye Pavyonu Söylemlerinin Metin Dışı Bağlamda Temsil, Ürün, Bağlam İrdelemeleri ve Bulguları

Mimar Kerem Piker küratörlüğünde tasarlanan Türkiye Pavyonu, Vardiya projesi ile alışılmışın dışında bir temsil şekline sahiptir. Küratör temsilin tarifini yaparken, temsil ürünlerini katılımcıların hayal gücüne bırakmıştır. Pavyon mekânının büyük bir kısmı, katılımcıları için atölye çalışmalarını uyguladıkları bir deneyim alanını ve ziyaretçiler için ise bir sergi alanını temsil etmektedir. Pavyonun kalan diğer kısmı, çalışmaların yapıldığı bir masa ve ziyaretçiler için oturma alanları ile şekillenmektedir. Bu mekân; katılımcılar,

ziyaretçiler ve dijital ortam katılımcıları için aynı zamanda bir buluşma noktası olması nedeni ile de bir deneyim alanı olarak adlandırılabilir.

Türkiye Pavyonu'nun bienal söylemi ve teması ile kurduğu bağlamsal ilişkiye bakıldığında; pavyonun kurgusu ve şekillenışı dikkate alındığında, bienal söylemi ile doğrudan bir ilişkisi söz konusudur:

“Serbest Mekân fırsatlar için bir mekân, demokratik bir alan, programlanmamış ve henüz akla gelmeyen kullanımlar için değerlendirilebilecek bir mekân olabilir. O yönde bir niyet ya da tasarım yaklaşımı olmasa da insanlar ve binalar arasında ortaya çıkan bir etkileşim söz konusudur. Bu etkileşim sayesinde binalar, mimar orayı geride bıraktıktan çok sonra bile insanlarla paylaşım yapma ve ilişki kurmanın yeni yollarını bulabilmektedir. Mimari aktif olduğu kadar pasif de bir yaşama sahiptir.”

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın yapılmasını teşvik eden unsur, ulusal ve uluslararası mimarlık ortamlarının birbiri üzerindeki yansımalarının söyleme dair bir arayüz ile incelenebileceği yönündeki kabullerdir. Bu kapsamda çalışma; Venedik Mimarlık Bienali ile uluslararası mimarlık ortamı, Türkiye Pavyonu ile ulusal mimarlık ortamının incelenmesine yönelik yeni bir araştırma modeli oluşumunu ve inceleme sonrasında yeni bir söylem üretimini kapsamaktadır. Mimarlık alanı hakkında edebi bir araştırma yönteminin uyarlanması ve bir söylem üretimi niteliğindeki bu çalışma, mimarlık ve metinsel ilişkilerin araştırıldığı nitel araştırma düzleminde, disiplinlerarası bir niteliğe sahiptir. Araştırma konusu olarak belirlenen Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'na ait metin bağlamında ve metin dışı bağlamdaki söylemler, belirlenen amaçlar doğrultusunda, eleştirel söylem analizi yöntemi ile edebi bir metin analizinden farklı olarak, mimari bir analiz ve anlatım bağlamında ele alınmıştır. Çalışmada kullanılan nitel araştırmanın doğası gereği, araştırma sonucunda ortaya çıkan irdelemeler, yorumlar ve sonuçlar mutlak ifadeler barındırmayıp, öznel düşüncelerin tartışılması için önemli ve değerli alanlar yaratmaktadır. Bu nedenle çalışma, bir yandan alana eleştirel bir bakış açısı getirirken, diğer yandan kendini eleştirilere açık bir konumda tanımlamaktadır.

Venedik Mimarlık Bienali, yapılmaya başladığı günden itibaren ulusal ve uluslararası mimarlık ortamlarında gündem belirleyici bir mecra olmuştur. Söz konusu gündem oluşumları, bienalin ilk yıllarında kısıtlı çevrelerde, daha çok yerel içerikte belirlenirken ulusal pavyonların bienalde yerini almasıyla, uluslararası düzleme taşınmıştır. Bilginin tarihte görülmemiş hızlarla üretilmeye, iletilmeye ve tüketilmeye başladığı 2000'li yıllara rastlayan bienaller, hızla değişen ve gelişen mimarlık ortamı için farklı anlamlar taşımaya başlamıştır. Çalışma kapsamında olan son üç Venedik Mimarlık Bienali, sahip olduğu söylemler ve konuları ele alış biçimi ile diğer bienallerden ayrılabilir. Çalışmanın sonuçları öncelikle; araştırma soruları, varsayımları ve amaçları doğrultusunda ele alınmıştır. Bu kapsamda; araştırma soruları, varsayımları ve amaçlarının birbirini takip eden bir bütünlük içerisinde sınanmasına yer verilmiştir. Daha sonra ise çalışma yöntemi uygulanarak incelenen Venedik Mimarlık Bienalleri ve Türkiye Pavyonlarına ait metin bağlamındaki söylemler; “ideoloji”, “tutarlılık” ve “yorum” kavramları ile metin dışı bağlamdaki söylemler ise; “temsil”, “ürün” ve “bağlam”

kavramları ile ele alınmıştır. Son olarak; çalışmanın sınırlarına bağlı kalınarak genel değerlendirilmelerde bulunulmuştur.

- Araştırma soruları, varsayımları ve amaçlarının sınanması

Sonuçların bu şekilde sınıflandırılmasından hareketle; çalışmanın Genel Bilgiler bölümü, Tablo 1.'de yer alan araştırmanın soruları, araştırmanın varsayımları ve araştırmanın amaçları, Tablo 106'da her bir adımıyla ayrı ayrı sınanmıştır.

Tablo 106'da yapılan sınamalardan hareketle, birbirini takip eder nitelikte ortaya çıkan, geliştirilen araştırma soruları ve araştırma varsayımları doğrultusunda belirlenen araştırmanın, amaçlarına ulaştığı söylenebilir. Bu kapsamda Venedik Mimarlık Bienali, ulusal ve uluslararası mimarlık ortamına katkı sunarken, aynı zamanda bu mecralardaki mimarlık ortamındaki temsiller, ürünler ve yorumlardan beslenmektedir. Çalışmanın araştırma yöntemi için geliştirilmesi ve uygulanması amaçlanan eleştirel söylem analizi yöntemi, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri üzerinde başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Bu amaçların yanısıra, analizler sonucunda ortaya çıkan bulguların sınıflanması ve irdelenmesi için ortaya konulan ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam araçları, çalışmada tamamlayıcı unsur görevi üstlenmişlerdir.

Tablo 106. Çalışmanın soruları, varsayımları ve amaçlarının sınanması

ARAŞTIRMA SORULARI	ARAŞTIRMA VARSAYIMLARI	ARAŞTIRMA AMAÇLARI
Venedik Mimarlık Bienali'nin uluslararası ve ulusal mimarlık ortamına katkısı var mıdır?	Venedik Mimarlık Bienali uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının belirlenmesinde katkısı vardır.	Venedik Mimarlık Bienali'nin uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarındaki yerinin ve etki alanının belirlenmesi.
Venedik Mimarlık Bienali, geçen iki seneki ulusal ve uluslararası mimarlık gündeminin tartışılmasına ve geleceğe yönelik mimarlık gündeminin belirlenmesine katkı sunmaktadır.	Ortaya konulan bienal söylemi genel olarak uluslararası bütünlükte konuların tartışılması için bir ortak bir zemin sunduğu belirlenerek doğrulanmıştır.	Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin söz konusu uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarındaki yeri ve etki alanı, metin bağlamında ve metin dışı bağlamda yaklaşımlarla belirlenmiştir.
Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının Venedik Mimarlık Bienali söylemi ve ürünlerine katkısı nedir?	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamları Venedik Mimarlık Bienali söylem ve ürünlerinin belirlenmesinde etkilidir.	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının Venedik Mimarlık Bienali söylem ve ürünlerinin oluşumundaki etkisinin belirlenmesi.
Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamları, Venedik Mimarlık Bienali söyleminin şekillenmesindeki başlıca unsurlardan biridir.	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamları, bienal öncesinde bienal söyleminin belirlenmesinden etkili olduğu varsayımı doğrulanırken; bienal ürünlerinin ulusların ve katılımcı mimarların yaklaşımları ile şekillenmesi ile değişkenlik göstermesi sebebi ile tam olarak doğrulanamamıştır.	Uluslararası ve ulusal mimarlık ortamlarının Venedik Mimarlık Bienali söyleminin belirlenmesinde doğrudan etkili olurken; bienale ait ürünlerinin belirlenmesi, ulusların ve katılımcı mimarların bienal söylemini ele alış biçimine göre farklılıklar gösterebildiği gözlemlenmiştir.
Eleştirel söylem analizi modeli mimarlık söylemlerinin analizi için geliştirilebilir mi?	Eleştirel söylem analizinden hareketle mimarlık alanında üretilen söylemlerin analizine uygun bir model oluşturulabilir.	Mimarlık alanında üretilen söylemlerin analizi için yeni ve özgün bir analiz modelinin oluşturulması ve modelin uygulanması.
Bienal söylemlerinin analizi, eleştirel söylem analizinin yeniden ele alınarak mimarlık alanına uygun kurgulanabilir.	Mimarlık alanında üretilen söylemler eleştirel söylem analizine uygun bir model geliştirilerek incelenebilir varsayımı doğrulanmıştır.	Mimarlık alanında üretilen söylemlerinin analizi için yeni ve özgün bir analiz modeli oluşturulmuş, söylemlerde uygulanış ve tutarlı sonuçlara ulaşılmıştır.
Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin incelenmesinde ne tür kavramsal araçlar kullanılabilir?	Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel söylem analizi bağlamında ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam kavramları birer araç olarak kullanılabilir.	Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri analizlerinin ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam kavramları üzerinden yapılması.
Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemleri arasında metin bağlamında ve metin dışı bağlamda olarak sınıflandırılan kavramlar inceleme araçları olarak kullanılabilir.	Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel söylem analizi bağlamında ideoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam, kavramlarının birer araç olarak kullanılabileceği varsayımı doğrulanmıştır.	"İdeoloji, tutarlılık, yorum" kavramları metin bağlamında, "temsil, ürün, bağlam" kavramları ise metin dışı bağlamda kavramlar olarak Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu söylemlerinin eleştirel söylem analizlerinin irdelenmesinde birer araç olarak kullanılmıştır.

- İdeoloji, tutarlılık, yorum, temsil, ürün ve bağlam kavramlarından elde edilen sonuçlar

Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonları metin bağlamında ve metin dışı bağlamda söylemleri üzerinde yapılan analiz çalışmaları ve elde edilen bulguların karşılaştırılmasını sağlayacak bir düzende, bienallerin yapılma sırası göz önünde bulundurularak, her bir bienaldeki bulgu başlıklarının kendi içinde ve tüm bienallerin ortak platformda yapılan tartışılmaları ile elde edilmektedir.

- İdeoloji kavramına ait sonuçlar

Rem Koolhaas'ın küratörlüğünü yaptığı 14. Venedik Mimarlık Bienali "Fundamentals" söyleminin temel ideolojik yaklaşımı; felsefi bakış açıları ve inşaa teknolojileri nedeniyle mimarlığın anlamsal ve fiziksel esaslarını artık düşünmediğimiz bir zamanda, bu esasları tekrar gündeme getirmektir. Bu söylem; küresel mimarlık ortamı için bir geri bakış, öze dönüş ve farkına varma anlamları içermektedir. Rem Koolhaas söylemi ile bienal katılımcılarını odaklanmaları gereken konular konusunda yönlendirmektedir. Bu durum, Koolhaas'ın öznel düşünceleri ve ideolojik tutumunun bienal katılımcıları üzerindeki hegemonyası olarak düşünülebilir. Bienal söyleminin anlamsal olarak bir geri bakış olarak vurgulandığı, ulusların geçen yüzyıldaki modernite ile kurduğu ilişkinin anlatılmasının istendiği bölümde, Türkiye Pavyonu söyleminin modernite ilişkisi tarifi; küratörün mimarlık yaşantısı ve algısı bağlamında, öznel bir bakış açısı ile sınırlı kalmaktadır. Türkiye Pavyonu'nun ideolojik yaklaşımı bu nedenle, bienalin temel ideolojik yaklaşımının dışında kalmaktadır.

Çalışma kapsamındaki ikinci bienal olan 15. Venedik Mimarlık Bienali "Reporting From the Front" söylemi ideolojik olarak en belirgin söyleme sahiptir. Bu söylem; sermayenin, bürokrasinin ve muhafazakâr tutumun getirdiği statükonun yapıllı çevrede yarattığı sorunlar ve zorlukların üstesinden gelmeye yönelik, mimarlığın sunmuş olduğu yaratıcı ve farklı çözümlere dair ideolojik bir manifestodur. Bu bağlamda katılımcılar ve ziyaretçiler için cesaretlendirici bir söylemdir. Bu bienalde Türkiye'yi temsil eden; "Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta" söylemi ve sergisi ideolojik olarak bienal söylemi ile kısmi bir paralellik taşımaktadır. Söylemde, İstanbul ve Venedik kentinin tarihten beri süregelen bağları, çalışmanın ana vurgusunu oluşturmaktadır. Bienal söyleminde bahsedilen; sermaye, bürokrasiye karşı açılan cephe olması durumu, söylemin son cümlesinde zayıf bir biçimde yer almaktadır.

16. Venedik Mimarlık Bienali “Freespace” söylemi bir önceki bienaldeki sert ideolojik tutumu yumuşatarak, mimarlığın kendisine odaklanmaktadır. Söylemde, mekânın sunduğu esneklik ve serbestlik ön planda tutulup, mimarlığın potansiyelleri ideolojik birer unsur olarak vurgulanmaktadır. Ayrıca, söylemin ideolojik gücünü arttırmak amacı ile çok sayıda sözcük ve sözcük öbeklerinden yararlanılmıştır. Bu söylemde, küratörlerin öznel yorumlarına diğer bienal söylemlerinden daha çok karşılaşılmaktadır. Bu nedenle bu söylem, küratörlerin bireysel ideolojilerinin baskın olduğu bir söylem niteliği taşımaktadır. Söylemin bu özelliği ile Rem Koolhaas’ın bireysel ideolojisinin paralellik gösterdiği söylenebilir. Türkiye Pavyonu söyleminde ise; kavramsal ve mekânsal yaratılan esneklik ve serbestlik kurgusu, bienal söyleminin temel ideolojik yaklaşımı ile doğrudan ilişki kurmaktadır. Söylem temaları ve sözcüklerinden hareketle, pavyonun sahip olduğu temel ideoloji ise; yaratıcı ve genç zihinler için pavyonu bir buluşma ve üretme mekânına dönüştürerek, bir anlamda Türkiye’nin sahip olduğu genç nüfusu ve üretim enerjisini görünür kılması üzerinedir.

o Tutarlılık kavramına ait sonuçlar

Bienal söylemi ile küratörün önceki işleri arasındaki ilişkilerin en görünür olanı; Rem Koolhaas’ın kurduğu ilişkidir. Koolhaas’ın ideolojik yaklaşımından da anlaşıldığı üzere, kendi kontrolünde şekillenen bienalin üç bölümü, yine kendi kontrolünde yaptığı çalışmalar ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye Pavyonu söyleminde Murat Tabanlıoğlu’nun, bireysel yaşantısını ve algısını ön plana çıkarması, işleri ve söylemi arasındaki ilişkinin varlık veya yokluk durumu tartışmasına olanak vermemektedir.

Aravena’nın bienal söylemini üretmeden önceki söylemleri, bienal söyleminin şekillenmesinde etkin rol oynamaktadır. Aravena bir anlamda, mimarlık pratiğindeki çizgisini doğrudan bienal söylemine yansıtmaktadır. Türkiye Pavyonu küratörlerinin de bienal öncesinde yapmış olduğu söylemlere bakıldığında, söylemler, Aravena’nın konumu ile paralellik göstermektedir. Bunun sebebi; Mehmet V. Kütükçüoğlu ve Ertuğ Uçar’ın Teğet Mimarlık bünyesinde yapmış olduğu mimari projeler ve Feride Çiçekoğlu’nun sinema ve mimarlık alanındaki işlerinin ideolojik konumudur.

Yvonne Farrell ve Shelley McNamara’nın, bienal öncesindeki söylemlerinin, Venedik Mimarlık Bienali söylem teması olan “Freespace” unsurlarının bütünü ile tutarlı bir ilişki içinde olduğu söylenebilir. Küratörlerin projelerinde bulunan; çevresi ile uyumlu, sade, işlevsel ve çağdaş bir mimarlık anlayışı bienal söyleminin temelini oluşturmaktadır. Türkiye Pavyonu söyleminin küratör Kerem Piker’in mimari projeleri ile doğrudan bir

ilişkisi olmasa da, genç bir mimar olarak söylemin ve pavyon sergisinin odağına genç mimar adaylarını yerleştirmesi bir uyumun göstergesidir.

○ Yorum kavramına ait sonuçlar

Koolhaas'ın bienal söylemi, ulusal ve uluslararası mecralarda kabul gördüğü şekli ile tarihsel bütünlük içerisinde, bienalin son zamanlarında görülmeye alışık olmayan bir yaklaşımla kendini ortaya koyması olarak yorumlanmaktadır. Koolhaas'ın bienal söylemindeki bu yaklaşımı aynı zamanda farklı yorumlarda yeni kapılar aralamaktadır. Söz konusu bu farklı yorumların merkezinde, star mimarların bienalden uzaklaştırılırken Koolhaas'ın kendi star mimarlığını parlatma niyeti yer almaktadır.

Türkiye Pavyonu söylemi hakkındaki yorumlar, bireysel algı ve bu algı üzerindeki kentsel ve mekânsal değişimin aktarımına ilişkin destekleyici ve tamamlayıcı ifadeleri içermektedir.

Aravena'nın bienal söylemini açıklayan, destekleyen, karşı çıkan ve eleştiren söylemlerin ise ortak bir zeminde buluştukları söylenemez. Özellikle, söylemi açıklayan ve destekleyen söylemler çoğunlukta olup, söylemin farklı, vurgu noktaları üzerinden çeşitlenmektedir. Söyleme karşı çıkan ve eleştiren Schumacher ve Kanıpak'ın söylemleri, en radikal çıkış yapan söylemlerdir.

Türkiye Pavyonu söylemini açıklayan ve destekleyen söylemler genellikle uluslararası mecrada yapılmaktadır. Söyleme karşı çıkan ve söylemi eleştiren söylemler ise ulusal mecrada yapılmaktadır. Bu durum, söylemin ulusal ve uluslararası mimarlık ortamlarında farklı algılamalara neden olduğunu ortaya koymaktadır. Bu söylemi eleştiren ve karşı çıkan söylemlerin odak noktasında, söylemin merkezindeki tersaneler bölgesi için küratörlerin bienal temasına tezat bir şekilde proje üretmesi ve bu alana ait unsurların sergilenmesi bulunmaktadır.

Yvonne Farrell ve Shelley McNamara'nın "Freespace" teması ile ortaya koyduğu söylem, uluslararası ve ulusal mecralarda çoğunlukla açıklanmakta ve desteklenmektedir. Bu söylemlerden özellikle ulusal mecralarda yapılan söylemler, bienal teması olan "Serbest Mekân" kavramının Türkçe karşılığını bulma, açıklama ve yorumlama konusunda ortaya konulan söylemlerdir. Bienal söylemine karşı çıkan ve eleştiren söylemler, bienalin küratörlük anlayışını tartışmaya açan söylemlerdir. Diğer iki bienalde de bienal söylemine karşı çıkan ve eleştiren Schumacher; bienalin mimariden ayrılarak, bir sanat bienaline dönüştüğü fikri ile radikal bir bakış açısı sergilemektedir.

Türkiye Pavyonu söylemi hakkında uluslararası mecralarda yayınlanmış nitelikli söylemlere ulaşamadığı için yalnızca ulusal mecradaki söylemlerin analizleri yapılmıştır. Bu kapsamdaki söylemlerde, çoğunlukla pavyon söyleminin anlamsal ve fiziksel olarak bienal söylemi ile örtüştüğünü destekleyen nitelikte ifadeler yer almaktadır.

o Temsil, ürün bağlam kavramlarına ait sonuçlar

“Esaslar” teması ile gerçekleştirilen 14. Venedik Mimarlık Bienali kapsamında incelenen ulusal pavyon, bienal ödülü alan ve incelenmek için seçilen bienal sergisi çalışmalarının metin dışı bağlamda yapılan analizleri sonucunda; ulusal pavyon çalışmaları, geçmiş 100 yılda moderniteyi nasıl özümlediklerini, fotoğraf ve maketler aracılığıyla sergi mekânları oluşturarak ifade etmektedirler. Sergilerde modernitenin özümsemesi genel olarak 100 yıllık zaman dilimini tarif eden zaman çizelgesi üzerinden yapılmaktadır. Bienal ödülü alan ve bienal sergisi kapsamındaki çalışmalar, bienal konuları hakkında deneyim alanı ve sergi mekânı kurulumları gerçekleştirmiştir. Gerek ulusal pavyonlar, gerekse bienalde ödül alan ve bienal sergisi çalışmalarında bu iki temsil biçiminin kullanımı, bienalin konuların bu temsil biçimleri için daha uygun olmasından kaynaklanmaktadır. Söz konusu bu çalışmaların pek çoğu bienal teması ile doğrudan ilişki kurmaktadır. Küratör Koolhaas’ın ulusal pavyonları modernitenin özümsemesi konusunda açıkça yönlendirmesi, bienal ödülü alan ve bienal sergisindeki çalışmalar üzerinde de etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Türkiye Pavyonu çalışması modernitenin özümsemesi temasını bir sergi mekânı temsil etmektedir. Bu temsilde fotoğraf kullanımı ağırlıktadır. Türkiye Pavyonu sergisi, sahip olduğu öznel yapıdaki içerikler, Koolhaas’ın bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmamaktadır.

“Cepheden Bildirmek” teması ile gerçekleştirilen 15. Venedik Mimarlık Bienali’nin metin dışı bağlamda söylemleri sahip oldukları ürünler ve temsil biçimleri ile bir önceki bienalden farklılıklar göstermektedir. Bu bağlamda, bienal temasının ve içerdiği konuların bir önceki bienale göre kavramsal olarak daha çok fırsat sunuyor olması, ulusal pavyon çalışmalarının temsil biçimlerinde enstalasyonların sayısını önemli ölçüde arttırmıştır, fakat bu durum bienal ödülü alan ve incelenmek için seçilen bienal sergisi çalışmaları için geçerli değildir. Bu çalışmalarda ağırlıklı olarak deneyim alanı ve sergi mekânı kurulumları yapılmıştır. Aravena bienal söyleminde, bienale katılacak çalışmaları Koolhaas’ın yaptığı gibi yönlendirmiştir. Ulusal pavyon, bienal ödülü alan ve bienal sergisi çalışmaları bu yönlendirmenin sonucunda çoğunlukla bienal söylemi ile doğrudan ilişki

kurmaktadırlar. Türkiye Pavyonu çalışması pavyonun ortasında kurulmuş bir enstalasyon olarak bienal söylemi ile doğrudan bir ilişki yerine dolaylı bir anlamsal ilişki kurmuştur.

“Serbest Mekân” teması ile gerçekleştirilen 16. Venedik Mimarlık Bienali söyleminde mimarlık ve mekân kavramlarının ön plana çıkması, ulusal pavyon çalışmalarında deneyim alanı ve sergi temsil biçimlerinin ayrı ayrı ve birlikte kullanımlarının sayısını diğer iki bienale göre arttırmıştır. Bu durum, bienal ödülü alan ve incelenmek için seçilen bienal sergisi çalışmaları için de geçerli olmuştur. Söz konusu çalışmaların bienal söylemi ile olan ilişkisine bakıldığında; yine diğer iki söylemde olduğu gibi, bienal söyleminde bienale katılacak çalışmaların yönlendirilmesi söz konusudur. Bu nedenle; ulusal pavyon, bienal ödülü alan ve bienal sergisi çalışmaları bienal söylemi ile doğrudan ilişki kurmaya devam etmektedir. Türkiye Pavyonu çalışması bu sefer, diğer iki bienaldeki durumundan farklı olarak, pavyon alanında oluşturulan deneyim alanı ve sergi kurulumu ile bienal söylemindeki “Serbest Mekân” kavramı ile doğrudan ilişki kurmaktadır.

- Genel tartışmalar

Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu’nun uluslararası ve ulusal bağlamda etki alanının daha sağlıklı belirlenebilmesi için Venedik Mimarlık Bienali’nin süreç içinde geçirdiği değişimlere odaklanmak gerektiği düşünülmektedir.

İlk yapılan Venedik Mimarlık Bienali’nden günümüze kadar yapılan bienaller, mimarlık disiplininin ele aldığı konular ve geliştirdiği yaklaşımlar bağlamında, 2000 yılı bir milat olarak kabul edilebilir. Bu yılda, Venedik Bienali üst ölçeğinde bienal konularının seçimi ve ele alış yaklaşımlarında meydana gelen değişim ile bienalin “Yeni Venedik Bienali” olarak adlandırılması söz konusu olmuştur. Venedik Bienali’nin her dalında yaşanan bu değişim, mimarlık bienalinde yaşanan değişimlerle de gözlenebilmektedir. Bu değişimin içeriği; bienalin geçen iki yılda mimarlık alanında yaşanan gelişmeler ve üretilen tasarımların sergisi olmasının yanında, mimarlığın yapı çevre, toplumsal ve kültürel etkilerinin de tartışılmaya başlamasını kapsamaktadır.

Massimiliano Fuksas’ın küratörlüğünde, 2000 yılında “Less Aesthetics, More Ethics” teması ile yapılan bienalin kentsel davranışların ve dönüşümlerin yeni küresel boyutunu analiz etmek için bir laboratuvar olarak kullanması, değişimin işaret fişliğini ateşlemiştir. Bu bienalin devamında gelen bienaller de bu anlayışı sürdürmüştür. 2002 yılında Deyan Sudjic’in “Next” teması, 2004 yılında Kurt W. Forster’in “Metamorph” teması ile gerçekleştirilen bienallerde, küresel teknolojik gelişim sonrasında mimarlık

yapım tekniklerinde ve malzemelerinde yaşanan değişimler ve bu vizyonla gelecekte yaşanacak gelişimler tartışılmıştır. Richard Burdett küratörlüğünde “City-Architecture and Society” teması ile gerçekleştirilen bienalde fiziksel ölçek büyütülerek metropol şehirlere odaklanılmıştır. Bu bienalde, mimarlık ve gerçek kullanıcılar arasındaki olası etkileşimler araştırılarak demokratik ve sürdürülebilir kentsel tasarım konusunda mimar ve mimarlığın işlevi sorgulanmıştır. 2008 yılı küratörü Aaron Betsky’nin “Out There: Architecture Beyond Building” temalı bienali ve 2010 yılında o zamana kadarki bienalin tek kadın küratörü Kazuyo Sejima’nın “People Meet in Architectur” temalı bienali, mimarlığı binalardan bağımsız bir şekilde ele alarak, mimarlığın arka planındaki toplumsal dinamiklere yoğunlaşmıştır. 2012 yılına gelindiğinde küratör David Chipperfield “Common Ground” teması ile ortak akıl, sağduyu ve insan odaklı bir yaklaşımla yıldız mimarlardan uzak bir bienal kurgusu ile bienali gerçekleştirmiştir.

Bu değişim sürecini takiben çalışma kapsamındaki bienallere gelindiğinde, bienalin 2000 yılından beri sahip olduğu, araştırmaya dayalı tutumunun devam ettiği söylenebilir. 2014 yılında küratör Rem Koolhaas, bir önceki küratör Chipperfiel gibi bienalde yıldız mimarlara yer vermemiştir. Koolhaas, 3 bölüme ayırdığı bienali bölümlerin birer esas olarak birbirini tamamladığı bir bütün olarak görmektedir. Koolhaas, bienalinde “Monditalia” bölümü haricinde mimarlığın yönünü tarihe ve mimarlığın özüne döndürmeyi amaçlamaktadır. Tarihe dönüş noktasında, katılımcı uluslardan 100 yıl ile sınırlanan modernite geçmişlerini anlatmaları istenmiştir. Bu anlatımı yaparken, modernitenin sınırlarını sadece mimarlıkla çizmeyi, ulusların farklı konularında da moderniteyi özümseme biçimlerini dile getirebilmeleri için ucu açık bir saha bırakılmıştır. Ulusların pavyonlar halinde temsil edilmeye başlandığı günden bu yana ilk defa Koolhaas tarafından ulusal pavyonlar bir tema içinde çalışma yapılmaya zorlanmıştır, fakat birtakım uluslar, Koolhaas’ın talebinin sınırlarında gezmiş veya dışına çıkmıştır. Bu nedenle Koolhaas’ın bu zorlamasının başarılı bir yönlendirme olduğu söylenemez. Mimarlığın özüne dönüş noktasında ise küratörlüğünü kendisinin yaptığı, “Mimarlığın Unsurları” sergisi ile son 14-15 yıllık periyotta hiç sorgulanmayan ve geri planda kalan yapı elemanlarına dikkat çekerek provoaktif bir eyleme imza atmıştır. Bu serginin provokatif olma sebebi; son yıllarda süre gelen bienal anlayış zincirini koparmaya çalışmasıdır. Mimarlık camiası içinde, ulusal pavyonları zorlayarak tarihe dönme çabası ve küratörlüğünü birebir kendisinin yapmış olduğu provokatif elemanlar sergisi; Koolhaas’ın

bienali, yıldız mimarlardan arındırarak kendi yıldızını parlatmaya çalışması olarak yorumlanmış ve büyük tepki çekmiştir.

2014 yılında Alejandro Aravena küratörlüğünde gerçekleştirilen bienal (Fundamentals), 2000 yılındaki bienal yaklaşımının paralel ifadeleriyle, yapılı çevrede yaşanan sorunlar ve zorluklara dikkat çekerek mimarlık eliyle üstesinden gelme konusunda bir seferberlik ilan etmiştir. Söyleminde yoğunlaştığı konular, ortamlar ve ideolojik yaklaşım ile bir karşı duruş, direniş metni niteliğindedir. Söz konusu bu söylem, çalışma kapsamındaki ideolojik yaklaşımı en ateşli söylemdir. Aravena'nın söyleminde bahsettiği sosyal içerikli konuların mimarlık pratiğinin bir yansıması olduğu düşünüldüğünde, söylem ve eylem birlikteliği okunabilmektedir. Aravena, bienal söylemi ile katılımcı uluslar ve diğer tasarımcılar üzerinde konu esaslı hakimiyet kurmuş olsa da, bienal sürecini katılımcı bir yaklaşımla yürütmesi onu Koolhaas'a yapılan eleştirilerden korumuştur. Katılımcı uluslar ve tasarımcılar, Aravena'nın bienal söyleminde tarif ederek yönlendirdiği konular üzerine Koolhaas'ın bienaline göre daha sadık bir tutum sergilemişlerdir. Bu durum bienal söylemine ve bienal sergisinde bulunan çalışmalara getirilen yorumlar ve eleştirilerden de anlaşılabilir. Bu bağlamda Aravena'nın bienalinin, Koolhaas'ın zedelediği zincirin tamiri olduğu söylenebilir.

Çalışma kapsamındaki 2018 yılında Yvonne Farrell ve Shelley McNamara küratörlüğünde gerçekleştirilen son bienal (Freespace), kendinden önceki iki bienali tek bir potada ele alan bir söyleme sahiptir. Bu söylem bağlamında, Koolhaas'ın öze dönme isteği ve Aravena'nın yapılı çevredeki sorunlar ve zorluklara karşı mimarlığın yapabilecekleri düşüncesi, “mekân” kavramının sunduğu fırsatlar ve potansiyeller kullanılarak hayata geçirilmiştir. Mekânın sunduğu bu fırsatlar ve potansiyeller, bienal söyleminin ana temasının da serbest bir düzlemde ele alınmasını sağlamıştır. Bu nedenle bienal, tematik olarak çok sayıda ve güçlü söylemlere sahiptir. Bu bienal söylemi de önceki iki bienal gibi katılımcı uluslar ve tasarımcılar için oldukça yönlendirici ifadeleri içermektedir. Küratörler bienal söyleminde her ne kadar yönlendirici ifade kullansa da politik veya siyasi içerikten olabildiğince uzak bir ideolojik tutum sergilenmiştir.

Venedik Bienali'nin “Yeni Venedik Mimarlık” bienali olarak adlandırıldığı yılda başkanlık görevini üstlen Baratta, günümüze kadar gelen 10 Venedik Mimarlık bienalinin 8'inde bu görevi yerine getirmiştir. Öyle ki Baratta, küratörlerin bienal söylemlerinin yanında, bienal söylemi hakkında kendi söylemlerini ortaya koymaktadır. Baratta'nın bienal başkanlığı yaptığı dönemde, bienallerin konularında bir süreklilik

gözlemlenebilmektedir. Bu kapsamda çalışmada yer alan bienallere bakıldığında, ana akım mimarlığın arka plana attığı; modernitenin tarihsel gelişimi, mimarlığın temel esasları, kapitalizmin getirdiği sorunlar ve zorluklar, bu ortam içinde iyi mimarlık yapma çabası gibi konular bilinçli bir düzen içinde işlenmektedir.

Venedik Mimarlık Bienali'nde Türkiye'nin ulusal katılımcı olarak bulunması çalışmanın sınırlarını belirleyen bir unsurdur. Türkiye'nin kendine ait pavyon düzeyinde ilk temsili olan çalışma, küratörlüğünü Murat Tabanlıoğlu'nun yaptığı "Hafıza Mekânları" çalışmasıdır. Koolhaas'ın ulusal pavyonlara çalışmaları için zorladığı, ulusların 100 yıllık süreçte moderniteyi nasıl özümlediği konusu, Tabanlıoğlu tarafından bireysel ölçeğe indirilip, bireysel algılar ve deneyimler ile öznel bir bakış açısı üzerinden ele alınmıştır. Bu tutum söylem içinde küratör tarafından da açıkça belirtilmiştir. Tabanlıoğlu'nun gerek söylem fikrinin oluşumu, gerekse söylem konusunun ele alınışı itibarı ile bienal söylemi ile metin bağlamında ilişki kurduğu söylenemez. Bu durumun bir nedeni olarak, sonraki yıllarda İKSV'nin oluşturduğu seçici kurul tarafından belirlenen çalışma, bu yılda yine İKSV'nin oluşturduğu bilim kurulunun bir seçim ortamı olmaksızın, kurulun doğrudan daveti üzerine gerçekleştirmesi olarak gösterilebilir.

Venedik Mimarlık Bienali'nde Türkiye'nin ikinci temsili olan "Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta" söylemi ve çalışması, söylemde cephe olarak yorumlanan Venedik ve İstanbul arasında tarihte kurulan bağları yeniden kurmaya yönelik bir çaba olarak açıklanabilir. Tutarlılık bağlamında söyleme bakıldığında, küratörlerin önceki mimari projelerinin önemli roller üstlendiğinden bahsedilebilir. Küratörlerin Haliç Tersaneleri dönüşümünün müellifi olmaları, söylem fikrinin oluşumunda birincil kaynağı oluştururken, İstanbul Deniz Müzesi tasarımının da pavyon temsiline oluşumunda etkili olduğu söylenebilir. Türkiye mimarlık ortamında tartışmalı bir proje olan Haliç Tersaneleri dönüşümü projesinin söylemin merkezinde yer alması ve pavyon temsiline de buradan toplanan gemi parçaları ile üretilmesi, Haliç Tersaneleri projesinin bu yolla meşrulaştırıldığı eleştirilerini beraberinde getirmiştir. Bienal söyleminin konusundan hareketle, Türkiye mimarlığın yaşadığı sorunları, zorlukları, çözümleri uluslararası bir platforma sunma fırsatını kullanması, Türkiye Pavyonu söyleminin eleştirildiği bir diğer noktadır.

Çalışma kapsamındaki son Türkiye Pavyonu söylemi küratör Kerem Piker tarafından ortaya konulmuştur. "Serbest Mekân" bağlamında, pavyonun temsil ürünleri, bienal devam ederken ortaya çıkacağı, katılımcı merkezli, eğitsel sürece dayalı, üretme, buluşma ve karşılaşma mekânı önerisidir. Pavyon; söylem metninde çok kez tekrarlanan şekliyle;

mekânın akışkan yapısını referans alan, tamamlanmamış, bir noktada serbest bırakılmış bir mekân kurgusu ve eylemler dizisidir. Çalışma gücünü ve motivasyonunu, genç ve yaratıcı zihinlerden almaktadır. Genç zihinlerin bu çalışmanın merkezine konulması, küratör ve ekibinin de genç mimarlardan oluşması ile yakından ilgili olduğu düşünülmektedir.

- Öneriler

Bu çalışma, Venedik Mimarlık Bienali ve Türkiye Pavyonu'nun ulusal ve uluslararası bağlamda mimarlık ortamlarına katkısını yeniden anlama ve anlamlandırma için bir yöntem önermektedir. Bu noktadan hareketle, çalışmanın konusu ve yönteminin daha sonra yapılacak araştırmalar için yeni imkânlar yarattığı söylenebilir. Bu sebeple çalışma, amacı ve kapsamı dışında kalan alanda, çalışma konusu bağlamında farklı yönelimler ve yöntemlerle yeni araştırmalar yapılmasına imkânlar sunmaktadır. Çalışmanın yaratmış olduğu bu imkânlar, öneriler halinde sıralanacak olursa;

- Venedik Mimarlık Bienali'nin ilk yapılmaya başladığı yıldan itibaren geçmiş tüm bienallere ait söylemler, önerilen yeni eleştirel söylem analizi ile incelenebilir.
- Mimarlık ortamında yapılan diğer mimarlık bienalleri söylemleri, önerilen yeni eleştirel söylem analizi ile ayrı ayrı incelenebilir.
- Venedik Mimarlık Bienali kapsamında farklı ulusal pavyon söylemleri ve diğer söylemler, önerilen yeni eleştirel söylem analizi ile ayrı ayrı incelenebilir.
- Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin belirlenmesinde bienal başkanının rolü ve ortaya koyduğu söylemler, önerilen yeni eleştirel söylem analizi ile ayrı ayrı incelenebilir.
- Önerilen yeni eleştirel söylem analizi, farklı mecralarda, farklı söylemlerde kullanılmak üzere geliştirilebilir.
- Bienale katılacak Türkiye Pavyonu söylemi ve çalışmasının belirlenme sürecindeki diğer söylemler ve çalışmalar ayrı ayrı incelenebilir.

Bu çalışma ile Venedik Mimarlık Bienali söylemlerinin metin ve metin dışı bağlamlarda, disiplinlerarası bir yöntem aracılığı ile yukarıda bahsedilen sonuçlar ve önerilere ulaşılmıştır. Buradan hareketle bu çalışmanın mimarlık söylem, ürün ve temsil üretimine yönelik gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutacağına inanılmaktadır.

6. KAYNAKLAR

- Abalı S., 2010. Büyük Tur'dan Sanat Bienallerine: Venedik ve İstanbul, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Acerboni, F., Shifting borders, https://www.domusweb.it/en/architecture/2014/07/08/italian_limes.html, 25 Kasım 2018.
- Adorno, T., W., 2003. "Kültür Endüstrisini Yeniden Düşünürken", çev. Bülent O. Doğan, Cogito, 36, Yaz.
- Adorno, T., W., 2014. Kültür Endüstrisi Kültür Yönetimi, çev: Nihat Ülner, Mustafa Tüzel, Elçin Gen. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Aguilar, R., E., M., 2017. Heritage as A Social Construction. A Proposal For The Study Of Architectural And Urban Heritage From The Social Representations, *Diálogos Revista Electrónica de Historia*. 18, 1, 249-262.
- Aigner, A., 2016. Heritage-making from below: The politics of exhibiting architectural heritage on the Internet-a case study, *International Journal of Heritage Studies*, 22, 3.
- Akşin, T., 1999. Söylem Üstüne Seylem'lere Dair, *Doğu Batı Dergisi*, 3, 9, 9-14.
- Aktulum, K., 1999. Metinlerarası İlişkiler, Öteki Yayınevi, Ankara.
- Amaya, L., Dispatch From the Venice Biennale: Mediterranean Connections Through the Crisis, <https://archinect.com/news/article/149948081/dispatch-from-the-venice-biennale-mediterranean-connections-through-the-crisis>, 15 Haziran 2018.
- Aravena, A., Introduction by Alejandro Aravena Curator of the Biennale Architettura 2016, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2016/intervento-di-alejandro-aravena>, 15 Ocak 2018.
- Atabaki, B., İran's Pavilion at Venice Architecture Biennale Stretches the Urban Schemata, <https://www.designboom.com/architecture/iran-pavilion-venice-architecture-biennale-2016-08-21-2016/>, 5 Aralık 2018.
- Bal, H., 2013. Bilimsel Araştırma Yöntemleri Nitel Araştırma Yöntemi, Fakülte Kitabevi, Isparta.
- Baratta, P., Introduction by Paolo Baratta President of La Biennale di Venezia, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2014/introduction-paolo-baratta>, 05 Mart 2017.
- Baratta, P., Introduction by Paolo Baratta President of La Biennale di Venezia, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2016/introduction-paolo-baratta>, 05 Mart 2017.

- Basulto, D., Inside Korea's "Crow's Eye View" – Golden Lion Winner at the Venice Biennale 2014, <https://www.archdaily.com/515544/inside-korea-s-crow-s-eye-view-nil-golden-lion-winner-at-the-venice-biennale-2014>, 25 Kasım 2018.
- Basulto, D., Chile's "Monolith Controversies" - Winner of the Silver Lion at the Venice Biennale <https://www.archdaily.com/516268/chile-s-monolith-controversies-winner-of-the-silver-lion-at-the-venice-biennale>, 25 Kasım 2018.
- Bava, A., This is not an Exhibition, <https://www.e-flux.com/architecture/positions/202487/this-is-not-an-exhibition/>, 17 Şubat 2019.
- Begay, T., 2018. A "Who's Who" Of Indigenous Architects Creates Historic Venice Biennale Exhibit For Canada, https://worldarchitecture.org/architecture-news/cvnpn/a_whos_who_of_indigenous_architects_creates_historic_venice_biennale_exhibit_for_canada.html, 15 Mart 2019.
- Betsky, A., Reporting from the Front: Postcard from the Venice Biennale, https://www.architectmagazine.com/design/exhibits-books-etc/reporting-from-the-front-postcard-from-the-venice-biennale_o, 15 Ocak 2018.
- Bianchini, R., Turkey | 14th Architecture Biennale, <https://www.inexhibit.com/case-studies/turkey-14th-architecture-biennale/>, 15 Şubat 2018.
- Binat, B., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, *Arradamento Mimarlık*, 322, 58.
- Block, I., 2018. Dutch Pavilion Invites You to Explore a Narnia-Like Locker Room, <https://www.dezeen.com/2018/05/27/dutch-pavilion-venice-architecture-biennale-work-body-leisure/>, 13 Mart 2019.
- Boniburini, I., 2015. Production of Hegemony and Production of Space in Nairobi, *Territoire en Mouvement*, 27-28.
- Brooker, D., M., 2008. Intelligent cities? Disentangling the symbolic and material effects of technopole planning practices in Cyberjaya, Malaysia. Doktora Tezi, Durham University, İngiltere.
- Büyükantarcıoğlu, S. N., 2012. Söylem İncelemelerinde Eleştirel Dilbilimsel Boyut: Eleştirel Söylem Çözümlemesi ve Ötesi, İçinde: Haberi Eleştirmek, (eds.) Ömer Özer, Literatürk Yatıncılık, Konya.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F., 2008. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara.
- Casale, R., Surface Magazine Examines Alejandro Aravena's "Architecture of Improvement", <https://www.archdaily.com/791639/surface-magazine-examines-alejandro-aravenas-architecture-of-improvement>, 15 Ocak 2018.
- Catenaccio, P., ve Khonsari T., 2017. The Construction of A Civic Neighbourhood As/Through Cultural Production: A Discourse Analytical Approach to Participatory Art and Temporary Architecture, *Languages Cultures Mediation*, 4, 2, 13-33.

- Cevizci, A., 1999. Paradigma Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayınları, İstanbul.
- Chan, C., Reflections on the 15th Venice Architecture Biennale, <https://frieze.com/article/conditions-living>, 15 Ocak 2018.
- Cilento K., 12th International Architecture Exhibition Venice, <https://www.archdaily.com/73301/12th-international-architecture-exhibition-venice/>, 25 Aralık 2018
- Cohen, L. M., ve L. K., 2005., Research Methods in Education. London: Routledge Falmer.
- Çalışlar, H., 2014. Modernite ile Hesaplaşma, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz/Ağustos 2014.
- Çalışlar, H., 2016. Karşıt Görüş, <http://www.arkitera.com/gorus/780/karsit-gorus>, 20 Ocak 2018.
- Çalışlar, H., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, Arredamento Mimarlık, 322, 59.
- Çiçek, A., 2018. Sergileri Gözetmek: Venedik Mimarlık Bienali Üzerine Notlar, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz-Ağustos.
- Çiçekoğlu, F., Kütükçüoğlu, M.V., ve Uçar, E., Darzanà: İki Tersane, Bir Vasıta, <https://www.iksv.org/tr/haber/venedik-bienali-15-uluslararası-mimarlık-sergisi-ndeki-türkiye-pavyonu-acildi>, 20 Ocak 2018.
- Dağlıoğlu, E. K., 2014. 1980'den 2014'e Mimarlıkta Ne Değişti? İlk ve Sonuncu Venedik Mimarlık Bienalleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Okuma, Mimarlık Dergisi, 380.
- Davison, K. G., 2006. Dialectical Imagery and Postmodern Research, International Journal of Qualitative Studies in Education, 19, 2, 133-146.
- Dejtiar F., Horizontal Vertigo: Argentinian Pavilion at the Venice Biennale 2018, <https://www.archdaily.com/895249/horizontal-vertigo-argentinian-pavilion-at-the-venice-biennale-2018>, 13 Mart 2019.
- Demirel Özer, S., 2014. Türk Mimarlığında Çevre Söylemi, Doktora Tezi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Desiderio, A., 2013. Branding Stratford: Social Representation and the Re-making of Place, Architecture_MPS, UCL Press.
- Dilekci, D., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar, Arredamento Mimarlık, 322, 61.
- Eco, U., 1992. Açık Yapıt, çev. Yakup Şahan, Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Edgar A. ve Segdwick P., 2007. Kültürel Kuramda Anahtar Kavramlar, çev. Mesut Karaşahan, Açılım Kitap, İstanbul.
- Eisenman, P., Rem Koolhaas is stating "the end" of his career, says Peter Eisenman, <https://www.dezeen.com/2014/06/09/rem-koolhaas-at-the-end-of-career-says-peter-eisenman/>, 6 Mart 2017.

- Elliott, R., 1996. Discourse analysis: exploring action, function and conflict in social texts, *Marketing Intelligence & Planning*, 14, 6, 65.
- Ertaş, H., 2014. Bir Günah Çıkarma Eylemi Olarak Bienal, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz/Ağustos 2014.
- Ertaş, H., 2016, Mimarlığın İç Hesaplaşması: Venedik Mimarlık Bienali, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Ağustos 2016.
- Ertaş, H., 2018. Sıkıntı Yok!, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz-Ağustos.
- Eyiler, M., 2014. Koolhaas'ın Esasları, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Haziran 2014.
- Fairclough, N., 1989. *Language and Power*, Longman Inc..
- Fairclough, N., 1998. *Discourse and Social Change*, Polity Press, Cambridge.
- Fairclough, N., ve Wodak, R., 1998., *Critical Discourse Analysis, Discourse as Social Interaction, Discourse, Studies: A Multidisciplinary Introduction*, (eds.) Teun A. Van Dijk, 2, Sage, London.
- Fairclough, N., 2003. *Dil ve İdeoloji, İçinde: Söylem ve İdeoloji*, (eds.) Barış Çoban ve Zeynep Özarlan, Su Yayınları, İstanbul.
- Faiz Büyükçam, S. ve Zorlu, T., 2018. Metinlerarasılık ve Mimarlık, *Art-Sanat Dergisi*, 9, 20218, 479-493.
- Farrell Y. ve McNamara S., Introduction by Yvonne Farrell Shelley Mc namara, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2018/introduction-yvonne-farrell-and-shelley-mcnamara>, 15 Haziran 2018.
- Frearson, A., Le Corbusier's Maison Dom-ino realised at Venice Architecture Biennale, <https://www.dezeen.com/2014/06/09/le-corbusiers-maison-dom-ino-realised-at-venice-architecture-biennale/>, 25 Kasım 2018.
- Fredrickson, T., Brazilian Pavilion Presents Modernist Tradition at Venice Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/brazilian-pavilion-modernist-tradition-venice-biennale-06-11-2014/>, 25 Kasım 2018.
- Fredrickson, T., OfficeUS Examines American Architectural Exports at Venice Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/officeus-venice-architecture-biennale-06-09-2014/>, 25 Kasım 2018.
- Glesne, C., 2015. *Nitel Araştırmaya Giriş*, çev. Ali Ersoy ve Pelin Yalçınoğlu, Anı Yayıncılık, İstanbul.
- Graça, J.A., "Mimarlık Bienali Nedir?", <https://xxi.com.tr/i/mimarlik-bienali-nedir>, 10 Eylül 2018

- Graham, P. M., 2008. Sustainability and the struggle for hegemony in Australian architectural education, Doktora Tezi, University of New South Wales, Avustralya.
- Güman, K., 2017. Kamusal ve Kurgusal Anlatıların Mekânı 56. Venedik Bienalinin Tarihsel Materyalist Perspektiften Bir Okuması, Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Günay, V. D., 2013. Söylem Çözümlemesi, Papatya Yayıncılık Eğitim, İstanbul.
- Gür, B.F., 2016. Bir 'Cephe'nin İzini Sürmek: İstanbul Tersanesi ve Darzanà, Mimarlık Dergisi, 392, 27-33.
- Gür, Ş. Ö., 2002. Palimpsest: Örselenmiş Parşömen ya da Tablet-1, Yapı, 245, 60-65.
- Gür, T., 2011. Türkçe Öğretmen Adaylarının Dil Tutumları ve Kullanımlarının Söylem Çözümlemesi Yöntemi ile Betimlenmesi, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Gür, T., 2013. Post-Modern Bir Araştırma Yöntemi Olarak Söylem Çözümlemesi, Journal of World of Turks, 5,1, 185-202.
- Gürpınar, A., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, Arredamento Mimarlık, 322, 65-66.
- Güzer, C. A., 2016. Mimarlığa Yeniden Sosyal Sorumluluk Kazandırma Arayışı: Venedik 2016, Mimarlık Dergisi, 392.
- Hall, S., 1977., Culture, the Media and the "Ideological Effect". (eds) Curran, J vd., Mass Communications and Society, Edward Arnold, London, England, 332.
- Hill, J., En: Art of Nexus, <https://www.world-architects.com/en/architecture-news/found/en-art-of-nexus>, 5 Aralık 2018.
- Hill, J., Gold to Souto de Moura, <https://www.world-architects.com/en/architecture-news/headlines/gold-to-souto-de-moura>, 15 Mart 2019.
- Jensen, K. B., 1995. The Social Semiotics of Mass Communication Research, Routledge, London.
- Johnstone, B., 2002. Discourse Analysis, Blackwell Publishing, Oxford.
- Jupp, V., 1996., Documents and Critical Research, (eds.) R. Sapsford and V. Jupp, Data Collection and Analysis, Sage, London, England, 289-316.
- Kaçel, E., 2014. Mimarlığın Temsil Halleri, Mimarlık Dergisi, 380.
- Kahveci, E., 2014. 14. Venedik Mimarlık Bienali Üzerine: Mimarlığın Özleri ve Özüksedikleri, Arredamento Mimarlık, Eylül 2014.
- Kanpak, Ö., Cepheler Arasında, <https://xxi.com.tr/i/cepheler-arasinda>, 15 Ocak 2018.
- Kanpak, Ö., <http://www.arkitera.com/haber/9807/mimarligin-ortak-zemininde-kriz-var>, 25 Aralık 2018.

- Karakuş, G., 2014. Koolhaas'ın Esasları, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Haziran 2014.
- Kats, A., How (Not) to Design a Biennale: Is Freespace Free?, <https://www.archdaily.com/901304/how-not-to-design-a-biennale-is-freespace-free>, 17 Şubat 2018.
- Koolhaas, R., 2014. Fundamentals. 14 International Architecture Exhibition. La Biennale Di Venezia, Marsilio,
- Kökner, A. S., 2018. Bienali "Vardiya"larla Ulaşılabilir Kılmak, Mimarlık Dergisi, 404, 34-36.
- Köktürk M., 2007. Kültür Sosyolojisinin Temel Meseleleri, Kültür Sosyolojisi, ed. Köksal Alver ve Necmettin Doğan, Hece Yayınları, Ankara.
- Krasny, E. 2014. Önce Esaslar, Gerisi Ardından Gelir: 2014 Venedik Mimarlık Bienali'den Yansımalar, Mimarlık Dergisi, 380.
- Kristeva, J., 1980. 'Word, Dialogue, and Novel', İçinde: Desire in Language: A Semiotic Approach to Literature and Art, Columbia University Press, New York.
- Kwok, N., Turkey Suspends Vessel Made of Discarded Materials at the Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/turkey-pavilion-venice-architecture-biennale-2016-darzana-two-arsenals-one-vessel-06-22-2016/>, 15 Haziran 2018.
- Kwok, N., United States Pavilion Presents 'The Architectural İmagination' at Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/united-states-pavilion-the-architectural-imagination-2016-venice-architecture-biennale-05-14-2016/>, 5 Aralık 2018.
- Lemmetti, J., 2016. Construction of Enterprise Architecture in Discourses Within the Public Sector, İçinde Scholl H. (Eds.). Electronic Government EGOV 2016, Lecture Notes in Computer Science, 9820. Springer, Cham.
- Long, K., Elements makes you unutterably sad for Koolhaas and what he thinks architecture is, <https://www.dezeen.com/2014/06/12/kieran-long-venice-biennale-rem-koolhaas-opinion/>, 6 Mart 2017
- Lusiardi, F., Kengo Kuma-Fighting Banality, <https://www.inexhibit.com/case-studies/15th-venice-biennale-aravenas-core-exhibition-part-2-arsenale/>, 6 Aralık 2018.
- Lusiardi, F., The Opening Installation By Alejandro Aravena, <https://www.inexhibit.com/case-studies/15th-venice-biennale-aravenas-core-exhibition-part-2-arsenale/>, 6 Aralık 2018.
- Maden, C., 1996. Sanat Bienallerinin Çağdaş Sanat Ortamına Katkısının Venedik Bienali Bağlamında İrdelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Madra, B., 1999. Yeni Venedik Bienali, Arradamento Mimarlık, 100, 109-116.

- Madra, B., 2003, İki Yılda Bir Sanat, Bienal Yazıları 1987-2003, İstanbul: Norgunk Yayıncılık.
- Mairs, J., Gabinete De Arquitectura Presents Latticed Brick Arch as Model for Low-Cost Construction, <https://www.dezeen.com/2016/06/03/gabinete-de-arquitectura-latticed-brick-arch-giardini-central-pavilion-venice-architecture-biennale-model-for-low-cost-construction/>, 5 Aralık 2018.
- Marchese, K., Dorte Mandrup's Sensuous Installation Takes Visitors of the Venice Biennale to an Arctic Extreme, <https://www.designboom.com/architecture/dorte-mandrup-icefjord-center-venice-biennale-06-03-2018/>, 15 Mart 2019.
- Mathews, P. J., Cool Capital: Inside South Africa's Pavilion at the 2016 Venice Biennale, <https://www.archdaily.com/790497/cool-capital-inside-south-africas-pavilion-at-the-2016-venice-biennale>, 5 Aralık 2018.
- Moore, R., Venice architecture biennale 2018: a joyous treasure trove, <https://www.theguardian.com/artanddesign/2018/may/27/venice-architecture-biennale-2018-review-mcnamara-farrell-grafton-architects>, 16 Şubat 2019.
- Narin, B., Yapısalçılık vs Postyapısalçılık, <http://bilgenarin.blogspot.com/2013/07/yapısalçılık-vs-postyapısalçılık-kuram.html>, 15 Haziran 2017.
- Nassi, M., 2018. Ortaklaşa Çalışma ve Diyalog Süreçleri, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz-Ağustos.
- Neira, J., Maria Giuseppina Grasso Cannizzo Receives Special Mention at Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/maria-giuseppina-grasso-cannizzo-special-mention-venice-architecture-biennale-05-31-2016/>, 6 Aralık 2018.
- Neira, J., NLÉ Awarded Silver Lion for Participant at the Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/nle-floating-school-silver-lion-venice-architecture-biennale-05-30-2016/>, 5 Aralık 2018.
- Neira, J., Simón Vélez, The Bamboo Architect at the Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/venice-architecture-biennale-2016-simon-velez-05-27-2016/>, 6 Aralık 2018.
- Nejdet Erzen, J., 2018. Bienalde Özgür Mekânlar, Mimarlık Dergisi, 404, 29-33.
- Oktar, L., 2001. Bilimsel Söylem ve Toplumsal Değişim, İçinde: Dilbilim ve Uygulamaları, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2.
- Özdemir, M., 2010., Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11, 1, 323-343.
- Özkan S., 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, Arradamento Mimarlık, 322, 72.

- Parkinson, A., Scott, M. ve Redmond, D., 2015, Competing Discourses of Built Heritage: Lay Values in Irish Conservation Planning, International Journal of Heritage Studies, 22, 3, 261-273.
- Piciocchi, A., Venice Biennale, a guide, http://www.abitare.it/en/events/2018/05/23/guide-to-16-venice-architecture-biennale-2018/?refresh_ce-cp, 16 Şubat 2019.
- Piker, K., Vardiya Hakkında, <http://vardiya.iksv.org/hakkinda.php>, 15 Haziran 2018.
- Potter, W.J., 1996., An Analysis of Thinking and Research About Qualitative Methods. Lawrence Erlbaum Associates,
- Punch, K., F., 2005. Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar, çev: D.Bayrak, H.B.Arslan, Z. Akyüz, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Quintal, B., Inside France's "Modernity, Promise or Menace?" - Special Mention Winner at the Venice Biennale 2014, <https://www.archdaily.com/515061/inside-france-s-modernity-promise-or-menace-special-mention-winner-at-the-venice-biennale-2014>, 25 Kasım 2018.
- Quintal, B., Inside Russia's "Fair Enough" - Special Mention Winner at the Venice Biennale 2014, <https://www.archdaily.com/519910/inside-russia-s-fair-enough-special-mention-winner-at-the-venice-biennale-2014>, 25 Kasım 2018.
- Quintal, B., Sales Oddity By Andrés Jaque, Silver Lion for Research at the Venice Biennale, <https://www.archdaily.com/522158/sales-oddity-by-andres-jaque-silver-lion-for-research-at-the-venice-biennale>, 25 Kasım 2018.
- Quintal, B., Venice Biennale 2014: Radical Pedagogies, Exhibit Design by Amunátegui Valdés Architects, <https://www.archdaily.com/518281/venice-biennale-2014-radical-pedagogies-exhibit-design-by-amunategui-valdes-architects>, 25 Kasım 2018.
- Rajagopal, A., The Conflict Between the Global North and South at the 2014 Venice Biennale, <https://www.archdaily.com/542644/the-conflict-between-the-global-north-and-south-at-the-2014-venice-biennale>, 5 Mart 2017
- Resende, V.D.M., 2009. 'It's not A Matter of Inhumanity': A Critical Discourse Analysis of An Apartment Building Circular on 'Homeless People', Discourse & Society, 20, 3, 363–379.
- Ricoeur, P., 1971. “The Model of the Text: Meaningful Action Considered as a Text”, Social Research Journal, 38, 3, 529-562.
- Sacchetti, V., Venice Biennale 2014: "Towards A New Avant-Garde" Explores the Emergence of a New Generation of Radical Italian Design, <https://www.archdaily.com/513997/venice-biennale-2014-towards-a-new-avant-garde-explores-the-emergence-of-a-new-generation-of-radical-italian-design>, 25 Kasım 2018.

- Saieh, N., Rem Koolhaas' "Elements": Uncovering Architecture's Origins, Assuring Its Future, <https://www.archdaily.com/527803/rem-koolhaas-elements-uncovering-architecture-s-origins-assuring-its-future>, 5 Mart 2017
- Sartore, T., Building a Future Countryside: Chinese Pavilion at the Venice Architecture Biennale 2018, <https://www.designboom.com/architecture/building-future-countryside-pavilion-china-venice-architecture-biennale-05-09-2018/>, 13 Mart 2019.
- Sayın, N., 2014. Türkiye Pavyonu, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz/Ağustos 2014.
- Sayın, N., Bienaller Ne İşe Yarar?, <http://www.arkitera.com/gorus/776/bienaller-ne-ise-yarar>, 20 Ocak 2018.
- Scanu, M., başlık <http://www.arkitera.com/haber/8032/tasarimcilarin-narsisizmini-asalim>, 25 Aralık 2018
- Schumacher, P., "Architecture is not art" says Patrik Schumacher in Venice Architecture Biennale rant, <https://www.dezeen.com/2014/03/18/architecture-not-art-patrik-schumacher-venice-architecturebiennale-rant/>, 17 Eylül 2015.
- Schumacher, P., Close this Biennale, <http://archeyes.com/close-this-biennale/>, 17 Nisan 2019.
- Schumacher, P., Architects must reclaim Venice Architecture Biennale from "arrogant" curators, says Patrik Schumacher, <https://www.dezeen.com/2018/05/29/patrik-schumacher-venice-architecture-biennale-2018-attack-national-pavilions/>, 17 Şubat 2019.
- Self, J., Venice Architecture Biennale 2016: What is architecture actually for?, <https://edition.cnn.com/style/article/venice-architecture-biennale-2016-british-pavilion/index.html>, 15 Ocak 2018.
- Smith P, 2007. Kültürel Kuram, çev: Selime Güzelsarı ve İbrahim Gündoğdu, Babil Yayınları, İstanbul.
- Sönmez, N. O., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, Arradamento Mimarlık, 322, 79.
- Sözen, E., 2014. Söylem Belirsizlik, Mücadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite, Birleşik Yatınevi, Ankara, Türkiye.
- Stevens, P., Beyond Bending: ETH Zurich Erects Sandstone Vault at Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/venice-architecture-biennale-beyond-bending-eth-zurich-block-research-group-05-26-2016/>, 6 Aralık 2018.
- Stevens, P., British Pavilion at the Venice Biennale Features a Rooftop Piazza, But No Exhibitions, <https://www.designboom.com/architecture/british-pavilion-venice-architecture-biennale-island-caruso-st-john-05-24-2018/>, 15 Mart 2019.

- Stevens, P., Canadian Pavilion Presents Arctic Adaptations at Venice Architecture Biennale, <https://www.designboom.com/architecture/canada-pavilion-venice-architecture-biennale-06-12-2014/>, 25 Kasım 2018.
- Storey, L., 2007. Doing Interpretative Phenomenological Analysis İçinde: Analysing Qualitative Data In Psychology, (Eds.). E. Lyons ve A. Coyle, SAGE Publications, Los Angeles.
- Stott, R., 10 Chapels in a Venice Forest Comprise The Vatican's First Ever Biennale Contribution, <https://www.archdaily.com/895127/10-chapels-in-a-venice-forest-comprise-the-vaticans-first-ever-biennale-contribution>, 13 Mart 2019.
- Strauss, C.L., 1994. Yaban Düşünce, çev. Tahsin Yücel, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul
- Tabanlıoğlu, M., Hafıza Mekanları, <http://placesofmemory.iksv.org/tr/index.asp>, 15 Haziran 2018.
- T.D.K., 2011., TDK- Büyük Türkçe Sözlük-Tek Cilt, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Tezcan, E., 2018. Mekanın Potansiyeline Dair Arayışlar, XXI Mimarlık Tasarım ve Mekan Dergisi, Temmuz-Ağustos.
- Toland, A. H., ve Tabet, M., The Pool: Inside Australia's Pavilion at the 2016 Venice Biennale, <https://www.archdaily.com/788471/the-pool-inside-australias-pavilion-at-the-2016-venice-biennale>, 5 Aralık 2018.
- Topaloğlu, G., ve Beşgen, A., 2018. Reading Global Architecture Medium Through Architectural Biennials / Triennials, 5th International Conference, 256-270.
- URL-1, <http://www.biennialfoundation.org/home/biennial-map/>, 18 Aralık 2018.
- URL-2, <https://www.labiennale.org/en/history>, 18 Aralık 2018.
- URL-3, <https://www.labiennale.org/en/history-biennale-architettura>, 20 Aralık 2018
- URL-4, <https://oma.eu/projects>, 10 Mart 2017.
- URL-5, <https://oma.eu/publications>, 10 Mart 2017.
- URL-6, <https://www.archilovers.com/projects/128852/fundamental-ism-s-maroccan-pavilion.html#info>, 25 Kasım 2018.
- URL-7, <https://worldarchitecture.org/authors-links/pfnng/awards-of-the-14th-international-architecture-exhibition.html>, 15 Haziran 2014.
- URL-8, <http://www.mottodistribution.com/shop/books/architecture/intermundia.html>, 25 Kasım 2018.
- URL-9, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2014/elements-architecture>, 25 Kasım 2018.
- URL-10, <https://www.designboom.com/architecture/xml-monditalia-venice-architecture-biennale-06-19-2014/>, 25 Kasım 2018.

- URL-11, <http://www.tabanlioglu.com/>, 15 Mart 2017.
- URL-12, <https://www.pritzkerprize.com/biography-ale-jan-dro-ara-ve-na>, 25 Nisan 2018.
- URL-13, <http://www.elementalchile.cl/en/>, 15 Ocak 2018.
- URL-14, <http://bienal.org.br/post/2404>, 5 Aralık 2018.
- URL-15, <https://www.inexhibit.com/case-studies/pavilion-of-germany-venice-architecture-biennale-2016/>, 5 Aralık 2018.
- URL-16, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2016/awards-biennale-architettura-2016>, 15 Temmuz 2016.
- URL-17, <https://www.archdaily.com/790386/our-amazon-frontline-inside-perus-pavilion-at-the-2016-venice-biennale>, 5 Aralık 2018.
- URL-18, <https://www.teget.com/work/>, 6 Ocak 2019.
- URL-19, http://www.mimarizm.com/haberler/gudem/halic-dayanismasi-ndan-teget-mimarlik-a-cagri_124568, 15 Şubat 2018.
- URL-20, <http://www.graftonarchitects.ie/Projects>, 15 Ağustos 2018.
- URL-21, <https://archello.com/project/robabecciah-the-informal-city>, 13 Mart 2019.
- URL-22, <https://www.labiennale.org/en/news/awards-biennale-architettura-2018>, 15 Ağustos 2018.
- URL-23, <https://www.archdaily.com/895703/svizzera-240-house-tour-the-swiss-pavilion-winner-of-the-golden-lion-at-the-venice-biennale-2018>, 15 Mart 2019.
- URL-24, <https://www.labiennale.org/en/architecture/2018/partecipants/>, 15 Mart 2019.
- URL-25, <http://www.alisonbrooksarchitects.com/installation-recasting-opens-2018-venice-biennale/>, 15 Mart 2019.
- Wainwright, O., Venice Architecture Biennale review – take a seat for the 'bench biennale', <https://www.theguardian.com/artanddesign/2018/may/24/venice-architecture-biennale-grafton-yvonne-farrell-shelley-mcnamara>, 16 Şubat 2019.
- Walker, C., Venice Biennale 2014: Estonia to Showcase the Act of Placemaking, <https://www.archdaily.com/511447/venice-biennale-2014-estonia-to-showcase-the-act-of-placemaking>, 25 Kasım 2018.
- Watkins, K., Sufficiency – Inside the Malaysia Pavilion at the 2014 Venice Biennale, <https://www.archdaily.com/530425/sufficiency-nil-inside-the-malaysia-pavilion-at-the-2014-venice-biennale>, 25 Kasım 2018.
- Wilkinson, T., Grafton's Venice Biennale 2018: Freespace Remains a Nebulous Concept, <https://www.architectural-review.com/places/europe/venice-biennale/grafons-venice-biennale-2018-freespace-remains-a-nebulous-concept/10031670.article>, 17 Şubat 2019.

- Willén, M., 2012. Narratives About Open Plan Architecture : A Study on Dwellings, Dwellers And Lifestyle in The Early 21th Century Sweden, Doktora Tezi, Stockholms University.
- Winston, A., Economic Crisis Made Spanish Architecture More Radical, Says Biennale Pavilion Curator, <https://www.dezeen.com/2016/05/31/unfinished-spanish-pavilion-venice-architecture-biennale-2016-economic-crisis-golden-lion-inaqui-carcinero/>, 5 Aralık 2018.
- Wodak, R., 1997. Introduction: Some Important Issues in the Research of Gender and Discourse, Gender and Discourse (eds.) Ruth Wodak, Sage Publications, London.
- Wood, L., A., ve Kroger, R., O., 2000. Doing Discourse Analysis: Methods For Studying Action in Talk And Text. Lodan: Sage
- Woodman, E., Ellis Woodman on Elements of Architecture at Venice Biennale, <https://www.architectsjournal.co.uk/>, 5 Mart 2017.
- Wu, C., 2009. "Biennials without Borders", New Left Review, 57, s.107-115.
- Yacobi, H., 2016. Form follows metaphors: A critical discourse analysis of the construction of the Israeli Supreme Court building in Jerusalem, The Journal of Architecture, 21, 5, 20th Anniversary Anthology, Part 2.
- Yalım, Ö., 2018. 16. Venedik Mimarlık Bienali'nden Notlar içinde, Arradamento Mimarlık, 322, 89.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H., 2008. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınları, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Manavgat'ta doğdu. Lise öğrenimini 2005 yılında Manavgat Lisesi'nde tamamladı. Aynı yıl kazandığı Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü'nden 2009 yılında mezun oldu. 2009-2011 yılları arasında çeşitli mimarlık ofisleri ve Trabzon Avrupa Gençlik Olimpik Oyunları EYOF 2011'de mimar olarak çalıştı. 2011-2019 yılları arasında KTÜ Mimarlık Bölümü'ne Araştırma Görevlisi olarak görev aldı. 2010 yılında başladığı KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalındaki yüksek lisans eğitimini "Bir Yok-Mekân Öyküsü: Trabzon Tekel Binası" tezi ile 2013 yılında tamamladı. Aynı yıl doktora öğrenimine başladı. 2014 yılında Erasmus Staj Hareketliliği kapsamında Trento Üniversitesi'nde (İtalya, Trento) 3 aylık staj yaptı. Doktora eğitimi sırasında TÜBİTAK SOBAG tarafından desteklenen "İlkokul Bahçelerinin Öğrenme Mekânlarına Dönüştürülmesine Yönelik Bir Yaklaşım: Trabzon Örneği" adlı projede bursiyer olarak görev aldı. İyi derecede İngilizce bilmektedir.